

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KİMİ GÜZELLİKLERE DOĞAR

Nadine Gordimer

ÇEVİREN: ŞENİZ TÜRKÖMER

Nadine Gordimer

Kimi Güzelliklere Doğar

KİMİ GÜZELLİKLERE DOĞAR

Orijinal adı: *Jump and Other Stories*

© Felix Licensing BV, 1991

Yazan: Nadine GORDİMER

İngilizce aslından çeviren: Şeniz TÜRKÖMER

Türkiye için yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ

1. baskı / kasım 1999 / ISBN 975-6770-31-7

Kapak tasarımı: Dipnot

Baskı: Şefik Matbaası

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers,

34544 Güneşli-İSTANBUL

Tel. (212) 677 06 21 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49

Nadine Gordimer
Kimi Güzelliklere Doğar

Çeviren
Şeniz Türkömer

İçindekiler

11	Atlamak
29	Bir Varmuş Bir Yokmuş
37	En Büyük Safari
51	Bir Buluntu
57	Babam Evden Ayrılıyor
67	Kimi Güzelliklere Doğar
87	Yoldaşlar
93	Teraloyna
103	Tüfek Patlamadan Önce
111	Ev
131	Bir Yolculuk
147	Ganimet
165	Güvenli Evler
193	Rüyada Ne Görüyordun?
207	Formunu Korumak
221	Genel Af

Pascale ve Paule Taramasco'ya ve Katherine Cassirer'e...

Atlamak

Hotel Lebuvu adı, altın yaldızlı mozaikle yazılmıştı. Onu buraya getirdiler. Bulunduğu yerin mekânları içinde -odadaki, kapının ardındaki, koridorun ucundaki- varlığının bilincinde. Plastik döşemeli bir divanın ve koltuk takımlarının serpiştirildiği geniş lobi, boş katlara inip çıkan asansör, parıldayan panolar -Konferans Salonu, Tropicana Büfesi, Denizkızı Barı- arasında, kameranın aynen filmlerde olduğu gibi duvarlardan geçerek tek bir kişiyi, filmin kahramanını, suçluyu bulması gibi kendine ulaştığını hissediyor.

Gece olunca perdeler karanlığa açık. Sabah kalktığında kapatıyor onları. Şu anda, güneşle alev almış gibiler. Gün, içeri girmek için perdeleri zorluyor. Ama onun sırtı güne dönük. Bir zamanlar otel olan bu binanın bir odasında o sadece bir yankı.

Koltuk, geniş ekranlı bir televizyonun karşısında duruyor. Onu, nereye yerleştireceklerine karar verdiklerinde getirmiş olmalılar. Odada, televizyonun pahalı görüntüsüne uyan başka hiçbir şey yok. Küçük bir oyun masası ve oturma yerleri kırmızı renkli sert bir plastikte kaplı dört iskemle, döşemesi tüylü iki kişilik divan, bir formika tabure ve sarmal deseni titreşen alevler gibi göz alan perdeler: yerlere bira taşıyıp, sigarasını ayağının altında ezen bir gecelik geçi-

ci müşterilerin kaldığı odalara ait standart eşya. Televizyonun gümüş rengi bombeli ekranı, balon gibi şişmiş, soluk ve dolgun bir yüzün görüntüsünü yansıtıyor. Unutup, elini yanaklarında ve çenesinde gezdiriyor, ama sakalı yok -sakalını tıraş ettiği gerçek. Üstündeki giysileri alması için parayı da onlar vermişti. Sakalından (saçları ince telli olmasına rağmen, sakalı koyu renk ve gürdü), her adımda topuklarını otoriteyle yere vuran çizmelerinden, paçalarını çizme içine soktuğu kamufle üniformasından, deri astarlı beresinden, hepsinden vazgeçmişti. İşte! Ona inanılmalıydı, inanılıyordu. Soluk yüzüyle bütünleşen soluk tenli çenesi, gizli benliğini onlar için ortaya koymuştu. Başını kaldırıp baktığı zaman, ölü ekranda kendi yüzünü görüyordu.

Odaya geniş ekranlı televizyondan başka, iyi kalite bir kasetçalar da koymuşlar. Kasette, Vietnam'da uygulamak zorunda kaldığı vahşet sonucu acımasızlaşan bir Amerikan askerinin öyküsünü anlatan filmin müziği çalıyor. O kadar yüksek sesle çalıyor ki, müzik odayı doldurup, perdeleri zorlayan güne karşı meydan okuyor. Yıllar önce gördüğü filmi iyi hatırlanıyor ve görüntülerini canlandıramıyor gözünde. Dinlemiyor: *crescendo* ve ziller, çatışmaya eşlik eden trampetler, zaferin nefesli çalgıları, azmi yansıtan heyecan dolu akortlar, pişmanlığın hüzünlü kemanları, nefretin duraksamaları -hepsi içinde. Hepsi içinden taşıp akıyor. O ise oturuyor; ekrandaki görüntüsüyle yüz yüze gelmekten kaçınıyor. Elini görüyor arada bir. Eli hiçbir zaman sakalına, üniformasına, beresine, imzaladığı emirlere yakışan bir el değildi. İnce, beyaz, tüysüz ve neredeyse saydam bir el. Derisinin altından iskeleti görünen bazı kertenkeleler gibi. Eklemleri pembe -temiz, temiz bir el, ovula ovula yıkanmış- ama işaretparmağı ile ortaparmağı arasında sigarayı tuttuğu yerde bok rengi niko-

tin lekesi var. Onun için döviz harcamaya bile hazırlar. H l , tercih ettiği ithal sigarayı bir yerden bulup getiriyorlar. Selofan ambalajları içinde istiflenmiş duruyor hepsi. Yerdeki telefonda oda servisini arayabiliyor ve uzun bir bekleyişten sonra biri gelip soğuk bira getiriyor. Başlangıçta viski bile ikram etmişlerdi, ne isterse! Ve i ki içen biri olmamasına rağmen, viski istemişti. Mesleğinin başında seçimini yapmış ve öz disiplin sergileyenlere gösterilen saygıyı, hızlı yaşayan hovardalara duyulan hayranlığa yeğlemişti. Viski gelmiyor artık. Ismarladığında bir şey demiyorlar, ama getirmiyorlar da.

Zaten  nemi de yok!

Müzik, içinde bulunduğu sessizliği sadece örtüyor. Ev için hiçbir şey söylenmedi: anlaşmada bir ev de vardı. Bu evin, yabancılar kaçarken devletin halk adına el koyduğu o güzel evlerden biri olacağı ima edilmişti. Bir devlet memurunun oğlu olarak daha az varlıklı beyazların yaşadığı semtte geçen çocukluğunda gördüğü, bahçesi ve güvenlik görevlisi olan (onun durumunda biri için güvenlik önemliydi) zengin evlerinden biri. Bir ev ve bir de araba. Ve sonra da uygun bir iş. Normal yaşama dönüş. Kendisi, haberleşme, halkla ilişkiler (uluslararası deneyimi düşünülürse) gibi bir iş d ş nm şti. Bunlar için daha erkendi, ama hayır dememişlerdi.

İstediği her şey:  d l  bu olacaktı. Televizyon ekipleri geldi -sadece k ı kırık Afrika televizyonları değil, BBC, CBS, Antenne 2 ve Zweites Deutsches Fernsehen- ve kayıt c hazlarıyla yabancı basın mensupları. Onu ordu komutanı, savunma bakanı ve devrilen sömürge h k metindekiler kadar şık bakan yardımcılarını arasında basın toplantılarına çıkardılar. Su s rahipleri ve bir  i ek aranjmanı. Ve yeni giysileriyle kendisi. Üniforma içinde heybetli görünen kalçaları, bacak bacak üstüne attığında yazlık pantolonları içinde fazla şiş-

mandı. Eskiden sakalının olduğu yerde beyaz ve yumuşak çenesi, alına doğru kısa ve düz kesilmiş, muntazam taranmış gri-kahverengi saçları ve tıraşlanmış ensesi. Gazetelerdeki fotoğraflarda gördüğü, kamburunu çıkar mış oturan koca gövdesinin üstünde, kaşları kalkık ve  atık, gözleri şaşkınlıktan büyümüş küçük bir çocuğun başıydı.   k s n  anlattı. İlk birkaç ay   k s n , sahnede gösteri yapar gibi tekrar tekrar anlattı. Bunu herkes duydu artık.  st ne bir tabak kapatılmış sahanda yumurta, etrafında dört iskemle duran masada, öylece duruyor. Nescaf 'yle birlikte getirilen sıcak su soğumuş. Biri si bunları getirip gitti. Herkes gitti. Yükselen ve dalga dalga kabaran müzik, daha önceki gösterilerine eşlik etmemişti hiç. Teyp bittiğinde yeniden  alması için düğmeye basıp geri sarıyor.

Evden ve arabadan hiç söz etmiyorlar, o da, konuyu nasıl açacağını bilmiyor. Zaten onu görmeye pek gelmiyorlar artık. Bu belki doğaldır, çünkü sorgulanması tamamlandı ve aldıkları bilgiler onlar için yeterli. Televizyon ekiplerine ve basına söyleyecek başka bir şeyi yok. S yleyebileceği başka şeyler -geriye doğru düşün! geriye doğru düşün!- bulamıyor. Bu başkentte -geri döndüğü bu ülkede- geçen çocukluğunu dinlediler. Fırsatları daha bol ve iklimi sıcak olan bu ülkede daha iyi bir yaşam sağlamak için Avrupa'dan göç eden vasat bir ailenin çocuğu olduğunu. Evet, iklim daha sıcaktı; deniz ve tropikal meyveler, işleri gören siyahlar vardı, ama fırsatlar, alt düzey bir beyaz devlet memurunun görevini sürdürme güvencesinden daha parlak olamamıştı. Ailesi hiçbir zaman politikayla ilgilenmemiş ve siyahların bir gün, kendilerinin ve oğullarının yaşamını etkileyeceğini hiç düşünmemişlerdi. Savaş ilk önce uzakta, kuzeyde başlamıştı. Asileri bastırmak için "anavatan"dan askerler yollandı. Oğlan

belki muhasebeci olacaktı. Babasından bir gömlek yukarda olmalıydı;       her kuşak kendini geliştirmeliydi, onların göç ederek yaptığı gibi. Siyahların yaşam gerçeğinde, siyahların savaşında yeri olmayacak hobiler ve serüven y     oyunlarla b     . Delikanlılığa adım attığında yaşıtlarıyla birlikte paraş   kul    ne katıldı ve atladı erkekliğe geçiş töreni.

 Avrupa'nın h kimiyetten vazgeçmesi ve yerlilerin kırsal alanda yıllardır sürdürdükleri savaş sonucu, başkentte devrim bir gecede ger ekleşt . Kentin meydanında birkaç heykel alaşağı edildi ve bazı d kk nlar sömürünün intikamı olarak yağmalandı. Ailesi ilk zamanlar, güvende olup olmadığı kendileri için önemi olan şeylerin kesintisiz devamına göre yorumladı:    ler haftada iki kez toplanıyor, pazarda balık bulunuyordu. Mütevazı yaşamları, siyahların iktidarda olmasıyla değişecek değildi. Kendisi o sıralar, teknik ressam olarak yetişmek üzere bir mimarın yanında çalışmaya başlamıştı (muhasebecilikten daha prestijli bir iş) ve hobisi, hafta sonları g     den atlayanın yanı sıra, fotoğraf çekmekti. Hatta çektiği hoş hayvan ve kuş fotoğraflarını yerel bir gazeteye satarak biraz cep harçlığı bile kazanıyordu. Ve sonra birdenbire, perdelerin kıpırtılı loşluğunun gerisinde müzik dinleyip televizyon ekranına bakarken, bantın geri sarması gibi, o günden bugüne kadar yaşadığı her şeyi, tüm itiraflarını, ordu komutanı ve savur na bakanının onaylayan bakışları önünde basın mensuplarına yaptığı gösteride kendini yargıladığı ve suçladığı her şeyi, sorgulamaların derinliğini, Q ve A röportajlarını hatırladı. Bir gün, kule gibi bir şeyin üstüne konmuş bir deniz kuşunun fotoğrafını çekti. Makineli tüfekli askerler onu yakalayıp fotoğraf makinesini parçaladılar ve polise götürdüler. Beyaz h k metin siyahlar için kullandığı pis bir hücrede beş hafta gözaltında tutuldu.

Ailesine, emperyalist bir casus olduğu söylendi -okulunu bitireli henüz iki yıl olmuş masum oğulları! Tabii bu, özgürlüğün kargaşa dolu ilk g nlerindeydi (dinleyicilerine böyle diyordu) ve olağan karşılanmalıydı. İstediği her şeyin, yeni h k metin düşmanlarını ilgilendirecek bir tesisin fotoğrafını  kebileceğini sanan bu  ocuk da kimdi? O beyaz  ocuk.

Anlatısının bu yerinde, yaşanunda ilk kez siyahlar hakkında düşünmeye ve onlardan nefret etmeye başladığı itirafı yer alıyordu. Fotoğraf makinesini parçalayıp, onu bir siyah gibi hapsetmişlerdi. Onlardan, hükümetlerinden ve yapacakları her şeyden, iyi de olsa kötü de olsa nefret ediyordu. Hayır -o sıralar, doğduğu ülke için iyi bir şeyler yapabileceklerine inanmıyordu. Ailesinin  abaları sonucu serbest bırakılmasını sağlayan beyazlar onunla temas kurmuşlardı ya da o onlarla (onu sorgulayanlar bu temasın nasıl kurulduğunu fazla irdelemediler). Bu kişiler başına gelenlere duydukları öfkeyle onu rahatlatmış ve paraşüt kulübünün yerini tutacak gizli örgütlerine katılmaya davet etmişlerdi. Bu örgütün amacı, uyumlu siyahları kullanarak beyaz iktidarı geri getirmektir. Bunun nasıl yapılacağı henüz tasarlanmamıştı. Henüz komşu ülkelerdeki sıcak ve soğuk savaşlardan kendilerine yandaş sağlanmamış, petrol ve maden arama haklarına ilgi duyan uluslararası para kuruluşlarından para aktarılmamış, kırsalda siyah h k mete karşı savaşacak bir ordunun hangi kaynaklarla oluşturulacağı incelenmemişti. Gündüzleri sessizce çizim tahtası üstünde çalışıyor, akşamları gizli toplantılara katılıyordu. Kendini şiddetli bir şekilde vatansever hissediyordu. Bu yepyeni bir duyguydu; çünkü ailesi bir zamanlar kendi ülkelerini terk etmiş, onun doğduğu ülke ise siyahlar tarafından geri alınmıştı. Ailesi iyi dostlar arasında güvende olduğu için Tanrı'ya şükrediyordu. Onlar gibi be-

yaz, ama varlıklı ve iklimi güzel bu ülkede yaşamaya nasıl devam edileceği konusunda bilgili olan bu insanlar, bir gün ülkeyi terk etme zamanı geldiğinde onları uyaraabilecek kimselerdi. Oğullarının  ğrenim için Avrupa'ya yollanacağını duyduklarında gururlandılar; terk ettikleri ülkedeki vatandaşlarının yardımsever bir davranışıydı bu.

Yaşamı mütevazı başlamasına rağmen, karşıdevrimin mirasını devralmıştı.

Telefon sadece, ona bira getiren, yumurtanın üstüne soğumasın diye tabak kapatan ve hak  renk pantolonu içinde kurumuş gibi görünen yaşlı zenciyi çağırmaya yaramıyordu. İsterse her gün şehirlerarası arayabilir. Hiçbir zaman fatura gelmiyor, onlar ödüyor. Annesi ve babasının, bu işleri bilen kimselerin "artık gitme zamanı geldi" dediklerinde gidip yerleştikleri Avrupa kentinden her üç günde bir annesini arıyor. Sadece numarayı çevirmesi yeterli. Orası şimdi kış ve telefon oturma odasının çift camları ardında tığ işi örtünün üstünde  alacak. Ailesinin aslen oralı olduğunu, aynı Avrupa kentine yerleştirildiğinde öğrenmişti. Ailesi tahsile yollanmadığını bir süre sonra anlamış olmalıydı. En azından onların anladığı gibi bir okula devam edip, adı konabilecek bir meslek sahibi olmak anlarında. Ama durumunun iyi olduğunu biliyorlardı. Siyahların onu hapse attığı kötü günlerden sonra yeteneklerini görerek elinden tutanlar, ondan övgüyle söz ediyordu. Her şey yok olmuştu artık -devlet memuru maaşı, tropikal meyveler ve güneş. Oğulları, bu önemli kişilerin işleriyle ilgileniyordu; anlatması g   uluslararası finans işleri. Ve  stelik gizlilik gerektiren. Ailesi buna saygı gösteriyordu. Bir anne baba, kendilerinin sağlayamadığı imk nları tehlikeye düşürecek davranışlardan ka ınmalıydı. Her an havaalanlarında bir yerden gelip başka bir

yere gidiyordu -Fransa, Almanya, İsviçre ve açıklamadığı başka kentler. Dil yeteneği, birlikte  alı tağı insanlar için çok değerli olmalıydı.  nemli bir konumdaydı. Kendisine bir daire değil, en iyi semtlerden birinde bir ev satın alınmış, çalışma odası ya da ofisi kitapların ve dokümanların yanı sıra, en son telekomünikasyon sistemleriyle donatılmı tı. Yabancı meslekta lar evinde kalmaya gelirlerdi. Tam gün çalışan bir hizmetçisi vardı. İnce ve narin çenesi lüks yaşamla dolgunla ınca, sakal bıraktı. G r ve koyu renk çıkan sakalı ona güçlü bir erkek görüntüsü vermişti. Ailesi onu hiçbir zaman diğer sıfatıyla görmedi:  niforması, çizmeleri ve beresiyle. Onları tebdili kıyafeti olan sivil elbiseyle ziyaret ediyordu.

Yerdeki telefondan ilk kez annesini aramı , ona, saç ve burada olduğunu söylemişti. *Nerede?*  lkeye geri döndüğünü nasıl tahmin edebilirdi ki! G ne , mangolar (yumurtanın şimdi kaskatı olduğu masada, o gün meyveler vardı) ve genç bir çocuğun herhangi bir siyah gibi tıkladığı hapishane! Annesi ağlamı tı; çünkü onun öldüğünü sanıyorlardı. İki ay önce ortadan kaybolmuştu. Hiç haber vermeden. Yaptığı anlaşmanın uymak zorunda olduğu bir ko uluydu bu. Ailesine bunun geri döneceği bir i  seyahati olduğunu söyleyemezdi. Evi, hizmetçiyi, birinci sınıf uçak biletlerini, önemli konukları, kitapları ve doğduğu ülkede trenleri havaya  urmak, yolları mayınlamak, uykudaki yerlileri katletmek için planların yapıldığı telekomünikasyon sistemleriyle donatılmış odayı bırakıyordu.

Bugün annesini arama günü. Bu görevi sürdürmek giderek zorla ıyor. Ona anlatacak bir şeyi kalmamıştı artık. Hayatta olduğunu duyduğunda ağlayarak   kretmi ti, ama zaman içinde, bir anne olarak bu cezayı neden hak ettiğini, oğlunun sonu bu kadar kötü bir maceraya neden bula tığını sorgular oldu.

Annesinin telefondaki sesi, iyi misin, diye soruyor.

Babasının sağlığını soruyor. Kış yumuşak geçecek gibi mi?

Dağlardan gelen rüzgâr şimdiden başlattı romatizma ağrılarını, diyor annesi.

Bir şeye ihtiyacınız var mı? (Ailesine yollamak için para veriyorlar; anlaşmanın şartlarından biri de bu)

‘Ondan sonra söyleyecek bir şey yok. Annesi, sıcaktan şikâyetçi mi diye sormuyor. Halbuki güneşin ateşini kapalı perdelerle nasıl yığdığını, burada yazların neye benzediğini ve yedi yıldır uzakta olan oğlunun iklime yeniden alışmakta zorluk çektiğini biliyor olmalı. Annesi sıcaktan söz etmek istemiyor; çünkü o zaman geri döndüğünü, orada olduğunu kabullenmek zorunda kalacak. Annesi ve babası yaşamı hiçbir zaman anlamayacaklar. O güzel eve, telekomünikasyon sistemlerine, uluslararası bağlantılara neden bulaştığını ve sonra neden vazgeçtiğini bilemeyecekler. Annesinin telefondaki sesi cansız ve ilgisiz ve pek az şey söylüyor. Ama mektupları öyle değil. Mektuplarını kapının altından atıyorlar. Tanrı beni neden cezalandırıyor? Baban ve ben ne yaptık? Aslında her şey çok eskiye dayanıyor. Sana çok yumuşak davrandık. O paraşüt saçmalığın. Hiç izin vermemeliydik. İsteklerine boyun eğip o çocuklarla çılgınca şeyler yapmana göz yumduk. Her şey daha o zaman ters gitmeye başladı. Bir gün gelip hepimizin hayatını mahvedeceğini görmeliydik. Ta yularlara çıkıp atlamak zorunda mıydın? Sen ölümle şakalaşırken, bizi korkudan öldürerek eğlenirken, seni öyle düşer gördüğümde neler hissettiğimi biliyor musun? Bunu tahmin etmeliydik. Sonunun ne olacağını görmeliydik. Neden böyle olmak zorundaydın? Neden? Neden?’

Önceleri -sorgulamanın sürdüğü haftalarda ve daha sonra basın

toplantılarında- bu soruları yanıtlamak zorundaydı.

İsrarla tekrar tekrar soruyorlardı. Haklarıydı bu. Hastaneleri yakan, insanların kulaklarını kesen, kulübelerine dönmekte olan mason işçileri taşıyan trenleri havaya uçuran, çocukların ırzına geçen, silah zoruyla kadınlara kocalarını öldürtüp etlerini yemeğe zorlayan canilerle nasıl işbirliği yapabildiniz?

Onların önünde aklı başında bir tavırla oturuyor ve çılgınlıkla y zle iyordu. Şimdiyse, geniş ekranlı televizyonun karşısında kırmızı bir kasvet içindeydi. Sigarası, ince beyaz elinin parmakları ile bir yavru k peğinkine benzer ka ları altındaki açık mavi renk gözleri arasında parıldıyordu.  rperiyor. Onlar göremiyorlardı, ama yapılanları bir bir sıraladıklarında, için için ürperiyordu. Bütün bunları nasıl böyle açıkça anlatabiliyorlar?

Korku yavaş yavaş gelir. Haftalar, aylar alır. Eylemlerin fakslanan  ifreleriyle, resm  açıklamalarında silah satışlarını kınamalarına rağmen, gizliden silah satan ülkelerle yapılan antlaşmaların zaferiyle, h k meti devirme sözcüğünün çağrıştırdığı hatalı bir mekanizmayı temelinden söküp atarak sağlam bir yapı yerleştirmek imajıyla damlayarak, çoğalarak, gürleyerek, kabarak büyür korku. Faksları yollayan, siyahların rakiplerine verdiği petrol ve maden haklarıyla ilgilenen çokuluslu şirketlerden yardım sağlamak için seyahatlere çıkan, etki alanlarını genişletmek isteyen dı ı leri bakanlıklarıyla temas kuran, kendisiydi.

Antika bir saatin çaldığı melodinin telekomünikasyon sistemlerinin seslerine karıştığı o güzel evde savaş, haberalma faaliyetinden ibaretti. Binlerce kilometre uzakta, o diğer kıtada, kırsalda savaşan bir generalin sesini duyabilme mucizesiydi. Özel misyonu nedeniyle, Avrupa'da seyahat ettiği zaman, o savaşan kahraman kendisi oluyor-

du: sakalı, üniforması ve beresiyle. Bunlar onu, kumanda merkezindeki görevinden farklı bir kalıba sokuyordu. Ziyaret ettiği kimseler onu sağın ve solun evrensel savaş alanından gelen biri gibi karşılıyordu.

Bilmediğinizi mi söylüyorsunuz?

Ama hiç kimse bir şey söylemiyordu. Bir ilerleme sağlanabiliyor ya'da sağlanıyordu. Haritada bir minyatür bayrak yer değiştiriyordu. H k met kuvvetlerine verdirilen kayıplar not ediliyordu. Bazen başarısızlıklar da oluyordu. Siyah h k meti devirmek için destek veren bir Afrika ülkesinden sağlanan malzeme, başarılı bir hava köprüsü operasyonuyla ülkeye sokulmuştu. H k mete karşı savaşanlar, yıllar yılı, köy köy, köprü köprü çarpışarak, haritada işaretlenecek elektrik santrallerini ve stratejik yolları ele geçireceklerdi. Zafer, haklı tarafın olacaktı.

Hiç kimse nasıl yapıldığını söylemiyordu. Siyah h k met kaybetmekte olduğundan, katliam haberleri yayıyor ve doğal olarak solcu ve liberal basın bu hik yelere itibar ediyordu. Altın yaldızlı meleklerle süslü saate ayarlanmış haberalma cihazları bunları kaydediyordu -h k meti devirme eyleminde yanlış bilgilendirme.

Konuşmasının bu bölümü gelince, her zaman, devam etmesi için beklerlerdi. Cümleleri arasında sürekli yutkunurdu ve onlar da yutkununu seyredерlerdi. Soğumuş yumurta boğazından geçmiyor bir türlü. Minik karıncalar, masanın ayağından masanın üstündeki yiyeceklerle doğru ince bir yol yapmış. Karıncaların, altı kat aşağdan, boş fuayeyi ve resepsiyon odalarını geçerek geldiklerini biliyor. Anlatmak, anlatmak, artık hiç kimse gelmediğine göre kendi kendine defalarca anlatmak. Karıncalar düzenli bir şekilde geliyor ve o yutkunuyor. Devam et, devam et.

Malzemeyi ve uçakları temin eden kom  u   lkeye gidene kadar bilmiyordum. Çok ileri olan bu beyaz   lkenin ajanları, Avrupa'daki evde bizim için kurulan komünikasyon merkezine istihbarat sağlıyordu. Bu   lkede bir de asker    s vardı.

Devam et.

Bizim insanlarımız için bir eğitim kampı. Gizliydi, hiç kimse orada olduğunu bilmiyordu. Bir av rezervinde gizlenmi ti. Sadece Avrupa   lkelerindeki görevlere değil, özellikle bu   lkeye yollanmak beni gururlandırmı tı. Bağlantıları geliştirmek, ulusal güvenlik ve özel birlikler komutanıyla tanışmak, ortak davamızdaki işbirliğinin kapsamını kendi gözlerimle görmek. Orada, geli mi  silahlar ve stratejileri kullanma eğitimi gören adamlarımızın morali hakkında rapor hazırlamak.

Evet?

Kaset aların mikrofonundan dalgalar halinde bir *crescendo* y k-seliyor: savaşı kazanmak, h k meti devirmek, barış ve adaleti geri getirecek bir rejim kurmak!

Basın toplantılarının tam bu noktasında vücudunu ateş basardı.   st ne dikili gözler, teninin altındaki bu ateşi sanki kabarcık kabarcık yukarı çekerdi. Ve sonra?

Odada hiç kimse yok, perdeler herkese kapalı. Yutkun. Sınırda tutuklanmış ve açlıktan ölmek üzere olan sığınmacılar gördüm. Onlara nasıl davranıldığına şahit oldum. Kuvvetlerimize katılmayı kabul etmezlerse tekrar sınırın öbür tarafına,   l me terk ediliyorlardı.  leceklerini görebiliyordum. Köyleri yakılıyor, aileleri baltalarla öldürülüyordu -yüzlerinde ve vücutlarında her şeyin gerçekte nasıl yapıldığı görülüyordu... yanlış bilgilendirme. Bunlar, kampta da konu ulmuyordu. Müttefiklerimiz verdikleri davetlerde -av etleri ve  a-

rap, her Şeyin en iyi kalitelisi ve VİP muamelesi- bu konulara girmi-
yorlardı. Evet... her Şeyi gezdirip gösterdiler... her Şeyi.  rg t m -
z n sesi olarak yayın yapan gizli radyo istasyonunu. Bize sağlanan
en geliŐmiŐ silahları. Fabrikalarında yapılan çizimleri ve üniforma-
ları (benim kıyafetim de oradan gelmiş olmalıydı). Geceleri kalkan
ve ne yapacakları konusunda eęitilmiŐ silahlı adamlarımızı taşıyan
uçakları. Yaptıklarının ne olduğunu öğrenmiŐtim artık.

Evet?

Tabii ki bu bir savaŐtı...

Yani?

...Savaş hoş bir Şey değildir. İki taraf da vahşet uyguluyordu. Bu-
nu anlamak zorundaydım. Anlamaya  alıŐtım. Ama, gece s nrudan
geri dönen uçaklar boş gelmiyordu. On iki, on üç yaşında, korkudan
titreyen, yürümeleri için birbirlerinden koparılmaları gereken küçük
kızlar getiriyordu. Önceleri onları, savaştan kurtarılan mülteci  o-
cuklar sandım, ama onlar eğitim gören adamlarımız için getiriliyor-
du. Kadınsız kalmış erkekleri tatmin etmek için. Komutan bana da
tekdi  etti. Odasına, kendisi için de bir tane getirilmiŐti. Kızın elbise-
lerini çıkartıp bana gösterdi.

Evet, o küçük kız çocuklarına ne olduğunu biliyordum. Ordumu-
zun, hastaneleri yakan, insanların kulaklarını kesen, ırza geçen, işçi-
lerle dolu trenleri havaya uçuran bir katiller sürüsüne dönüŐtüęünü-
belki de hep öyleydiler- biliyordum. Doğduğum ülkeyi mahvetmiŐ-
lerdi. Perdelerin alevli loŐluęu, pencerenin dıŐındaki görüntüyü sak-
lıyor. Geceleri perdeleri a tığında ülke, karanlığın içindeki binaları-
nın k r cüssesiyle, hasar görmüŐ bulvarları ve zayıf ışıkların aydın-
lattığı harap meydanlarıyla yine orada. Bana hâlâ aşına; ona yabancı
olduğumu ya da onun beni tanımadığını söyleyemem. Güneş camla-

ra bastırırken dilenciler gibi sokaklarda yaşıyan ve bir zamanlar bize -beyazlara- ait olan ve Şimdi, elektriksiz, fayanslı banyoları susuz ve pencereleri camsız dairelerde yaşıyan, aperitiflerimizi aldığınız denize bakan o güzel balkonlarda yiyecek kırlntılarını pişirmek için ateş yakan halk, orada dışarda.

Sonu bu.

Ama defalarca tekrarlandı. Sonu yok. Sona eren sadece bant. Bir insanın uydu mesajları ve fakslar dışında gerçekleri nasıl görmeye başladığı anlatılamaz.

Avrupa'daki telekomünikasyon sistemli odaya dönünce, kayıtlardan, bu siyah rejimin yurtdışındaki temsilcilerinin adreslerini buldu ve bir gün oraya gitti. Asi üniforması içinde ve sakalıyla! İşterlerse onu vurabilsinler, kim olduğunun ve dolayısıyla çok Şey bildiğinin farkına varınsınlar diye. Yapılan vahşet hakkında bildikleri değil. Başka Şeyler. Şahit olduğu vahşeti aklından silebilecek her Şeyi sunmaya hazırdu: asi ordusuyla ilgili tüm bilgiler, liderleri, i  çekişmeleri, müttefikleri, malzeme kaynakları, gizli üssün yeri ve işlevi. Her Şeyi. Paraşütle atladığı ve kulenin fotoğrafını çektiği o günlerden bugüne kadar kendini. Onu vurup öldürmediler. Antik saatli telekom nasyon merkezindekilerin, onu, ifadesini vermeden ortadan kaldırmamaları için koruma altına aldılar. Ona, incelenmek üzere yakalanmış garip ve nadir bir türün  rneği gibi dikkatli ve nazık davrandılar. Kendileri için ne kadar değerli olduğunun farkındaydılar.

Sorguya çekilmek deyimi, ne bu işlemin nasıl yapıldığını ne de nasıl bir deneyim olduğunu açıklamıyor. Günbegün,  izmelerinden,  niformasından, beresinden ve sakalından, birinci sınıf uçak biletlerinden, Avrupa'daki evden, Őerefine verilen davetlerden, görevinin

prestijinden soyutlandı. Bütün bunların altında, karanlık bir odada bir iskemlede hareketsiz oturan ve sadece tıraşlı dolgun ensesinde atan damarları yaşam belirtisi veren kimliğini keşfettiler. Bant bittikten sonraki sessizlikte, karıncaların yollarından sapmadan ilerleyişlerinin sesini duyduğunu düşünüyor.

Sağladığı bu bilgilerin bir karşılığı olması gerektiğini biliyorlardı -yaşamı. Anlaşmanın bir parçası olan bahçeli ev verilmemişti. Ne de araba. Tabii dışarı çıkabilir ve istediği yere gidebilirdi. Sadece ilk altı ay hareketlerini kısıtlamışlardı. Ona g venebileceklerini anladıktan sonra ilgilenmiyorlardı artık. Onlara verebileceği bilgi kalmadı. Her şeyi anlattıktan, teşhir edildikten sonra onlara ne yaran olabilir?

Haklılar. Belki artık hiç gelmeyecekler.

Kız, yatak odasından ıktı. Sabahları geç kalkıyor.

Bir kız var. Kızı onlar getirmedi, ama belki de onlar ayarladı. Gözetim altında doktora gittiğinde kız bekleme odasındaydı. Nezaket göstererek doktorun yanına önce onun girmesine izin verdi. Kız dışarı çıktığında konuşmaya başladılar. Bu rejime nasıl uyabilirim bilmiyorum, dedi kız, yabancı paran yoksa ne alabilirsin ki -burada yaşamanın nasıl olduğunu bilirsiniz.

Evet -ilk kez nasıl olduğunu biliyordu: burada yaşıyordu. Ona, ihtiyaı olan ne varsa alabilirdi. Kız soru sormadı. Yabancı paraya nasıl sahip olunduğu sorulmazdı insanlara.

Kız bütün sabah yatak odasındaydı, içerde hiç kimse yokmuş gibi. şimdi de, gece ile gündüz farkı olmayan loş odada uyku sersemliği hâlâ üstünde. Kemikli pembe ayaklarını sürüyerek dilini şaklatıyor. Derin bir nefes alıp tutuyor ve sonra veriyor, çünkü karşısındaki adam hiçbir şey söylemiyor.

Demek bir Şey yemek istemiyorsun?

Yumurtanın üstüne kapatılmış tabağı kaldırıp, parmağıyla sarısını elliyor. Kabuk tutmuş parlak yüzey deliniyor. Parmağını, aynı zamanda geceliği olan tiş rte siliyor. Bir saksı bitkisinden koparıp getirdiği ve bir bardağın içinde suya koyduğu dal, masada bıraktığı yerde duruyor. Karanlık odada, içinde bulunduğu bulanık suya incecik narin bir kök salmış. Karıncalar bardağın ağzında dolanıyor. Kız karıncaların izini takip etmek  zre eğildiğinde, kızın d lyolu sıvısının ekşimtirak süt kokusu ile kendi menisinin kokusunu duyuyor. Dün gece onunla işini bitirdikten sonra, beni sevmiyorsun, demişti kız.

Kumandan ile on iki yaşındaki çocuğun görüntüsü aklından çıkmıyordu bir türlü.

Kız sonra, inanamadığı bir Şey duydu. Adam ağlıyordu. Korku ve tiksintiyle yatağın kenarına çekildi.

Bu sabah, odada adamın arkasında dolanıyor, konuşmayacağını biliyor.

Neden plaja gitmiyoruz? Haydi gidip y zelim ve karides yiyelim. Otobüse binebiliriz. İyi bir yer var... ve ucuz. Yüzmek istemiyor musun? Ben suya girmek için  l yorum... haydi.

Sabırla bekliyor.

Adam başını salladı -en azından hafif bir hareket var. Kızın, odada yapabileceği, orada kalmasını mazur gösterebilecek hiçbir Şey yok. Onu bağışladığını ve işlevinin bilincinde olduğunu anlamasını bekliyor. Birkaç dakika sonra yatak odasına girip giyinmiş olarak çıkıyor.

Gidiyorum. (Açıklıyor) Y zmeye gidiyorum.

Bu sefer, olur anlamında başını sallıyor adam ve bir sigara almak için uzanıyor.

Kız henüz kapıyı açmadı. Bir hareket yapması gerektiğini düşünür gibi bir an duraksıyor, nasıl bir hareket, bilmiyor. Belki yanına gidip başını okşamak.

Ve çıkıp gidiyor.

Adam, sigaranın dumanını içine kadar çektiikten sonra pencereye gidiyor. Perdeleri iki tarafa toplayarak açıyor. Perdeler kavrulmuş; solmuş ve yanmış. İşte şimdi her şeyle yüz yüze: yoksullaşmış şehir, güneşin göz alıcı aydınlığı içinden ona bakıyor. Altüst olmuş, yaşam için hiçbir barınak sağlamayan ihtiyaçların, arkası boş bina duvarlarına yaslanıp ölümü beklediği, kimsesiz çocukların sürüler halinde çöplüklerde koşturduğu, kulaksız adamlar ile kesik kolunun yerinde bir yumru taşıyan kadınların uğultuları ve yakınımları, güneşte altı kat yükselerek ona ulaşıyor. Dışarı çıkamaz -çünkü onlar, o insanlar, her tarafta.

Atlamak. Paraşüt sönerken dizleri esneterek yere çarpmanın o sersemletici darbesi.

Öylece duruyor pencerede ve sonra odanın içine doğru geriliyor.
Şimdi değil; henüz değil.

Bir Varmış Bir Yokmuş

Bir çocuk öyküleri antolojisine katkıda bulunmanı isteyen bir mektup aldım. Yanıtımda, çocuk öyküleri yazmadığımı bildirmeme rağmen, ikinci bir mektup daha geldi. Mektubu yazan kişi bu kez, bir süre önce katıldığı bir kongre-kitap fuarı-seminerde, tanınmış bir romancının “her yazar, en az bir çocuk öyküsü yazmalı” dediğinden bahsetmişti. Kendisine, bu konuda “zorunluluk” fikrini kabul etmediğimi bildiren bir not göndermeyi düşünüyordum.

Ve dün gece uykumdan ansızın uyandım -daha doğrusu beni uyandıranın ne olduğunu anlamadan uyanıverdim.

Bilinçaltından yankılanan bir ses miydi bu?

Hayır, gerçek bir ses.

Bedenin ağırlığını taşıyan adımların ahşap döşemede çıkardığı gıcırta sesi. Dinledim. Dikkat kesilmekten kulak zarımın genişlediğini hissediyordum. Gıcırta'yı tekrar duydum. Sesin, odadan odaya dolaşan ve koridoru geçerek yatak odamın kapısına kadar gelen ayak sesleri olup olmadığını anlayabilmek için, tekrar duymayı bekliyordum. Hırsızlara karşı demir parmaklıklarım yok, yastığımın altında bir silah da yok, ama, bu önlemleri alanlarla yine de aynı korkuları

paylaşıyorum. Pencereimin camları kırağı kadar ince ve kristal bardak kadar kırılğan. Geçen yıl, iki blok  temdeki bir evde (nasıl derler) gündüz vakti bir kadın öldürüldü. Ardından, yaşı ve dul bir adam bı aklandı.  cretini ödemeden kovduğu işçisi, adamı ve adamın antika saat koleksiyonunu koruyan vahşı köpeklerini boğduktan sonra ihtiyarı bı aklanuşı.

Gözlerimi kapıya dikmişıtim. Karanlıkta kapıyı seçemiyordum, ama zihnimde canlandırıyordum onu. Daha şimdiden bir kurban gibi hareketsiz yatıyordum. Kalbim doludizgin, göğüs kafesimde bir o yana bir bu yana çarpıyordu. Uykudan uyanır uyanmaz duyular ne kadar da hassas oluyor. Gün içinde bu kadar dikkatli dinlememe hiçbir zaman imk n yok. En k      sesleri bile izliyor, olası bir tehlikenin verdiği işaretlerden, ne olduğunu anlamaya çalışıyordum.

Ancak bir süre sonra, tehlikede olmadığımı anladım. Tahta d  emeyi zorlayan, bir insanın ağırlığı değildi. Gıcirtının nedeni bir sarsıntıydı, oluşan bir basıncın yarattığı eğrilme ve bükülmeden kaynaklanıyordu. Ve ben de bunun içindeydim. Uyuduğum ev, altı oyulmu  bir araziye yapılmıştı. Yatağının, döşemenin ve evin temelleri altındaki altın madenlerinin dehlizleri, kayalığın i ini bo altmı tı. Bin metre derinlikte bir yüzey titreyip, yerinden koparak düştüğünde bütün ev hafifçe k mıldıyordu. Tuğla, beton, tahta ve camdan bir yapıda beni çevreleyen bu malzemenin birbiriyle dengesi bozularak aralarında bir gerilim oluşuyordu. Kalbimin  ılgın temposu, belki de o an ta aşağıda, altındaki ocakta çalışmakta olan göçmen Chopi ve Tsonga maden işçilerinin tahta ksilofonlarından çıkan son notalar gibi yava ladı. Sarsıntının olduğu dehlizin çatlayan damarlarından herhalde Şu an sular süzülüyordu. Burası belki de uzun zamandır kullanılmıyordu. Eğer kullanılıyorsa, bazı madenciler Şimdi, Şu an,

orada mezarların en derinine g m lm    olmalıydılar.

Aklımın bedenimi  zg r bırakıp yeniden uykuya dönmeme izin vereceği bir pozisyon bulamadım bir türlü. Ve sonunda kendime bir masal anlatmaya karar verdim.

Bir kentin banliyösünde, bir evde, birbirini çok seven ve sonsuza dek mutlu bir karıkoca ya ardı. Küçük bir oğulları vardı ve onu çok seviyorlardı. Küçük oğlanın çok sevdiği bir kedileri ve bir köpekleri, bir otomobilleri ve gezilerde kullandıkları römorklu bir karavanları vardı. Oğlan ve arkadaşları d   p boğulmasınlar diye etrafı çitle çevrelenmiş bir yüzme havuzları, güvenilir bir hizmetçileri ve komşuların hararetle tavsiye ettiği gündelikçi bir bah ivanları da vardı. Sonsuza dek mutlu yaşantılarına ba ladıklarında, adamın annesi ya lı bilge cadı, sokaktan herhangi birini i e almamaları konusunda onları uyarmı tı. Sağlık sigortaları vardı. Köpekleri ruhsatlıydı. Yangına, sele ve hırsızlığa karşı da sigortalıydılar. Yaşadıkları semtteki “mahallenin güvenliği” birliğine  yeydiler. Birlik, sokak kapılarına asmak üzere üstünde bir hırsız silueti ve “UYARILDINIZ” ibaresi yazılı bir plaket vermişti. Hırsız silüetinin, maskeli olduğu için beyaz mı siyah mı olduğu söylenemezdi ve bu da sözüm ona m  k sahibinin ırkçı olmadığını gösteriyordu.

Evi, yüzme havuzunu ve otomobili şiddet hareketlerine karşı sigortalama olanağı yoktu. N mayi ler oluyordu, ama genellikle kentin dışında, farklı renkte insanların yaşadığı yerlerde. Zaten bu insanların banliyölere girmeleri yasaktı ve aralarından yalnızca güvenilir hizmetçiler ile bah ivanlara izin verildiğine göre, korkacak bir şey yok, diyordu adam karısına. Ama kadın yine de korkuyordu. Bir gün o tür insanlar kapılarına kadar gelip “UYARILDINIZ” levhasını

söküp atar ve bahçe kapılarını a arak içeriye doluşabilirlerdi. Bu düşündüklerinin hepsi saçma sevgili m, onları uzak tutmak için polis var, asker var, göz ya artıcı bombalar ve silahlar var, diyordu adam. Ama banliy dekilerin ne olup bittiğini görmediği ve duymadığı o semtlerde otobüsler yakılıyor, arabalar taşlanıyor ve okul çocukları polis tarafından vuruluyordu. Adam sonunda, çok sevdiği karısını memnun etmek istediği için, elektronik kontrollü bahçe kapıları taktırdı. "UYARILDINIZ" levhasını çekerek kapıları açmaya çalışan kimse, bir düğmeye basıp, eve bağlı alıcıya, kim olduğunu ve niçin geldiğini söylemek zorundaydı. Küçük oğlan bu cihaza bayılmıştı ve arkadaşlarıyla hırsız-polis oynarken cihazı telsiz gibi kullanıyordu.

Ayaklanmalar bastırılmıştı, ama banliyöde pek çok hırsızlık oluyordu. Komşulardan birinin güvenilir hizmetçisi evde yalnızken, hırsızlar tarafından bağlanıp bir dolaba kapatılmıştı. Adamın, kadının ve küçük oğlanın hizmetçisi de, arkadaşının başına gelen bu felaketten çok etkilenmişti. O da sık sık, adama, kadına ve küçük oğlana ait kıymetli eşyaların sorumluluğuyla evde yalnız kalıyordu. Bu nedenle onlara, evin kapılarına ve pencerelerine demir taktırmaları ve eve alarm sistemi koydurmaları için yalvardı. Kadın kocasına, hizmet i haklı, söylediğini yapalım, dedi. Ve artık, sonsuza dek mutlu yaşadıkları evin her penceresinden ve kapısından, ağaçları ve gökyüzünü demir parmaklıklar arasından görmeye başladılar. Oğlanın kedisi her akşam havalandırma penceresinden girerek, oğlanın minik yatağında ona arkadaşlık ederdi. Ama şimdi, odaya görmeye çalışırken alarm sistemini harekete geçiriyor ve alarmın feryatları bütün evi ayağa kaldırıyordu.

Alarm sesini çoğu kez, baŗka evlerdeki evcil hayvanların ya da farelerin harekete geçirdiği diğer alarm sistemleri yanıtlıyor ve bu ses-

ler, çığlıklar ve feryatlarla bahçelerden bahçelere birbirine sesleniyordu. Herkes zamanla buna öylesine alışmıştı ki, kopan şamata, semtin sakinlerini kurbağaların vıraklamalarından ve çekirgelerin müzikal ayak s rt şlerinden daha fazla uyarmaz olmuştu. Hırsızlar, bu elektronik canavarların s yleşisinin sağladığı güvence altında demir parmaklıkları keserek evlere girdiler, müzik setlerini, televizyonları, kasetaları, fotoğraf makinelerini ve radyoları, mücevher ve giysileri toplayıp götürdüler. Bazen, buzdolabında ne varsa silip süpürecek kadar açtılar, bazen de iki dolaplarındaki ve veranda barlarındaki viskileri içmek için mola verecek kadar da c retk r. Sigorta şirketleri malt viskiye ödeme yapmıyordu. Ev sahibi, h rsızın içtiği viskinin kalitesini takdir edemediğini bildiğinden, bu kaybına daha da çok üzülüyordu.

Sonra  yle günler geldi ki, güvenilir bir hizmeti ya da bahçıvan olarak bir yere kapılanamamış işsiz insanlar, semte askıntı olmaya başladılar. Bunların bir kısmı, rahatsız edici şekilde iş isteyenlerdi -otları temizlemek ya da damı boyamak, ne iş olursa bayan. Ancak, adam ile kadın sokaktan hiç kimseyi işe almama konusundaki uyarıyı unutmamışlardı. Bu işsiz takımının bir kısmı, sokaklarda iki içip, oraya buraya attıkları boş şişelerle caddeleri kirletiyordu. Bir kısmıysa, dilenmek için, adamın ya da kadının arabayla elektronik kapılardan dışarı çıkmasını bekliyorlardı. Ayaklarını yol kenarındaki su yollarında sallandırarak, caddeye yeşil bir tünel görüntüsü veren jakaranda ağalarının altında oturuyorlar ve bazen öğle sıcacında kapının önünde uyuyakalarak, bu çok güzel banliy y  varlıklarıyla irkinleştiriyorlardı. Kadının g nl  kimsenin a kalmasına razı değildi. Güvenilir hizmetçisiyle, onlara ekmek ve çay yolluyordu, ama hizmeti, bu insanların da eve girerek onu bağlayıp bir dolaba kapatabilecek

serseriler olduğunu söylüyordu. Kocas , hizmet i haklı, önerilerine kulak ver, ekmek ve çay yollamakla cesaret veriyorsun, onlar yalnızca fırsat kolluyorlar, diyordu. Ve adam, küçük oğlanın bisikletini her gece bahçeden eve alıyordu. Ev bir kere kilitlenip alarm kuruldu mu emindi, ama birileri yine de duvardan ya da elektronik bahçe kapısından tırmanıp bahçeye girebilirdi.

Haklısın, dedi karısı, o zaman duvar daha yüksek olmalı. Ve adamın annesi yaşı bilge cadı, oğluna ve gelinine Noel hediyesi olarak ek duvar için gerekli tuğla parasını verdi. Küçük oğlana da bir uzay adamı giysisi ile bir peri masalları kitabı hediye etti.

Ancak, meskene tecavüz olayları giderek artıyordu -gündüz vakti ve gecenin sessizliğinde, sabahın erken saatlerinde, hatta güzelim yaz ak amlarında. Bir aile ak am yemeğini yerken, üst kattaki yatak odaları talan edilmiŗti. Adam ve kadın, mahalledeki en son silahlı soygunu konuŗurken, gözleri, oğlanın kedisinin iki metrelik duvardan bahçeye rahatlıkla atlayıŗına takıldı. Kedi, patilerini  ne uzatıp kuyruğunu hafifçe oynatarak, duvarın dimdik yüzünden zarif bir iniŗle bahçeye atlıyordu. Beyaz badanal  duvarda, kedinin geliŗ gidiŗlerinin izleri vardı. Duvarın cadde tarafında, kırmızı topraklı daha büyük lekeler göze çarpıyordu. Bunlar, iŗsiz güçsüz takımının ayaklarındaki yırtık pırtık lastik ayakkabıların bıraktığı izlere benziyordu ve eğer böyleyse, hedefleri masum olamazdı.

Adam, kadın ve küçük oğlan, semtin sokaklarında köpeği gezdirmeye çıktıkları zaman, şu ya da bu bahçenin  imini ve g llerinin  oŗkusunu seyretmek için duraksamıyorlardı; çünkü artık her şey,  eŗitli güvenlik çitleri, duvarlar ve cihazlar arkasındaydı. Bu y r y ŗlerde, olağanüstü güvenlik seçenekleri görüyorlardı. Duvarın üstüne, betona, kırık cam parçaları gömmek gibi ucuza mal olanlar; u 

ları kalıcı ucu gibi sivri demir parmaklıklar; hapishane mimarîsinin estetiği ile İspanyol villa stilini ve neoklasik cepheleri süsleyen alçı vazoları bağdaştırma girişimleri. Bu amaçla, sivri uçlu demirler pembeye boyanmış, beyaz boyalı yirmi beş santimlik mızrak uçlu demirlerle şimşegin zikzakları gibi bir görüntü verilmeye çalışılmıştı. Bazı duvarlarda, cihazı kuran firmanın adı ve telefon numarası yazılı küçük plaketter vardı. Oğlan köpekle önlerinde koşarken, adam ile kadın bu seçenekleri birbirleriyle kıyaslayarak, hangisinin daha etkili olduğunu ve görüntüsünü tartışıyorlardı. Ve birkaç hafta sonra, konuşmaya gerek duymadan, şu ya da bu duvarın önünde duraksadıklarında, sadece birinin üzerinde durmaya değer olduğu sonucuna vardılar. Bu, aralarında en çirkiniydi, ama gösterişsiz ve etkili görünümü toplama kampı stilini açıkça yansıtıyordu. Uçları bıçak gibi keskin, sert ve parlak metal helezonlar, duvar boyunca aralıksız yerleştirilmişti. Üstünden tırmanmak ya da oluşturduğu tünelden bu dişlere takılmadan çıkmak mümkün değildi. Kurtulmaya çabalamak, keskin metal uçların ete daha derin gömülüp oluk gibi kan akmasına sebep olurdu. Kadın, bakarken bile ürperdi. Haklısın, dedi adam, bunu gören iki kez düşünür. Ve duvardaki plakette yazılı öneriye uymaya karar verdiler: "CANAVARIN DIŞLERİNE BAŞVURUN. TAM GÜVENLİK İÇİN DOĞRU SEÇİM."

Ertesi gün bir grup işçi, jilet kenarlı helezonları, adamın, kadının, küçük oğlanın, köpeğin ve kedinin sonsuza dek mutlu yaşadıkları evin bahçe duvarlarına çepeçevre yerleştirdiler. Güneş, testere dişlere çarparak parıldadı. Jilet uçlu dikenler, evi pırl pırl ısıtırlarla çevreledi. Aklına takma, dedi adam, parıltısı zamanla gider. Yanılıyorsun, dedi kadın, paslanmaz garantisi var. Ve küçük oğlanın oynamaya gitmesini bekleyip, umarım kedi dikkat eder, dedi. Adam, me-

rak etme sevgilim, kediler atlamadan önce bakarlar, diyerek karısını teselli etti. Ve gerçekten, o günden sonra kedi, küçük oğlanın yatağında uyudu ve testere dişlerin üstünden atlama riskini göze almaya-rak bahçeden dışarı çıkmadı.

Bir akşam, annesi küçük oğlanı, yaşlı bilge cadının Noel'de verdiği masal kitabından bir masal okuyarak uyuttu. Ertesi gün, küçük oğlan, korkunç dikenli çalılıklara meydan okuyarak saraya giren ve "uyuyan güzeli"  perek yaşama geri getiren prens olmaya karar ver-di. Bir merdiveni sürükleyip duvara dayadı. Parlak helezon tünel, küçük bedeninin içine girebileceği kadardı. Jilet dişler, dizlerine, el-lerine, başına saplandığında çığlık çığlığa kurtulmaya çabaladı, ama birbirine dolanmış yığının içinde daha da derine gömüldü. Güvenilir hizmet i ve gündelikçi bahçıvan koşarak geldiler.  ocuğu ilk gören onlar oldu ve küçük oğlanla birlikte onlar da feryat etmeye başladılar. Bahçıvan,  ocuğa ulaşabilmek için ellerini parçaladı. Adamla ka-dın çılgınca bahçeye koştular ve kimbilir hangi nedenle (belki de ke-di) devreye giren alarmın feryadı çığlıklarına karıştı. Küçük oğlanın kanlar içindeki cansız bedeni güvenlik  itinden testereleler, tel kesici-ler ve baltalarla çıkarıldıktan sonra, adam, kadın, kriz ge iren hiz-met i ve ağlayan bahçıvan tarafından eve taşındı.

En Büyük Safari

"Afrika macerası devam ediyor... Bunu siz de yaşayabilirsiniz! Afrika'ya iyi bilen deneyimli rehberlerle."

Observer'da (Londra) 27.11.1988'de yayımlanan bir gezi ilanı.

O gece annemiz dükkâna gitti ve geri dönmedi. Hiçbir zaman. Ne oldu? Bilmiyorum. Babam da bir gün gitmiş ve geri gelmemişti, ama o savaşta çarpışıyordu. Biz de büyükannemiz ve büyükbabamız gibi savaşın içindeydik, ama çocuktuk. Bizim silahlarımız yoktu. Babamın savaştığı kişiler -hükûmetimiz onlara haydutlar diyordu- her tarafı talan ediyorlardı ve biz onlardan köpeklerin kovaladığı tavuklar gibi kaçıyoruz. Nereye gideceğimizi bilemiyorduk. Annemiz dükkâna gitmişti; çünkü birisi yemeklik yağ satıldığını söylemiş. Uzun zamandır yağ tatmamış olduğumuzdan sevinmiştik. Belki yağ buldu da karanlıkta onu yere yıkıp yağı elinden aldılar. Belki de haydutlarla karşılaştı. Onlarla karşılaşsanız sizi öldürürler. Köyümüze iki kez geldiler ve biz koşup çalılıklara saklandık. Gittiklerinde geri geldik ve her şeyi almış olduklarını gördük. Ancak, üçüncü kez geldiklerinde alacak hiçbir şey bulamadılar -ne yağ ne yiyecek- o nedenle kulübelerimizi ateşe verdiler ve evlerimizin damları çöktü. Annem birkaç teneke parçası buldu da bunlarla evin bir kısmını örttük. Geri gelmediği gece, işte onu orada bekliyorduk.

Dışarı çıkmaya korkuyorduk, işimizi yapmak için bile, çünkü haydutlar yine gelmişti. Bizim eve değil -damsız haliyle içinde hiç

kimse ve hiçbir Şey yokmuŗ gibi g r nm ŗ olmalı- ama köyün bir ucundan girip öbür ucundan  ıktılar. İnsanların baęrıŗtıęını ve koŗıŗtıęını duyduk. Biz koŗmaya bile korktuk, nereye koŗacaęınızı söyleyecek annemiz yoktu ki! Ben ortancayım ve kızım. Küçük erkek kardeŗim, bir bebek maymunun annesine sarılması gibi kollarını boynuma, bacaklarını belime dolayarak göğsüme sımsıkı yapıŗmıŗtı. Bütün gece ağabeyim, evin yanan direklerinden arta kalan bir odun parçasını elinden bırakmadı. Haydutlar onu bulursa kendini savunmak için.

Bütün gün orada kaldık. Onu bekledik. Ne gün olduğunu bilmiyorum. Köyümüzde artık ne okul, ne kilise kaldığı için, günün pazar mı pazartesi mi olduğunu bilemiyordu insan.

G neŗ batarken b y kannemiz ile büyükbabamız geldi. K y m zden biri onlara, biz çocukların yalnız olduğunu ve annemizin geri dönmediğini s ylemiŗ. “Büyükbaba”dan önce “büyükanne” diyorum; çünkü b y kannemiz iri ve güçlü, henüz yaŗlı değil. B y kbabamız ise ufak tefektir, üstüne bol gelen pantolonunun içinde kaybolmuŗtur sanki. Ne dediğinizi duymaz, ama gülümser. Sabun köpüğü gibi saçları vardır. B y kannemiz bizi -beni, bebeği, ağabeyimi, b y kbabamızı- alıp evine götürdü. Hepimiz (b y kannemizin sırtında uyuyan bebek dıŗında), yolda haydutlarla karŗılaŗmaktan korkuyorduk. Uzun süre b y kannemizin evinde bekledik. Belki bir ay. A tık. Annemiz gelmedi. Annemizin gelip bizi almasını beklerken b y kannemizin bize verebileceği yiyeceği yoktu, büyükbabamız ve kendisi için de yoktu. Göğsünde sütü olan bir kadın, küçük kardeŗime biraz süt verdi; oysa eskiden evimizde o da bizim gibi lapa yedi. B y kannemizle birlikte yaban  ispanak aramaya çıktık, ama köyde herkes aynı Şeyi yaptığı için tek bir yaprak bile kalmamıŗtı.

Büyük babamızı bazı gençlerin peşine takılıp annemizi aramaya gitti, ama bulamadı. B y kannemiz diğer kadınlarla birlikte ağladı ve ben onlarla beraber ilahiler okudum. Biraz yiyecek getirdiler -biraz fasulye- ama iki gün sonra yine hiçbir Şey kalmadı. Büyük babamızın bir zamanlar    koyunu, bir ineği ve bir sebze bahçesi vardı, ama haydutlar çoktan koyunları ve ineği alnuşlardı, çünkü onlar da açtı. Ekim zamanı geldiğinde büyük babamızın ekecek tohumu da yoktu.

Sonunda karar verdiler -daha doğrusu b y kannemiz karar verdi. Büyük babamızı hafif sesler çıkararak vücudunu bir o yana bir bu yana salladı, ama b y kannemiz buna hiç aldırınadı- buradan gidecektik. Biz  ocuklar sevinmiştik. Annemizin olmadığı ve a  olduğumuz bu yerden uzaklaşmak istiyorduk. Haydutların bulunmadığı ve yiyecek olan bir yere gitmek istiyorduk. Uzaklarda böyle bir yerin var olduğunu düşünmek hoşumuza gidiyordu.

B y kannemiz, kilise g ysilerini, kurutulmuş birkaç rusır koçanı karşılığında birine verdi, onları kaynatıp bir beze bağladı. Yiyeceğimizi yanımıza alarak yola çıktık. Nehirlerden su alabileceğimizi düşünmüştü, ama hiçbir nehre rastlamadık ve öylesine susadık ki geri dönmek zorunda kaldık. B y kannemizin köyüne kadar değil, tulumbası olan bir köye kadar. Büyükannem büyük bir plastik bidon almak için yiyeceğimizi ve biraz da giyecek taşıdığı sepetini a arak ayakkabılarını sattı. Gogo, ayakkabıların da olmadan kiliseye nasıl gidebileceksin, dedim. O da, yolculuğumuzun uzun, yükümüzün de ağır olduğunu söyledi. Bu köyde, gitmeye hazırlanan başka kimselelerle tanıştık. Onlara katıldık, çünkü gitmek için nerenin iyi olduğunu bizden daha iyi biliyorlardı sanki.

Oraya varmak için Kruger Park'tan geçmek zorundaydık. Kruger

Park'ı biliyorduk. Hayvanlara ait koca bir ülke -filler, aslanlar, çakallar, sırtlanlar, su aygırları, timsahlar- her türden hayvan vardı orada. Bu hayvanların bir kısmı savaştan önce bizim ülkemizde de varmış (büyükbabam hatırlıyor, biz çocuklar henüz doğmamışız), ama haydutlar filleri öldürüp dişlerini satmışlar ve haydutlar da bizim askerler de bütün antilopları yemişler. Köyümüzde bacakları olmayan bir adam vardı - nehrimizde bir timsah koparmıştı bacaklarını; buna rağmen bizim ülkemiz insanların ülkesiydi, vahşi hayvanların değil. Kruger Park'ı biliyorduk, çünkü köyümüzün bazı erkekleri, oraya, beyaz insanların hayvanları izlemek üzere gelip konakladıkları yerlere çalışmaya giderlerdi.

Tekrar yola koyulduk. Aramızda, kadınlar ve kadınlar yorulunca küçükleri sırtlarında taşımak zorunda olan benim gibi çocuklar vardı. Önümüzde bir adam, bize Kruger Park'a giden yolu gösteriyordu. Geldik mi, geldik mi diye sorup duruyordum büyükanne. Büyükanne, ona benim için sorduğunda, henüz değil, dedi adam. Çitin etrafını dolaşmak için uzun yoldan gitmemiz gerektiğini; çitin, kasabalarımıza elektrik veren o yüksek direklerdeki teller gibi insanı öldüreceğini; dokununca insanın derisini kavuracağını anlattı. Gözleri, derisi ve saçı olmayan o kafa işaretini, misyoner hastanesi havaya uçurulmadan önce, oradaki bir demir kutunun üstünde görmüştüm.

Tekrar sorduğumda, bir saattir Kruger Park'ta yürüdüğümüzü söylediler. Ancak, gün boyunca geçtiğimiz kırsaldan farkı yoktu buranın ve köyümüzün çevresinde yaşayan maymunlardan, kuşlardan ve bir de bizden kaçamayan bir kaplumbağadan başka hayvan görmemiştik. Ağabeyim ve diğer oğlanlar, onu öldürmesi için adama göturdüler -pişirip yememiz için. Adam onu salıverdi, çünkü ateş yakamazmışız, duman yerimizi göstereceği için parkta olduğumuz sürece

ateş yakmamamız gerekirmiş. Yoksa polis ve korucular gelir ve bizi geldiğimiz yere geri g nderirlermiş. Hayvanların arasında hayvanlar gibi hareket etmemizi, yollardan ve beyazların kamplarından uzak durmamızı söyledi. O anda, kırlan dalların ve otları sallayan bir şeyin sesini duydum -bunu ilk duyanın ben olduğuma eminim- ve dikkat etmemiz gereken polis ve korucuların bizi şimdiden bulduğunu düşünerek neredeyse çığlık atacaktım. Gelen bir fildi, bir fil daha ve başka filler. Ağağların arasında nereye baksanız büyük siyah lekele- rin hareket ettiğini görüyordunuz. Hortumlarını mopane ağağlarının kırmızı yapraklarına doluyor ve yaprakları ağızlarına tıkıyorlardı. Bebekler annelerine sokuluyordu. Daha büyükçe yavrular, ağabeyi- min arkadaşlarıyla güreştiği gibi birbirleriyle g reşiyorlardı -tek fark kol yerine hortumlarını kullanmalarıydı. O kadar ilgimi çekmişlerdi ki korkmayı unuttum. Adam, filler geçene kadar hareketsiz ve sessiz kalmamızı söyledi. Çok yavaş geçtiler, çünkü filler hiç kimseden kaçmaya gerek duymayacak kadar büyüktü.

Antiloplar bizden kaçıyordu. O kadar yükseğe sı rıyorlardı ki sanki uçuyor gibiydiler. D muzlar bizi duyunca aniden duruyor ve zil zak çizerek y n değiştiriyordu -aynen, k y m zdeki bir oğların babasının madenlerden getirdiği bisikletiyle yaptıği gibi. Hayvanları su içtikleri yere kadar izliyorduk. Onlar gidince su çukurlarına biz yanaşıyorduk. Hiç susuz kalmadık, ama hayvanlar sürekli yiyorlardı. Onları ne zaman görsek hep ot, ağaç, kök gibi bir şeyler yiyorlardı. Ve bizim için hiçbir şey yoktu. Mısır koçanı yiyeceğimiz bitmişti. Yi- yebileceğimiz tek şey, maymunların yediği, i i karınca kaynayan, ku- ru ve k  k k incirlerdi. Bunlar, nehir kenarlarındaki ağaçlarda yetişi- yordu. Zordu hayvanlar gibi olmak.

Gündüzleri sıcak iyice bastırđında, uyuyan aslanlar görüyor-

duk. Otların rengindeydiler. Onları hemen fark edemiyorduk, ama o adam görüyordu ve bizi geriden, uyudukları yerin epeyce uzağından dolandırıyordu. Ben de aslanlar gibi yatmak istiyordum. Küçük kardeşim zayıflıyordu, ama hâlâ çok ağırdı. Büyükannem onu sırtıma koymak için bana bakındığında, görmezlikten gelmeye çalışıyordum. Ağabeyim konuşmaz olmuştu, dinlendiğimiz zamanlar da onu tekrar ayağa kaldırmak için sarsmamız gerekiyordu, sanki o da büyükbabamız gibi duymuyordu. Büyükannemizin yüzüne sinekler üşüşmüştü, fakat onları kovmak için hiçbir şey yapmıyordu. Korktum. Bir palmiye yaprağı kopararak sinekleri kovaladım.

Hem gece hem gündüz yürüyorduk. Beyazların kamplarındaki ateşleri görüyor, dumanın ve etin kokusunu duyuyorduk. Sırtlanların eğik sırtlarıyla, sanki utanıyormuşçasına kokuya doğru yaklaşmalarını seyrettik. Aralarından biri başını çevirdiğinde ve karanlıkta onunla göz göze geldiğinizde, bizimkine benzer iri ve kahverengi gözleri olduğunu görüyordunuz. Rüzgâr, beraberinde, kamplarda çalışanların yaşadığı barakalardan, bizim dilimizde sesler getiriyordu. Aramızdan bir kadın, gece onlara gidip yardım istemeyi önerdi. Belki bize çöp kutularından yiyecek bir şeyler verirler diyerek yüksek sesle ağlamaya başlayınca, büyükannem onu yakalayıp eliyle ağzını kapatmak zorunda kaldı. Bize yol gösteren adam, Kruger Park'ta çalışan kendi insanlarımızdan uzak durmamızı söyledi; bize yardım ederlerse işlerini kaybederlerdi. Bizi görürlerse yapabilecekleri tek şey görmezlikten gelmek, gördükleri sadece bir hayvanmış gibi davranmaktı.

Bazen geceleri uyumak için kısa bir süre mola veriyorduk. Birbirimize yakın uyuyorduk. Hangi gece olduğunu hatırlamıyorum -çünkü her an, her zaman yürüyor, yürüyorduk- aslanları çok yakınız-

da duyduk. Uzaktayken k kredikleri gibi değil, koştuğumuzda solu-
duğumuz gibi, ama farklı bir soluma. Onların koşmadıklarını duyu-
yordunuz, yakında bir yerde bekliyorlardı. Birbirimize daha fazla so-
kulduk, neredeyse birbirimizin üstüne çıkacak gibi. Kenardakiler or-
taya geçebilmek için çabalıyordu. Ben, korktuğu için kötü kokular
 ıkaran bir kadına ezercesine yapışmıştım, ama ona sıkıca sarılıyordum.
Aslanların kenardaki birini alıp gitmesi için Tanrı'ya yalvarıyordum. Belki bir aslan tam ortamıza, benim oldu-
ęum yere atlar diye, üstünde olabileceği ağacı görmemek için gözle-
rimi kapadım. Bize yol gösteren adam yerinden fırladı ve bir kuru
dalla ağaca vurmaya başladı. Bize hiç ses  ıkartmamayı öğretmişti,
ama kendisi bağırmaya başladı. Aslanlara, k y m zdeki sarhoşun
kendi kendine bağırması gibi bağırıyordu. Aslanlar uzaklaştı. Uzak-
tan homurtularını ve kükreyerek adama cevap verdiklerini duyduk.

Çok yorgunduk, fazlasıyla yorgun. Nehirleri geçerken, ağabeyim
ve bize yol gösteren adam, b y kbabamı taştan taşa taşıyorlardı.
Büyükannem güçlüydü, ama ayakları kanıyordu. Sepeti başımızın
 st nde taşıyacak gücümüz kalmanıştı artık, küçük kardeşimden
başka bir şey taşıyabilecek durumda değildik. Eşyalarımızı bir çalı-
nın dibine bıraktık. Büyükannem, vücutlarımız oraya varsın yeter,
dedi. Kendi yöremizde hiç görmediğimiz yaban  bir yemiş yedik ve
bağırsaklarımız tutmaz oldu. Sancılandığınız o gün, boyları nerdey-
se fil kadar yüksek olduğu için fil  ayırı denen otların içindeydik.
Büyükbabam, küçük kardeşim gibi herkesin içinde   memiyordu,
kendi başına olmak için otların arasına gitti. Bize yol gösteren adam
sürekli uyarıyordu, geride kalmamalı, arayı kapatmalıydık. Ama biz
b y kbabamızı beklemesini istedik.

Ve herkes b y kbabamın bize yetişmesini bekledi. Ama o gelme-

di. Günü yarılanıştı. Böcekler kulaklarımızda vızıldadığı için, b y kbabamın otların arasında hareket edip etmediğini duyamıyorduk. Onu göremiyorduk, çünkü otlar çok yüksek, o ise çok küçüktü.  st ne bol gelen pantolonu ve b y kannemizin iplik olmadığı için onaramadığı yırtık gömleğiyle oralarda bir yerde olmalıydı. Çok güçsüz ve yavaş olduğu için fazla uzaklaşmadığından emindik. Hepimiz onu aramaya çıktık, ama gruplar halinde, çünkü otların içinde birbirimizi kaybetmek istemiyorduk. Otlar burnumuza ve gözlerimize giriyordu. Ona hafı e seslendik, fakat böceklerin gürültüsü, zaten çok az duyan kulaklarını doldurmuş olmalıydı. Aradık taradık, ama bulamadık. Uzun otların içinde bütün gece kaldık. D ş mde onu, otları çiğneyip kendisi için hazırladığı bir yerde kıvrılmış yatıyor gördüm -tıpkı antilopların yavrularını sakladıkları gibi bir yerde.

Uyandığımda hâlâ yoktu. Tekrar aramaya başladık. Otun içinde defalarca bir oraya bir buraya gidip gelmemiz sonucu patikalar oluşmuştu, biz onu bulamasak bile onun bizi bulması kolaydı. Bütün gün oturup bekledik. Güneş insanın tepesindeyken her şey çok sessiz oluyor; hayvanlar gibi ağa ların altına yatsan bile güneşi başının içinde hissediyorsun. S rt st  yattım ve o kanca gagalı, yolunmuş boyunlu çirkin kuşların üstümüzde daireler çizerek uçtuklarını gördüm.  l  hayvanların kemikleri üzerinde yemlenirlerken pek çok kez geçmiştik yanlarından, bize yiyecek hiçbir şey bırakmamacasına temizliyorlardı kemikleri. Daireler çizerek dolanıyor, yükseliyor, sonra alçalıyor ve tekrar yükseliyorlardı. Boyunlarını bir o yana bir bu yana uzatarak üstümüzde dolanıp duruyorlardı. Gün boyu, kucağında küçük kardeşimle dimdik oturan büyükannemin de onları izlediğini gördüm.

Öğleden sonra bize yol gösteren adam, b y kanneme geldi ve di-

ęerlerinin yola devam etmek zorunda olduğunu, çocukların kısa bir süre içinde bir şey yemezlerse öleceklerini söyledi.

Büyükannem hiçbir yanıt vermedi buna.

Adam, gitmeden önce size su getiririm, dedi.

Büyükannem bizlere baktı: bana, ağabeyime ve kucağındaki küçük kardeşime. Diğerlerinin yola çıkmak üzere kalktıklarını gördük. Etrafımızdaki otların bombo  kalacağına inanamıyordum. Burada, Kruger Park'ta yapayalnız kalacaktık, bizi ya polis ya da hayvanlar bulacaktı. Gözlerimden ve burnumdan ellerime ya lar bo andı, ama büyükannem hiç ilgilenmedi. Ayağa kalktı ve köydeki evimizde odun kaldırıırken yaptığı gibi bacaklarını iki yana a arak küçük karde imi sırtına yerleştirdi ve bir pa avrayla da sıkıca bağladı. Elbisesinin  st kısmı yırtılmı tı ve iri göğüsleri görünüyordu, ama göğüslerinde kardeşim için hiçbir şey yoktu. Y r y n, dedi.

Uzun otlu yeri terk ettik. Ardınızda bıraktık. Bize yol gösteren adam ve diğerleriyle birlikte gittik. Tekrar yola koyulmu tuk.

Çok büyük bir çadır vardı yere  akalmı  -bir kiliseden ya da okuldan daha büyük. Vardığımız yerde bizi bekleyenin bu olacağını d   nmemi tim. Bir kez buna benzer bir şey görmüştüm. Annem, askerlerimizin kasabaya geldiğini duyunca, onlara babamızı sormak için bizi de beraberinde kasabaya g t rm   tı. Gördüğüm o çadırdaki insanlar dua ediyor ve  arkı söylüyorlardı. Bu  adır da onun gibi mavimsi ve beyaz, ama dua edip  arkı söylemek için değil. Burada,  lkemizden gelen diğer insanlarla birlikteyiz. Sağlık evinden gelen rahibe, bebekleri saymazsak iki yüz kişi olduğumuzu söylüyor. Yeni bebekler de var aramızda. Kimi, yolda, Kruger Park'tan geçerken doğdu.

 cerisi güneş varken bile karanlık ve bir tür köy gibi. Ev yerine,

her ailenin karton ya da çuvallarla -ne bulabilmişlerse- ayırdığı küçük bir yeri var. Bunlar, diğer ailelere, orarun size ait olduğunu ve ne kapısı ne penceresi ne de damı olmamasına rağmen, içeri girmemeleri gerektiğini göstermek için. Eğer ayakta duruyorsanız ve küçük bir  ocuk değilseniz, herkesin evinin i ini görebiliyorsunuz. Bazıları, ezdikleri kayalardan boya yapıp çuvalları renkli desenlerle s sle-diler.

Aslında bir dam var - adıрын kendisi bu, uzakta ve yüksekte. Gök-yüzü gibi.  adır, sanki içinde bulunduğumuz bir dağ. Çatlaklardan aşağı, insana onlara tırmanmak mümkünmüş hissi veren kalın toz sütunları iniyor.  adır, bizi, üstümüze yağan yağmurdan koruyor, ama yağmur suyu kenarlardan içeriye giriyor ve evciklerimizin arasında, tek kişiye geçit verecek kadar dar sokaklarımızda, kardeşim gibi küçük çocuklar çamurun içinde oynuyorlar. Onların üstünden atlamak gerekiyor. Benim küçük kardeşim hiç oynamıyor. B y kan-nem, onu, doktorun geldiği pazartesi günleri sağlık evine götürüyor. Rahibe, kardeşimin başında bir sorun olduğunu ve bunun, evde ken-disini yeterince besleyememiş olmamızdan kaynaklandığını söylüyor. Savaş nedeniyle. Babamızın orada olmamasından ötürü. Ve sonra Kruger Park'ta çok a  kaldığı için. Bütün gün b y kannemizin ku-çağında ya da neresi olursa olsun ona yaslanıp yatmaktan hoşlanı-yor ve bize bakıyor, sadece bakıyor. Bir şey sormak istiyor, ama so-ramıyor. Onu gıdıklarsam, bazen sadece tebessüm ediyor. Sağlık evinden, ona lapa yapmamız için özel bir toz veriyorlar. Belki bir gün iyi olur.

Buraya geldiğimizde biz de onun gibiydik -ağabeyim ve ben. Pek bir şey hatırlamıyorum bile. Çadıra yakın köyde yaşayanlar bizi sağlık evine götürdüler. Orada imza atmamız gerekiyordu, uzaklardan,

Kruger Park'tan geçerek geldiğimize dair. Yere oturduk. Aklımda her şey karmakarı ıktı. Düzeltilmiş saçları ve çok güzel yüksek topuklu ayakkabıları olan güzel bir hemşire, bize, özel tozdan getirdi. Suyla karıştırıp yavaş yavaş i memizi söyledi. Paketleri di lerimizele yırtıp hepsini yalayıp yuttuk. Ağzımın etrafına yapı mı tı toz, dudaklarımdan ve parmaklarımdan yaladım. Bizimle birlikte gelen çocukların bir kısmı kustu. Ben, sadece, karnımda her şeyin hareket ettiğini, yediğim tozun aşağıya doğru inip içimde bir yılan gibi dolandığını hissettim. Ve canım yanacak şekilde hıçkırmaya ba ladım. Başka bir hemşire, sağlık evinin verandasında sıra halinde durmamızı istedi, ama ayakta duramıyorduk. Yere   kt k, birbirimizin üstüne yıkılıyorduk. Hemşireler bizi bir bir ayağa kaldırarak kollarımıza birer iğne yaptılar. Başka iğnelerle, kanımızı minik  i elere aldılar. Anladım, ama bu, hastalığa kar ıymı . G zkapaklarım kendiliğinden d   p kapandığında kendimi yeniden yürüyor sanıyordum, otlar uzun-du, filleri görüyordum. Yolculuğumuzun sona erdiğinin bilincinde değildim.

B y kannemiz hâlâ güçlüydü, ayakta durabiliyordu. Yazmayı bildiği için bizim yerimize imza attı. B y kannemiz çadırın kenarında bir yer bulabildi -bu en iyi yerlerden biriydi. I eriye yağmur girmesine rağmen, iyi havalarda çadırın kenarlarını kaldırabiliyorduk ve güneş üstümüzde parlıyordu. Çadırın içindeki kötü kokular da gidiyordu. Tanıdık bir kadın b y kanneme, d  ek hazırlamak için iyi otun nerede bulunduğunu gösterdi ve büyükannem bizim için de d  ek yaptı. Her ay sağlık evine yiyecek kamyonu geliyor. Büyükannem imzaladığı kartlardan birini alıp gidiyor ve kart zımbalandığında bir çuval mısır unu alıyoruz.  uvalları çadıra taşımak için el arabaları var. Bu i i ağabeyim yapıyor. Sonra da, boş el arabalarını sağlık evine ge-

ri götürürken ağabeyim ile arkadaşları aralarında yarışıyorlar. Bazen şanslıdır. Köyden bira almış bir adam, el arabasıyla taşıması için ona para verir. Aslında buna izin yoktur, el arabasını doğruca hemşirelere geri götürmek gerekir. Kazandığı parayla meyve suyu alır ve onu yakalamışsam benimle paylaşır. Kilise her ay bir gün sağlık evinin avlusuna bir yığın eski giysi bırakıyor. Büyükannemin, zımbalattığı bir kartı daha var ve bununla giysiler arasından bir şeyler se ebiliyoruz. İki elbisem, iki pantolonum ve bir kazağım oldu ve dolayısıyla okula gidebiliyorum.

Köydeki insanlar okullarına gitmemize izin veriyorlar. Dilimizi konuşuyor olmalarına şaşırdım; zaten o nedenle topraklarında kalmamıza izin veriyorlar, dedi büyükannem. Uzun yıllar önce, babalarımızın zamanında, insanı öldüren bir tel örgü yoktu, onlarla bizim aramızda Kruger Park yoktu. Kendi kralımızın yönetimi altında ayrıldığımız köyümüzden, geldiğimiz bu yere kadar, tek bir halktık.

O kadar uzun zamandan beri  adırdayız ki! Ben on bir oldum ve küçük kardeşim neredeyse üç yaşında, ama o çok küçük, sadece başı büyük ve henüz aklı yerine gelmedi. Bazı kimseler çadırın etrafındaki toprağı kazarak fasulye, mısır ve lahana ektiler. Yaşlı erkekler dalları örerek bahçelerinin etrafına  it yaptılar. Hiç kimsenin kasabalarda iş arama izni yok, ama birçok kadın köyde iş bulabildi ve böylece bazı şeyler satın alabiliyorlar. B y kannemiz hâlâ güçlü olduğu için inşaatlarda iş buluyor -bu köyde insanlar tuğla ve  imen-toyla güzel evler yapıyorlar, k y m zdeki gibi çamurla değil. B y kannemiz bunlar için tuğla taşıyor ve sepetle başının üstünde taş getiriyor. şeker, çay, süt ve sabun alacak parası var. D kk n, ona, çadır bezinin üstüne astığımız bir takvim hediye etti. Ben okulda başarılıyım. Büyükannem, insanların d kk ndan çıkınca yere attığı rek-

lam bro  rlerini toplayıp okul kitaplarını onlarla kapladı. Her   leden sonra, karanlık basmadan, ağabeyime ve bana ödevlerimizi yapıtıyor, çünkü çadırdaki, tıpkı Kruger Park'ta olduğu gibi, birbirimize sokulup yatacak yerden başka yer yok ve mumlar çok pahalı. Büyükannem kiliseye gitmek için ayakkabı alamadı henüz kendine, ama ağabeyim ile bana siyah okul ayakkabıları ve onları parlatacak cila aldı. Her sabah çadırdaki insanlar uyanır, bebekler ağlar, insanlar dışarıdaki muslukların başında birbirini itip kakar, bazı çocuklar, bir gece önce yenen mısır lapasından arta kalanları tencereden kazırken, ağabeyim ve ben ayakkabılarımızı temizleriz. B y kannemiz, bizi d  eklerimizin üstüne, bacaklarımızı dümdüz ileri doğru uzatarak oturtur ki ayakkabılarımızı doğru düzgün temizleyip temizlemediğimize dikkatlice bakabilsin. Çadırdaki başka hiçbir çocukta gerçek okul ayakkabısı yok.     m z birden ayakkabılarımıza bakarken, kendimizi sanki tekrar gerçek bir evde, sava sız ve sılasız bir dünyada hissediyoruz.

Bazı beyazlar gelip, çadırdaki yaşayan insanların fotoğraflarını çektiler -bir film yaptıklarını söylediler. Hiç görmedim, ama filmin ne olduğunu biliyorum. Beyaz bir kadın çadırdaki yerimize geldi ve b y kanneme, beyaz kadının dilini bilen birinin dilimize çevirdiği sorular sordu.

Ne zamandan beri bu şekilde ya ıyorsunuz?

Burada mı demek istiyor, diye sordu büyükannem.

Bu  adırdaki iki yıl ve bir ay.

Gelecek için ne umut ediyorsunuz?

Hiçbir  ey. Buradayım.

Çocuklarınız için?

Onların okumasını istiyorum ki iyi birer i leri ve paraları olsun.

Mozambik'e, kendi ülkenize geri dönmeyi umuyor musunuz?

Hayır, dönmeyeceğim.

Ama savaş sona erince burada kalmanıza izin verilmeyecek. Eve dönmek istemiyor musunuz?

Büyükannemin tekrar konuşmak istemediğini, beyaz kadını ya-nıtlamayacağını düşündüm. Beyaz kadın başını bir yana eğerek bize gülümsedi. Büyükannem, bakışlarını kadından uzaklaştırarak ko-nuştu, hiçbir şey yok, evim yok, dedi.

Büyükannem niçin böyle diyor? Niçin? Ben geri gideceğim. O Kruger Park'tan geçerek geri gideceğim. Savaştan sonra, eğer hay-dutlar yoksa artık annemiz bizi bekliyor olabilir. Ve b y kbabamızı bıraktığımızda belki sadece geride kalmıştı, belki bir şekilde usul usul Kruger Park'ta yolunu buldu ve o da orada olacak. Onlar evde olacaklar ve ben onları hatırlayacağım.

Bir Buluntu

Tümünün de canı cehenneme. Kadınlar-
dan yana şansı yoktu. Bir süre yalnız yaşamaya karar verdi. İki kez
aşk evliliği yapnuştı. Sözde sadık ve vefakâr ikinci eşi, birlikte topladıkları değerli tabloları, nadide camları ve hatta mahzendeki en iyi şaraplardan çoğunu evi terk ederken alıp götürmüştü. Bu talandan nasılsa arta kalnuş olanları da kendisi temizledi. İlk eşinin kapak içlerine yeni adını yazmış olduğu kitapları bile attı. Ve ardından, yanına hiçbir kadın almadan tatile çıktı. Hatırladığı kadarıyla ilk kez! Âşık olduğunu sandığı o sürtükler de, ona ömür boyu bağlılık yemi-
ni etmiş dürüst eşler kadar sadakatsiz çıkmışlardı.

Tek başına, kayaların denizden, uçları parçalanmış bir yelpaze gibi yükseldiği, gelgitin kayaların girintilerindeki havuzcukları fışkırtarak emdiği bir tatil yöresine gitti. Hiç kum yoktu burada. Şekerlemeler gibi çizgili, benekli ve damarlı kayalarda insanlar -kadınlar- tuzdan rengi atmış yaygılar üstünde yatıyor ve bedenlerini kokulu yağlarla okşuyorlardı. Bazılarının saçları, o yılın modası yapay çiçekli elastik bantlarla başlarının üstünde toplanmıştı. Parlak bedenleri, denizden, kristal boncuklarla bezenmiş gibi çıkıyordu. Kiminin sular süzülen saçlarında, parıltısı kulaklarındaki halka küpelerle ya-

rışan, altın rengi metal tokalar vardı. Göğüsleri  ıplaktı. Edep yerlerine, kalçaları ile karınları arasından geçip  nden gelen iki bantla birleşen ince bir biyenin tuttuğu parlak renkli kumaştan   ğenler giymişlerdi. Denize doğru yürürlerken, kendisinin görüş açısından, tümüyle çıplak görünüyorlardı. Denizden keyifle ve soluk soluğa çıktıklarında göğüsleri dans ediyor, gülüşerek havlulara, taraklara ve güneş yağlarına eğildiklerinde aşağıya doğru sarkıyordu. Bir kısmının vücudu batik kumaşlar gibi desenliydi. Giysilerinin onları kızgın güneşten koruduğu yerlerinde beyaz ya da kırmızı şeritler ve lekeler vardı. Bir kısmının meme uçları güneşten  ilek gibi kapkızmaı yanmıştı. Güneş yağı sürerken bile, acır diye dokunmaya korkar gibiydiler. Erkekler de vardı, ama o erkekleri görmüyordu. Gözlerini kapatıp denizi dinlediğinde kadınların kokusunu duyuyordu -güneş yağlarının!

Bol bol yüzdü: sakın koyun açıklarında, parlak renkli yelkenleriyle çarmıha gerili rüzgâr s rf  lerinin arasında, beyaz köpüklü dalgaların başını dövdüğü sahire yakın yerlerde. Bir sürü geç anne, sığlık yerlerde bebeklerini y zd r yordu. Çocuklar, annelerinin çıplak tenlerinin yumuşaklığına gömülerek onlara sımsıkı yapışıyordu. Öyle ki, kendisi gibi erkeklerin tohumlarını ektiği ve kısa bir süre önce ayrıldıkları bu dişi bedenlerin sanki hâlâ bir parçasıydılar. Kurumak için taşların üstüne yattı. Taşların sertliği hoşuna gitmişti. Kemiklerini onlara ayarlayana kadar, daha doğrusu taşlar bedenini kabul edene kadar kıpırdayıp durdu. Uyudu. Uyandığında başının yanından geçen tıraş edilmiş bacakları g rd  -kadınlar! Islak saçlarından silkelenen su damlacıkları, sıcak omuzlarına düştü. Denizde bazen, onların altından, kayış gibi sert bedeniyle köpek balığı gibi süzülerek yüzdüğü de oluyordu.

Erkeklerin deniz kenarında yalnız olduklarında yaptığını yaptı, denize taş attı. Taşları suyun yüzeyinde zıplatıp kaydırma becerisini yeniden kazandı. Kuma yüzükoyun yatarak, denizin cilaladığı taşları eliyle avuç avuç eledi. Çok yakından bakınca, onları, yetişkinlerin görmeyi unuttuğu şekillerde görmeye başladı; çocukların bir çiçeğe, bir yaprağa, bir taşa bakakalması gibi uzun uzun inceledi. Taşın al v-yonlu desenlerini, gizemli renk cümbüşünü, içine gömülü mika tane-ciklerini seyreterek, denizin sevecen eliyle pürüzlerini giderdiği yu-murta ya da baklava formunu okşadı.

Taşların hepsi de gerçekten taş değildi. Okyanusun, bir m cev-herci ustası gibi, kırık bira şişelerinden parlatıp cilaladığı yayvanım-sı amber ovaler, zümrüt ya da akvamarin sanılabilecek mavi ve ye-şil camlar (boğulmuş bir başka cins şişe) vardı aralarında. Çocuklar, onları şapkaları ya da kovaları içine topluyorlardı. Ve bir öğleden sonra, denizin dünyanın tüm sahilllerinden sürüklediği, yüzdürüp yüzdürüp yeniden attığı plastik atıklarla karışmış bu hazineler ve y k gemilerinden atılmış polistiren parçaları arasında, tespih çeken bir keşiş gibi elinde ovaladığı taşların içinde gerçek bir hazine bul-du: renkli cam  akallar arasında pırlanta ve safir bir yüzük! Yüzüğü, taşlık sahilin yüzeyinde bulmadığına göre, o gün oradaki kadınlar-dan biri tarafından düşürülmüş olamazdı. Biricik bir sevgili, zengin bir adamın kıymetlisi (ya da kendini güvenceye almış karısı) moda-ya uygun şekilde çırılçıplak, ama mücevherlerini takmış olarak açık-lardaki bir yattan suya dalarken, y z klerinden birinin parmağından kaydığını hissetmiş olmalıydı. Belki de hiç hissetmedi ve kaybını an-cak tekneye çıktıktan sonra fark edip sigorta poliçesini aramaya ko-yuldu. Deniz bu arada yüzüğü giderek daha derinlere çekip, ardın-dan, günler ve belki de yıllar sonra usanarak ağır ağır sahile doğru it-

ti. Çok güzel bir y z kt .  ri, dikdörtgen safir, yuvarlak pırlantalarla çevrelenmiŐti ve bu göz kamaŐtıran kümenin iki yanına, yatay birer baget pırlanta yerleştirilmişti.

Yüzük, parmaklarının geliŐigüzel kazısıyla en az on beş santim derinden çıkmış olmasına rağmen, sahibi sanki tepesine dikilmiŐ gibi bir hisle etrafına bakındı.

Ancak, kadınlar kendilerini yağlıyor, bebeklerini kuruluyor, minik aynalara yansıyan görüntülerinde kaşlarını alıyor, lokantadaki garsonun salatalarını ve beyaz Őaraplarını koyduğu alçak masaların çevresinde baędaŐ kurmuŐ, memeleri masanın üstüne sarkarak oturuyorlardı. Yüzüğü alıp lokantaya gitti; belki birisi bir kaybını bildirmiŐti. Lokantanın sahibesi, kendisine  alıntı bir mal teklif edilmiŐçesine irkildi. Değerli bir Şey bu! Polise götürün!

Őüphe tedbir doğurur. Bu yabancı yerde őüpheci olmak gerekirdi. Hatta polise karşı bile! Kimse sahip çıkmazsa, yüzük rahatlıkla bir görevlinin cebine inebilirdi. O zaman ne fark ederdi ki. Yüzüğü kendi cebine koydu -daha doğrusu parasını, kredi kartlarını, araba anahtarını ve güneş gözlüğünü taŐıdıęı sırt çantasına. Ve tekrar plaja dönerek, kadınların arasına, taŐların üstüne uzandı. Düşünmek için.

Yerel gazeteye, otelinin telefonu ile oda numarasını yazarak bir ilan verdi: *Mavi Ufuk Plajı'nda, ayın 1'inde salı günü bir yüzük bulunmuŐtur.* Lokantanın sahibesi haklıydı; pek çok telefon geldi. Bir kısmı erkeklerden. Karılarının, annelerinin ya da kız arkadaşlarının o plajda gerçekten bir yüzük kaybettiğini iddia ediyorlar, ancak yüzüğü tarif etmelerini istediğinde Őanslarını deniyorlardı: pırlanta bir yüzük. Daha fazla ayrıntı için ısrar ettiğinde kaçamak yanıtlar alıyordu. Arayan ses yağcı bir kadın sesiye (hatta bazen ağlamaklı) ve orta yaşlı bir          olduğunu hemen ele veriyorsa, yüzüğü anlat-

maya başladığı an konuşmayı kesiyordu. Ama ses çekici, kesinlikle genç, yumuşak ve yalana yeltenirken kararsızsa, sesin sahibini, yüzüğü teşhis etmek üzere oteline davet ediyordu.

Yüzüğü anlatın.

Gelenleri, açık balkon penceresinin önüne, denizden gelen ışığın altında yüzlerini sorgulayabileceği rahat bir koltuğa oturtuyordu. Onu,  ralarından sadece biri gerçekten bir yüzük kaybettiğine inan-dırdı. Kaybettiği yüzüğünü bütün ayrıntılarıyla anlattı ve sonunda, onu boşuna rahatsız ettiği için özür dileyerek gitti. Diğerleri -bir kıs-mı oldukça cazip, hatta fazlasıyla güzel ve baştan çıkaracak tarzda giyinmişti- yüzüğü elde edemeseler bile bu ziyaretten başka çıkarlar sağlamaya hazırdılar. Yüzük y z kt r ve eğer değerliyse pırlantaları vardır hesabı yaptıkları belliydi. Birkaçı, evet başka değerli taşlar da vardı, diyecek kadar akıllıydı. Ama yüzük bir aile yadig rı olduğu için (b y kanneden, teyzeden) taşların ismini bilmiyorlardı.

Ama ya rengi? şekli?

Hakarete uğramış asına çıkıp gidiyorlar ya da suçlu suçlu k kordı-yorlardı. şanslarını denemek ve biraz da eğlenmek için gelmişlerdi. Bu tiplerden nezaket  er evesi içinde kurtulmak biraz zor oluyordu.

Ve sonra, diğer telefon edenlere hiç benzemeyen, bir şarkıcı ya da aktrisin kontrollü sesini andıran biri aradı. Y z ğ n  bulma umu-dunu çoktan yitirmişti. Gazetedeki ilanı görmüş ve hayır hayır hiçbir yararı yok, diye düşünmüştü önce. Ama milyonda bir ihtimal bile ol-sa... Onu otele çağırdı.

Kırk yaşında vardı. İri, sakın, ela gözleriyle doğuştan güzel bir ka-dındı. Sa ının parlak siyah boyasını korumaktan başka hiçbir gayret göstermesine gerek yoktu. Yuvarlak alnı çevreleyen saçları, okşa-narak düzeltilmiş tüyler gibi pırl pırl bir topuzla başının üstünde

toplanmıştı. G ğ slerinin bitiştiği yerde kırışıklık yoktu. Saçı gibi siyah elbisesinin dekoltesinde göğüsleri diri ve birbirinden ayrı duruyordu. Elleri yüzükler için yaratılmıştı. Avuçlarını a arak uzun parmaklarını ileri doğru uzattı ve sonra elleri birdenbire yok oldu. Bir an suda bir parıldı gördüm o kadar.

Yüzüğü tarif edin.

Adamın gözlerinin içine baktı ve sonra içine baktığı gözleri kendinden uzaklaştırmak için başını çevirerek konuştu. Çok ayrıntılı anlattı: platin ve altın... bilirsiniz, çok uzun süre kullandığınız bir şey hakkında kesin olmak zordur, çünkü artık fark etmezsiniz bile. Büyük bir pırlanta... birkaç tane. Ve z mr tler ve kırmızı taşlar... yakutlar, ama sanırım onlar daha önce düşmüştü...

Adam, otel masasının çekmecesine gitti ve lokantaları, kablolu TV programlarını ve oda servisini anlatan broşürlerin altından bir zarf çıkardı. İşte y z ğ n z, dedi.

Kadının gözleri değişmedi. Adam yüzüğü ona doğru uzattı.

Kadının eli, suyun altında hareket ediyormuşçasına usulca uzandı. Yüzüğü aldı ve saç elinin ortaparmağına takmaya çalıştı. Uymayınca, bu hareketini hızlı bir el çabukluğuyla düzelterek yüzüğü yandaki parmağa taktı.

Adam kadını yemeğe davet etti ve yüzük konusunu açmadılar, hiçbir zaman. Adamın    nc  eşi oldu. Aralarında herhangi bir çiftten daha fazla sır olmadan bir arada yaşamayı sürdürüyorlar şimdi.

Babam Evden Ayrılıyor

Kasabanın evleri, mahremiyetlerini korumak istercesine sokağa yan dönmüşler. Duvarları, çiçek ve meyve desenli kıvrımlı süslemelerle boyanmış. Dar verandalarında çiçek açmış sarmaşıklar, asılı çamaşırlar gibi dizili. Çitlerin arkasında, sırtık domatesleri ve papatyalar birbirine dolanmış. Bahçe aralıklarında yan yana sılmış tavuk ve ördek kümesleri. Bunlardan birinde bir domuz bile var. Ama onun geldiği evde domuz olamaz.

Ahşap postane binasının damurun altından oymalı bir saçak uzanıyor. Postane işaretleri, uçak postasından önceki bir döneme ait olsalar bile, her zaman her yerde anlaşılabilir. Bu postanenin üstündeki işaret de, stilize edilmiş bir kuş yerine, bir posta arabasının püsküllerle, kordonlarla süslü kornası! Onun gidişini sağlayan mektuplar buradan yollanmış olmalı. Evin önündeki bankta ihtiyar bir kadın oturmuş bezelye ayıklıyor. Başında siyah bir eşarp ve önünde bir önlük var. Dudakları içe çökmüş ağzından, dişlerini kaybetmiş olduğu anlaşılıyor. Yaşı kaç? Östrojen hapları, saç boyası, güneşe ve kırışıklara karşı koruyucu kremler kullanmış bir kadının yaşı! Yolculuk için gerekli eşyaları hazırlayan, bu yaşlı kadın olmalıydı. Soğuk bir ülkenin giysileri -başkası yoktu ki. Yırtıkları dikmiş, ço-

rapları yamamıştı. Başka? Belki bir kasket ve bir de palto. On üç ya-
şındaki bir çocuğun elden düşme bir takım elbisesi olmayabilirdi.
Ama belki de yolculuk için, gelecek günler için, ona özellikle bir ta-
kım bulmuşlardı.

At arabaları sokaklardan tangır tungur geçiyor. Kasabalar arası
yollarda, toynakları püsküllü bir çift atın çektiği y k arabaları, atla-
rın temposuyla bir o yana bir bu yana sallanarak yol alırken, otomo-
billeri ve otobüsleri bir başka yüzyıla erteliyordu. Bu at arabaların-
dan birine bindirildi -çantası, takım elbisesi ve başında kasketiyle.
 izmeleri, tamirci olan bir akrabası tarafından yeni onarılmıştı. Aile-
de bir ayakkabıcı olsa gerekti, çünkü meslek seçeneklerinden biri de
buydu. Ayakkabıcılığı öğrenebilirdi, ama o saat iliği se ti. Yanına bir
minyatür tornavida ile bir büyüteç, vidalar, helezon  yaylar ve balık
pulu saat camları vermişlerdi herhalde. Bunlar da çantasında olma-
lıydı. Bir de şal, kollarına ve alnuna dolayacağı birkaç kutsal eşya.
Yaşlı kadın onları koymayı unutur muydu hiç! Onu on üç yaşına dek,
dinleri artık bir erkek olduğunu kabul edene kadar beslemiş ve b -
y tm şlerdi.

İstasyon barında  ingeneler şarkı söylüyor. Gece. Sonbahar so-
ęuęunda trenin saldığı istim, bir sis gibi yükselmekte. O ise, oralar-
da bir yerde, çantasının yanında trene binmeyi bekliyor olmalı. İhti-
yar kadın herhalde istasyona gelmedi. Yük arabasına bindiği an, ona
son kez baktı ve bir daha hiç görmedi. Ailenin reisi olan sakallı adam
istasyondaydı. Tren bileti ve gemi yolculuğu için parayı o biriktirmiş-
ti. Veda sözcükleri söylenmedi. Barı dolduran  ingenelerin sarhoş
mutluluğu içinde, hüzne yer yok. Barın bulunduğu baraka,  ingene-
lerin ateşiyle gecenin karanlığında bir ocak gibi parlıyor. Sakallı
adam, eski yaşamın sona ereceği limana kadar oğluyla birlikte gide-

cek. Ona, geminin alt güvertelerinde bir yer bulup, biletlerini ve gelecekteki yaşamında karşılaşacağı insanlara kim olduğunu anlatacak evrakları verecek.

Yolculuk için biberli f me, salam ve erik konyağı alnuştık. Grubumuz bir arabaya sığmayacak kadar kalabalık olduğundan, trenle gitmek fikri daha eğlenceli gelmişti. Kapitone omuzlu av ceketlerimiz ve kabartmalarla süslü deri tüfek kılıflarımız arasında şarkılar söylüyor ve şişeyi elden ele geçirirken birbirimizin anlattıklarına kahkahalarla gülüyorduk. Fransız dostumuzun yanında, yüksük kadar küçük gümüş kadehler vardı. Salamu, başkentteki otelin hediyelik eşya dükkânından aldığı boynuz saplı bir bıçakla başparmağına doğru dilimliyordu. İngiliz, Cobbett'in *Rural Rides* kitabını okumaya çalışıyor, ama alkolle dili   z l p de evliliğindeki mutsuzluğu yeni tanıştığı kadına anlatmaya başladığından, kitap dizlerinin üstünde yatıyordu. Grubumuzdakiler keyiften yerlerinde duramayarak kompartımana girip çıkıyorlar, her seferinde de içeriye temiz hava ve trenin gürültüsü doluyordu. Dışarıda, alr n  koridor camına dayayarak baktığında, ağaçlardan, bir nehrin dönemecinde  r y en bir tekned n ve solmakta olan bir Doğu Avrupa yazından başka bir şey yoktu.

Kompartımana geri döndüğünde, gruptan biri, ortaya çıkardığı bir şişe şarap nedeniyle alkışlanıyor, bir diğerine ise, yeni model fotoğraf makinesiyle nasıl resim çekileceğine dair muzip talimatlar veriliyordu. Kasaba istasyonlarına yaklaşırken, dünyanın geldiğimiz herhangi bir yerinde de tren hatları boyunca sıralanan, aynı hurda   pl klerin ve fabrikaların sanayi bağırsaklarının yanından geçiyorduk. Kimsenin başını bile çevirip bakmadığı bu istasyonlarda trene yörenin yolcuları biniyor ve koridorlarda bavullarının üstünde oturuyorlardı. Adamın

biri ısrarla içeriye bakınca, ona, bir şekilde yer açmaya karar verdik. Hiçbirimiz onun dilini konuşamıyorduk, o da bizimkini. Ancak şarap ve salam çabuk bir iletişim sağlayınca, anlayıp anlamadığına aldırmadan kendi dilimizde konuştuk onunla. O da, omuzlarını silkip, yabancılar karşısında şaşkına dönen birinin hayranlığı ve sıkıntısıyla gülümseyip durdu. Erik rakısını geri çevirdi -onu yabancılar içerdi ancak. Devlet avcılık kuruluşunun verdiği, etnik ya da coğrafi olmayan, sadece yaklaşmakta olduğumuz yöredeki av kuşlarının dağılımını gösteren garip bir harita üzerinde tartışırken onu unuttuk. Bir ara, bize bakmakta olduğunu ve hepimizi tek tek incelediğini fark ettim. Aşına olmadığı belirtilerden, geldiğimiz yaşamları okumaya çalışıyordu. Biz kiskanması mı, şüpheyle karşılaşması mı, yoksa alaya mı alması gerektiğinden emin değildi. Uykuya daldı. Ve ben de onu inceledim.

Haritada işaretlenmiş köy istasyonunda, av köşkünden bizi karşılamaya gelmiş kimse yoktu. Geceydi. Sonbahar soğuğu üsütüyordu. Macera duygusu içinde ayaklarımızı yere vurarak bekliyorduk. İstasyon şefi de yoktu. Bir telefon kulübesi vardı, ama kimi arayacaktık? Güya programa her şey dahildi, bir rehber ve tercüman bize her yerde refakat edecekti. Av köşkünün telefon numarasını yanımıza almayı akıl edememiştik. Karanlıkta hayal meyal seçilen ahşap bir barakadan sarı bir ışık ve yoğun bir gürültü geliyordu. Bir bar! Grubumuzdaki erkekler, dünyanın neresinde olursa olsun erkeklerin her zaman kabul göreceği bara yollandılar. Aramızdaki kadınlar, kabul edilip edilmeyeceklerinden emin değillerdi. Her ülkenin âdetlerine saygı gösterilmeli. Bazı ülkelerde üstsüz gezilebilir, bazılarında ise pantolon giymek bile ahlaksızlık sayılır. İngiliz dostumuz, gelip gidip rapor veriyordu. Barakadaki erkekler çılgınca eğleniyorlarmış. Herhalde bir şey kutluyorlardı. Siyah saçlı, tıraşsız ve sarhoşmuşlar.

Trenin ardında bıraktığı sisin içinde, bagajlarımızın üstüne oturduk. Bardan gelen  şıkla, çevremizi az buçuk se ebiliyorduk. Dünyamız, platformun ucunda bitiyordu. Ondan sonrası, biliruneyen bir yer, yolculuğun bilinmeyen bir etabında karanlık bir boşluktu.

Eski bir araba, çamur saçarak istasyon meydanına girdi. İçinden, av köşkünün yöneticisi bir otomobil yarışcısı gibi fırladı. Başında, bandına tüyler ve rozetler takılmış yeşil fötr şapka vardı. Evet, dilimizi konuşuyordu. Bardan gelen arkadaşlara, orası iyi değildir, dedi. Cebinizi kollayın.  ingenedir onlar. Hiç çalışmazlar, sadece çalarlar ve h k metten para almak için sürekli  ocuk yaparlar.

Gökte ay sırtüstü yatmıştı.

Oraya vardığında dikkatini ilk çeken şey, Güney Yarıküre’de ayın ters yatışı olmalı. Güneş yine doğudan doğuyor ve batıdan batıyordu, ama köyünü örten gök kubbenin bütün dünyayı çevrelediği inancı yok olmuştu. Köyünden ne kadar uzakta olduğunun o ilk gece baktığı gökyüzünden daha büyük bir kanıtı olabilir miydi?

Gemide birkaç kelime İngilizce öğrenmiş olmalı. Belki ondan bir süre önce göç etmiş bir yakını onu karşıladı ve trene koydu. Tren iki gün boyunca bağları, dağları ve üçlü kat ederek yol aldı. Ama daha gemiden inmeden, güneye doğru yol aldıkça, kışlık takım elbisesi içinde terlemeye başlamıştı herhalde. Yüksek yaylalara ve altın madenlerine vardığında bir akrabaya teslim edildi. Akrabası mektubunda, onu yanında barındıramayacak kadar yoksul olduğunu yazmayı gururuna yedirememişti, ama karısı çekinmeden söyledi bunu.  antastındaki saatçilik aletleriyle madenlere gitti. Ve sonra? Beyaz madencilerin saatlerini tamir edip, kırık camlarını değiştirdi. Siyah madencilerin kamplarına da gitti. Onlara, gururla satın aldıkları, ama as-

linda yeni esaretlerinin kelepçeleri olan saatler pazarladı. Siyah madenciler de onun gibi evlerinden uzaktılar, kendi ülkelerinde göçmen-diler. Onlar da sadece birkaç kelime İngilizce biliyordu. İngilizce'yi öğrenirken, i  komutlarını kolayca anlamaları için siyah madencilere öğretilen özel dili ve madencilerin jargonunu da kaptı. Örneğin *fana-galo*, "bunu yap, bunu böyle yap", demekti. Komutlardan oluşan bir sözcük bilgisi. Çok geçmeden, yoksul ve yabancı olsa bile beyaz olmanın yararını kavradı. Bozuk İngilizcesine rağmen, kendini, emir ve-renlerin safında gördü ve öyle davrandı. Yeni kimliğinin ilk i aretiydi bu. Siyah madencilerin saatleri, genellikle tamir edilmeye değmeyecek ucuz saatlerdi. Tamir için talep edeceği ücretle, yenilerini alabili-lerlerdi. Bir parti Zobo cep saati olarak, siyahların kamplarında pazarlamaya ba ladı.  şadarnı olmasını sağlayan, siyahlardı.

Ve sonra?

Zobolar, ucunda kalın maden  bir halka olan ve zamanı gürültülü tik taklarla sayan tombul maden  saatlerdi. Bir köşesine i  tezg hını yerleştirdiği damı oluklu tenekeden d kk nunda, cep saatleri, duvar saatleri, nişan yüzükleri ve takılar satıyordu. Ni anlanırken takı takmak, beyaz madencilerin  detiydi. Bu takıları, her ay belirli bir mik-tar ödemeye söz vererek taksitle alıyorlardı. Her ayın son cuması, maaşlarını aldıklarında, otelin barından konyak kokarak gelirlerdi. Kendi kendine defter tutmayı öğrendi. Alamadığı borçları otuzlu yıl-ların mal  krizine kadar ta ıdı.

Artık evli ve  ocuk sahibiydi. Belki de ona, memleketten bir kız göndermeyi teklif etmişlerdi. Kendi dilinde sevi ebileceği, dininin ku-rallarına göre yemek pi irebilecek bir kız. Oralardan gelenlerin  de-tiydi bu. Aslında, gelinin yol parasını ödeyebilecek gücü de vardı.

Ama, iŖe ilk başladığında, kaldığı d kk nın arkasındaki teneke evini terk ederek, beyaz madencilerin i ki içtikleri otele taşındığını ve siyahlar tarafından pişirilmif etleri yediğini bilmiyorlardı. şan dersleri almaya başladı ve mason locasına kabul edildi. "SAATÇI, KUYUMCU VE GüMüşü" tabelasırı astığı yeni d kk nın arkasındaki bürosunda, çalışma masasının üstünde, masonluk rütbesini simgeleyen önlüğüyle çekilmiş bir fotoğrafı altın yaldızlı oval bir  er eve içinde duruyordu. Bir girişimde daha bulundu. Anadili İngilizce olan genç bir kadına, başarıyla kur yaptı. Gökyüzünde ayın öbür tarafa yattığı köyden gelen tek düğün hediyesi, ipek iplikle  i ek motifleri işlenmiş gri keten bir  rt yd . Tahta sırada oturan ihtiya r kadın bu işlemeyi çok eskiden yapmuş ve bu an için saklamış olmalıydı. Çünkü köyden birinin yazdığına göre, gözleri görmüyordu artık. Onları, Yahudi kayımunda yaralandığında kaybetmişti. Bu bir varsayım ve anavatandaki acıların abartılması mıydı, yoksa her şeyi ardında bırakarak ülkesini terk edenlerin kendi kaçışlarını dramatize etmeleri miydi? İhtiya r kadının k r olmasının nedeni, büyük olasılıkla katarakttı. Köyde cerrah bulunmadığına göre, ameliyat edilememişti. Kız torunlar, işlemeli örtüyü, annelerinin çarşaf dolabındaki kokulu havlular ve yastık kılıflarının arkasında bir yerde bulmuşlar ve bebek evlerine halı yapmuşlardı.

İngiliz eşi piyano çalar ve çocukları çevresine toplanıp şarkı söylerlerdi, ama o söylemezdi. Anlaşılan, şan derslerinden vazgeçmişti. Bir zamanlar, ince tenor sesiyle mason konserlerinde Tennyson dizelerine uygulanmış baladlar okurdu, Tennyson'un kim olduğu hakkında en ufak bir fikri olmadan! İngiliz eşi bunu bazen arka aşlarına anlattığında, aralarında g l ş rlerdi. K  k kızı, ofiste, bombeli camın ardından bakan fotoğrafı merak etmeye başladığında, o artık mason toplantılarına gitmez olmuştu. Bir keresinde, böyle bir top-

lantıdan eve dönerken, garajın duvarına bindirmiŐti. Evdeki gerilimli anlarda, o geceki kaza tekrar tekrar gündeme gelirdi. Ancak, mason locasındaki rütbesini bırakmasının nedeni, o toplantılardan eve dönüp de karanlıkta yatağa girdiğinde, karısının viski kokusundan tiksinierek ona sırtını dönmesi olabilirdi. Kutsal muskaları ve takkesi bir yerlerde saklanıyor olsa bile, çocuklar onları hiç görmemişti. Bayramlarda oruç tutar ve sinagoga giderdi. Karısının ve çocukların hiç bilmediği o köydeki yaŐlıların her ölüm yıldı n m n nde mum yakmak için de giderdi sinagoga. Bu titrek alevler kimler içindi? Kimdi onlar? Karıkocanın kavgalarında İngiliz eşi onlara, cahil ve pis, derdi. Hayvanlar gibi bir sobanın etrafında uyur, leŐ gibi sarmusak kokar ve ancak haftada bir yıkan rlar, derdi. Kocasını kızdırıp rencide edecek bu tanımları, bir yerlerde okuduklarından çıkarmış olmalıydı. Çocuklar yıka mamamın ne denli aŐaęılayıcı bir Şey olduğunun bilincindeydiler. Karısı kızgınlığını böylesine kam ıladığında “Benimle bir k fırmıŐım gibi konuŐuyorsun” derdi.

Karısının ülkesinde, bu ülkede, k fir olmanın en aŐaęılayıcı hakaret olduğunu bilerek.

Kış yaklaŐırken soğuk ülkeler sessizliğe bürünür. Bir  amur adasının üstünde, bir köy yolunun, ortadan iki yana taranmış ıslak sa lar gibi ayrıldığı bir noktada hâlâ ayakta duran bir savaş anıtı, yok olmuş iŐgalci bir imparatorluğun amblemini taŐıyor. Bu imparatorluğu baŐkaları ve daha baŐkaları da izlemiŐ. İnsanlar, bir onun bir diğerinin h kimiyeti altında, ayakkabıları ve saatleri tamir ederek yaŐamıŐlar. Sarmusak yiyerek ve sobanın etrafında uyuyarak. Mezarlıktaki mezar taşları birbirlerinin üstüne yaslanmış ve bir iŐgalden, bir ihtilalden diğerine, giderek toprağa daha çok gömülmüŐler. Tahta sı-

rada bezelye ayıklayan ihtiyar kadın ve limandaki sakallı adam, birer tümseğin altında yatıyorlar. Mezarları isimsiz anıtlar gibi,       adlarının yazılı olduğu mezar taşları, kendisinin artık unuttuğu ve kızlarının hiçbir zaman bilmedikleri bir dilde. Okuldan çıkan bir grup  ocuk, anıtın etrafına güvercinler gibi kondular. Bizi seyreden, kıkırdayan ve aralarındaki cesaretililerin soru sorduğu bu çocukları anlamamak mümkün m ? Aynen trendeki adam gibi. Ses tonlarından, yüzlerindeki meraklı ifadeden ne öğrenmek istedikleri belli.

Sen kimsin?

Nereden geliyorsun?

Bir sopayla çamura çizilen Afrika haritası.

Afrika! Çocuklar, Afrika haritasını tanıyarak birbirlerini y nr klayıp zıplıyor, çemberi daraltıyorlar. Aralarından biri, bir kaniş gibi kıvrır kıvrır siyah saçlı bir kız çocuğunun kulağında parlayan altın k peye dokunuyor. İşaret ediyorlar: altın.

Diğerleri de altını biliyordu, çok eskilerden beri. Yoksul ve ezilmiş insanlar için her zaman, başka bir yerlerdeki altının hayali vardır. Onu daha on üç yaşındayken -ve inançlarına göre erkekliğe eriştiğinde- evden bu nedenle yollamışlardı.

Öğleden sonra dörtte, yaşlı ayın soluk işiği gökyüzünü aydınlatıyor. Meşe ağaçlarından dökülen yapraklar, s rek ilerin askılarından sallanan  l  s l nlerin tüyleri gibi, ormanın tabanını saygıyla kaplamış. S rek iler, ayın ilk işiğinde göz alabildiğine uzanan mısır tarlalarını aşarak geliyorlar. Tüfekler, sanki ayın halesine dokunuyor. Beklediğim yerde, onlardan uzakta ve saklanmış olarak, s l nlerdeki korkunun hıştırlarını duyuyorum. Tüyleri yapraklara ve saplara sürünerek hıřırđıyor. Yavruları toplamak için gıdaklamalar ve sürek-

iler ellerindeki sopalarla avı ileriye doğru sürerken deh etle cıyıklayarak bir o yana bir bu yana kaı malar. Ama ne yana gitseler, adamların ve sopaların, adamların ve silahların olmadığı yer yok. Kanatları var, ama uçup kendilerini göstermeye cesaret edemiyorlar. Atlılar birbiri pe i sıra geldikçe, ne köyde ne tarlalarda kaçacak bir yer yok. S r nenlerin ba ını bir tekmeyle ezmeye hazır kazak atlıları, çatala takılı bir et parçası gibi adamı kalbinden    leyip kaldıran süngü darbeleri. Ölümün ilerleyişi ve kaçacak hiçbir yer olmaması. Yangınla ya da kur unla gelen körlük ve görmek için hiçbir yol olmaması, bezelyeleri hissederek ayıklamak. Silah sesleri ve çevremde çılgın bir acının kanat ırpını ları. Seslerden ve görüntülerden kaçmak için olduğum yerde b z l yorum. Sadece bir izleyiciyim, sadece izleyici, lütfen; ama Kazak atlarının toynakları o yalvaran zavallıları ezip geçmekte.  l  bir ku , yere akılırken omzuma çarpıp yanımdaki yaprakların yumu acak yatağına düşüyor.

Babamın ülkesinden altı yaprak.

Onu, d kk nunda kucağında oturduğum biri olmanın ötesinde tanımaya başladığımda, yerleri süpüren ve getir götür i lerini yapan siyah adama bağırıyor ve adamın haftalığını gönülsüzce yüzüne fırlatıyordu. Babamın korkuttuğu birinin var olduğunu görüyordum. Bir ocuk, korkuyu ve korkunun getirdiği acıyı, nefreti tanır.

Yaprakları, güzel sonbahar renkleri için topladım, duygusal nedenlerle değil. Devlet av k  k n  kiraladığımız köy, babamın köyü değil. Onun köyünün ülkenin neresinde olduğunu bilmiyorum. Tek bildiğim ülkesini terk ettiği limanın adı. Babam hiçbir zaman söylemedi ya da ben dinlemedim. Yapraklar elimde. Burada, bu ormanda, s rekilerin dünyayı a arak geleceğini bilmiyordum.

Kimi Güzelliklere Doğar

*"Kimi güzelliklere doğar,
Kimi sonsuz geceye."*

William Blake

Onu kabul ettiler. Açık denizlerdeki bir petrol platformunda on sekiz aylığına çalışmaya başlayan oğullarının göz kadar odası boştu ve kira parası da işe yarayacaktı. Baba, özel bir kulüpte kapıcılık yapıyordu. Kulüp üyesi parlamenterler ve bankerler, otomobillerinin altına yerleştirilebilecek bir bomba olasılığına karşı tedirgindiler. Babanın üniformasının kordonlarına, bu üyelerin palto ve evrak çantalarıyla temastan olacak, aynı duyarlılık bulaşmıştı. Bodrum katında oturdukları evin sahipleri, "İrlandalı olmaz" dediklerinde, baba, "Buna benim bir itirazım yok" diye cevap vermişti. Ancak, eski imparatorluktan bir başka yabancıya karşı ayrımcı olmak, ev sahiplerinin prensiplerine aykırıydı. Onlar, annenin de patronlarıydı aynı zamanda -haftada üç gün temizlik ve kendi çocukları yerine koyduğu üç oğlan küçükken, onlara çocuk bakıcılığı. Marketteki panoda ilan edilen diğer kiralık yerlerden büyük olasılıkla geri çevrilmiş bu genç adama oda vermek, bir anlamda, üst kattakileri memnun etmek anlamına da geliyordu. Kiracı temiz ve yeterince tertipliydi. Aralarından birinin yapacağı gibi, aile sofrasına davet edilmek umuyla mutfakta dolanıp durmuyordu. Vera'yı dikizlemiyordu.

Vera, on yedi yaşındaydı. Bir şirkette evrak memuruydu ve ilerle-

mek için  n  açıktı. Babası, doğru zamanda doğru kapıyı  almasını bilmiş ve kulüpteki beyefendilerden birinin yardımıyla, onu önemli bir şirkete yerleştirmişti. Sekreterliğe yükselmek artık kendisine kalmıştı. Belki bir gün, kulüpteki beyefendiler gibi birinin özel sekreteri olur ve Avrupa'ya, Amerika'ya -herhangi bir yere- seyahat ederdi.

– Böyle bir şirket için edepli giyinmen gerek. Poponu sergilemek sana yakışmaz. –

– Ama Baba! -daire küçük, duvarlar inceydi- ya kiracı duyduysa! – Yarı utanç yarı kızgınlıktan kızaran yüzünde, gözbebekleri büyüdü. Cuma ve cumartesi geceleri, göğsünün üstü parıltılı yazılarla süslü ti-ş rtlerini giyerek, kız arkadaşlarıyla diskoteğe giderdi. Ama, saçının bir tutamını pembeye boyamaktan vazgeçmişti artık. Pazar günleri, mahallenin sırnaşık delikanlılarıyla, pub'ın dışındaki tahta banklara oturup biralı gazoz içerdi. Bir seferinde, içine bir şey karıştırılmış gerçek birayla sarhoş oldu, ama, babası özel bir davette görevli, annesi de üst kattaki çocukları hayvanat bahçesine götürmüş olduğu için, banyoda kustuğunu kimse duymadı.

Daha doğrusu o öyle sandı.

Soluğu kesilmiş ağzından kusmukları silerek su içmek için mutfağa girdiğinde, kiracı oradaydı. Ona her zaman “küçükhanım” diye hitap ederdi. – İyi günler K   khanım.– Kendine bir bardak su doluruyordu.

Olduğu yerde kaldı; ağzının ve burnunun içindeki ekşilik, karşısındaki yabancıya doğru buram buramdı; bir adım daha yaklaşmamalıydı. Bulantı ve gözyaşlarına, utanç da eklendi. Midesi, utanma duygusuyla tekrar dalgalandı, boğazı açıldı ve lavaboya zor yetişerek, bira içinde yüzen, dişlerinin ve mide sularının kayma gibi yaptığı son pizza parçalarını da kustu. – Git burdan. Git burdan! – Elini ar-

kasında savurarak onu uzaklaştırmaya çalıştı. Utancını lavabodan aşağı akıtmak için, iki musluğu birden açtı. –  ık dışarı! –

O ise yanında duruyordu, iğrenç kokusunun içinde. Islattığı bir bezle yüzünü, kirli ağzını ve gözyaşlarını sildi, onu kolundan tutup mutfak masasına oturttu. Vera, onun gibilerin hiç i ki içmediğini biliyordu, belki daha önce hiç alkol koklamamıştı bile. Kendi arkadaşlarından biri olsaydı farklı olurdu.

Yeniden ağlamaya başladı. O ise sessizce, usulca elini elinin üstüne koydu ve hastasının kalp atışlarını nabzından dinlemeye hazırlanan bir doktor gibi bileğini tuttu. Vera da, onun temposuyla giderek sakinleşti ve başını hareket ettirmeden, elinin üstündeki eli seyretti. Ve sonra, elini usulca çekerek yerinden kalktı.

Mutfaktan ayrılırken, aralarında karşılıklı birkaç anlamsız cümle yankılandı. – İyi misin, evet iyiyim, emin misin, evet gerçekten iyiyim. –

Annesi ile babası eve döndüklerinde uyuyordu ve ertesini sabah grip olduğunu söyleyerek işe gitmedi.

Yabancı artık, evin içinde fark edilmeyen biri olmaktan çıkmıştı. Vera, işinin, şirketteki arkadaşlarının ve boş zamanlarında mahallenin oğlanlarıyla el ele oturup flört ettiği diskotek ve sinema tutkusunun dışında, onun varlığının farkındaydı artık. Aileye ait bölüm ile onun odası arasındaki koridorda ya da annesinin sardunyalarının  i ek açtığı ve boş süt şişelerinin bırakıldığı minik bahçenin kapısında karşılaştıklarında “İyi günler” diyordu. Artık, “küçükhanım” demiyordu. K   khanım dememesi, sanki bir g venceydi -merak etme, kimseye bir şey söylemem, *yaptığın her şeyi bilmeme rağmen*, kendi arkadaşlarıma da senden söz etmem anlamında- hiç arkadaşı var mıydı acaba? Annesi, onun şık bir lokantanın mutfağında  alış-

tığını söylemişti -anne, kiracıyı eve sokmadan önce sürekli bir geliri olduğundan emin olmak zorundaydı. Vera, çevrede onun gibi başka yabancılar görüyordu; öylesine bir araya toplanmış, nereye gideceğini bilmeyen amaçsız gruplar. Tabi  ki diskoya gelmiyorlardı ve sinemaları dolduran aşına tiplerden de değillerdi. Bir aradaydılar, ama yalnız görünüyorlardı. Nedenini anlamaya zahmet etmeden fark ettiği şey, bu insanlardaki bakışların, ait olduğu yerden çok uzaklarda kafese konmuş bir hayvanın garip ifadesine benzemesiydi.

Verdiği güvenceye karşılık, ona bir şeyler söylemesi gerekiyordu. Tekrar karşılaştıklarında – Adım Vera – dedi.

Sanki bilmiyordu, annesinin ve babasının ona seslendiğini mutlaka duymuştu. Yine de doğru olanı yaptı ve kibarca başını salladı.

– Ben sizin isminizi bilmiyorum ama. –

– Bizim isimler sizin için zordur. Bana sadece Rad deyin. –

İngilizcesi tutuktu, sözcükleri yumuşak bir sesle hece hece telaffuz ediyordu.

– Bir şeyin kısaltılmışı mı? –

– Ne dediniz? –

– Yani adınızın kısaltılmışı mı? Robert için Bob gibi. –

– Onun gibi bir şey. –

Vera, aralarındaki bu ilk konuşmayı bildiği tek şekilde kesti. – Sonra görüşürüz. – Arkadaşlar arasında, hiçbir vaat içermeden rasgele kullanılan belirsiz bir veda cümlesi. Fakat bir pazar, pub'da kim var kim yok bakmak için evden çıkarken, onun bahçede olduğunu gördü. Gazete okuyordu -    dört gazete yerde, çamurlu otların üstünde idi. İsmi, ilk defasında, yağlanmış kilitte dönen bir anahtar kolaylığıyla kullanarak seslendi. – Merhaba Rad. –

Rad, odasından dışarı çıkarmış olduğu iskemleden kalktı. – Uma-

rım anneniz kızmaz! Sormak istedim, ama evde yoktu. –

– Yok canım, annem kızar mı hiç, o eski iskemle yıllardır var, biraz temiz hava onu olduğundan daha fazla eskitmez. –

Vera dar patikada durdu, o da eski hasır iskemlenin yanında. Vera'yı yolundan alıkoymamak için yeniden oturdu ki o arkadaşlarına gitsin, kendi de gazetelerine d nebilsin.

– Kimseye söylemem – dedi Vera.

Evde sadece ikisinin paylaştığı sır yeniden anımsanınca, birlikte güldüler. Vera, onun oturduğu yere doğru yürüdü. – Bugün tatil misin? Bir lokantada çalışıyorsun, değil mi? Nasıl bir i ? –

– Bugün ak am vardiyasındayım. – Ba ını yana doğru eğdi, sesi bezgindi. – Hiç yoktan iyi. Sadece bir i . Bulduğunla yetinmek zorundasın. –

– Biliyorum. Ama bir lokantada  alı ınca en azıdan yemek de verirler. –

Bir süre parmaklığın üstünden, Vera'dan uzağa doğru baktı. – Ben o yemekleri yemem. –

Vera'nın içinde, kapıdan çıkmaya, k  eyi dönerek yolun altındaki “The Mitre”a gitmeye,  i ekli yeni bermuda  ortu içinde onu karşılayacak ıslıklara ve hayranlık göstergesi  imdiklere karşı bir isteksizlik uyandı birden. Rad onu unutmu  gazetelerini okuyor olsa bile, siyah gözlerinin kendisini yol boyu izleyeceği hissine kapıldı. Zaman kazanmak için gazetelere baktı. Elindeki İngilizce'ydi. Yerde duran diğerlerinde, kuyruklar ve kayıp giden süslü çizgilerden oluşan başka bir dilin gizemli yazısı vardı. Pub'a gidemez, pub'a gideceğini anlamasına da izin veremezdi. Anne ile babayı aldatmakta geçerli olan numaralar ona s kmezdi. Ama aslında aldatmaca yoktu: zaten pub'a gitmiyordu, birdenbire gitmemeye karar vermişti.

İngilizce gazetenin kenara atılmış otomobil sayfasının üstüne oturarak, çıplak bacaklarını yuvarlak dizlerinden aŗaęı çaprazladı. – Evden haberler iyi mi? –

Rad, gizemli dilindeki gazeteleri ayağıyla iŗaret etti, çıplak ayağı mahrem bir Şeydi, bir baŗka sır.

–  lkemden hiçbir zaman iyi haber yok. –

Vera, bu yanıtın, oralardaki politik olaylarla ilgili olduğunu tahmin etti. Politikaya karŗı ilgisiz ve bilgisizdi. – Demek bunun için oradan ayrıldın. –

Rad yanıtlama gereği duymadı.

– Biliyor musun, ben  lkemden ayrılmayı d   nemem bile. –

– Arkadaŗlarından ayrılmak istemiyorsun. –

Neyi ima ettiğini anlayıp yüzünü çocukça buruŗturdu.

– Annem, babam... her Şey. –

Rad, onun bu hayal  kaybına saygı duyarcasına baŗını salladı; ama kendi kaybının neler olduğunu açıklamadı.

– Aslında, seyahat etmeyi çok istiyorum. Bu iŗe de, bu düşünceyle girdim. Baŗka yerleri görmek -sadece ziyaret etmek, anlarsın ya. Kendimi ispatlarsam filan, belki fırsatım olur. Bizim büroda bir sekreter var, patronuyla her yere gidiyor. Gittiği yerlerden de hepimize küçük hediyeler getirir, çok cömerttir. –

– Dünyayı görmek istiyorsun. Ama Şimdi arkadaşların seni bekliyor. –

Onun bu ısrarını gülerek karŗıladı. – Ve sen  lkene dönmek istiyorsun! –

– Hayır. – Ona, bir çocuğun saflığına karŗı olgun birinin mesafeli ifadesiyle baktı. – Henüz değil. –

Rad'ın o gün mutfakta sergilediği otorite sürüyordu. Vera konuyu

değiştirdiğinde fl rt ms  olmaktan çok, tedirgin ve mah uptu. –  ay içelim mi?  ay yaparsam içer misin? Sakıncası var mı? – Hiç evde yemek yememişti, belki ailenin yiyeceği ve içeceği dininde yasaktı, lokantada bedava yiyebileceği halde yemediği yemekler gibi.

Gülümsedi. – Tabii sakıncası yok. – Ayağa kalktı ve Vera'nın arkasından ince ayaklarıyla mutfağa doğru yürüdü. Annesinin tertemiz lavaboyu ve masanın üstünü silmesi gibi, mutfaktaki o diğer olay da,  ayı demlemek, fincanları çıkarmak gibi rutin işlerle silinip yok oldu. Ona z ncefilli keki kesmesini söyledi: – Hadi dene, annem yaptı bunu. – Harikulade güzel dişlerinin, kekin yumuşaklığına g m l ş n  meraklı bir tebessümle seyretti. Rad, ağzı dolu başını sallayarak keke tam onay verdi. Vera da başını aynı şekilde sallayıp gülümseyerek onun taklidini yaptı ve bir yaprağa yaklaşan antilop gibi Rad'ın elinden, dişlerinin yarımay şeklindeki izini taşıyan rayihalı kek dilimini alıp ısırdı.

Vera bir daha pub'a gitmedi. İlk zamanlar onu almaya geldiler -arkadaşları, can dostları- ve hiçbiri, ileri sürdüğü mazeretlerine inanmadı. Pazar günleri evde takılıp annesine yardım etti. – Arkadaşlarla atıştınız mı yoksa? –

Yakın arkadaşlarına her zaman söylediği gibi, annesi açısından şanslıydı, başka anneler gibi sert ve ş phecisi değildi. – Hayır, anne. Hepsini iyi hoş da, hep aynı şey, hep aynı laflar, her hafta sonu. –

– Eh... bu büyüdüğüne, değiştiğine işaret, çok doğal. Yeni arkadaşlar bulacaksın, daha ilginç, tarzına daha uygun. –

Vera, Rad'ın, odasında olup olmadığını duymak için etrafı dinledi. Işe gitmiş olabilirdi -evde olduğu ve olmadığı zamanları izleyerek, lokantadaki vardiyalarının düzensiz olduğunu öğrenmişti. Çok ses-

sizdi, radyo ya da kaset  almazdı, ama odasında olduğu zamanlar onun varlığını hissediyordu. O yaz, ilk kez gerçek bir yaz oldu.  alışmıyorsa, eski hasır iskemleyi bahçeye çıkartıyor, ya okuyor ya da bacaklarını uzatıp yüzünü güneşe vererek sırtüstü yatıyordu. Geldiği yerleri düşünüyor olmalıydı. Vera'nın aklına aşırı bir sıcak,   l ve palmiye ağaçlı beyaz kübik evler geliyordu. Bir yayęı alıp dışarı çıktı -insanın kendi bahçesinde güneşlenmek istemesi son derece olağandı, onunla sanki sadece o da orada olduğu için konuşuyormuş havasını takındı. Gözlerinin gazete sayfalarında sağdan sola hareketini izliyor, durup esnediğinde, başını arkaya dayayıp ışığa karşı gözkapaklarını indirdiğinde, ona, ülkesi hakkında soru sorabiliyordu. Rad ona, sokakları, kentleri, kafeleri ve  arşıları anlattı -kendisinin   l ve vaha hakkındaki düşüncelerine hiç benzemiyordu anlattıkları. - Ama palmiye ağaçları var değil mi? -

- Evet, gece kulüpleri de, turistlere göstermek için zenginlerin sarayları da var, ama aynı zamanda fabrikalar, hapishaneler ve günde bir avuç fasulyeyle yetinmek zorunda olan yoksul insanlar da var.

Vera yerdeki otları kopardı. - Anlıyorum. Sen -yani ailen- fasulye sever misiniz? -

Rad ona açılmaya yanaşmadı, hiçbir zaman da yanaşmayacaktı.

- Eğer nasıl pişireceğini bilersen, çok lezzetlidir. -

- Alırsak nasıl pişirileceğini tarif eder misin? -

- Ben size pişiririm. -

Ve bir pazar Vera annesine, kiracıları Rad'ın kendilerine özel bir yemek hazırlamak istediğini söyledi. Annesi ile babası oldukça duyulandı: işte ince bir jest, o kadar da asık suratlı birinden. Bu yönünü daha önce hiç belli etmemişti. Babası, büyük olasılıkla pek hoşlanmayacağı bir şeye katlanmaya hazırladı kendini, farklı insanlar,

farklı davranışlar. Belki, kabul gördüklerinde böyle bir şey gelenekleridir, bir buket   ek getirmek gibi. Yemek çok iyi geçti. Fasulye çok lezzetliydi ve fazla baharatlı değildi, ona bakarsan zencefilli kek de baharatlıydı. Babası bir şişe bira açıp Rad'ın önüne koyunca, Vera çabucak kaldırdı. –   ki içmiyor baba. –

Nezaketi nezaketi gerektirir. Vera'nın annesi, karşılığında Rad'ı davet etti. – Bir pazar seni yemeğe bekleriz. Özel tavuk yemeğimden ve ardından elmalı pastamdan yaparım. –

Ancak davet, “sonra görüşürüz”le aynı anlamdaydı ve bir daha yinelenmedi. Bir pazar Vera yaygısından çimenleri silkeledi. – Yürüyüşe gidiyorum. – Bunun  zerine Rad da iskemlesinden kalktı, gazetesini kenara koydu ve bahçe kapısından  ıktılar. Komşular ikisini bir arada görmüş olmalıydı. Vera'nın seçtiği yönde yan yana, ama birbirlerine fazla yaklaşmadan yürüdüler. Vera, onun ülkesinden diğer gençlerin de bir arada aynen böyle gezindiklerini görmüştü. Uzun uzun yürüdüler; sokaklardan caddelerden geçerek bir parka geldiler. Vera, uçurtma u uranları seyretmeye bayılırdı. şimdi o seyrederken Rad da onu izliyordu. Onu ya da herhangi bir şeyi tanımak için yöntemi bu olmalıydı. Bu, diğer oğlanların -tanıdığı diğer gençlerin- yöntemi değildi. Ancak, o burada yabancıydı ve öğrenmesi gereken çok şey vardı. Bir diğer hafta sonu Vera'nın aklına piknik yapmak geldi. Bu, gün boyu sürecek bir gezi demektir. Annesinin gözünün önünde elma, ekmek ve peynir hazırladı -jambonun uygun olmayacağını düşünmüştü. Annesiyle aralarında bir sessizlik vardı. Annesi, bu sessizliğin içinde, Vera'nın kendi kendine yönelmesi gereken suçlamayı fark ediyor gibiydi. Vera bir erkeğin “peşinden koşuyordu”, bu erkeğin. Annesinin tek s z  – Başka arkadaşlar da var mı? – oldu. Yalan söylemedi. – Hayır. Hiç nehir yukarı gitmemiş. Tekneyle bir gezinti

yaparız diye d    nd m. –

Zamanla sinemayı  zlemeye ba ladı. Kurnazlık taslamadan Rad'a   u ya da bu filmi görüp görmediğini sordu. Ak amları dışarı çıktığını duyduğunda, hiç görmediği kendi ülkesinden arkadaşlarıyla sinemaya gittiğini varsayıyordu. Sinemaya gitmiyorlarsa ne yapıyorlardı? Barla  olamazdı ve içgüdüsel olarak biliyordu ki diskolar da olanaksızdı. Onu yanıp sönen renkli ı ıklar altında sallanıp tepinirken d   nemi yordu.

Söz ettiği filmlerden hiçbirini görmemişti. – Gelmez misin? – Bu, ilk y r y  leri gibi oldu. Vera'ya aynen o kez baktığı gibi baktı. – Olur mu dersin? –

– Niye olmasın! Herkes sinemaya gider. –

Ama niye olmadığını anladı Vera. Sinemada Rad'ın yanında ciddi-
yetle oturdu. Bu, a ına yerde geçirdiği başka keyifli zamanlara hiç benzemiyordu. Elini tutmadı, sadece o sefer, o gün mutfakta tutmuştu. Düzenli olarak sinemaya gitmeye ba ladılar. Annesi ve babasıyla aralarındaki sessizlik giderek büyüdü. Annesi, kafesi  rt l nce neşeli cıvıltıları kesilmiş bir ku  gibiydi. Ne düşünüyorlar ve neden korkuyorlarsa! Halbuki hiçbir şey olmamıştı -bir resm  tatil gününe kadar hiçbir şey olmadı. O gün, Vera da Rad da  alı mıyordu. K rlara doğru uzun y r y  lerinden birine çıktılar (yapabilecekleri tek şey buydu; spor yapmıyordu, başka gençlerle birlikte yapılabilir şeylerden zevk almasını bilmiyordu). Ya bir kraliyet doğum gününün ya da din  bir y ld n m n kutlandığı, fakat onun için hiçbir anlam taşımayan o gün, ulu ağa ların altında diz boyu otların içinde Vera'yla ilk kez sevi ti. Daha önce onu  pmemi ti bile; ne gece sinemadan eve yürürken, ne de evde yalnız oldukları ve mutfak saatinin boş koridorda yankılanan tik takları ve oturma odasındaki televizyonun ka-

ranlık gözü onlara bu f rsat  tanıırken. Rad'ın onunla daha önce yapmadığı her Şey, durdurulamaz bir ihtiras ve sanki kendi kendine verdiği bir komutla başlayıp tamamlandı. Bununla ve aylar önce mutfakta elini elinin üstüne koyduğu an arasında, hiĉbir Şey olmamıştı. Bir antilop gibi tükürüğünün bulaştığı lokmayı alan dudaklar artık onundu, çıplak ayaklarının vaat ettiği çıplak vücut onundu. Bek retini, 'sınıf arkadaşı diğer kızlar gibi, on dördünde ya da on beşinde kaybetmişti. Birkaĉ kez, bir arabanın koltuğunda ya da bir arka odada beceriksiz bir genĉ tarafından yarı g reşir gibi d z lm şt . Ama şimdi, kendinden geĉmiř, şaşırmış ve iĉinde var olduğunu tahmin bile etmediği tensel bir zevkle kendini kaybediyordu. Bu duygu, sesi olmadığını sanan birinden yükselen şark   rneği, bilinmeyen ve beklenmedik bir yeteneğin cömert armağanı gibiydi. Ona hiĉbir zaman gelmemiş, o kadar uzaklardan onu hiĉbir zaman bulmamış olabilecek bu adama duyduğu aşkla ağladı. Neredeyse hiĉ olmayacaktı düşüncesinin korkusuyla ağladı. Rad gözyaşlarını sildi ve onu bir annenin isterik çocuğuna gösterdiği şefkatle giydirdi.

Vera, yaptıklarını annesinden gizleyebileceğini ummadı. Annesinin bildiğini biliyordu. Annesi, onun, geceleri geĉ vakit kendi odasından çıkıp koridor boyunca sessizce, kiracının hâlâ ağabeyinin kokusunu taşıyan odasına kaydığını ve sabahları çok erken geri döndüğünü hissediyordu. Vera, g c rdayan her döşeme tahtasının karanlıkta bile yerini bilmeyi, koridoru geĉerken pijamalarının duvara sürtünüp hışırdaması  engellemeyi öğrenmişti. Gün doğarken, güneş huzmelerinin, güneşi göreceğini hiĉ tahmin etmediği bir pencereden s z l ş n  g rd . Her Şey değişmişti.

Annesi ne diyebilirdi ? Rad'ın kendi dilinde belki farklı sözcükler vardı; Vera'nun ve annesinin sözcükleri yeterli değildi, yaşamlarında

yeri olmayan böyle bir duruma uygun değildi. *Ne yaptığını biliyor musun? Onun kim olduğunu biliyor musun? Kim olduğuna bir itirazım yok, ama ne de olsa! Kendi hayatın ne olacak? Babanın seni yerleştirdiğı o saygın şirket ne olacak? Bu yaptığın orada nasıl karşılanır?*

Yaşadığı cinselliğın masumane dışavurumu, Vera'ya, evdekilerin üstünde bir otorite sağlamıştı. Yemeklerde Rad'ı masaya getiriyordu artık, o da yiyebileceklerini yiyordu. Annesi ile babası, onun varlığını, kendi ülkelerinin geleneğine uygun olarak, "nişanlı" bir kızın nişanlısını eve getiriş i olarak yorumluyorlardı. Ancak dış görünüşte, Vera ile babası ve annesi arasında, Rad'ın ev halkından biri haline gelmiş olmasına rağmen, hâlâ kiracı konumunda olduğu ve bu sıfatında bir değişiklik olmadığı tavrı korunuyordu. Rad'ın herhangi bir rolü takınmasına ya da benimsemesine gerek yoktu. Kızlarına karşı hiçbir şekilde saygısız davranmıyor ve Vera'yla konuşurken bir yabancı olarak kendilerine gösterdiği aynı saygıyı gösteriyordu. İki birlikte gezmeye çıkmak üzere masadan kalktıklarında, Rad her zaman, Vera'nın iradesinde, pek hevesli olmadan, ona eşlik eder gibiydi.

Babası, yaşlı da olsa bir erkek ve baba olduğu için bir dışideki cinselliğın gücünü biliyor ve başa çıkılması zor bu durum karşısında kendini yenik ve tedirgin hissediyordu. Konuyu kızıyla kendisi konuşmazdı, bu işi annesi yapmalıydı. Karısıyla bu konuda kavga bile ettiler. Sonunda anne kızını karşısına aldı. *Bunun sonu ne olacak?* İki de ne demek istendiğini anlıyordu: o geldiğı yere dönecek, o zaman sen ne olacaksın? Senden istediğini yeterince aldığında seni bırakacak.

Bu nasıl sonuçlanacaktı? Rad, arada bir onu arkadaşlarına da tanıstırıyordu -sonuçta onun da bazı arkadaşları vardı, evet, ülkesinden kendi gibi gençler. Birlikteyken sokakta rastlıyorlardı onlara. Eski-

den, özür dileyerek, onu, süpermarket girişine bağlanmış evcil köpekler gibi itaatle bekler bırakarak gidip arkadaşlarıyla konuşurdu. şimdiyse onu yanından ayırmıyor ve varlığını bir iki dakikalık konuşmadan sonra hatırlanış gibi kendi sözünü keserek “Vera” diye tanıstırıyordu. Arkadaşlarının ona hitabı ve bakışları, Vera’ya, Rad’ın onlara kendinden söz etmiş olduğu hissini veriyor ve mutlu oluyordu. Kendi dillerinde ondan söz edildiğinden emin olduğu bir şeyler söylüyorlardı. Pub’dan, diskodan, ailesinden kopmasına karşılık, başka birileri tarafından kabul olunmuş, başka bir yere ait olmuştu.

Ve sonra hamile olduğunu anladı. Derdini anlatabileceği ve “geldiği yere dönecek, senden istediğini yeterince aldığında seni bırakacak” sözcüklerini duymayacağından emin olabileceği bir kız arkadaşı yoktu. İkinci aydan sonra eczaneden bir kit satın alıp idrarını test etti. Arkasından da bir doktora gitti, çünkü “kendin yap” testi yanlış olabilirdi.

– Bir şey olmayacağını söylediğini sanıyordum. –

Ona hamile olduğunu söylediğinde, Rad’ın bir an düşündükten sonra cevabı sadece bu olmuştu.

– Merak etme, bir  are bulurum. Ben hallederim. Özür dilerim Rad, unut gitsin. –

Onu sevmekten -daha doğrusu onunla sevişmekten- vazgeçme-sinden korkuyordu.

O gece çekinerek odasına gittiğinde, Rad onunla her zamankinden daha güzel ve onu daha i ten okşayarak sevişti.

Bir kadın dergisinde, “bundan” (hamileliğini başka türlü tanımlamıyordu) kurtulmak için üç ayı geçirdikten sonra bir şey yapmanın tehlikeli olduğunu okumuştu. Dolaylı yollardan soruşturmayla kürtaj yapan bir doktor buldu, bir randevu aldı ve istenen  creti  de-

yebilmek için tatil ikramiyesinden avans çekti.

– Her neyse, gelecek cumartesi bitmiş olacak. Birini buldum. – Sözünü etmekten kaçındığı konuyu o hafta çekinerek açmıştı.

Rad, ona, sık sık yaptığı gibi, konuşmadan önce çok dikkatle, ondan ayrı kendi dilinde d ş n yormuş asına baktı. Belki de unutmuştu -Vera, hamileliğinin kendi sorunu, kendi kusuru olduğunu biliyordu. Ve Rad ikisinin de daha önce hiç telaffuz etmediği sözcüğü söyledi: – Bebeği mi? –

– şey... – diyerek bekledi.

Rad onu kollarının arasına almadı, dokunmadı bile.

– Bebeği doğuracaksın. Evleneceğiz. –

Mutluluktan afallayan Vera, duyduklarına inanamıyordu.

– Benimle evlenmek mi istiyorsun! –

– Evet, benim karım olacaksın. –

– Bundan ötürü m ? Bebek yüzünden mi? –

Rad ona yoğun bir dikkatle bakıyor, görünüşünü inceliyordu. – Seni seçtiğim için. –

Tabi , yabancı olduğundan, İngilizce konuşan birinin ifade edeceği tarzda söyleyemiyordu anlatmak istediğini.

Vera, gözyaşları ve yeminler arasında – Seni seviyorum, seni seviyorum, seviyorum – diye tekrarlayıp durdu. Rad, elini Vera'nın elinin üstüne koydu, annesinin mutfağında bir kez yaptığı ve bir daha hiç tekrarlamadığı gibi.

Vera, eski arkadaşlarından el ele tutuşmuş bir  ifte rastlayınca “Biz evleniyoruz” haberini verdi -kucaklaşmalar ve neşeli gülüşmeler.

Ama ailesine yalnız başına, o yokken söyledi. B ylesinin onun için daha iyi olacağını düşünmüştü. Rad'ın niyetinin şerefli olduğunun bir

kanıtı ve annesinin söylediği ve söylemediği tüm uyarılara karşı mu-
zaffer bir yanıt olarak verdi haberi. – Rad benimle evlenecek. –

– Seninle evlenmek mi istiyor? – diye sordu annesi. Sesi tiz bir
 ığlık gibiydi. Baba, anneye kızgın bir bakış yöneltti.

Sahnenin, TV dizilerindeki aile tablolarına benzeme zamanı gel-
mişti artık. – Biz evleniyoruz. –

Babanın başı önce dikildi, ardından yavaş yavaş omuzlarına   k-
t  ve kızına bakamadı bile.

– Onunla evlenmek mi istiyorsun? – Annenin eli darbeye karşı
koymak istercesine göğsünü siperlemişti.

Vera sevinç yüklüydü, mutluluğunu onlarla paylaşmak istiyordu.

Babası hasta bir köpek gibi başını sallıyordu.

–  stelik hamileyim ve o bundan memnun. –

Anne babaya doğru döndü, ama ondan hiç yardım gelmiyordu.
Sesi sabırsız ve yavandı. – Demek nedeni bu. –

– Hayır, nedeni o değil. Hiç o değil. – Onlara, “onu seviyorum”
demeyecekti, onu kendi kendinden utandırmaya çalışarak aşkna za-
rar vermelerine izin vermeyecekti. – Benim istediğim bu. –

Annesi – İstediği buymuş – diyordu babasına.

Babası konuşmak zorunda kaldı. Kızının, içinde bir canlının geliş-
mekte olduğu belirtisini henüz göstermeyen bedenini işaret etti. – O
zaman yapacak bir şey yok. –

Kızı odayı terk ettiğinde karsına parladı.

– Allahın belası pi . –

– Sus. Sus. – Doğacak bir bebek vardı, zavallı masum bir bebek.

Ve gerçekte, Vera’nın karnunda taşıdığı ve babasının işaret etmiş
olduğu yeni hayat her şeyi değiştirdi. Yabancı, evlerindeki kiracı -onu

artık gelecekteki damatları, Vera'nun s zl s  olarak düşünmeleri gerekiyordu- Vera'ya ve ailesine, kendi ailesiyle tanışması için onu ülkesine yollayacağını söyledi. – Kendi  lkene mi? –

– Gelinin ailemle tanışması gerekir. Benim sizi tanıdığım gibi, ailem de onu tanımalı. –

Bu yanıt, ülkesinde evliliğin ne kadar ciddiye alındığının bir göstergesiydi onlar için.

Niyetinin ciddiyetinden kuşkulanırlar olduysa, bu kuşkularından ötürü artık utanç duyabilirlerdi. Yabancı, gelini şimdi açıkça ve gururla, ailesi tarafından kabul olunmak üzere evine yolluyordu. Ama onlara bebekten bahsettin mi Rad? Vera mahcup olmamak için bu soruyu annesinin ve babasının yanında sormamıştı. – Ne sandın? Bunun için gidiyorsun. – Yavaşladı ve ilave etti. – Bebek aileme ait. –

Sonunda seyahat edecekti; diğer bütün mutluluklara ilaveten! Rad'a duyduğu arzuyla -artık odasını onunla açıkça paylaşıyordu- ve iş arkadaşlarına yıllık iznini neden şimdi kullandığını anlatmanın gururu arasında sürekli bir heyecan içindeydi ve uzun süredir görüşmediği eski arkadaşlarıyla karşılaşmak için fırsatlar yaratmaya çalışıyordu. Nişanlısının ailesiyle tanışmak için seyahat edeceğini, birkaç ay içinde evleneceğini, bir bebeği olacağını söylemek için. Evet -özellikle giydiği  i ekli tulumun belirginleştirdiği yuvarlak karnı sözlerinin kanıtıydı. Annesi için bile, kendi ülkesinden olmayan bir damat utanç değil bir ayrıcalık haline geldi. – Bizim Vera, her zaman ne istediğini bilmıştir. Dünya değişiyor; Vera, bizim hayatımızın eşi bir hayatı isteyecek biri değil. – Dünyada değişmeyen tek şey, bir bebeğin geliyor olmasından duyulan mutluluktu. Vera mutluluktan uçuyordu; ilk torun olacak bu bebeğin düşüncesiyle hepsi mutluydu.

Kim bilir nasıl şımartılacaktı! Müstakbel büyükanne bebek için bir şeyler örmeye başlamıştı bile. Vera ise, gülerek, bebeklerin artık öyle şeyler giymediğini, onun bebeğinin canlı renklerde minik  niseks tulumlar giyeceğini söylüyordu. Bir bebek prense ya da prensese layık bir bebek arabası için kaparo verildi.

S zl n n, gelin adayını düğünden önce ailesiyle tanışmak üzere ülkesine kadar gönderebilecek madd  gücü varsa -onun gibi gençlerin, pek de konuksever olmayan bir ülkedeki dezavantajlı durumlarına rağmen- demek ki lokanta içinde ilerlemişti. Üst kattakiler bu habere memnun olmuşlardı. Bir akşam, hediye olarak bir şişe şampanyayla aşağıya inip, çocukluğundan beri tanıdıkları Vera ile nişanlısını kutladılar. Müstakbel damat, herkesin bardağına şampanya doldurduktan sonra kendine portakal suyu koyduğunda neşeyle gülüştüler. Kapı görevlisi baba bile, kulüpteki beyefendilerden birine, kızının evlenmek üzere olduğunu, ama önce genç adamın ailesiyle tanışmak üzere yurtdışına gideceğini söyleyecek özgüveni hissediyordu. Kulüpteki beyefendilerin çocukları sürekli seyahat ederlerdi; hemen hemen her gün, gittikleri yerlerin isimleri kulağına  alınurdu. “Bisikletle  in, inanabiliyor musun...” “Peru’da iki ay, hoş değil mi?...” “Son haber aldığında Barrier Reef’e şnorkelle dalyordu.” *Müstakbel kayınvalide ve kayınpederini ziyaret etmek üzere   l ve palmiye ağa larının bulunduğu bir ülkeye gidecek: hiç de fena değil!*

Ailesi, Vera yola  ıkımadan önce hem nişan töreni hem de veda partisi yerine geçecek küçük bir davet vermek istediler. Vera, eski arkadaşlarından birkaçını ve Rad’ın kendisine tan ştırdığı ve hâlâ zaman zaman buluştuğunu bildiği arkadaşlarını çağırmayı düşünmüştü. Rad arkadaşlarıyla buluştuğunda Vera onlara katılmayı d   nm yordu bile, âdetlerine göre erkeklerin beraberliğinde kadınlara

yer yoktu. Üstelik dillerini de anlamıyordu. Rad, parti fikrini tutmadı. Tatil ikramiyesini almıştı (bebeğin hafif tekmelerle içindeki varlığını hissettirmesi, ikramiyeyi aslında ne için aldığını hatırlatıyor ve buna kendi bile inanamıyordu) ve Rad'a ailesi, isimlerini tek tek öğrendiği annesi, babası ve kardeşleri için ne hediye alabileceğini sorup duruyordu. Rad bu işi kendinin yapacağını, ne alınması gerektiğini bildiğini söylüyordu. Yolculuk günü yaklaşmış olmasına rağmen, daha henüz hiçbir şey almamıştı. – Ama bavulumu yapmak istiyorum! Bavulda hediyeler için ne kadar yer bırakmam gerektiğini bilmek istiyorum, Rad! – Rad, sonunda, kıymet bi emediği birkaç takım erkek elbisesi ve beğenmediği ama beğenmediğini söylemeye cesaret edemediği bazı giysiler ve eşarplar getirdi. Herhalde kız kardeşlerinin zevki, onun hoşlandıklarından farklıydı -seçimi iyi ki o yapmamıştı.

Annesinin havaalanına gelmesini istemedi, ayrılık sahnesi fazla duygusal olabilirdi. Rad'dan ayrılmak ise, garip bir şekilde farklıydı. Bu gidiş, Rad'dan ayrılmak yerine, onun bebeğini taşıyarak, Rad'ın suskunluğunda, delice sevişmesinde, ona bakışında, gözlerini okumasını engelleyen kendi dilinde düşünmesinde saklanan, Rad denen gizeme bir yolculuktu. Tüm bu gizem, Rad'ın geldiği yere vardığında açıklığa kavuşacaktı.

Yola çıkacağı gün, havaalanına gitme vaktine kadar Rad çalışmak zorundaydı. Onu almaya geldiğinde takside iki arkadaşı daha vardı. Vera'nın zaman zaman karşılaştığı grupta diğerlerinden ayırt etmekte güçlük çektiği bu iki arkadaştan biri taksiyi kullarıyordu. Vera yol boyu Rad'ın elini tuttu; erkekler kendi dillerinde konuşuyorlardı. Havaalanında arkadaşları ikisini yalnız bıraktılar. Ona son anda evdekiler için bir hediye daha verdi. – Ama, Rad! Nereye koyacağım? Bilet

sadece tek bir el bağajı diyor! – Ama yine de, ailesini böylesine düşünüyor olmasından duygulanarak kolunu sevgiyle sıktı. –  antaya girebilir -kolay, kolay!- Bilet kontrol ęi esinde sırada beklerlerken Rad el çantasının fermuarını açtı. Vera, karnuna yer sağlamak için dizlerini a arak eğildi ve ona yardım etti. – Nedir bu ? Umarım kırılacak bir şey değil! – Rad pakete yatak hazırlıyordu. – Kız karde imin çocuğuna oyuncak. Plastik. – – Ah Rad! Rahatlıkla bavula koyabilirdim. Şimdi ise duty-free için hiç yerim kalmadı. – Heyecanından, yolculuğun ilk etabını yapacağı Amerikan Havayolları'nın diğer yolcularına doğru söylemişti bu c mleiyi. Uçağın diğer yolcuları başka tip yabancılardı. Amerikalıydılar, ama hepsini tanıdığını hissediyordu. Hepsisi, onun mutluluğu içinde yolculuk yapacaklardı; Vera onları beraberinde götürüyordu.

Rad'a bütün gücüyle sarıldı ve Rad onu, vücuduna sıkı sıkı bastırarak tuttu, yüzünü göremiyordu. Pasaport kontrolundan geçerken Rad ona bakıyordu, Vera sık sık durup el salladı, ama Rad'ın elini sallayamadığını g rd , elini sallayamıyordu. Sadece onu g remeyinceye kadar arkasından baktı. Vera onun hâlâ kendine bakıyor olduğunu düşündü, tıpkı ilk başında bir pazar sabahı pub'a giderken gözle-
rinin onu izlediğini d   nm    olduğu gibi.

U ak, havada, denizin üstünde patladı. Yolculardan hiç kurtulan olmadı. Kara kutu denizin dibinden çıkarıldı ve turist bölümündeki bir patlamanın ardından yangın çıktığı anlaşıldı. Mesajlar orada son buluyordu; sessizlik ve uçağın parçalanıp dağılışı. Yolcuların hepsinin hemen mi öldüğü yoksa bir kısmının boğularak mı öldüğü bilinmiyordu. Felaketin soruşturması bir yıl sürdü. Her yolcunun geçmişi ve yolculuğa çıkış nedenleri incelendi. Bazı tutuklamalar oldu, so-

ruşturma için gözaltına alınan ve sonra serbest bırakılan yabancılar. Su suzdular. Bir süre sonra benzer bir felaket daha oldu ve akabinde, dünyanın haksızlığa uğramış kesimini temsil eden ve iki uçaktaki patlamayı da üstlenen ve isimleri kıyamet gününü çağrıştıran bir gruptan açıklama geldi: amaçları, din savaşları, toprak ilhakları, istilalar, hapsetmeler, sınır ötesi baskınlar, arazi uyuşmazlıkları, bombalamalar, batırmalar, insan kaçırmalar gibi olayların intikamını almaktı. Pek çok takma adından biri Rad olan grubun üyelerinden genç bir adam, evinde kiracı olduğu ailenin kendinden hamile kalan kızının el çantasına bir patlayıcı yerleştirmişti. Plastik. Havaalanı güvenliğinin olağan yöntemleriyle fark edilemeyecek, plastik türde bir bomba.

Vera seçilmişti.

Vera herkesi, karnındaki bebek ve mutluluğuyla birlikte  l me götürmüştü.

Yoldaşlar

Bayan Hattie Telford, arabasındaki alarmı susturmak için elindeki elektronik cihazın düğmesine basarken, arkasında bir grup genç gördü. Siyah. Ancak korkmasına gerek yoktu. Kentte bir sokak değildi burası. Irkçı olmayan bir bilim ve eğitim merkeziydi. Bakımlı çiçek tarhları ve üzerlerine botanik kimliklerini gösteren plaketer takılmış ağaclar, kampustaki koruma görevlilerinin ve bekçi köpeklerinin görüntüsünü az buçuk uygarlaştırıyordu. Gençler de, onun gibi, halkın eğitimi konulu bir üniversite konferansından dağılan kalabalıktandı. Onlar eğitilecek halk, kendisiyse kürsüdeki beyaz ve siyah eylemcilerden oluşan komiteden biriydi. Bu “eylemci” sözcüğü, devrimcileri, laik solcuları, Hristiyan solcuları, onları destekleyenleri ve liberalleri de kapsayan elverişli bir deyim haline gelmişti.

– Yoldaş... – Tam arabasında direksiyona yerleşirken, bir silüet kadar zayıf ve ince biri, arabanın camına yaklaştı. Kadının mavi gözlelerinden, kaşlarını dostça kaldırışından ve çilli beyaz yüzünün hafifçe yana eğilişinden cesaret alarak – Yoldaş, kente mi gidiyorsunuz? – dedi.

Hayır, ters istikamete, eve gidiyordu... ama çabucak fikir değiştir-

di. Bu genç insanların onunla (hayır, onun onlarla) birlikte ayaklarını yere vurarak özgürlük şarkıları söylediği salonun havasına uygun olarak, gençleri, sözcülerinin belirttiği otobüs durağına götürecekti. – Atlayın arabaya! –

Sözcü yanına, diğerleri arkaya bindiler. Yanında oturanın gözlerinin akında tedirginliğini okuyordu. Onları rahatlatmak için bir konuşma zemini aradı. Yaşlılar s ze hep, gençlere soru sorarak ba lar. O da öyle yaptı. Soweto’dan mı geliyorlardı?

Harrismith’ten geliyorlardı, Phoneng yöresinden.

Aklında bir hesap yaptı. Yaklaşık iki yüz kilometre uzaktan. Buraya nasıl gelmişlerdi? Konferanstan nasıl haberleri olmuştu?

– Biz, Phoneng’deki gençlik kurultayız. –

Demek bir delegasyon. Otobüsle gelmişler. Konferans ba ladıktan sonra gelmeye devam eden gruplardan biriydiler. O zaman bedava öğlen yemeğini kaırmı lar mıydı?

Arkadakiler adeta nefes bile almıyordu. Sözcü, onlarla, sanki sessiz bir anla ma yapmış, yolculukta ya da gençler – zellikle bu gençler- arasındaki gizemli bağlarla paylaşılan bir olay sonucu, tümü adına konuşmayı üstlenmiş gibiydi. – Karnımız a – Arka koltuktan, basınçlı bir sessizlikte havanın emili i gibi onay geldi.

Hattie Telford, bir iki nefes alışveriş süresi kadar sessiz kaldı. Bu büyük toplantılar, onu hem heyecanlandırıyor hem de aşırı duyarlı kılıyordu. Sıraların arasında dolanan, koridorlarda ko u turan kalabalığın teması, bebeklerin, annelerinin kucaklarında bezleri değişirken havada sallanan sütlü kahverengi yumu acık bacakları, konuşmalarını kocakarı edasıyla dinleyen saçları örgülü küçük kızlar, ilahilerin melodileriyle sallanan  ı man kadınlar, Umkhonto weSizwe’yi koruması için Tanrı’ya ilahiler söylerken -insanlar her zaman her

yerde kendi askerleri, kendi savaşları için ilah  koruma istemişlerdir-
yüzleri yumuşayıp derinleşen sert ifadeli erkekler karşısında kendi-
sini savunmasız hissetmişti. Böyle bir günün sonunda, bir içkiyle
yalnuzluğın ve sessizliğin baştan çıkarıcı lüksünü özlüyordu. Ancak o
zaman kendini toparlamış olarak (yok hayır, yaşadığı günden g   ka-
zanmış olarak) kendi varlığının sınırlarına geri dönebilirdi.

' A lar. Bu açlık, buzlu bir viski ve ayaklarını uzatıp dinlenmek için
değildi. Sanki hiç duraksamamış gibi – Dinleyin. Evim çok yakın. Be-
nim eve gelip bir şeyler yiyin. Sizi kente daha sonra götürürüm – dedi.

– Bu harika olur. Çok seviniriz. – Arabanın arkasındaki gerginlik
gevşeyiverdi.

Bahçe kapısından içeri girip onu izlerlerken köpekten sakınıyor-
lardı. Zararsız olduğunu söylemesine rağmen, şatafatlı tasmaşından
tuttuğu hayvanın büyüklüğü gençleri korkutuyordu. Onları eve mut-
faktan soktu, çünkü kendisi de eve her zaman mutfak kapısından gi-
rerdi. Yetişkin olsalar bunu yapmaktan kaçınırdı. Kültürlü zenci ar-
kadaşları, onları içeriye mutfaktan almasını, düşünülmeden işlenmiş
tarih  bir gaf olarak niteleyebilirdi. Konuklarını doyuracak olduğuna
göre, divanlar ve çiçeklerle donanmış salonuna değil, hemen masa-
ya oturabilecekleri yemek odasına aldı. Kendine güvenen bir zevkin
sergileyebileceği sadelikte döşenmişti yemek odası. Ahşap yer d şe-
mesi ve aynı altın rengine de ahşap tavan, antika pirinç şamdan, ağır
kumaş perdeler yerine, bambu güneşlikler, mukwa ağacından oyul-
muş bir Afrika aslanı yontusu. İskemleleri çekti ve dört genci odada
yalnuz bırakarak, kahve yapmak ve buzdolabında sandviç hazırlaya-
cak bir şeyler bulmak için mutfağa gitti. Gençler mutfaktan geçer-
ken, hizmet yi, müşterek dillerinde selamlamışlardı. Evin hanımı ve
hizmet i söğüş etle sandviç hazırlamayı bitirdikten ve kahve de ha-

zır olduktan sonra, birdenbire, hizmet inin ona hizmet ettiğini görmelerini istemedi. Ağır tepsiyi yemek salonuna kendisi taşıdı.

Masanın etrafında sessizce oturuyorlar. Yaklaştığını duyduklarında, aralarındaki alçak perdeden bir konuşmayı kestiklerine dair hiçbir işaret de yok. Tabakları, fincanları dağıtıyor. Yiyeceklerle bakıyorlar, ama gözleri, onun göremediği başka bir şeye odaklanmış gibi, onları çok etkileyen bir şeye. Yemeleri için ısrar ediyor. – Korkarım sadece söğüş et, ama isterseniz turşu da var... Herkes süt alıyor mu?.. Kahve çok mu sert olmuş?.. Biliyorum  l y y  hep ka ınrım.  st ne sıcak su ilave etmek isteyen var mı? –

Yiyorlar. Birine bir şey söylediğinde bozuk bir aksanla “Affeder-siniz?” diyor. Gencin İngilizce bilmediğini anlıyor. Belki de beyaz adamın dillerinden, sadece, geldiği kırsal yöredeki Afrikanerlerin dilinden bir şeyler biliyor. Bir diğeri, sanki yemeğe nazikçe teşekkür ediyormuşcasına adını söylüyor. – Benim adım Shadrack Nsutsha. – Hattie Telford, gencin soyadını anladığından emin olmak için tekrarlıyor. Adını söyleyen genç bir daha konuşmuyor. Aralarında gözler konuşuyor ve sözcü boşalmış şeker. k sesini uzatıyor. – Lütfen. – Mutfakta k seyi doldurup hemen geri getiriyor. Karbonhidrata ihtiyaçları var, karınlara a  ve genç onlar, yediklerini yakıyorlar. Yemeğin yetersizliğine üzülüyor ve birdenbire büyük bakar meyve çanağını fark ediyor. İ i elma ve muz dolu ve belki de bir natürmort dekoru hazırlarken kullandığı asma yapraklarının arasında, bir iki şeftali bile var. – Biraz meyve alın. Kendiniz alın. –

Tabaklarını ve fincanlarını üst üste yığıyorlar. İnsanların sadece yemek yediği, yemek pişirmediği ve uyumadığı böyle bir odada, tabakları ve fincanları ne yapmaları gerektiğini bilemiyorlar. Muzları

ve elmaları bitirirlerken (Shadrack Nsutsha  anaktaki tek  eftaliyi görüp, ona herkesten önce ula mı tı) adının Dumile olduğunu öğrendiği s zc ye soruyor. – Okula gidiyor musun Dumile? – Tabii ki okula gitmiyor, hiçbiri okula gitmiyor. Onların yaşındaki gençler yıllardır okula gitmiyor. Çocukluktan henüz  ıkmu  bu gençler için okul, bir savaş meydanı, boykot ve gösteriler arenası, siyasî söylevlerin göstermelik okuryazarlığı, anne ve babalarının yaşadığı hayatın aynısını yaşamaya ba kaldırmanın eğitim yeri.  ocukluğun ötesinde sorumluluk gerektiren gösterişli unvanları var. Sözcü, gençlik kurultayının bir kolunda ba kan. İki yıl önce okuldan atılmış -bir boykot düzenlediği için mi? Polise ta  attığı için mi? Belki okulu ateşe verdiği için? Dumile bunların hepsini yavaşça, soyut a “siyasî eylem” olarak tanımıyor. Sıradan ve somut sözcüklere pek a ına değil, ama “siyasî eylem” gibi politik jargonları biliyor. İki yıldır okula gitmiyor-sun demek? Hayır. – Peki bütün bu süre zarfında neler yaptın? –

Ona, elmasını yemek için fırsat tanımıyor. Dumile büyük bir ısırık alarak, zayıf  ocuk boynunun üstündeki ba ını sallıyor. – İçer-deydim. Hazirandan itibaren altı ay. –

Diğerlerine bakıyor. – Ya sizler? –

Shadrack hafifçe ba ını sallıyor gibi. Diğer ikisi ona bakıyorlar. Bunu bilmeliydi. Onlar gibi gençlerden, tenlerinin renginden beklenen olağan bir yanıt bu. Herhalde krikette ilk on bire seçildiklerini ya da tatilde okulla Avrupa'ya tura gideceklerini söyleyecek değillerdi.

Sözcü Dumile, açık öğretimde okumak ve iki yıl önce hazırlan-dığı derecesini tamamlamak istediğini söylüyor. İki yıl önce -henüz çocukken, şimdi yüzünde belirlemekte olan ve çocukluğunu alıp götürerek onu erkek yapan tüyler yokken. Muz kabuğu dolu tabaklar ve dökülmüş kahve izleri taşıyan masadaki duraksamalar ve suskunluk

arasında, Dumile'in açık  ğretim için gereken evrakları tamamlamasının mümkün olmadığı ve kaybolan o iki yılı tekrar geri kazanamayacağı belli oluyor. Hattie Telford onlara bakıyor ve bildiği gerçeğe inanmakta zorluk çekiyor. Evindeki bu gençlerin, burada şimdilik sadece ölümün taklidini yaparak  arkılarda söyledikleri AK-47'leri bir gün gelip ta ıyacıklarını biliyor. Ya amları, arabaların altına patlayıcı yerleştirmek, kırsala kaçmak, tekrar geri dönüp -evlerine gölge yapacak ağaç dikmek için değil- mayın yerleştirmek amacıyla çukurlar açmakla sürecek. Ya amlarının korkunç şekilde zarar gördüğünü biliyor, ama onların başkalarına zarar verebileceklerine inanmak istemiyor. Meyvelerden yapı  yapı  olmuş avuçlarını  rkek e birbirine sürterek temizlemeye çalışıyorlar.

Sessizliği bozmak için bir şeyler söylüyor, herhangi bir şey. - Aslanınızı nasıl buldunuz? Çok güzel değil mi? Zimbabveli bir sanatçı tarafından yapılmış. Sarının adı Dube. -

Sessizliği bozan bu aptalca girişim, birçok şeyin açıklamasını da beraberinde getiriyor. Dumile'in bu kez cisimlere takılıp kalan suskun bakışı, onları  a ırtan şeyin ne olduğunu ele veriyor. Bu odadaki mek n, pahalı antika  amdan, sadeliği açısından özellikle seçilmiş bambu g ne likler, aslan yontusu -bunların, hepsinin üzerindeki etkisi aynı. Ayrım yapılmaksızın izlenen, deşifre edilemeyen olağandışı olgular. Onlar için odadaki tek gerçek, karınlarını doyuran yiyecekler.

Teraloyna

Keçilere bir yer -hepimiz burayı terk etmeliyiz. Othello buraya gelmişti.

Adamız, sadece keçilere uygun bir yerdi. Keçilere. Ne zamandır bilmiyoruz, çünkü oraya nasıl ve ne zaman geldiğimizi de bilmiyoruz. Başlangıcımız bir deniz kazası sonucu olabilir, çünkü sadece tek bir aile adımız var -Teraloyna. Ama Othello buraya geldi. Küçük tekneler içinde muzraklı siyah adamlar geldiler. Bize zarar vermediler. Biz, ağaç kabuğundan örülmüş ağlarla avlanırdık; onlar bize, ağlarımızı kesen büyük balıkları zıpkınla avlamayı öğrettiler. Geldikleri yer neresiyse bir daha oraya dönmediler. Bu nedenle, adayı terk ettiğimizde, aramızdaki pembe tenli ve mavi gözlü çocuk sayısı birkaç taneden fazla değildi. Tenlerimiz ne çok koyu ne de çok açıktı.

Keçilerin buraya nasıl geldiğini bilmiyoruz. Belki tekneye, sütü için bir çift keçi alınmıştı ve gemi batınca sahile yüzdüler. Bizim keçilerimiz güçlü, büyük keçilerdi ve çok yavruardı. Bizden daha hızlı üredikleri için, sonunda adayı yiyip bitirdiler -otları, ağaçları. Geceleri, evlerimizde, o uzun ön dişlerinin her şeyi kesip kemirmesini duyardık. Yağmurlar geldiğinde, toprağın üstünde, kaymasını önle-

yecek hiçbir Şey kalmamıştı. Taşlardan teraslar yapmıştık, ama işe yaramadı. Toprak sürüklenip, parıldayan denizin içinde yok oldu. Çok sayıda keçi öldürüp yedik, ama keçiler, genelde adanın ipleri-miz ve bıcaklarımızla onlara ulaşamayacağımız yörelerinde yaşadık-ları için sayıları her yıl giderek artıyordu. Bir gün birileri bizi hatırla-dı -bir denizci, dünyanın anakaraların oluşturduğu bölümünü hiç görmemiş insanlar olduğunu mu anlatmıştı? - ve bizleri alıp götürdü-ler. B y kannelerimizi ve babalar ile kızlardan, kız kardeşler ile er-kek kardeşlerden oluşan çiftlerin hayatta kalanlarını -Hristiyan ge-leneğimiz gereğince, gemi kazasından kurtulan anneler ile oğullar-dan oluşan çiftleri yanımıza almadık- yanımıza alıp, Amerika, Avus-tralya ve Afrika gibi geniş alanlara g   ettik. Sokakları s p rd k, ba-rajlar kazdık, dilendik, hırsızlık yaptık. Herkes gibi olduk. Çocuklar, bir zamanlar konuştuğumuz gemi kazası diyalektinden arta kalan son birkaç sözcüğü de unuttu. Kızlarımız evlenip adımızı taşımaz ol-dular. Zaman içinde orduya yazıldık, dünya denen anakara parçası-nın sokaklarında dondurma ve sosis sattık.

Keçiler sonunda açlıktan  ld ler. Gemiden adaya y zm şlerdi, ama okyanusu ge emezlerdi. Erozyonla değişime uğrayan bitki örtü-s  ve doğal hayat, yavaş yavaş geri döndü: yaprak yaprak, iz iz. Ada-da, insanoğlunun bebeleri yerine, deniz kuşlarının çığlıkları duyul-maktaydı. Ada buna rağmen, yine de sahipliydi. Anakara parçasında sürdürülen büyük savaşlardan birinde galipler toprakları paylaşır-ken, ne Amerika, ne İngiltere ne de Sovyetler Birliği adayla ilgilen-mişti. Konumu açısından yararsızdı, hiçbir deniz yolunun savunma-sında işe yaramazdı. Sonunda, verildiği ülkenin meteorologları, bu-ranın bir meteoroloji istasyonu için ideal olduğunu fark ettiler ve yıl-

lardır başarıyla çalıştırıyorlar. İlk zamanlar bu uzun yolculuğu gemiyle yapan ekipler, adaya şimdi uçakla kolayca ulaşabiliyorlar.

Bir ekibin adadaki görev süresi bir yıldır. Bu bir yıl süresince, gözleri denizin parlaklığıyla kamaştığından anakarayı göremez olurlardı -daha önce buralarda yaşayan adanın sakinlerine olduğu gibi. Uzun bir yıl. Bir uçak her ay gerekli malzemeyi getirirdi, radyo bağlantıları vardı ve -keçiler hariç, adanın sakinleri keçi beslemiş olmalıydılar, çünkü her yerde keçi kemikleri vardı- ekibin yalnızlığı, adanın eski sakinlerinin çektiği yalnızlıktan ne daha fazla ne daha azdı. Tabi  bu ekipler eğitimli kimselerden, bilim adamlarından oluşuyordu. Bu nedenle hiç de küçümsenemeyecek bir kütüphaneleri ve müzik arşivleri vardı. Hatta, tümüyle kayda alınmış tiyatro eserleri bile. Ekipten birisi giderken Gielgud'un Lear ve Olivier'nin Othello yorumlarının bant kaydını bırakmıştı -Othello'nun fırtınaya tutularak adaya demir attığına dair bir efsane vardır. Personel, eski ada sakinlerini taciz eden aynı haşerelerle uğraşmak zorundaydı: kene, sivrisinek ve findık farelerinin zaman zaman yinelenen istilasđ. Ekipten biri gelirken, yanında iki kedi yavrusu getirdi. Güya fareleri avlamak için, ama belki de (bir kadın yumuşaklığının yokluğunda?), kış fırtınaları meteoroloji istasyonunu, insanoğlundan ayıran denizde onu boğmak isterken, okşayacak sıcak bir şey olsun diye. Kediler, bir yıl boyunca bu görevlinin yatağında uyudular. İnsanların akşam yemeği için etrafında toplandıkları masaların hepsinden çok uzaktaki bir masadan beslendiler.

Her yere uzak olan adaya hiçbir yere yakın değildi, ama yine de, en yakın sayılabilecek yer Afrika'ydı. Bu nedenle, adanın sakinleri son yüzyılın sonlarına doğru adayı terk ettiklerinde bir kısmı oraya

gitti. O sıralar, kıtanın güneyinde madencilik başlamıştı bile. Pırlanta ve altın sadece madencileri değil, pansiyon-bar ve genelev işletenler ile dükkân sahipleri ve tüccarlar gibi çeşitli kesimleri de çekiyordu. Bu nedenle, Afrika'ya giden ada sakinlerinin çoğu güneye gönderildi. Aç yapmak ve keçi gütmekten başka becerileri olmayan bu insanlar -bu becerilerine ihtiya  yoktu; çünkü, beyaz, Malay, Hintli ve Khoik-hoi ırkından olanların çalıştığı balıkçı filoları, sanayi ürünü ağlar kullanıyorlar ve sadece, sürülerine kendileri bakan siyahlar keçi besliyordu -bu kesimlerde alt düzeyde işler bulabildiler. Dışarıdan evlenmelerle soylarının saçları daha kıvrıcık ya da daha düz, tenleri daha koyu ya da daha açık olmaya başladı. Bu durum, siyah, beyaz ya da kısmen ikisi de olanlardan hangisiyle ilişki kurduklarına bağlıydı. Pembe tenli, mavi gözlü olanlar doğal olarak beyazların arasına karıştılar ve bazen bir kuşak sonra daha koyu bir renk ve kategoriye dönüş yaptılar. O dönemde bile kategoriler, hangi rengin ve hangi derecedeki rengin nerede yaşayacağına ait kanunlar vardı. Daha koyu renkli topluluklar içinde eriyen ada yerlileri Khan, Abrams ve Kuzwayo'lar oldular; kuşaklar boyu beyazların arasında yol alanlar Bezuidenhout, Cloete, Labuschagne ve hatta Church, Taylor ve Smith adlarını aldılar.

Teraloynalar, etnologların dipnotlarında belirsiz bir merak konusu. Bu aile adına orada burada rastlanmakta. Bu adı taşıyanların, hiçbir kanuta dayanmadan, sesli harfleri benziyor diye İşpanyol ya da Portekiz kökenli oldukları sanılır. Birçok ayrı dilin konuşulduğu sömürgelerde düzgün sözcüklerin çarpıtılmasıyla ilgilenen dilbilimciler, bu aile adının muhtemelen Fransızca konuşan kazazedelerin iki sözcüğü birleştirmesinden meydana gelmiş olabileceğini öne sürmüşlerdi. "Terre" -dünya, "loin" -uzak: "uzak dünya" sözcüğü kaza

sonucu kendilerini buldukları yeri tanımlıyordu.

Beyazların aile ağaçlarında hiçbir Teraloyna, ufacık bir dal bile işgal etmez. O ülkedeki beyazlar, genlerinde siyah izi bulunduğunu iddia edecek ileri g r   l  tedbirden yoksundurlar. Siyahlar ise, k  lerinin verdiği gururla ve değişik tonlardaki siyahlar arasında birlik oluşturma arayışı içinde, kıtanın zenci olmayan Khoikhoi ve San yerlileriyle kanlarının karı mı  olduğunu ileri sürerler. Öte yandan, St. Helenalılar (Napolyon bir ara buraya sürgüne yollanmı tı) ya da Teraloynalar gibi kimlikleri belirsiz pi  gruplarla akrabalığı kabul etmek istemezler. Teraloyna soyundan gelenlerin kanı öylesine sulanmı tır ki, hiç kimse -kendileri dahil- ağızlarının ve burunlarının şeklini, saçlarının duruşunu, adlarını ya da dillerindeki alışkanlıkları inceleyerek k  lerinin izini süremez. Bazı Teraloynalar zaman zaman adalarının üstünden *business class* uçarken, adaları, erozyonla buru mı  kıvrım kıvrım vadileri (keçilerin uzun süre direndiği o dik yamaçlı vadiler) ve denizin tükürdüğü küçüklerle dolu karanlık koylarıyla orada aşağıda yatmaktadır. Her koltuk cebinde bulunan uçuş dergilerindeki renkli haritalarda adanın yeri bile i aretlenmemi tir. Onların adası. Kimselerin bilmediği ve denizin içinden fırlamış bu kara parçasından geniş alanlara -Amerika, Avustralya ve Afrika'ya- göç edenlerin torunları, uçak koltuklarında uyuklarlar.

Siyah bir marangoz, t rnağının altına giren kıynuğı çıkardığında ardından gelen kan kabarcığı Teraloyna'dır. Okuldan ayrılır ayrılmaz askere alınan ve siyah çocuklarla dolu bir okulun bahçesine göz ya artıcı bomba atarken fırlatılan ta la yanağından yaralanan beyaz gencin kılcal damarlarından sızan kan Teraloyna kanıdır.

Ta  sadece sıyrıp geçmişti, şanslı sayılır. Mavi gözlerinden birini de kaybetmiş olabilir.

Bu yıl adada altı yüz kedi var. Bu sadece bir varsayım. Sayıları daha fazla olabilir,       k diler de vadilerde yaşıyor. Çiftleşme sesleri, geceyle  rt    denizde korkunç bir şekilde yankılanıyor. Othello,  eytanlarla dolu bu adadan herhalde korkuyla kaçardı. Bir deniz kazasından kurtulanlar da, orada kendilerini bekleyen    me gitmek-tense denizin dibini boylamayı seçerlerdi.

Bu  eytanlar aslında sadece kediler. İki sevimli kedi yavrusunun -yanağında beyaz lekesi olan siyah bir kraliçe ile te ir bir erkek kedinin soyundan- geliyorlar. Meteoroloji ekibinden birinin yalnız gecelerinde yastıklarını çiğneyen ve binlerce deniz m llik bir alandaki tek yemek masasından beslenen iki sevimli kedicik!

Meteorologlar etlere zehir koymayı denediler. Bilim adarı olduk-larından, herhangi bir anakara parçasında evcil hayvanlar için    m-c l olan kedi gribi aşılamayı da d     ler. Ama bu yaban  k dile-rin hiçbir kara parçasıyla bağlantısı yoktu ki! Yumu acak yataklar ve atalarını sofralardan besleyen lokmalar hafızalarından silinmi ti. Doğalarında var olan insana yakınlığı ve bunun sağladığı rahatı unut-mu lardı. İnsanların onları yok etmek için başvurduğu yöntemlere yenilmekse, bir çeşit atavizm olacaktı. Adada duyulan tek ses, kedilerin sesiydi. Deniz ku larının bütün yumurtalarını yemi lerdi. Dev kaplumbağalar, amfibik bir bilgelikle yumurtlamak için kendilerini kumsala sürükleyen i g    lerinden bile vazge mi lerdi. Bunlar, bin-lerce yıllık ge mi lerinde bilmek zorunda olmadıkları yeni bir şey  ğrenmi lerdi. Yumurtaları kuma gömmek için ne kadar soluk har-carlarsa harcasınlar -suyun dışında nefes almak çok eziyetliydi- kedilerin pençeleri onları kazıp çıkarabiliyordu. Tav anlar yenip bitiril-mekteydi; hatta kelebekler bile -tırtılları etli ve besleyiciydi.

Meteorologların farelerle sorunu kalmamıştı tabii. Ancak, yumu-

şacık ve minicik iki kedi yavrusu adanın ekolojisini mahvetmişti ve bu (kedilerin çiftleşirken çıkardığı şeytan  feryatlara ilaveten), ekibi utandırıyordu. Hayvanları Koruma Derneği, onları mikrop yayarak zalimce öldürmeyi protesto ettiğinde, meteorologlar, adanın yerlisi olmayan kedilerin doğal yaşamı hemen hemen yok etmiş olduğunu ileri sürerek kendilerini savundular. Ama bütün bunlar, ekolojik dengeyi daha için en başında umursamamaktan kaynaklanıyordu. Kedi yavrularının dişisinin yumurtalıkları neden çıkarılmamış, erkeği neden kısırlaştırılmamıştı (adada var olabilecek kedi türünden vahşi bir hayvanla  iftleşmesini önleyici bir tedbir olarak)? Kimsenin aklına gelmemiş, hiç kimse böyle sonuçlanacağını hayal bile edememişti. Kadın olmayan bir yerde, böylesine çılgın bir doğurganlık olabileceği d ş n lemedi.

Yeni bir çözüm denenecek.

Adada olağanüstü bir durum olduğu gerçek.

  z m bir bakıma sportmenlik gerektiriyor -yoksa kimi ikna edebilirsiniz? Bu planın gazetelere yansım  istenmemişti, ama birinin gevezeliği sonucu, haber bir iki kelimeyle bile olsa gazetelerde yer aldı. Kediler silahla vurulacak, avcılar iyi nişanc ysa, ölümleri arsenik ya da kedi gribinden daha çabuk ve daha kolay olacaktı. Meteorologlar, spor için atış yapan, silah kullanmayı bilen insanlar olmadıklarına göre, başkalarının bulunması gerekiyordu. En uygun seçim ordu olabilirdi, ama anakara parçasında başka türlü olağanüstü hal olduğundan, asker, sınırları korumak ve siyahların yaşadığı bölgelerde göz yaşartıcı bombalar, köpekler ve silahlarla hazır bulunmak zorundaydı. Her acemi askere bile gereksinim vardı: her tarafta boykotlar, grevler, işe gitmeme, kira ödememe eylemleri yaygındı. Bu olaylar siyahları, taşlarla ve ev yapımı molotoflarla ve bazen sınırlar-

daki birliklere rağmen ülkeye gizlice sokulan el bombaları ve AK-47 lerle sokağa döküyordu.

Ama, orduda olmayan ve silah kullanmayı bilen yüzlerce beyaz genç vardı. Acemi askerlik görevlerini tamamlamış bu sağlıklı gençler, ancak, olağanüstü halden daha da olağanüstü bir durum olduğunda kısa dönemler için yeniden askere  ağırlabiliyorlardı. Hiç kimse becerisini kaybedecek, otomatik silah kullanmayı ya da nişan almayı unutacak kadar uzun süre kalamıyordu sivil hayatta. Sloganlar söyleyen siyah okul çocuklarına, o çocukların cenaze törenlerinden dağılan yash siyah kalabalığa, kaçan siyah n mayiş ilere ya da süt veya sigara almak için sokağa çıktıklarında asker  devriyeyle karşılaşan siyah erkeklere ve kad nlar , emir altında ve bazen de paniğe kapılarak ateş a nuşlardı. Hepsini birer birer vurun. Hepsi siyah. Vakit yok -seyircileri devrimcilerden ayırmaya çalışmanın zamanı değil.

Ülkenin başkentindeki üniversitelerin birinden, bu sağlıklı, genç ve beyaz erkeklerden büyük bir grup, aynı zamanda yararlı bir hizmet verecekleri bir geziye davet edildi. ÖĞrencilere meteoroloji istasyonu gezdirilerek, kendilerine karmaşık ve ileri teknolojiye sahip hava-uydu sistemi açıklanacak olmasına rağmen, bu pek de bir eğitim gezisi değildi. Daha çok, eğlenceli bir maceraydı -yurtdışına, alışılmamış ve az bilinen bir yere gidiyorlardı. Adadaki kedileri vurma emri alnuşlardı. Kediler onlar için  ocuk oyuncuğıydı. Aralarında, bir siyahın attığı taşla mavi gözlerinden birini kaybedebileceksen, biraz Teraloyna kanı akıtarak bir sıyrıkla kurtulmuş genç de var. Az sonra uçağın oval penceresinden (arkadaşlarıyla itiişip kakışarak) adayı görecek ve - Bakın! Bakın orda, aşağıda! - diyecek.

Ada, erozyonla engebelenmiş ve kıvrım kıvrım, denizin sisi içinden yükselmek üzere. U ak yavaş yavaş, keçilerin kedilerden çok

 nce uzun süre direndiği kuytu vadilere, yüzlerce kilometrelik yükseklikten hareketi donmuŗ gibi görünen parlak köpüklü dalgaların sınırladığı sahillere doğru alçalmaya baŗlıyor.

O, eskiden ülkesi olan adaya dönüyor.

Arkadaŗlarıyla birlikte ne kadar çok eğleneceklerini d ŗ n yor. Uçakta asker  botlarını yere vurup şarkı söylemeleri, kuracakları kamp, içecekleri biralar, peŗinden gidecekleri av -bu kez gri, çizgili, tekir, siyah, beyaz- her renkten bol hedefler var. Hangisi olduğu önemli değil,  ld r,  ld r, hepsini  ld r.

Tüfek Patlamadan Önce

Marais van der Vyver, çiftliğindeki işçilerden birini vurdu, öldürdü. Bir *kaza*. Haftanın her günü silahlarla *kazalar* olmuyor mu! Silahların kentlerde ev eşyasından sayıldığı günümüzde, babalarının tabancasıyla ölümcül oyunlar oynayan çocuklar ya da kırsalda buna benzer av kazaları -ama bunlardan hiçbiri dünyaya duyurulmuyor. Ancak, Van der Vyver bu kazarın tüm dünyada yankılanacağını biliyordu. Eyaletin parti başkanı ve güvenlik komandolarının komutanı olan bu Güney Afrikalı çiftçinin, yanında çalışan bir siyahı vurarak öldürmesi, *onların* Güney Afrika tanımına tıpatıp uyuyor; sanki onlar için yapılmış gibi. Bunu, boykotlarında ve ayrılıkçı kampanyalarında kullanabilecekler ve böylece ülkenin kendi hedeflerine uygun sözde gerçeklerini yansıtan bir kanıt elde etmiş olacaktı. Ülke basını da olayı yabancı basında yer aldığı şekliyle verecek, zaman içinde o ve siyah adam, apartheid¹ karşıtı bayraklar üzerinde kabaca çizilmiş portreleriyle boy göstererek, Birleşmiş Milletler'de be-

1 Güney Afrika'da Avrupalılar ve Avrupalı olmayanlar arasında ırk ayrımı sürdürme politikası.

yazların siyahlara uyguladığı vahşeti vurgulamak için kullanılan istatistiklerin içinde yer alacaklar. Ve ondan büyük bir memnuniyetle iktidar partisinin “ileri gelenlerinden biri” olarak söz edecekler.

Komşu  ift iler onun neler hissettiğini anlıyor. Bir insanı  ld m ş olmak zaten yeterince kötü; üstelik bir de partinin, h k metin ve ülkenin düşmanlarına yardım etmiş olmak! Bu gerçeği görüyorlar. Pazar gazetelerinde Van der Vyver’ın “feci şekilde sarsıldığı” ve “ lenin eşi ile çocuklarına bakacağı” sözlerini okuduklarında, Amerikalılar ile İngilizlerin ve de beyaz adamın gücünü yok etmek isteyen kentlilerin buna inanmayacağını biliyorlar. Ve  iftliğindeki bu işçi çocuktan söz ederken (gazetelerden birine göre, tabi  gazete muhabirlerine inanabilirseniz) “O benim arkadaşımdı, ava çıkarken onu her zaman yanıma alırdım” demesine dudak b keceklerini de. Kentlerde ve yabancı ülkelerde yaşayanlar, bunun ne kadar doğru olduğunu anlayamaz. Çiftçinin, araziye çıkarken yanına almak istediği belirli bir siyah genç vardır genelde. Ona, bir çeşit arkadaş diyebilirsiniz. Evet, arkadaşlar sadece evinize davet ettiğiniz, kilisede birlikte dua ettiğiniz ve parti komitesinde beraber çalıştığınız kendiniz gibi beyazlar değildir. Ancak başkaları bunu nasıl bilebilir ki? Zaten bilmek de istemezler. Bütün siyahların, kentlerdeki geveze tahrikçiler gibi olduğunu sanırlar. Fotoğraflarda Van der Vyver’ın yüzü acıyla gerilmişti. Eyalette herkes onu, kendine g l msendiğinde kaçıp saklanan k  k bir  ocuk olarak hatırlar. Daha sonraki yıllarda da, duygularını ele verebilecek olan dudaklarını yumuşak bıyığı ardına gizleyen, gözlerindeki ifadeyi saklamak için, bakışlarını her zaman elindeki bir şeye -kontrol ettiği ürünün yaprağına, elindeki kaleme ya da yerden aldığı bir taş parçasına- yönlendiren biri olarak tanır. çok neler yapabiliyor insana! Gazete fotoğraflarına baktığınızda

Özür dileme gereği duyuyorsunuz; sanki içine bakmamanız gereken bir odanın mahremiyetine girmiş gibi.

Bir soruşturma yapılacak, yapılmalı da; çiftlik işçilerine karşı “iş-te bir başka vahşet daha yapıldı” varsayımına son vermek için. Olayın kaza olduğuna kuşku yok;  stelik Van der Vyver tüm sorumluluğu da üstlenmişti. Arabasındaki  l yle polis karakoluna vardığında bir açıklama yapmış, polis şefi Beetge -Van der Vyver’ı tabii ki iyi tanır-dı- ona konyak vermişti. Willem van der Vyver’in en verimli  iftliği-nin v risi olan bu iri yapılı, sakın ve akıllı adam zangır zangır titriyor-du. Siyah gencin  l s  taş gibi yatıyordu arabada. Yapacak bir şey yoktu. Beetge, konyaktan sonra Van der Vyver’in ağladığını kimseye söylemedi. S m kleri, pis bir  ocuk gibi ellerine akarak hı kır  hı kır  ağlamıştı. Polis şefi onun namuna üzüntü duymuş ve kendini toparlaması için dışarı çıkmıştı.

Marais van der Vyver,  ğleden sonra üçte, çiftliğine ait kırsalda, koruması altındaki kudulardan² yaşlı bir dişiyi vurmak için evinden ayrıldı. Kendisi yaban hayatıyla da ilgilenir ve sığır ların yanı sıra av hayvanı yetiştirmenin de bir çiftçinin kutsal görevi olduğuna inanır-dı. Her zamanki gibi Lucas’ı almak için tamirhaneye uğradı. Yirmi dört yaşındaki çiftlik işçisi Lucas’ın mekanik konulara yatkınlığını görünce Van der Vyver ona, traktörler ve diğer çiftlik makinelerinin onarım ve bakımını yapmayı kendisi öğretmişti. Korna çaldı ve Lucas her zamanki gibi kamyonetin kasasına atladı. Orada, öne doğru eğilip şoför mahalline yaslanarak ayakta gitmekten hoşlanırdı,   n-k  avı patronundan önce görebiliyordu.

2 Burgu boynuzlu Afrika’ya özgü bir antilop.

Van de Vyver'ın yanında yivli bir tüfek ve 300 mermi vardı. Tüfek babasındı, kendi tüfeği ise kasabadaki tamircideydi. Babasının ölümünden bu yana (Beetge'nin yardımcısı kayda "vefatından" diye yazmıştı) hiç kimse kullanmamıştı bu silahı. Onu dolaptan aldığında dolu olmadığından emindi. Babası evde dolu silaha hiçbir zaman izin vermemiş, kendisine küçüklüğünden beri, arabada asla dolu silahla yolculuk yapılmayacağı  ğretilmişti. Ancak, bu silah doluydu. Lucas işaret vermek için toprak yolda şoför mahallinin tavanına eliyle üç kez vurdu: sola bak. Van der Vyver, kudunun beyaz çizgili göğsünü ve çalıları yaran güzel boynuzlarını görünce, bir çukurun üstünden biraz hızlı sürdü kamyoneti. Sarsıntı tüfeği patlattı. Dik duran tüfek, şoför mahallinin tavanından Lucas'ın başına yönelikti. Mermi tavanı deldi ve Lucas'ın boynundan girerek beynine saplandı.

Olayın açıklaması böyle. Eyaletteki saygın konumuna rağmen, Van der Vyver gerçeği söylediğine dair yemin etmek zorunda da kaldı. Söyledikleri kayıtlara geçti. Bunlar Van der Vyver yaşadıkça ve hatta çocukları Magnus, Helena ve Karel'in yaşamları boyunca da buradaki polis karakolunun arşivlerinde kalacak. Ancak, ülkede durum daha da kötüye gider ve kentlerdeki siyah çeteler kırsal alana da yayılarak oralaradaki karakolların pek çoğu gibi bunu da yakıp yıkarlarsa başka. H k metin aldığı önlemler tahrikçileri ve onlara cesaret veren beyazları yatıştıramıyor. Kentlerde hiçbir şeyle tatmin olmuyorlar, siyahlar beyazların otellerinde oturup iki iebiliyorlar şimdi, ahlak yasası da kalktı, siyahlar artık beyazlarla yatabilir... Bundan böyle bu bile suç olmaktan ıktı.

Van der Vyver'ın çiftlik evi ve bahçesi yüksek, dikenli telle çevrili. Eşi Alida, bu tel örgünün, bahçesindeki yapay akarsuyun ve jakarandalar altındaki f jer ağalarının görüntüsünü tümüyle bozduğu

kanusunda. Arka bahçede, bayrak direği gibi yükselen bir anten diki-li. Tüm araçlarında, siyah gencin öldüğü kamyonet dahil, şoför bir çukura girdiğinde kırbaç gibi şaklayan antenler var. Y redede ki ti ilerin bir tür güvenlik sistemi bu; her ki tlik diğer ki tliklerle günün yirmi dört saatinin yirmi dördünde de radyo aracılığıyla bağlantıda. Sınardan sızan bazı teröristler ıssız ki tlik yollarını mayınlayarak, kendi arazilerinde pazar pikniğine çıkan beyaz ki ti ilerin ve ailelerinin ölümüne sebep olmuşlardı. Yoldaki  ukur bir mayın olabilir ve Van der Vyver ki tlik işçisi gençle birlikte  lebilirdi. Komşular haberleşme sistemini kullanarak birbirlerine Van der Vyver'ın işçisi "olayına" ne denli üzüldüklerini belirtirken, akıllarından bunun daha da kötü olabileceği düşüncesi geçiyordu.

Tabutun kalitesi ve donanımından, ki ti inin cenaze töreni için masraftan kaçınmadığı anlaşılıyor. Görkemli bir cenaze töreni siyahlar için çok önemlidir. Yaşamları boyunca, zaten sınırlı olan imk nlarını bile kısararak, gelecekteki cenazelerinin taksitlerini aksatmadan öderler ki zamanı geldiğinde, bedenleri adi bir sandık içinde belirsiz bir mezara g t r lmesin. Ölenin genç eşi (tabi ) hamileydi. Bir diğer küçük  ocuk da, ayağındaki birkaç numara büyük kırmızı ayakkabılarıyla annesinin dışarı fırlamış karnının altına sokulmuştu. O gün, ne olduğunu ya da neyi izlediğini anlamayacak kadar küçüktü, ama ne ağlıyor ne de oynuyordu. Nedenini bilmeden ağırbaşlıydı. Siyahlar küçük çocukları yaşamın acımasız yönleriyle y zleştirirler; beyazlar gibi onları korku ve acının görüntülerinden korumaya çalışmazlar. Genç kadın başını sallayarak bir o bir bu akrabasının göğsünde  ocuk gibi ağlayıp duruyordu.

Hazır bulunanların hepsi de, Van der Vyver'ın işçileri ya da onların aileleriydi. Arazinin yaban  otlardan temizlenmesinde ve hasat

mevsimlerinde, kadınlar da çocuklar da onun için çalışırdı. Gün ağarırken, bir kamyon kasasında battaniyelerine sarılmış şarkılar söyleyerek giderlerdi tarlalara.  l  adamın annesi henüz kırk yaşında bile yoktu ( ocuk doğurmaya buluğ çağında başlarlar), ama hatları kalınlaşnuş olgun bir kadındı. Siyah elbisesi içinde, kendi annesi ile babasının arasında duruyordu. Anne ve babası yaşlı Van der Vyver için çalışmaya başladıklarında, o ve Marais henüz çocuklardı. Kızlarını, bir tutsağı ya da bir deliyi tutar gibi tutuyorlardı. O ise hiçbir şey söylemiyor, hiçbir şey yapmıyordu. Başını kaldırıp bakmıyor, kamyonette sila  patlayan Van der Vyver'a bakmıyordu. Gözleri sadece mezara dikiliydi. Hiçbir şey, başını kaldırıp ona bakmaya zorlayamazdı. Hiç kimsenin korkusu olmasın, bakmayacaktı ona. Marais'nin eşi Alida yanında duruyordu. Herhangi bir beyazın cenazesine gösterdiği saygıyla, bu yaz kiliseye giydiği lacivert-bej şapkasını giymişti. Alida, eşi-ni her zaman destekler, ama Marais, bunu fark etmezdi bile. Onun bu soğuk ve resm  tavrını (annesi, çocukluğunda başkalarıyla pek kaynaşamadığını söylerdi) kendisi için kabullenmişti, ama bu özelliklerinin, hak ettiği halde eyaletten parlamento adayı olmasını engellediğine de  zg nd . Marais, ondan ve çevresinde birbirine sokularak duran insanlardan uzakta tek başınaydı. Ölünün annesi ile Marais, kamyonetteki beyaz adam ile siyah adam arasındaki iletişime benzer bir bağla bakıyorlardı mezara.

Sila  patlamadan önceki an, aracın içindeki beyaz  ift i ile dışındaki siyah genç ayrı heyecanı paylaştılar. Beyaz adam, çiftlikte do-laşırken siyah gencin yanından çoğu kez onu tanımıyormuş gibi selamını almadan geçmesine rağmen, ikisi arasında açıklaması olmayan böyle özel anlar vardı. Sila  patladığında Van der Vyver'ın g r-

d ğ  şey, kudunun bu sestten duyduğu korkuyla tökezleyerek süratle kaçıyordu. Hemen ardından g m diye bir ses duymuştu ve genç adamun araçtan düştüğünü g rm  tu. Onun da antilop gibi korkuyla zıpladığından ve sendeleyerek aşağıya yuvarlandığından emindi. Kapıyı gönül rahatlığıyla, neredeyse gülerek ve  akala maya hazır a mu tu. Tavanı delip geçen bir kurşun ne zarar verirdi ki!

Genç adam kendi korkusuna onunla birlikte g lemedi. Van der Vyver onu kollarında kamyonetin içine ta ıdı. Emindi, ölmediğine emindi. Ancak genç siyahın kanı, üstüne başına bula mı tı ve kamyoneti sürerken tenini ıslatıyordu.

Nasıl bilebilirler ki? Gazete kupürlerini, delilleri, kanutları dosyaladıklarında, gazete fotoğraflarına bakıp yüzünü gördüklerinde -suçlu! suçlu! onlar haklı!- nasıl bilecekler? Polis karakolları, bu olayın ve geçmişte kanunların suç olarak gördüklerinin tüm delilleriyle birlikte yandığı zaman nasıl bilecekler? *Bilmediklerini* nasıl bilirler? Beyaz adamın ihmali sonucu vurulan genç siyahın, Van der Vyver'ın yanına almaktan hoşlandığı herhangi bir i cisi değil de, öz oğlu olduğunu!

Ev

Işık yanan pencereler: gecenin içinde kâğıttan kesilmiş evler gibi görünüyor. Toplantıdan döndüğünde anah-tarı çevirirken kapı içerden çabucak açıldı -Teresa oradaydı. Yüzü-nün ifadesi ürkütücüydü. İncecik çıplak ayakları yer döşemesine sıkıca basıyordu. Üstünde, geceleri adamın yatakta şefkatle sıyırdığı pamuklu gecelik vardı.

– Annemi alıp götürmüşler! Robbie'yi, Francie'yi ve annemi! –

– Olamaz! Aman Tanrım! – gibi bir şeyler söylemiş olmalıydı. Ve sonra birdenbire, kendisi yanında yokken Teresa'ya olanlar için korkuya kapıldı. Soruları, birbiri ardına düşen kayalar gibiydi: ne zaman? Nerede? Ona kim söylemişti?

– Jimmy biraz önce bir telefon kulübesinden aradı. Yeterince bozukluğu olmadığından telefon kesildi, az kalsın çıldıracaktım. Hangi numarayı arayacağımı bilemiyordum. Neyse, sonra tekrar aradı. Eve gelmişler ve annemi, Francie'yi ve Robbie'yi götürmüşler. –

– Anneni mi! İnanmıyorum! O yaşlı kadını nasıl tutuklarlar? Politikanın ne olduğunu bile bilmez -onu neyle suçlayarak gözaltına alabilirler ki! –

Karısı orada, antrede duruyor ve ikisinin de eve girişini engelli-

yordu. – Bilmiyorum... anneleri olduğu için herhalde. Robbie ve Francie evde onunla birlikteymiş. –

– Francie hâlâ annenle yaşıyor, öyle değil mi? Peki, Robert niye oradaymış? –

– Kim bilir. Herhalde öylesine uğramış olmalı. –

Gece sorun yaşandığı zaman, mutfak gidilecek en uygun yerdir. Yatak odası fazla mutlu ve özeldi. Salon ise kitaplarla, müşterek kullandıkları büyük çalışma masasıyla, tablolarla ve her hafta aynı Hintli sokak iekisinden karısına satın aldığı çiçeklerle, çiftin kendileri için kurdukları ayrı bir yaşamın izleriyle doluydu.

Bitki ayı hazırlamak için çaydanlığı ocağa koydu. Teresa ayak-taydı. Kendisi oturursa belki o da oturur diye oturdu. Karısı sürekli kulak memelerini ekiştiriyordu. Kocasının hediyesi küpelerin yerinde olup olmadığını kontrol etmek için yaptığı bu sevimli hareket, şimdi bir alışkanlığa dönüşmüştü.

– D n sabaha karşı dörtte gelmişler. –

– Ve sana ancak bu gece haber verildi? –

– Nils, Jimmy nasıl öğrenebilirdi ki? Komşular nerede çalıştığını bilen birini bulduktan sonra, ancak haberi olmuş. Bütün gün, nerede tutulduklarını öğrenmek için koşturup durmuş. Polis karakollarının yanından geçerken, beni de tutuklarlar mı diye korkmuş. Kardeşimin dünyadaki en cesur adam olduğu söylenemez... –

– Zavallı ocuk! Haksız da değil. Anneni g t rd klerine göre, aileden herhangi birini de tutuklayabilirler. –

Teresa'nın burnu ve kulak memeleri sanki kızmış gibi kapkırımış kesildi. Böyle olması, için için ağladığının işaretiydi. Uzun kafalı Afgan tazısının -onun Dudusu- başını, giderek hızlanan bir tempoyla okşamaktaydı. Annesinin evinde, köpeği olmasına hiçbir zaman izin

verilmemişti -onların pis olduğunu söylerdi annesi.

– Kışın orası o kadar soğuk olur ki! Annem bu gece hücresinde neyin üstünde uyuyacak? –

Karısını kollarının arasına almak için ayağa kalktı.  aydanlık, sanki Teresa için çığlık atıp duruyordu.

Teresa, karanlıkta, yatağın içinde hem konuştu hem ağladı. Bir yanında Afgan tazısının, diğer yanında sevgili kocasının sıcaklığıyla güven içindeydi. Kendisi sıcakıkken annesinin soğukta olmasına ağlıyordu; gözyaşlarının nedenini açıklamasına gerek yoktu. Uyuyamadı -ikisi de uyuyamadı- çünkü onu kalın giysilerle boğan, ezikliğiyle hurslandır n, din baskısıyla ezen annesi soğuktaydı. Kocasına  şık olmasının nedenlerinden biri -evlenmesinin değil- annesinden kurtulmaktı. Dünyanın öbür ucundan, annesinin tanımadığı bir dünyadan birine  şık olmak, annesinin bilmediği kar ve buzu kucaklamaktı. Kocas  onu ailesinden, o boğucu ve kötü kokan güneşten kurtarmıştı.

Teresa, Nils için, var olmanın sert ve soğuk uçlarını, çocukluk günlerinin yarısını kaplayan o uzun karanlık geceleri eritip yumuşatan biriydi. Doğduğu ülkenin sarp buzullarındaki haşın görüntü, doğanın bir pantomimi gibi çenesinin sert çizgilerine yansımıştı. Karısı ona, damarlarındaki farklı ırkların kanı gibi i  içe yaşayan, ev dolusu, sokak dolusu bir kalabalığın içinden gelmişti. O ise Teresa'ya, ailenin tek çocuğu olarak büyüdüğü ve lambanın ışığının, vatandaşı Linnaeus'un gravürünü aydınlatığı sessiz odalardan ve bir bilim adamının cam fanusla denizin dibindeki balıklar arasında yaptığı yalnız yolculuklardan geliyordu. Kendisi botanikçi olmayı değil, balıklarla uğraşmayı seçmişti. Birbirlerine duydukları arzu, her zaman

yabancı kalacak bir çiftin duyabileceği bir arzuydu. Bir çiftin baŗka hiç kimseye ait olmayan özel yakınlığını paylaŗıyorlardı.

Teresa o gece Nils'e, annesinin uysallığını, duygusuz ve her zaman kızgın bir adama (artık hayatta olmayan baba) boyun eęiŗini, kanunun anne ve çocuklara tahsis ettiği gettodaki yeri kabulleniŗini, oraya dantel perdeler ve oda spreyleriyle kibar bir hava vermeye  alıŗtıęını anlattı. Nefret ettiği bütün bu anılar onu Şimdi acıyla dolduruyordu.

– Annem gibi bir kadın hapishaneye nasıl dayanır? Ona ne yapabilirler? –

Nils, Teresa'nın aslında annesini çok sevdiğini keŗfetmenin korkunç gerçeğiyle yüz yüze geldiğini anlıyordu. Anne, yılların ve yaptığı onca hatanın ispatladığı gibi, gerçekten hakir görülecek biriydi, hapse atılmıŗ olması bu gerçeği deęiŗtirmezdi. Nils ona, annesini sevmesinin utanılacak bir Şey olmadığını söylemek isterdi, ama Teresa'yı çok iyi tanıdığı için vazgeçti -konu açılırsa, Teresa kendini duygusal olmakla suçlayacaktı. Annesi duygusaldı.  ocuklarının, baŗlarına dert a mamayı öğrenemeyen kızlarının ve oğullarının patiklerini metal suyuna sokturup saklamıŗtı: garip aksanlı sarıŗın bir yabancı ile evlenenin, kendini i kiye verenin, iflas edenin, politika-ya, gizli polis dosyalarına, sabahın erken saatlerinde tutuklanmalara bulaŗanın! Teresa ağlarken, kızarken, acırken, suçlarken ve k frederken (aslında küfürbaz değildi, annesinin kibar ağzını almıŗtı) Nils onu dinliyor, saçlarını okŗuyor ve ellerini boynu ile omzu arasında koruyordu. Teresa, Allah'ın belası h k met ve polisin yaptıklarına, sabahın dördünde kızartma yağı ve naftalin kokan o evde yapılanlara, kuŗaklar boyu karŗılaŗılan haksızlıklara, k ğit parçaları üzerindeki h k met kararlarıyla yaŗamları parçalayan, tutuklama emirleriy-

le kapıları kıran, insanları yaşamdan koparıp hücrelere tıkanlara küfredip duruyordu.

Gecenin ilerlemiş saatlerinde Nils onu sonunda uyumuş sarurken, birdenbire yatakta dikildi: – Ne söyleyecek? Acaba ne biliyor? –

Konu Robbie'ydi. Teresa ve erkek kardeşi Robbie ailede politika-ya bulaşanlardı. Teresa ve İsveçli kocası, bütün türlerin ilginç olduğuna inanan, ancak eşitlik konularına fazla bulaşmayan bir grup sualtı biyoloğuyla ıssız bir sahil kasabasında yaşamaktaydılar. İkisi de, yasallığın sınırlarında dolaşan, ama kanunlara karşı gelmeyen ve protesto mitinglerinden öteye geçmeyen ilerici organizasyonlara  yeydiler. Bu, Robbie'ye zaman zaman gizliden destek vermek için saygın bir paravan oluşturuyordu. Robbie, sadece bildirilere ve beyanlara değil, devrim eylemlerine de katılan biriydi. Onu bazen paraca destekliyor, bazen gecenin ortasında hiç haber vermeden  ıkageldiğinde bir iki gün saklıyorlardı.

– Robbie ona bir şey söylememiştir. Bilirsin, anlatmak istemiş olsa bile annen kulaklarını tıkarıştır. –

– Sorun, annemin ne bildiği değil. Bizler hakkında hiçbir zaman bir şey bilmedi. Ama buna inanmayacaklar! Onu sorgulamaya devam edecekler! –

– Bunun hemen farkına varırlar -yani annenin içlerine yarayacak bir şey bilmediğinin. –

Kocasının sakın sesi, Teresa'nın ucunda çılgınca çırpındığı bir çapa gibiydi. Birdenbire kızgınlığı y n değiştirdi.

– Robbie niçin gitti oraya? Onu orada elleriyle koymuş gibi yakalayacaklarını nasıl düşünemedi? Ne aptallık! Ne keyfine d ş k nl k! Ne istiyordu, *ev yemeği mi*? Örgüte ne olduğunu anlamıyorum, insanların bu kadar disiplinsiz ve çocuksu hareket etmelerine nasıl izin

verebiliyorlar... Böyle davranırlarsa sonuç almayı nasıl bekleyebiliriz... Sersem! Kendi eliyle teslim etti -*evet buyrun, annem ve kız kardeşimle tanışın*- hapse birlikte götürülmeye hazır bir aile. Umarım ne yaptığının farkındadır. Devrimmiş! Onun gibilere teslim edilirse! Nasıl olur da, o eve değil gitmek, yaklaşmaya bile cesaret eder? -

Birbirlerine her yapmacık sinema yıldızı ya da her iş zar satıcı kadının kullandığı “sevgilim” ve “canım” gibi ticar  sevgi sözcükleriyle hitap etmezlerdi. Nils’in dilinde kendi yarattıkları özel sözcükler vardı.

- *Min lille loppa*, nedeninin ne olduğunu bilmiyoruz ki. -

“Küçük pire”si yastıkları yumrukluyordu. Köpek bile korkup yataktan ka tı.

- *Hiçbir neden olamaz!* Tek neden annemin hepsini mahvetmiş olması, her şey için, devrim dahil her şey için! -

Robbie de sonuçta diğer erkek kardeşlerinden farklı değildi. Demek o da annesinin etekleri altına saklanıyordu.

- Sen onları, o aileyi tanımazsın! -

Nils, sabahın d r nde, karısına bir bardak sıcak süt hazırlamak için mutfağa gitti. Ocağa koyduğu sütün ısınmasını beklerken mutfak penceresinin camına elini koyarak dışardaki karanlığı hissetti. K rk sekiz saat önce anne ve kardeşler, gecenin bitimindeki bu saatlerde, aynı karanlığın içinde polis arabalarına g t r lm şlerdi.

Sabah Teresa işe gitmedi. Çaresizlikten h rpalanmış ve donuklaşmıştı. Nils yedi yıllık beraberlikleri süresince sadece birkaç kez gitmişti o eve, ama şimdi ilk kez, karısının, bir gün yaşlanır ve korkulara kapılırsa annesine benzeyeceğini seziyordu. Acıyla kasılan dudakları arasından dışleri uzun görünüyordu -bir kurbanın yüzü. Endişe,

güzelliğini alıp götürmüştü. Nedense insan yaşlandıkça ırkının fizikçi özelliklerini alıyor. Kendisi de bir gün babası ya da dayısı gibi, yaşlı bir İskandinav teknesinin iskeletine mi benzeyecekti? Teresa'ya sakinleştirici bir ilaç alması için yalvardı, ama ikna edemedi. Karısı ilaç ve i ki gibi kişiliğe egemen olan şeylerden şiddetle kaçınırdı. Nils kendi kendine, bunun, Teresa'nun bilinçaltında yetiştiği ortamdır - belirli renkteki insanların başka bir renkteki insanlara boyun eğmesinden - kaynaklandığı kanısına varmıştı.

Bir saat için enstitüye gidip, ekibini o gün yapılacak işlere hazırladı ve niye işe gelemeyeceklerini anlattı. Teresa da daha mütevazı bir görevle aynı enstitüde çalışıyordu. Evlilikleri sayesinde ve Nils'in desteğiyle bilimsel bir eğitim görme arzusunu ger ekleştirebilmişti. Enstitüdeki arkadaşları ne yapmayı tasarladığını sorduklarında, ne yapacağı hakkında hiçbir fikri olmadığını fark etti. Teresa'nun ailesi, eğer 29'uncu maddeden içeri alınmışlarsa, avukat ve akrabalarla g r şt r lmezlerdi. Arkadaşlarının teselli ve destek sözcükleri arasındaki suskunluklarında, bir şeyi daha sezdi: kendi yaşamlarında düşünülemeyecek böyle bir felaketi, onun türü bir evliliğin doğal sonucu olarak gördüklerini.

Karısını telefonda konuşur buldu. Ahizeyi iki eliyle birden kavramıştı, ayakları ıslak ve çıplaktı ve köpek -köpek de değişime uğramıştı- vücuduna yapışnış ıslak tüyleriyle bir iskelet gibiydi.

Köpeği mi yıkanıştı? Böyle bir günde?

Teresa kocasının yüzüne baktı, ama telefonda dinlediklerine dikkat kesilmiş, eliyle sus, sessiz ol işareti yapıyordu. Kolunu karısının omzuna doladı. Teresa bir elini telefon ahizesinden çekerek omzundaki eli arayıp sıkı sıkıya kavradı ve telefonun diğer ucunda konuşup duranın sözünü kesti.

– Ama sana ulaşabilmeliyim! Sana telefon edebileceğim bir yer yok mu? Senden haber alamazsam neler olup bittiğini kimden öğreneceğim?.. Dinle Jimmy, Jimmy, dinle, seni suçlamıyorum.. Ama seni işten arayamazsam, o zaman... Hayır! Hayır! O yeterli değil, beni duyuyor musun Jimmy? –

Ahizeyi yerine koydu.

– Telefon kulübesi. Üstelik bana şimdi verdiği numarayı unuttum. Bütün sabah beni tekrar aramasını bekledim ve şimdi... Oturup telefona bakmaktan kendimi nasıl alıkoyacağımı bilemedim... bir şey yapmak, herhangi bir şey... Sen gittikten hemen sonra aradı. Bir arkadaşın arkadaşı, adını hiç duymadığım bir avukat bulduğunu, bu avukatın ayrıntıları öğrenmeye ve bir sulh yargıcına ulaşmaya çalışacağını söyledi. –

Telefon yeniden çalınca, Teresa gözü telefonda öylece kaldı. Nils ahizeyi aldığında, Teresa’nın kardeşinin kararsız ve tekleyen sesini duydu.

– Annem ve onlar... 29’uncu maddeden ierdeler. –

Teresa gün boyu telefonun başında beklerken, Nils, durmuş bir saate benzeyen evi harekete geçirmeye çalıştı. Yaşamın devam etmesi için öğlen yemeği hazırlanacaktı (o pişirdi), daha sonra evin ışıkları yakıldı, televizyonda haber saati başlamıştı. Teresa, annesinin, hücre kapısından uzatılacak kaptaki şeyleri yiyip yiyemeyeceğini bilmediğinden yemek yemedi, hapishane hücrelerinin karanlığını düşünerek lambanın ışığında kitap okuyamadı ve haberleri izleyemedi. İnsanlar 29’uncu maddeden tutuklandığı sürece haberlerin ne önemi vardı ki! Arkadaşlarını aradı, ama ne söylediklerini hatırlayamadı. Tanıdık bir doktoru aradı, çünkü birdenbire annesinin düşük ya da yüksek tansiyonu olduğunu hatırlamış -hangisi, emin değildi-

ve bu sorunların hapiste kalp krizine ya da ciddi bir rahatsızlığa neden olup olmayacağını öğrenmek istemişti. Annesinin, kucagında bir bebek (onun Robbie olduğunu teşhis etti) ve yanında kızgın bakışlı küçük bir kızla (kendisi) bükülüp kırılmış küçük bir fotoğrafını çıkardı. Fotoğrafın geri kalan kısmının kabaca kesildiği yerde, bir erkek ceketinin kolu görünüyordu. O ceket kolu, babaya aitti. Geceyarısını geçip ikisi de bitkin düşene kadar, annesinden, onun yaşamının dar çerçevesinden ve monotonluğundan söz etti.

– Ve yaşamındaki tek büyük olay bu mu olacaktı? –

Bütün yüzü titriyordu. Nils de onunla birlikte acı çekmekteydi. İnsanların, hor gördükleri ve öfkelendikleri birinden, ölümünden sonra sevgiyle söz etmeleri olağandı. Ve 29'uncu maddeden tutuklanarak kimsenin bilmediği bir yerde hapse atılmak, insanın, sevilme-yi hak etmediği bir dünyada ölü olması demekti.

Teresa, yatakta, uyku ilacı almayı yine reddetti, ama birlikteydiler. Nils, Teresa'nın ikisini de ıslatan gözyaşları arasında onunla sevişti. Aşk yapmak Teresa'yı sakinleştirmişti. Sonunda uykuya daldı. Arada bir, sakinleştirilmiş bir çocuk gibi hıçkırıyor ve Nils hemen dikilip onu kontrol ediyordu. O üçüncü gece, yatakta yıkanmış köpek kokusu vardı.

Teresa.

Uyandığında Teresa'yı banyo alıp giyinmiş buldu. Adını seslendiğinde Teresa, yatak odasının kapısından başını çevirdi. Saçlarını elmacık kemiklerinden ve kulaklarından sıkıca geriye toplayıp taraklarla tutturmuştu. Yanında olmasına rağmen, uykudaki ayrılıklarında bir şeyler olmuştu ona. İşe gitme saatinden çok önce evden çıkmaya hazırdı. Protesto mitinglerinde duruşmasız tutuklamalara karşı

konuşmalar yapan bir Hintli kadın avukatı görmeye gidiyordu. Nils, bunun iyi bir fikir olduğunu kabul etti. Hintli avukat, diğer d ş n celeri arasında gece aklına gelmiş olmalıydı. İlk iş olarak, annesinin yüksek tansiyonu (ya da her neyse) konusunda haklıysa, Jimmy, onu tedavi eden doktorla temas etmeli ve sağlığının bozuk olduğuna dair bir rapor almalıydı. Böylece, serbest bırakılmasını ya da en azından içerde özel bir diyet ve farklı muamele görmesini sağlayabilirdi. Bir de annesinin eviyle ilgilenilmeliydi -yoksa, o mahallede ev bir haftaya kalmaz talan edilirdi. Oraya gidip evin i ini düzenlemeli -polis her şeyin altını üstüne getirmiş olmalıydı, tutuklamaya geldiklerinde arama da yaparlardı- ve evi doğru düzgün kapatıp kilitleyecek biri bulunmalıydı.

– Seninle geleyim mi? –

Hayır, Fatima'ya telefon etmişti bile. Onu bürosunda bekleyecekti. Gitmeye hazırdı, ama bir an duraksadı, avukata ne söyleyeceğini prova ettiği belliydi. Kocasına bir öpücük yollayarak  ıktı.

Gözyaşları ve titremeler sona ermişti artık. Avukatın bürosundan çıkınca doğru enstitüye geldi, avukatın önerilerini anlattı ve beyaz ceketini giyerek içine koyuldu. O ilk günler, dikkatini toplamakta zorlanıyor ve öğle yemeği için buluştuklarında gösterdiği bu çabadan sersemlemiş görünüyordu. Kantinde, gizli  şıklar gibi diğerlerinden ayrı bir köşede oturuyorlardı, ama alçak sesle konuştukları, aşk sözcükleri değildi. Ne yapacaklarını, ne yapılması gerektiğini, ne yapılabileceğini tartışıyorlardı. Arada bir, biri ya da diğeri bir meslektaşın selamına yanıt vermek zorunda kalıyordu. Teresa başını kaldırdığında, günün yemeklerinin tebeşirle bir tahtaya yazıldığı ve insanların kahve, çay ve kola makinelerinin başında toplandığı rutubetli ve neşeli salonu görüyordu. Denizin, serpintisini üstüne üflediği ge-

niş pencereleden bakınca, enstitünün parkındaki reng renk tropikal bitkilerin oluşturduğu kolaj görülüyordu -ve annesi, erkek kardeşi ve kız kardeşi bir yerlerde h crelerdeydiler. Sürekli olarak. Onlar yerken, çalışırken, köpeği gezdirirken. Günlük yaşam denen o tekrarlar dizisi şaşmaz bir inatla devam ediyordu. Gerçekte olanları saklaması önlenebilir miydi? Hapishane hücrelerinde ve burada?

  Günlük yaşamın gerektirdiği işleri Nils yüklendi. (Teresa'nın zihnini öylesine meşguldü ki, ondan alışveriş yapması, çamaşırları temizleyiciye götürmesi gibi şeyler beklenemezdi.) Teresa bütün vaktini avukatlarla görüşmek, yargıçlar, polis şefleri, devlet memurları ve tutukluların durumuyla ilgilenen kuruluşlara başvuru formları doldurmakla geçiriyordu. Artık şaşkın değildi. Dikkati hiç dağılmıyordu. Kararlılığı tavırlarını sertleştirmiş ve nezaketini törpüleyerek onu y reklendirmişti. Kullanabileceği herkesi ısrarla arıyor, sıkıştırıyordu. – Belki şu kimseyi kullanabiliriz. İyi bir liberal olduğu söyleniyor, bakalım ne yapabilir. Fatima, onun, polis şefinin yakın dostu olduğunu söylüyor. – Yardım dilemek, zavallı bir çaba göstermekten öte yarar sağlamazdı. İnsanların vereceği yanıt “Elimde olsa sana yardım ederdim, ama...” olacaktı. – Bir şekilde kamuoyundan etkilenecek kimseler bulmalıyız. –

Teresa'nın bu bilince nasıl vardığına şaşıyordu. Onun gibi prensiplerine sıkı sıkıya bağlı biri, adalet bakanına hâlâ yakın olduğu söylenen eski bir milliyetçi parlamenterleri bile ziyaret etmekten çekinmemişti. Her zaman çok i ten davranmasına rağmen, çıkarıcı, uyumsuz ve hırslı bularak uzaklaştıkları eski arkadaşlarıyla bağlantılarının işe yarayacağını düşünerek dostluk tazeledi. Tüm bilinci bir stratejiye d n şm şti. Fatima'nın, anne ve kardeşlerin tutuklu bulunduğu kentteki avukatlarla yaptığı görüşmeler sonucu, onlara battaniye ve

giyecek iletmeyi başarmasından sonra, annesinin doktoruna baskı yapmaya başladı. Doktoru gece geç vakit evinden arayıp durarak, hapishane doktorunun annesiyle ilgilenmesini sağladı. Bunu başarınca, kentteki bir arkadaşın arkadaşıyla hapishaneye yiyecek yolladı (daha önce tutuklu olanlardan öğrendiğine göre, hapishanede en çok ihtiya duyulan gıdalar kuru meyve ve yoğurttu) ve başgardıyanın, bunları annesi, Robbie ve Francie için kabul etmesini sağlamakla uğraştı. Her an telefondaydı. Telefon çalınca yarım kalan yemeğini, Nils ona, telefonun yanına götürüyordu. Orada, elleri dizlerinde, bir taburenin üstünde oturuyordu. Burası artık onun köşesi olmuştu, aynen Du-du'nun masa altındaki özel yeri gibi. Korkunç bir sarmaşığa benzeyen gündelik yaşam. Onu nasıl kenara çekip, ardındakileri görmeli -ama neyi?

Sürekli telefondaydı, çünkü o hücrelerde neler oluyorsa çok uzakta, Johannesburg'da oluyordu. Sabırsızlık onu sertleştirmişti. Kendisine acınmasını istemiyordu. Bütün yakınlıklarına rağmen, Nils, Teresa'nın hissettiklerini aynen hissedemeyeceğini kabullenmek zorundaydı. Jimmy'nin ekingenliğinin, onu, eskisinden daha aptal yaptığını söylüyordu. Ona güvenilmemesi gerekirdi, ama ailenin *orada* bulunan tek ferdiydi. Aslında orada kendinin olması gerekirdi. Bir şeyler ters gittiğinde hep bu düşüncesini yineliyordu. Günler geçtikçe ılgınlաřan, hiçbir şeye dikkatini veremeyen, Nils oldu. D ş nebildiği tek şey, Teresa'nın oraya gideceği ve kendisini bekleyen güvenlik polisinin arabasına bindirileceği korkusuydu. Polisin, Teresa'nın o eve ve annesi ile kardeşlerinin bulunduğu hapishaneye geleceğini bilerek onu bekliyor olduklarını düşünüyordu. Jimmy'nin korkularından söz ederken ona, aileden herhangi birinin de tutuklanabileceğini söylememiş miydi? Ve kan bağına ilaveten, ailede Rob-

bie'yle bağlantısı olan o değil miydi?

– *Çok doğru!* Her an buraya gelip seni ve beni götürebilirler. İki-mizi de. Orada nelerin ortaya çıktığını bilmiyoruz... Robbie'nin, an-neme ya da zavallı Francie'ye neler söylemiş olabileceğini de... bili-yorsun, kız kardeşim sadece on dokuz yaşında. İki de, o hayvanla-rın sorgulamasına asla dayanamaz. Neyin söylenip neyin söylenme-yeceğini bile bilemezler. –

Nils'in iri yarı cüssesi, Teresa'nın narin bedenini sertleştiren ka-rarlılığa karşı çıkmasını engelliyor, onun söylediklerine itiraz eder-ken, sanki, hantal ve münasebetsiz bir harekette bulunuyormuş gibi hissediyordu.

– Ama gelmediler. Demek istiyorum ki, Tanrı'ya şükür gelmedi-ler. Belki senden haberleri yok. –

Teresa, Nils'in sözlerini küçümser bir şekilde güldü.

– Belki hiç kimse... bizim... senin hakkında bir şey söylemedi. Ama oraya gidersen senin neler bildiğini öğrenmeye çalışacaklardır. Ve senden öğrenebilecekleri şeyler var, öyle değil mi? –

Kardeşinin saklanmak için kaç kez geldiğini, enstitünün İsveçli uzmanının masasında balıkların davranışları hakkındaki araştırma raporlarının altına saklanmış evrak paketlerini unutmuş gibiydi.

– Teresa, gitmene izin veremem! – Ona karşı daha önce hiç bu ses tonunu kullanmamıştı, bu ton belki babasının çirkin sesine benzi-yordu. Bu bir darbeydi, ama yumruğu asıl kendi göğsüne indirmişti. Bağırıyordu. – *İzin veremem!* Birinin gitmesi gerekiyorsa, ben gide-rim! Aileden biri değilim! –

Tartışma, alev aldığında şişen, ama yandıkça buruşup bir avuç si-yah zara dönüşen bir gazete sayfası gibi söndü.

Teresa konuyu kapattı. Nils rahatlayınca susadı, dolaba gidip

kendine bir viski koydu, ama Teresa'nun böyle bir Şeye ihtiya ı yoktu. Her birkaç günde bir, bu konuyu yeni baŗtan gündeme getirecek bir Şeyler oluyordu. Bu arada Teresa, hapishaneden haber alabilen bağlantılar kurmuŗtu: Robbie açlık grevindeydi, annesi ve Francie baŗka bir hapishaneye nakledilmiŗlerdi. Neden ? Nedenini öğrenmek için orada olmalıydı. Annesi ile Francie'nin serbest bırakılması için avukatın baŗbakana yaptığı baŗvuru karar bekliyordu. Bunu hızlandıracak bir Şey yapılabilir mi diye orada olmalıydı. Nils, kendini destekleyecek m ŗterek arkadaŗlarını eve çağırıyordu. Ne Nils ne de onlar gitmesine kesinlikle taraftar değillerdi.

Teresa enstitüden izin aldı. Nils bunun iyi bir fikir olup olmadığından emin değildi. İŗ, en azından onu oyalıyor, baŗka konular hakkında d ŗ nmek ve farklı sorunları olan insanlarla konuŗmak zorunda kalıyordu. Örneğin arkadaŗlarından biri soyulmuŗ, her Şeyi  alınmıŗtı -eŗyalar ? Nils, Teresa'nın yüzündeki soruyu g rd . Bir baŗkasının karısı ölmek üzereydi - l m ? Tabii ki ölüm doğaldı. Altnuŗ k sur yaŗındaki annesi hastalanıp evinde  lseydi, bu Teresa için kabul edilebilecek bir olguydu.

Annesinin ve kardeŗlerinin tutukluluğu, iŗi haline geldi. Birkaç keyfi bile -hayır yanlış sözcük- birkaç küçük mutluluğu bile hep bu felaketle ilgiliydi. Annesinin ve kardeŗlerinin serbest bırakılmasını talep eden bir aŗıŗın polis ve köpekler tarafından dağıtılan bir özgürlük mitinginde taŗındıęı haberi onu mutlu edebilmiŗti. Robbie'nin aktif olduğu hareketin sürgündeki üyelerinden mesajlar geliyordu: Robbie için Şu avukat yerine bu avukatı  neriyorlardı. Ve onunla bağlantı kurarken, Teresa'yı baŗka tür bir hücrenin içine çektiler. Bu, yeni çevresi için tutuklanmak, bir trafik cezası almak kadar olağandı. Gizlilik ise, tüm kurnazlıklarıyla, hapiste ya da dıŗarda yaŗamın birinci kuralıydı.

Teresa, bu yeni arkadaşlarının önerisiyle evde yatmamaya başladı. Bu  neri, hem Nils'in Teresa'yla ilgili korkularını hem Teresa'nın annesinin evinde ya da yattığı hapishanenin civarında olduğu kadar kendi evinde de tutuklanabileceği düşüncesini destekliyordu. Her gece arkadaşlarından birine gidiyordu. – Bu akşam Stephen ve Joanna'da değilsem Addie'de olabilirim. – Kocasına bir an sıkıca sarılıyor, Dudu'nun ince burnunu kendine bastırıyor ve çıkıp gidiyor, ertesini sabah erkenden kahvaltıya geliyordu. Nils, geceyi m   terek yataklarında, onun için arzu dolu olarak geçiriyordu. Haberin gelişini izleyen o ikinci geceden sonra haftalardır sevi memi lerdi. Nils, Teresa'nın, diğerleri -o aile- hapiste her türlü insan  temastan yoksunken sevi menin mutluluğunu yaşamaktan utandığını hissediyordu. Bir seferinde, onun sesini duyma arzusuna yenilip, kalacağını söylediği yere telefon etti, ama orada değildi. Telefona cevap veren arkadaşını nereye gittiğini söylese, evde kalmayışının anları olmazdı tabii. Ba ucundaki telefon dinleniyor olabildi. Ertesi gün, bu çocuksu davranışını ona itiraf etmekten utandı.

Saçlarını açık bırakmıyordu artık. Şüphesiz bigudilerle sarmak, ardından aynadaki görüntüsünden keyiflenerek fırçalamak gönlünün razı olmayacağı bir vakit kaybıydı. Şimdi güzelliği farklıydı. Bir kadın, saçının şeklini deği tirirse başka bir kadın olur. Taraklar, saçlarını elmacık kemiklerinden ve göz çukurlarından geriye çekiyor. Esmer bir Greta Garbo'ya benzemi ti (Greta Garbo'yu hatırlayacak ya taydı). Sabahları,  n kapıyı çarparak kahvaltıya geldiğinde, ona -korkuya benzer bir hisle-    ık olmaya ba ladığını hissediyordu. Ama bu çok saçmaydı, ona yedi yıldır zaten    ıktı. Teresa. Teresa -bu aşkı terk edip yeni bir aşka ba lamanın gereği yoktu.

Ve birdenbire çılgın bir fikre saplandı -çılgınca!- ona    ık olmaya

başlayan kendisi değil bir başkasıydı. Farklı güzelliği bunun işaretiydi. *Başka birinin onu gördüğü gibiydi.* Teresa sabahları eve döndüğünde, Nils hep bu düşünceyle kıvranıyordu.

Bir sabah eve geldiğinde saçları ıslaktı. B k p topladığı saçlarını taraklarını gelişigüzel takmıştı.

- Deniz o kadar serin görünüyordu ki dayanamayıp girdim. –
- Ne iyi, *min lille loppa*, çok mu güzeldi? –

Bunu duyduğuna mutlu olmuştu. Hasta birinin yaşama yeniden ilgi duyması iyileşme işaretiydi. Ama, enstitünün akvaryumunda, ağızlarını açmış balıklar arasında dolaşırken, ona söylenemeyecek düşünceler beynini sardı: onunla birlikte yüzen kimdi, yüzerken ya çıplak ya da sadece k lodu vardı üstünde. Geceleri güvenlik polisine yakalanmamak için gittiğinde, herhalde yanında mayosunu g t rm yordu.

Birkaç saat sonra, karısı hakkında bu kadar adice d ş nebildiğine şaştı. Kayalar arasına saklanmış, ikisinin sık sık çıplak y z d kleri küçük bir koy vardı: o plajda y zm ş olmalıydı.

Onun hakkında kötü düşündüğü böyle anlar, Nils'te Teresa'ya karşı bir çekingenlik yaratmıştı. Eskiden birbirlerinin küçük sorunlarını paylaşırlardı -Teresa'nın  det ağrıları, Nils'in mikroskopun başında uzun süre iki büklüm oturmaktan kaynaklanan hazırsızlık krizleri. Nils şimdi yalnız başına utandırıcı bir dertten muzdaripti -makatının etrafında sanki bir şeyler dolaşıyormuş gibi bir kaşıntı vardı. Orta yaşlılığın, sinir sistemindeki çöküşün bir işareti olmalı, diye düşündü. Böyle bir anda bu kadar tatsız bir ayrıntının Teresa için ne önemi olabilirdi. Yaşlanmak,  r mek doğaldı. O gençti: annesi ve kardeşleri hapisteyken onun poposundaki sorunla neden ilgilenmek istesin -altı hafta olmuştu. Üstelik genç bir  şığı vardı.

Ah, bu d    nceler neden geliyordu aklına!

Neden, kendisi gibi genç ve benzer bir yoksulluk içinde yeti mi , hapse girmiş ve o pi  polisleri, gardiyanları, devlet memurlarını atlatmayı i  edinmiş bir sevgili bulmanu  olsun?

Artık her işareti o yönde yorumluyordu. Teresa her zaman a ka a  ve ateşli olmasına rağmen, haftalardır ona yakla mamı  ve çevresinde öyle bir hava yaratıyordu ki, Nils de ona yaklaşmaya çekiniyordu. Eve erken döndüğü sabahlar yanına, yatağa gelebilirdi, ama gelmiyordu. Stella'nın dairesini aradığı gece -Teresa orada değildi- Stella'nın sesi nasıldı? Sesi biraz gergin miydi? Yalan mı söylüyordu? Yoksa? Teresa, Teresa. Bütün bunları hep  sve  e d    n yordu. Bunun anlamı neydi? Ge mi lerini silerek kurdukları yaşamın öncesine geri dönüyordu... Teresa onu gerisin geriye oraya itiyor, onu terk ediyordu, bir sevgilisi vardı. Kim olduğunu araştırmaya ba ladı. Destek komitesinin üyelerinden bahsettiğinde belirli isimlerin tekrarını yakalamaya çalıştı. Ardından yeni bir korkuya kapıldı -ya başka birinin kocasıyla bir macera ya ıyorsa? Teresa! Yedi yıl boyunca ara sıra gittikleri partilerde Nils dans etmediği için o da hiçbir zaman hiçbir erkekle dans etmemişti. Kocasının elini tutup dans edenleri seyrederdi.

Ve sonra bir gece -hayır, perdelerin ardında henüz sabah olmuştu- köpek bir şeyler sezerek yataktan atladı ve  n kapı kilidinin sesini duydu. Bekledi, ama Teresa yatak odasına gelmedi. Beklerken tekrar uyumu  olmalıydı. Uyandığında boş bir evin sessizliğini hissetti. Mutfakta bir not vardı: "Birkaç gün yokum. Merak etme. *Lille loppa*." Robbie gibilerin ve  u sıralar arkadaşlık ettiği kimselerin bırakacağı türden bir not. Ortadan kaybolmak zorunda kaldıklarında, arkalarından polisin sorgulayacağı kimselerin ba larının derde gir-

mesini engelleyecek bir not! Ne kadar az Şey bilersen o kadar iyiydi. Ama o biliyordu. Artık emindi. Belki de öğrenmesi için bu yolu seçmiŐti. Polis gelirse ne diyeceğini biliyordu:  ŐiŐıyla gitti.

Kendini onsuz düŐünemiyordu -aynen, onun bu olay baŐladığında, annesinin hapiste yemek yiyebileceğini ve uyuyabileceğini düŐünemedięi gibi. Teresa, bir masada, tabağına  l  eti koyan birinin karşısında oturmuş et yiyor (onların mutfağı vejetaryendi)! Teresa pamuklu geceliklerinden birini giymiŐ! Gizli bir sabah randevusu için çantasına mayosunu koyan biri geceliğini de götürmüŐtür diye düşündü. Daha fazla düŐünmemek için viski içip, üstüne uyku ilacı aldı. Ama bu karŐımdan ötürü çok kötü rüyalar g rd . Rüyasında plajdaydılar. Suyun kenarında oynayan bir çocukları vardı ve kendisi Teresa'yla seviŐiyordu. Yüksek dalgaların çocuğu denize sürüklediğini bilmesine rağmen, doyuma ulaŐabilmek için seviŐmeyi sürdürüyordu. R yasından buluğ çağındaki bir genç gibi ıslak uyandı.

Enstitüdeki tankların yanında, bu güney denizlerini, rüyasındaki çocuğun boęulmuŐ bedenini yiyip bitirecek tropikal balıkların hareketlerini, balıkların pembe, mor, sarı ve mavi yüzgeçlerini izlerken, Stockholm dıŐındaki, kendisine miras kalan odaları sessiz evin fırçalanmıŐ saten gibi döŐemelerini, beyaz m slin perdelerini ve g vdeleleri beyaz, kayın ağaçlarını anımsadı. Tekrar orada yaŐamak zorunda kalacağını hiç düŐünmemiŐti.

   gün sonra, tam öğleden evvel Teresa enstitüyü aradı.

– Neredesin? –

– Burada. Dudu'nun baŐı, kucağımda! – Gülüyordu.

Hemen  ıktı enstitüden ve anahtarını kapıya soktuğunda kapı yine içerden açıldı. Teresa'nın kendisine doğru uzattığı ellerini isteksizce tuttu. Mutfağa girdiler. Kırıntılar saçılmıŐ mutfakta ekmek ve avoka-

do yediği belliydi. Köpek onu koklayarak, nerede olduğunu, ne yaptığını hissetmeye çalışıyordu. Kendisi de Teresa'nın ihanetinin kokusunu alabilmeyi hem istiyor hem de korkuyordu.

Teresa mutfak iskemlelerinden birine oturup yüzüne baktı.

– Onu gördüm. Ve Francie ile Robbie'den, gizlice yolladıkları mesajlar aldım. Annem iyi. Oraya gideceğimi söylesem bana mani olacağını biliyordum. –

Gülümseyerek omuzlarını kaldırdı, başını salladı ve konuyu kapattı.

Belki  şığı yoktu? Onu terk ettiği doğruydu, ama onlar için, o ev için, Nils'e yabancı o koyu renkli aile ve Nils'in ait olmadığı ülkesi için terk etmişti.

Bir Yolculuk

Avrupa'dan dönüş yolculuğumda, yanında çok küçük bir bebek ve on üç yaşlarında oğluyla çok güzel bir kadın gördüm. Uçakta öbür tarafımdaki koltuklarda oturuyorlardı. Bebek on günlükten daha büyük olamazdı. Gür, siyah saçları dimdik duruyordu başında, ana rahminin sıvıları içinde yüzerken taranmış gibi. Bükülü duran zavallı minik bacakları hiç kullanılmamıştı. Gözkapakları ağırdı ve kaslarını sınamak istercesine yavaş yavaş açılıyordu. Ne siyah ne lacivert denebilecek koyu renk gözleri yaşlı ve şaşkın bakıyordu. Belki renk ile odaklamak arasında bir ilişki vardır, bebeğin bakışı zaman zaman annesinin yüzüne odaklanıyordu -daha doğrusu annenin *bakışına*. Anne onun yüzüne bakınca bebeğin gözkapakları tomurcuklar gibi açılıyor, aralarındaki bu yoğun iletişime oğlan da sık sık katılıyordu.

Oğlan annesi gibi çok güzeldi. Güzellik, sözcüklerle anlatılmak istendiğinde, o an yansıttığı duygularla tanımlanabilir. Onların güzelliği ise belirgin bir güzellikti. Birbirine benzeyen yuvarlak alınları berak ufukları andırıyordu. Burun delikleri ve kulakmemeleri şeffaf, tenleri, dudakları ve gözleri vitraylardaki portrelerin renklerindeydi. Bebek ikisine de benzemiyordu. Orada olmayan birinin varlığını

yansıtır gibiydi, ama kesinlikle ikisine de aitti. Anne elbisesini açtı ( ık, pahalı ve zarif giyimliydi) ve göğsünü g rmememe rağmen, koltundaki bebeğin başının açısından ve de saçlı başın hafif hafif inip kalkmasından bebeği emzirdiğini anladım. Anne ile oğlu bu için üstüne saygıyla eğilmişlerdi. Anne bir ara, ev işi gördüğü belli ama hâlâ çok güzel olan elini oğlanın başına koyarak bir iki saniye öylece tuttu. Tıpkı kutsal   l  gibi.

Oğlan zaman zaman yaşının çocuğu oluyordu. Uçaklarda kulaklık ve terlikle birlikte çocuklar için dağıtılan oyunlar ve bulmacalardan biriyle oynarken onlardan bir süre için kopuyor, ama sonra yeniden o beraberliğin içine çekiliyordu. Gece boyunca, bebeğin kirli bezlerini tuvalete taşımak ve plastik bardaklarda su getirmek için durmadan gidip geldi. Annesiyle, ayrım gözetmeksizin aynı bardağı paylaştı. Daha sonra bebek yerdeki portatif yatağının içinde uyuyakaldı ve ikisi koltukların arasındaki kolu kaldırarak uçak battaniyelerinin altında tek bir vücut olarak uyudular. Herhalde kabin ışıkları onları rahatsız ettiğinden olacak, yüzlerinin farklılığını bile battaniyeyi başlarının üstüne çekerek  rtm şlerdi.

U ak Afrika'nın ortasına yakıt ikmalı için indiğinde uçaktan ayrıldılar. Bu havaalanı kısa bir süre önce ülkedeki bir darbe girişimi süresince kapalı kalmıştı. Uçağın düzgün görüntü vermeyen bombeli camundan yanmış asker  araçları görebiliyordum. Havaalanında, terminal binasının cephesine boydan boya yazılı olan ve ülkenin cumhurbaşkanının adını taşıyan isimden iki harf eksikti. Pistin kenarında köpekler yiyecek aranıyordu.

Bebek kollarındaydı. Oğlan ağır el bagajlarını taşıyordu. Uçağın merdivenine adım atan annesini korur gibi hemen arkasındaydı. Pencerem insan gözünden daha kısıtlı görüntü veren bir adese

rap bardağını doldurmayı unutmuşsa, annem unutulduğunu ona özel bir kedi sesiyle hatırlatırdı. Ama kediler konuşmaktan vazgeçip basit birer kedi oldular. Onların seslerini sadece ben kullanamam ki! Bir  ocuk, kedi sesiyle bile “Neyiniz var?” diye soramaz. Büyüklere böyle sorular sorulmaz.

Üçümüz artık yüzmeye de gitmez olmuştuk. Bir zamanlar y zmekten çok hoşlanıyor ve sık sık konsolosun havuzuna gidiyorduk. Babam bana kendisiyle duvar tenisi oynamayı öğretti ve arkadaşlarıyla zıpkınla balık avlamaya giderken beni de götürdü. Deniz burada çok serttir. Dalınacak yere varana kadar, plastik parçalarla ve limanın   p yle yüklü dalgalar arasında çalkalanmak da berbat bir şeydir. Bunlar, annemin yapmadığı işler, yani duvar tenisi oynamak ve zıpkınla balık avlamak. Ona denizi anlattım, ama babama bir şey söylemedi, benim tarafımı tutmadı. Bana olan ona da olmuş gibiydi: babama söylemek için kedi sesini kullanamaz olmuştu.

Babam durup dururken sarlıyordu bana, hiç nedeni olmadan, bir yere giderken değil, örneğin odadan çıkarken ya da merdivenlerin başında karşılaştığımızda. Ve annem beni, hafta sonlarını arkadaşlarıyla geçirmeye teşvik ediyordu. Onlardan, annem ve babamdan uzakta uyumak! Bir seferinde yalnızken ağladım, çünkü annem beni evde istemiyor gibiydi. Yalnız kalmak istediklerinden değil. Hani bazen, sizi çok sevdikleri halde, etrafta dolanan bir  ocuk olmadan büyüklere özgü konuşmak için de değil. Yemeklerde konuşacak hiçbir konuları olmuyordu, susuyorlardı. Kediler verdiklerimizi yiyor ve hiçbir şey söylemiyorlardı.

Bebek işte o sıralarda oldu. Bebek yaptılar. Annem bir gün bana “Bebeğim olacak” dedi. Yüzüme endişeyle baktı, acaba üzülüyor muyum diye. Tabi  ki üzülmedim. Seks hakkında bilgim var; nasıl hami-

le kaldığını, babamla birlikte ne yaptıklarını biliyordum, birbirlerine g l msemedikleri,  akala madıkları ve birlikte g lmedikleri halde. Dokuz ay uzun bir süre. Bu arada on üç ya ıma girdim. Babam çok sık yolculuğa çıkıyordu, ülkenin başka taraflarına. Bir zamanlar annem de, beni bir iki günlüğüne bırakarak onunla birlikte giderdi, ama söylediğine göre şimdi bebek yüzünden gitmiyor. Onunla ikimiz yalnız kalıyorduk. Deği mesini, daha doğrusu bebeğin onu nasıl değiştirdiğini birlikte izliyorduk. Bazı  ocuklara annelerinin göğüslerini görmelerine izin verilmediğini biliyorum, ama o konsolosluktaki diğer hanımlar gibi üstsüz yüzdüğü için göğüslerinin ne kadar güzel olduğunu görmeye alışkıttım. Ne benden birkaç ya  büyük kızlarınkı gibi sert ve küçük, ne de bazı kadınlardaki gibi ayağa kalkarlarken sallanan sarkık türdendi. Anneminkiler yumuşak ve omuzları geniş olduğu için birbirinden ayırdı. Şimdi göğüsleri dolmuştu. Bana iyi geceler öpücüğü vermek için kollarını doladığında, göğüslerini içi su dolu plastik torbalar gibi hissediyordum. Geceliğinin dekoltesinden göğüslerinin değiştiğini, alacalı pembe bir renk aldığını görüyordum. Tuhaf bir şeydi bu, çiçeğin üstüne koyduğunuz bukailemunun renkten renge girmesi gibi. Buna sebep bebektir. İçinde hareket etmeye başladığında hissetmem için elimi karnına koydu. Hissetmekten çok duymak, bebek hafif hafif vuruyordu. Kulağımı dayadım. Annem elini başıma koydu ve ben de dinleyip hissettim. Mors alfabesi gibi dedim ona:    dört hızlı vuruş, stop ve yeniden ba lama. Orada acaba ne yapıyor ve bize ne söylemek istiyordu? Birlikte güler ve kediler için yaptığımız gibi bir şeyler uydururduk. Ama sadece ikimiz ve bebek. Babam yoktu.

Bazen, o aylar, d   mde bebek için değişmekte olan göğüslerin temasını hissederdim ve d   m erkek çocukların görmesi olağan r -

yalardan birine d n    rd  (annem ile babam bunu bana o rüyaları görmeye ba lamadan önce anlatmı lardı). Utanılacak hiçbir şey yoktu bunda. O rüyalardan zevk alınmalıydı. Sadece, gidip pijamalarını kirliye koyuyordum. Bir seferinde d    mde, kulağımı bebeğin olduğu yere dayadığımı ve o kocaman sert karnın birdenbire bir akvaryuma d n    rek bebeğin içinde yüz d ğ n   ve benim de onu seyrettiğimi gördüm. Altın renkli bir bebek. Denizin derinliklerinde babamın peşinden gittiği altın renkli büyük bir balık gibi. Ama bu balık bizimdi -annemin ve benim- onun akvaryumunda ve d    mde ona ben bakıyordum.

Bebeği ilk ben gördüm. Tam kırk dakikalıkken gördüm onu. Annemi bebekle birlikte ilk gören bendim. B y kannemle hastanenin bekleme salonundaydık. Hemşire gelip bakabileceğimizi söylediğinde ben  nden ko tum ve herkesten önce oradaydım -hemşireler sayılmaz, bebek onların değil ki! Annem saati sordu ve söylediğimde bebek tam kırk dakikalık, dedi. Doğduğu an, doktora saatin kaç olduğunu soracağına dair bana söz vermiş ve s z n   tutmuştu. Bebeği birlikte inceledik, kulaklarını, ayaklarını ve ellerini; her şeyi düzgündü. Gözleri açık değildi. Saçlarına  a ırmı tık. Annemin battaniyenin ucuyla usulca kuruladığı ıslak g r n  ml  g r siyah saçları, ba ının üstünde dimdik duruyordu. Bizim saçlarımız açık kumral. Büyükannem annemin saçsız doğduğunu söylüyordu, annemin dediğine göre ben de öyle doğmu um. Bebek bize hiç benzemiyordu. İki-miz de kime benzediğini söylemedik. İçerden mesajlar yollayan ve annemin vücudunu sürekli değiştiren ve birdenbire dışarı çıkan bu bebek, hayal ettiğimizden farklıydı. Doğumundan sonraki bir hafta, onun kendi kendini değiştirmesini, annemin karnının dışında, annemle ve benimle birlikte yaşamaya ba laması  izledik.

O kadar sağlıklı doęmuŗtu ki, doktor, sadece dokuz günlük ve altmıŗ iki dakikalıkken, onunla birlikte eve u abileceğimizi söyledi (bu hesabı uçağımızı beklerken yaptım). Bize, iki bölüm arasındaki en  n koltukları vermiŗlerdi ve bebeğin eŗyalarına rağmen bol bol yer vardı. Öbür tarafımızdaki koltuk boŗtu, pencere kenarındaki koltukta ise beyaz saçlı bir hanım oturuyordu. Onunla konuŗmadık. Kimseyle konuŗmak zorunda değildik, biz bizeydik. El  antamızı, annemin ayaklarını üstüne koyup dinlendirebileceği Şekilde yerleŗtirdim. Daha sonra, bebeğin portatif yatağını kurdum. Bacaklarımın uzuyor olmasına ve annemin kot pantolonumun paçalarını açmak zorunda kalmasına rağmen, bacaklarım için yine de yer kaldı. Bebek çok uslu-ydu. Sadece acıktığı zaman ağladı. Ağlarken bile o kadar hafifti ki sesi, jet motorlarının gürültüsü ve arka sıralardaki insanların konuŗmaları duyulmasını engelliyordu. Ağlamaktan çok, annemle ve benimle konuŗur gibiydi. Annem eğilmesin ve ayaklarını yere indirmesin diye, her seferinde onu yatağından ben aldım. Sanki, on bin metre yükseklikte, saatte sekiz yüz kilometre hızla gitmiyormuŗuz ve yerdeymiŗiz gibi emdi. O zaman gözleri açılıyordu. İri, koyu renkli ve parlaktı gözleri. Biz onun meme emmesini seyrederken, o da bize bakıyordu, belirgin bir Şekilde bir anneme bir de bana. Annem, bizi daha önce nerede gördüğünü hatırlamaya  alıŗıyor, dedi. Ona  yle geliyormuŗ. Bence bizi merakla izliyordu. İkimizde sık sık baŗını  p-t k, o komik saçlarını.

Hostes bana bir oyun verdi, ama ben bilgisayar oyunlarına alıŗık olduğum için pek ilgimi çekmedi. Annem gözleri kapalı dinlenirken (bebeği, kendi bedeninden beslemek çok yorucu bir iŗ) oynamayı denedim, ama bebeğin yaptığı bir Şeyi -esnemesini ya da yüzünü bu-ruŗturmasını- ka ırınm diye devam etmedim. Ben, annemin bir za-

manlar dansettiğini anımsadığım eski moda rock'n roll müziğini severim. Kulaklığımda o istasyonu buldum, ama iki dakikada bir annemin bana bir şeyler söylediğini sanarak kulaklığı  ıkartıyordum. Bir şeye ihtiyacı olabilir. Bebeği emzirmek su kaybına sebep olur diye, ona plastik bardaklarla su getirmem, bebeğin bezlerini, özellikle yanımızda getirdiğimiz plastik torbalar içinde tuvalete atmam gerekiyordu. Onları "bulantı torbaları" yazılı kapaktan içeri atıyordum. Yolu luk için her şeyi hazırlamıştık, kimseden bir şey istemek zorunda değildik. Bebeğin emniyette olduğunu bilerek, koltuklarımıza rahatça yerleşip uyuduk. Gözlerimiz kapalı ve battanilerimiz başımızın üstüne çekili olduğu halde (annem işığa karşı çok duyarlı, ayrıca uçakta verdikleri uyku gözlükleri de çok ince) bebeğin orada olduğunu biliyorduk.

Birdenbire annemin "İşte nehir" diyen sesini duyarak uyandım. Ortalık aydınlanmıştı. Onun ve bebeğin üstünden uzanarak, pence-
renin çok altında, bütün nehri gördüm. O kadar geniş bir nehirdir ki, bizim oturduğumuz yakadan karşısını g remezsiz. Gelmiştik. Onun bizi bekliyor olduğunu düşünmedim. Yapacak o kadar çok şey vardı ki: bebeğin eşyalarını toplamak, üst raftan paltolarımızı almak, bir şey unutmadığımızdan emin olmak. Daha önce bebekle gelmemiştik hiç, bu ilk kezdi. Bebek, bir şeylerin yanlış gitmesiyle başlayan ve babamın çoğunlukla evden uzak olduğu aylarda annemin kar-nında büyüdüğü bu yeri tanımıyordu. Yeni, yepyeni bir şeyle dönüyor olmaktan çok heyecanlıydım. Kendimi yeni hissediyordum. U a-
ęın merdivenlerinden, annemin arkasından indim. Annem bebeği, kollarında bir kucak dolusu  i ek taşır gibi önünde taşıyordu. Diğer şeyleri ben y klenmiştim -el çantası, paltolar ve bebeğin portatif ya-
tağı. Polis kontrolünden çabuk geçtik, çünkü yanınızda bebek oldu-

ęunda insanlar kuyruğun başına geçmenize izin veriyor. Ama bagajları beklememiz gerekiyordu. Daha bagaj kayışı dönmeye başlamadan, bebek ağlamaya başladı. Uyanmış ve acıkmıştı. Bagajlar bir türlü gelmek bilmiyordu. Bebek de ağlamayı kesmedi. Annem, el  antamızın üstüne oturdu. İnsanlar, elbisesini açıp bebeği emzirmesini görmesin diye, ben de önünde diz   kt m. Çok a ğ zl yd , birdenbire anemi yakaladı ve kendine çekti, k  uk bir keçi gibi, dedi annem. Ona gülümsüyor, birbirimize, şuna bak boğazında kalacak, ne kılar da obur, nasıl da yutuyor diyorduk ki, başımı kaldırıp baktığımda, onu, gümrükten geçmesine izin verdikleri yerde gördüm. Başkalarına yasak olan yerlere girmesine her zaman izin verirler, çünkü o ticaret ataşesidir. Gözlerinin bizi arayıp bulduğunu, beni ve bebeği beslerken annemi seyrettiğini gördüm. Boyu uzun olduğu için, bulunduğu yerden göğsünü bile görmüş olabilir. Başını arkaya doğru attı ve ağzı aralandı. Mutluydu, bizi almaya geliyordu. O an, kendimi mutluluk ve g   dolu hissettim. Kızgın olmak gibi bir duygu, ama ondan çok daha güzel. Bize baktığını gördüm, onu gördüğümü anlamıştı, ama bakışına karşılık vermedim.

Sessizlik sona erdi.

Sabah saat beşte çalar saatin elektronik bipleriyle uyandığından beri, başının içinde hep aynı sözcükler tekrarlanıyordu. Yataktan çıkmadan havaalanını aradı. Santral cevap verene kadar arayanı sözüm ona eğlendiren glockenspiel bant kaydını dinlerken, aynı cümle tekrar tekrar yankılandı başının içinde, kendi kendine konuşur gibi: "Sessizlik sona erdi."   nk  aşk macerası sona erdi. O paha biçilmez ve heyecan dolu aşk macerasının içinde saklandığı ve karısının bir sözcükle bile dokunmasına izin vermediği o sessizlik, şimdi

bir k busmuŗ gibi geliyordu. Bir yılı aŗkın bir s renin sorunları, dile getirilmemiŗ duygular, heyecan ve öyküler, kat kat içine bastırılmıŗ ve acı veren bir Şekilde sıkıŗıp kalmıŗlardı. Karısı Şimdi doęurmuŗtu. Onu, yükünden kurtulmuŗ haliyle tekrar görmenin nasıl olacağını d ŗ nd . Vücudunu eski haliyle, bir zamanlar alıŗık olduğu Şekliyle tekrar görmek! Karnı büyürken, dolarken, onu sadece giyinik görüyordu. Birbirleriyle konuŗmadıkları için, önünde soyunmuyordu artık.

Uçağın vaktinde gelmesi bekleniyordu.  st ne keten bir pantolon ve ayağına sandaletlerini giydi. Klima tekleyip titremeye devam ediyordu. Tanrı'ya Őükür, bundan böyle evdeki bu tek sesin farkına bile varmayacaktı. Tıraŗ oldu, ama kolonyaya Őiŗesini gerisin geriye rafa koydu. Dıŗarıda geçirilen bir gecenin sabahındaki bulantı hissi gibi bir his kaplamıŗtı i ini. Evine baŗka bir kadının yatağından ve kokusundan dönerken hep bu kolonyayı s r nm ŗ olurdu. Kolonyanın gerçeği gizlemekte baŗarısız olduğunu biliyordu, seviŗtikten sonra duŗ aldığı belliydi. İnsan, konsolosluktaki bürosundan eve ıslak sa la gelmez ki! Ne büyük  ılgınlık! O yıl, karısını nasıl d ŗ nemiyor, masada karŗısında otururken bile onu nasıl g remiyorduysa, Şimdi de, bir gün bile uzak kalamadığı o kadını gözünün önünde canlandırmakta güçlük çekiyordu. Havaalanı yolunda arabasını akasya ağaçlarından d k lm ŗ sarı çiçekler üstünde sürerken, anılar bir yara gibiydi içinde, k h yakan k h yumuŗayan bir yara. Buraya, bu görev yerine, bu ağa ların ait olduğu gibi ait olan o harika aŗk hik yesinin acı deneyiminden kaynaklanan korku ve bunun yanı sıra her Şeye yeniden baŗlamak üzere olduğu anda, bu görev yerinin ve bu ağa ların sürekliliğine duyduğu Őükran. Kısa bir süre önce bu yoldan tanklar ge miŗ ve yolun havaya uçurulduğu yerler taze asfaltla geliŗię .

zel yamanmıştı. Ama, sarı   eklekle bezenmiş aşına ağaçlar ve kendisi hâlâ oradaydılar.

Arabayı, şimdi, suçluluk duygularından uzak, açıklığa park etti. Arabası onu bu kez, penisi sertleşmiş olarak vardığı gizli bir buluşma yerine getirmemişti. Yaban    ekleler gibi fışkırmış g lhatniler ile İsa g llerinin arasındaki yoldan ağır ağır terminal binasına doğru yürüdü. Bir darbe girişiminde insanlar vurulurken, nelerin var olmaya devam ettiğine inanmak g  ! Hem eskiye, hem de yeniye doğru giden bir yoldaydı. Hiç kimse, bir kadın ile bir erkeğin kendi aralarında nelerin üstesinden gelebileceğini tahmin edemez.

Beklentisi, pek çok kez sabırsızca girip çıktığı bu dökülen havalarında gerçekleşecekti, ne garip! Bazı durumlar için uygunsuz gibi görünen mek nlar, ne kadar da uygun olabiliyordu! Erken gelmişti, geliş salonu boştu.     bidonlarından taşan bira kutuları, sanki r zg rla duvarlara doğru savrulmuştu. Salonun aşınmış kırmızı kauçuk yer döşemesi, üstünü kaplayan toz ve lekelerin altında parlayarak uzanıyordu. Bir Chirico tablosunun perspektifi içinde yapayalnızdı...

Bir sürü felsefi genelleme, yaşamın itici gücü olan duyguları bastıran kültür ve eğitim kırıntıları, ilgisiz bir şekilde aklında bir belirip bir uzaklaşıyordu. Karısı evine canlı bir bebekle dönüyordu. Bebek, o kadınla geçirdiği bir hafta sonundan döndüğü gecenin  r n y d . Karısının terk edilmişliğine ve mutsuzluğına, ona ihtiya  duyduğu teselliyi verememiş olmasına ve söyleyemediği şeylere öylesine kızgındı ki, onunla sevişmişti. Daha doğrusu d z şmişti. Aslında, iki gece üst üste hemen hiç uyumadan diğer kadınla delice ve ihtirasla seviştikten sonra, doğru düzgün bir d z şme bile değildi bu. O gece, hem karısı hem de kendisi için utanç vericiydi. Sevişmek, araların-

daki buzları da eritememişti. Onu hamile bırakmaktan çok, bir cina-yet işler gibiydi. Ama o korkunç gece yaşanmasaydı bebek olmayaca-k, kendisi de şimdi burada bekliyor olmayacak ve aşk macerası da yaşamundaki her şeyi yok ederek sürüp gidecekti. Kıl payı atlatıl-muş bir tehlikenin korkusunu hissetti içinde.

Bu tür havaalanları, ne bir yere giden ne de bir yerden gelen, ama bütün gün amaçsızca dolanan insanlarla doludur. Bu tür kala-balığın artması, salonun gerçeküstü boşluğunu insanlaştırmaya ve evcilleştirmeye başlamıştı. Erkekler içeriye konuşarak giriyordu. Nedense siyah erkeklerin her zaman, gece gündüz, aralarında anla-tacak tartışacak bağırıp çağıracak bir şeyleri vardır. Kesinlikle hiç-bir zaman yalnızlık çekmezler. Başları türbanlı kadınlarsa tek başlarına olmaktan çok kümelenmiş dururlar. Çocuklar, anneleri-nin eteklerine yapışıp üzerlerine tırmanırlar. Annelerinin, üstünde balık ve meyve desenleri ve cumhurbaşkanının altmışıncı yaş günü için tebrik mesajlarıyla çevrelenmiş resmi olan entarileri, bu  ocuk-ların resim kitaplarıdır. Siyahlar çocuklarını her yere g t r rl r:  o-cuklar annelerinin pazar tezg hları altında uyurlar, birahanelerde annelerinin sırtına bağlı, başları sallanarak uyuklarlar. Bu insanlar, çocuklarından hiç ayrılmaz -en azından buluğ çağına kadar. Sonra da bu ülkede oğlan çocuklar ya asiler tarafından kaçırılır ya da da-ha sakalları çıkmadan cumhurbaşkanının özel gençlik birliğinde as-kere alınırlar. Ve çoğunlukla bir daha da eve dönmezler. Küçüklük-lerindeki o kadar yakınlıktan, anne sıcaklığı ve kokusuyla o kadar i  içe olduktan -sevgiden- sonra? Oğlunu sessizliğin dışında tutma-ya, onunla konuşmaya, ona sevgi göstermeye çalışmıştı. Daha doğ-rusu, onunla birlikte bir şeyler yapmaya. Ama gerçek şu ki, oğlunun erkekçe nitelikleri yoktu, cesur değildi -fazla *güzeldi*. Annesine çok

benziyordu -karısının gözlerini çevreleyen narin derisi, sedefimsi kulakları, sabahları uyandığında ruj gerektirmeyen dudaklarının görüntüsü. Bir kadın için *harika* -evet, bir erkeğin istediği, arzulanacak ve hayran olunacak şeyler (bunu nasıl unutmu  olabilirdi, on be  yılda sadece bir yıl için bile olsa?). Ama bir oğlan çocukta değil. Oğlu balık gibi y zerdi, ama zıpk nla balık avına götürüldüğünde surat asardı ve herhangi bir erkek çocuğun katılmaktan gurur duyacağı erkek erkeğe bir av gezisinde! Ve bazen *a k* birdenbire, bir an için, o diğer kadın yerine, insanın kendi çocuğunun temasına ve teninin kokusuna duyduğu  zleme, çocuğuna sımsıkı sarılma arzusuna d n  ebiliyordu. Oğlu anlamıyordu bunu, sadece kabulleniyordu, o gece annesinin yaptığı gibi.

Saatine bakma isteğine yenilmiyordu. En az, bir çeyrek saat daha vardı. Karısının o gece hamile kalmış olması! Oğlu küçükken bir  ocuk daha yapmayı denemi ler, hiçbir şey olmamıştı. Birbirlerini fazlasıyla ve sık sık arzuladıkları bütün o yıllar boyu mutluluk içinde hamile kalmak varken! Zaten oğlunun bu kadar  ımarmı  olmasının başlıca nedeni de buydu, ama tek  ocuk olarak fazla yüz verdiklerini de sanmıyordu. Bu aynı zamanda, o çılgınlığın bir parçası olarak *kendi* su uydu! Şimdiyse  z lmenin anlamı yoktu (pişmanlık yüreğini sıkı tırdı). Mağdur olan karısını gördüğünde duyduğu utanç ve kızgınlığın  ehvetiyle onu hamile bıraktıktan sonra, karının nasıl büyüyüp değiştiğini ne kendisi görmek istemi  ne de karısı ona göstermişti. Sayısız günler ve geceler oğluyla yalnız bırakmıştı onu. Ve geçen ay, bebeğin doğum zamanı geldiğinde, onu doğum için oğluyla Avrupa'ya yollamı tı. Yanında olması gerekirken, karısını on üç ya ında toy bir çocuğa emanet etmişti (hoparlörden boğuk bir uğultu yükseldi, anladığı kadarıyla başka bir uçağın kalkı ı veriliyordu).

Hoparl rdeki ses susunca, aynı sözcükler beyninde yeniden zonklamaya başladı: *yanında olması gerekirken.*

Geçen yıl olan bu olayların bilinçaltına itildiği yerden şiddetle saldırıya geçmesi, terminal salonundaki varlığını hem reddediyor hem de bu mek nın bu sahnenin her ayrıntısını çok önemli kılıyordu. Yandaki insanlar kepenklerini henüz açmış, hediyeelik eşya ve büfe karışını d kk nda bir şeyler yiyip coca-cola içiyorlardı. Oturduğu koltuktaki dolgu malzemesinin, bağırsak gibi dışarı fırladığı yırtığı yaşamının sonuna kadar hissedip hatırlayacağını biliyordu.  n nden defalarca gelip geçtiği d kk nın vitrininde duran her şeyi - l  h mamb cekleri arasındaki, bilezik ucuna takılabilecek boydan daha büyüklerine kadar dizi dizi abanoz filleri, malakit boncuklarını, bakır bilezikleri, renkli kartonlarda plastik kabarcıklar içine hapsedilmiş oyuncak uzay canavarları- aynı sırada d zenleyebileceğinden emindi. Bunlar onun tanuklarıydı.  evresindeki bayağılık, sıradanlık ve zavalılık gerçeğe taruklık ediyordu. Bir aşk macerasının yarattığı o muhteşem duygular, söylenen yalanın lüks s slemeleriydi.

Geliş ve gidiş panosunda yeşil bir yıldız yanıp sönüyordu. Kırık koltuğundan kalktı. Hoparl rdeki anonsun zor anlaşılmasının zararı yoktu, uçuş numarasını yakalayabildi ya! Yeşil yıldız yanıp s nmeye devam ediyordu. Kendini karısıyla sevişmeye zorladığı ve şu an karşılamaya geldiği bebeğe ham le kaldığı o mutsuz gece -hepsi geride kalmıştı artık. Yeniden onun kocası ve sevgilisiydi. Uçaktan indiğinde onu kucakladığı an, kendisine geri dönmüş olduğunu anlayacaktı karısı. Ondan uzaklaştığı yolculukla, karısının yolculuğunun sonu şimdi birleşecek ve yeniden bir bütün oluşturacaklardı. Bebekle birlikte. Bebek, karısının uçaktan indireceği bu b t nleşmeydi ve o da bu bütünlüğü kucaklayacaktı.

Ayrıcalıklı olmanın sonucu olarak, gümrük memuru onu her zaman gibi tanıdı. Yabancı bir konsolosluk görevlisi, oraya, denkleri ve akrabalarıyla gelmiş olan halkın uyması gereken kuralların bağlamadığı biri! Buyrun geçin efendim, teşekkür ederim efendim! Bu yöndeki kontrolden sayısız kez geçmişti, ama bu hepsinden farklıydı.

İşte oradalarđı.

Bir cam bölmenin ardında, bagaj bekleme yerinde görüyordu onları. İşte oradaydılar. Bagaj kayışı çevresinde bir daire oluşturmuş diğer yolculardan biraz uzakta duruyorlardı. Oğlanın nesi vardı? Neden bagajları almak için diğer yolcuların arasında değildi?

Diğer yolculardan uzak duruyorlardı. Karısı, el bagajının üstüne yanlamasına oturmuştu. Mavi, bol bir eteğin altındaki dizlerini görüyordu. Oğlan önünde diz çökmüş, gerçekten diz çökmüş, başı önüne eğilmiş, karısının başı da öne eğik, bir şeye bakıyorlardı. Birine. Dizlerinin üstünde, çıplak koluyla kucakladığı birine. Bebek. Bebek göğsünde. Bebek orada. Kanı damarlarında daha hızlı akmaya başladı. Bu anı uzatmak için duraksıyor, bu olguyla nasıl baş edeceğini bilemiyordu. Ve o an oğlu başını çevirdi, o çok güzel yüzünü, ve ikisinin bakışları karşılaştı.

Başını arkaya atarak soluklandı, belki de gülüyordu. Onlara, karısına ve bebeğe doğru koşmadan, onlara sahip çıkmadan, tekrar duraksadı. Seslenişi, oğluna doğru fırlattığı bir kement gibiydi. Yakala! Yakala! Ama oğlu ona bir erkeğin bakışıyla bakıp tekrar kadına d nd  -sanki kadın kendi kadını ve bebek kendi d l ym ş gibi.

Ganimet

Yatağın sıcaklığında yellenince burnuna çürük et kokusu geldi: dün gecelik kuzu pırzoları. Biberiyeyle tatlandırılmış ve kemiğin ucuna cenaze kaldırırcılarının kullandığı süslemeler benzeri kâğıt fır fır takılmış pırzolar. Sindirilen bir ceset daha.

“O zaman sen de vejetaryen ol.” Karım bu serzenişlerimi daha önce çok kez duymuş ve bıkmıştı artık, benim tutturmamdan bıkmıştı. Bıkkınlığı böyle zamanlarda su yüzüne çıkıyordu.

“Hiçbiri ilgilendirmiyor beni.”

Haberleri dinliyorduk.

“Ne? Neler söyleniyorsun? Ne?”

Gerçekten de ne? Hayır, hangisi? Bunların hiçbirinin parçası olmak istemiyorum. Polise taş attığı için polisin iki kolu birden kırıldığı ve atıldığı hücredeki tutukluların tecavüzüne uğrayan çocuk, kaçırılan diplomat ve dördüncü parmağını postayla ailesine yollayan çete (benim gibi erkekler, onun gibi kadınlar), üstüne petrol dökülüp hain diye yakılan kız, çok uzaklarda kuraklıkta açlıktan ölenler ya da sel felaketinde boğulanlar, yakın bir yerde elektrikli püskürtme aletiyle motosikletini boyarken 220 voltluk cereyana kapılıp ölen bay ve bayan falancanın on dokuz yaşındaki oğulları. Benim gibi in-

sanlar tarafından planlanan, tasarlanan ve uygulanan eylemler ya da doğanın rastgele, umursamaz ve anlamsız olayları. Niye bilinçli eylemlerin sonucu olan cesetler daha anlamlı? Bilinç, bir aldatmaca. Zek  ise büyük yalancı.

“Büyük fikirler ürettiğini sanma. Hayat bu işte.”

Karımın g z llik salonu felsefesi. Bayat, ilkel, pasif. İstesem de istemesem de seemem, hiçbirinin *parçası olmamak mümkün değil*.

Her günkü  l severlik.

“Sen de o zaman vejetaryen ol!”

Başkalarıyla birlikteyken, hiç kimse aralarının iyi olmadığını anlamıyordu. Adam bunun farkındaydı, kadın da adamın farkında olduğunun. Hatta, kocasının, birlikte olduğu kimseler onun hakkında nasıl düşünüyorlarsa aynen öyle görünmekten, dostlarının ondan bekle-diklerini aynen veriyor olmaktan bir çeşit gurur bile duyduğunu biliyordu. Özel bir rezervdeki evde hafta sonu partisine davet edilenler arasında, gerçekçi, yaratıcı bir adam, kamp ateşinde parmaklarını yakarak herkesi güldüren bir soytan, kendini milleti doyurmaya adanmış bir kadın, grubu cinsel yönden uyaran güzel bir kız, insanı geç saatlere kadar iiren bir keyif d ş n , gruptakilerden ayrı oturup doğayı seyreden sessiz bir tip ve ciddi bir sohbet yürütüp yürütülemeyeceği belirsiz ve sıkıntı vermek için ağn lm ş birkaç yeni isim daha vardı. Niye kabul etmesinler ki daveti? Hayır mı? Pek l ! Daha çok zevk alacağı başka şeyler mi var aklında? Söylesin o zaman.

Hayır yok.

İşte gördün m !

Adam, soytarıya kıyasla, dostlarının hayran olduğu esprili biri.

Hepsinin zaaflarını bilen, anlatılan anekdotların akışını sağlayan, hoş şakalar yapan biri.

Mizaçları ne olursa olsun, hepsi de birer doğa tutkunu. Bu utanılacak bir şey değil -onun için bile. Onları bir araya getiren, vahşi yaşama duydukları sevgi -yarış atları ya da bir yat yerine bu rezervin ve evin sahibi olan varlıklı çift, halkla ilişkilerde çalışan ya da modellik yapan güzel kız, bir maden şirketinin genel müdürü olan keyif düşkünü, maceraperest borsacı, siyahların hastanesinde ufak bir memur maaşına çalışan geç doktor, antikacı soytarı... Kendini bu gruptakilere üstün görmeye hakkı yok -ciddiyet ve değer ölçüleri açısından- çünkü grupta, politik fikirleri yüzünden hapis yatmış bir geç bile var.  zg rl ğ n  tehlikeye atmak pahasına ve öldürmeyi bile göze alarak yıkmaya çalıştığı rejim devam ettiği sürece, hemcinsi beyazların eğlence düşkünlüğüne göz yuman biri. Hayat bu işte.

İnsanın fark ettirmeden kendinden beklenen şekilde davranması, kişiyi, gerçekte nasıl biri olduğu korkusuna karşı da koruyor. Belki aynen göründüğü gibi esprili ve hoş biri. Bunu nasıl bilebilir? Rolünü o kadar iyi yapıyor ki. Evin terasında, ayakları çıplak, kolları dizlerinin etrafında kavuşmış, arkadaşlarla birlikte yaban mandalarının nehir kenarında sazları  iğneyişini izliyor. Elinde dürbün, espriler yapıyor. Göğsünün güneşten yanmış sağlıklı ve erkeksi görüntüsüne güvenerek gömleğinin düğmelerini açık burakmış. Karısı, onu seyrederken, yalnız oldukları zamanlardaki sessizliğini ya da anlaşılmaz sözlerini düşünüyor. Ona işkence etmek, onu sinirlendirmek ya da cezalandırmak için özellikle mi böyle yapıyor? Başkalarına reva görmediği davranışları hak edecek ne yaptı? Bir Valium hapı alıp sakinleşse iyi olur. Ya da herhangi bir şey. Vejetaryen olmalıydı.  ğle sıcağında yemekle içilen şarabın sarhoşluğunu uyuyarak gidermek

için, herkes odalarına çekildi ya da terasın g lgeliğindeki portatif yataklara uzandı. Kocas , onlara ayrılmış odada bile (tabi  ki sadece bir duvar kalınlığı kadar ötede birilerinin olduğunu bilerek) kendisinden bekleneni yapmayı sürdürdü. Hava o kadar sıcaktı ki, ikisi de üzerlerindeki her şeyi çıkarıp yalnızca k lotla uzanm şlardı. Kocas , tembel tembel esneyip nemli göğüslerini okşadıktan sonra sırtüstü uykuya daldı. Uyumam ş olsaydı, meme uçlarını ağzına almak, kendini sevişmeye bırakmak isteyecek miydi? Yoksa, belki birinin gözü ilişir diye sahne dışında da sürdürülen bir gösteri miydi bu?

Davetler, akşam olurken evin bahçesinde yakılan ateş e benzer. İnsan açıkta yakılan ateşin ne zaman t teceğini ya da ne zaman güzelce alev alarak büyük bir ateş oluşturacağını bilemez. Aynı şekilde, bir davetteki konukların ne zaman birbirine yabancı ve duyarsız kalacağını ya da ne zaman bu kez olduğu gibi kıvılcımlanıp kadınlı erkekli parlak bir beraberliğ e dönüşeceğini kestirmek mümkün değildir. Akşam yemeğindeki seremoni biraz saçmaydı, ama belki eğlence olsun diye öyle planlanm ştı ve oldu da. Sömürge günlerine benzer bir görüntü: vahş  hayvanlara karşı  it, bir siyahın tam tam  alarak akşam yemeğini duyurması, iskemlelerin misyonerlerin dua toplantılarında yaptığı gibi daire şeklinde yerleştirilmesi -ateşten uzakta- viskiler, şaraplar ve ızgaradan yükselen yanık et kokusu. Yukarı bak: puslu gökyüzündeki ilk yıldız, demir alarak limandan ayrılan ve bu dünyadan kopup giden bir geminin feneri gibi. Aşağı bak: mavi alevler, etlerin yanan yağı, süpürülmüş toprakta sıyrılmış kemikler. Kadın, kocasının çok fazla içtiğinin farkında. Şüphesiz kendince bir mazeret bulmuştur, diye düşünüyor. Herhalde, bütün bunlara tahammül edebilmek için.

Ateş, küllerin altında kıpır kıpır. Böceklerin bacaklarını birbirine,

kanatlarını kabuklarına sürterek oluşturdukları akşam müziği orkestrası ayın doğuşuyla birlikte susmuştu. Ama kahkahalar devam ediyordu. Binalarla sınırlanmamış, elektrik direkleri ve tellerle arapsa ına dönmemiş, sokakların ve evlerin ışıklarıyla delinmemiş o kocaman gecenin içinde bu kahkahalar ve sesler, serseri bir cesaretle bazen yukarıya, boşluğa doğru uçuyor, bazen de hafif bir dalga gibi, daha dudaklardan çıkar çıkmaz yok oluyordu. Herkes birbirinin sözünü kesiyor, tartışıyor, birbirine takılıyor. Ekşi anlar da var, yedikleri üzümlerin ısırđık a fışkıran keskin suyu! Sessiz duran konuklardan biri, nasılsa konuşmaya başladı. Bu gibi kimseler fikirlerini söylemekten çekinirler, ama belirli bir konuda fırsat doğarsa, okuyup depoladıkları bilgileri aktarmaya da bayılırlar. Yarasalar -karanlıktan daha karanlık, keskin dönüşlerle uçan yırtık pırtık çaput gibi yaratıklar. Kadınlardan biri korkunca, birisi, yarasalara duyulan korkunun, yaklaştıklarını duymamaktan kaynaklandığını söyledi.

“Gözlerin kapalıyken üstünden bir kuş u arsa, havanın kanatlar da yarattığı direnci duyarsın.”

“Ayrıca bir yarasanın neye benzediğini, başının nerde olduğunu bile çıkaramıyor insan -iğrenç bir şey!”

Sessiz konuk anlatmaya başladı, hayır, yarasalar genelde sanıldığı gibi kimseye çarpmaz, çünkü doğal bir radar sistemleri vardır. Bu sistem, bir sonar ya da ekoyla yer saptama sistemi gibidir.

“Benim k rk m leopar!”

Bir diğer sohbetten soprano bir sesle yükselen bu meydan okuyuş, sessiz konuğun sözünü kesip dinleyicilerinin dikkatini dağıttı.

Bunu söyleyen, o güzel kızdı. Gün boyunca güneşte kalan yüzünü kremlemişti. Kemik yapısı, gökteki yarımayın gönderdiği soluk ışığı, ateşin içinden zaman zaman titreyerek yükselen bir alevi ya da

bir  akmağın ateşini zarafetle yansıtıyordu. Güzelliği neredeyse k sursuzdu.

“Dediğini duydunuz mu!”

“Glynis, nerden buldun bu kızı?”

“Onu, afiyetle yensin diye bir kayanın üstüne yem olarak bırakalım mı?”

“Ne yazık ki burada leopar yok.”

“O k rk, senden çok leopara yakışır.” şöhretinden beklenen espri-leri üretemeyen adam, kimin söylediğini hatırlamadığı güzel bir sözü biraz değiştirerek daha çarpıcı ve daha kişisel bir şekilde tekrarladı sadece. Diğerleri gibi, şakayla karşık ortaya değil, doğrudan kıza söyledi. Ne tam çevreci olan ne de kızın estetiğini eleştiren bu söz kı- zın ilgisini çekti ve ilk kez gerçek olarak adamın farkına vardı.

“Beni içinde görmedin ki!” Yanıtında gizli bir başkaldırı ve husu- met vardı.

“Bu ayarlanabilir.”

şimdi ikisi, diğerlerinden ayrı bir sohbet e dalmışlardı. Adam, bir kadın ile bir erkeğin arasında oluşan kimyasal çekimi kabullenerek, buna imalarla karşılık vermenin doğal olduğunu düşünüyordu. Ve kız, yarasanın yankıyla yer saptaması ya da yönlendirilmesi gibi, adamın içindeki tiksintiyi sezmiş esine, onu şaşırtan bir şey söyledi: “Kuzu postu mu giymeliyim, bunu mu isterdiniz? Kuzu yiyorsunuz sanırım?”

Karşılıklı konuşma ve gülüşmeler arasında kıza kaybetmek kolay. Diğer sohbetlere katılıp kızdan kurtulabilirdi. Ve de öyle yaparak es- ki siyasî tutukluya sığındı. Bir zamanlar tutuklu olan genç, güzellik- ten yoksun, fakat aşkla dolu, soluk suratlı ve dişlek kız arkadaşıyla el ele oturuyor. Aşkın aranacağı son yer güzelliktir. Güzellik, canlı-

nun çürüyen bedenini örten postudur sadece. A k, hapishanede de bulunur, bu çirkin kız ona, bedenlen yanında yokken de    ıktı. Tutuklu genç de hapishanedeki arkadaşlarını sevmi ti -şimdi onlardan bahsediyor, isim vermiyor, ama kimlerden söz ettiği belli- kendi pislik kovalarıyla kapalı yaşayan arkadaşlarını, hatta sabah asılmaya götürülmeden önce gece boyunca ölüm  arkılarını dinlediği katilleri bile sevmi ti.

“Adi suçlular? Bu ülkede mi? Bizimki gibi kanunlarla mı?”

“Biz siyasi tutuklular ayrı yerde tutuluyorduk, ama zaman içinde (ben on ay kaldım) birbirimizle temas kurmayı başardık. (İnsanın dı ardayken, ihtiyacı yokken d   nemeyeceği o kadar çok yöntem var ki!) Bunlardan biri -genç, benim ya ımda- suç işlemeyi alışkanlık haline getirmiş olduğundan, süresi belirsiz bir hapis cezasıyla i erdeydi. Gözaltına alınmak da bir nevi süresiz hapis olduğu için biraz fıkrim vardı...”

“Sen öldürmemiş,  almanu  birisin -o bunu defalarca yapmış olmalı.”

“Tabi  ki. Ama ben, beyaz bir kadının arka bahçesinde, tek göz odada yaşayan bir mutfak hizmetçisinin pi i olarak doğmadım, bakkılamam için yanına yollandığım kadın, siyahlara ayrılan bölgede a  kalınca i  aramak için kocasıyla birlikte Cape Town'a, bir teneke mahallesine ta ınmadı. Sokaklarda dilenmedim, yemek ihtiyacımı  alarak sağlamadım, rahatlamak için tutkal koklamadım. O, ilk yeni giysiye ve ilk gerçek yatağa, bir grup araba hırsızına katıldığında sahip olmuştu. Sıradan insanlar, sıradan suçlar.”

Sıradan acıklı bir  yk .

“Hapishane dışında kar ına  ıkınmış olsaydı saatin için seni bı aklayabilirdi.”

“Belki de!  lkeleri ellerinden istilayla, imparatorluğun namlularını ucunda dev bir soygunla alınmış insanlara ‘o benim’ diyebilir misin?”

Ve sokaklarda, arabalarda, süpermarketlerde bir amaç  ğruna öldüren bombalar onun aklını karıştırmıyor, kardeşliği leşe d n şt rm yordu. Bunları hazmedecek kadar cesurdu. Őaka değil.

Sesler ve kahkahalar kesildi. Doğaya politika konuşmak için gelinmez. Őıřř... İnsan sesleri dışında bir ses duyan birinin zaman zaman susturduğu grupta kuşkulu bir sessizlik var. Bir seferinde  akalların hain yakınmaları ve -daha yakında- bir sırtların, o koca burnu kan kokusu almak için yaratılmış yaratığın genizden gelen uluması. Ardından kimsenin tanımlayamadığı bir cıyıklama: pike yapan bir baykuşun yakaladığı tavşan mı? Saldırıya  ğrayan bir domuz mu -ama kimin saldırısına? Gecenin içinde hayvanlar dünyasının yaratıkları arasında neler oluyor?

“Onlar, yirmi dört saatin hepsinden yararlanıyor, biz karanlığı zıyan ediyoruz.”

“Norbert, sen bir zamanlar az mı gece kulübü kuşuydun!”

Genç doktor fikrini söylüyor. “Onlar da aynen bizim gibi vardiya-lı olarak avlanır. Bir kısmı da gündüzleri uyur.”

“Hayvanlar, yirmi dört saatin tümünden yararlanabilecek farklı türler olarak yaratılmışlar. Biz ise tek bir t r z ve sadece gündüz için yaratılmışız. Birkaç kuşak öncesine kadar -hepsi hepsi endüstri devrimi öncesi- bizler de günbatımında yatağa giriyorduk. Dünyanın enerji kaynakları tükenirse, o döneme geri döneriz. Elektriksiz. Gece vardiyasız. Bizim t r m zde, karanlıkta görme yeteneği olanı yok.”

Yarasa uzmanı bu yeni ipucunu yakalıyor. “Gece görme yeteneği sağlayan cihazlarla bazı deneyler yapılıyor, bunlar şuna dayanıyor...”

“    ...”

D   en bir bardağın kırılması gibi patlayan kahkahalar.

“Sus Claire!”

Herkes  l m sessizliği içinde, sadece parıldayan gözlerle dinliyorlar.

Neye kulak misafiri olduklarına karar vermeleri zor. Belli belirsiz bir homurtuya d n   en bir zorlama, geğiren bir kıpırtı, didi  me, itişip kakışma -ama bu, kuru yapraklar arasında dola   an bir esinti, nehrin kenarındaki sazların hışırtısı olabilir. Sesler, diğer yönden, evin arkasından geliyor. Orada bir yerlerde de bir toplantı, kulaklarının akortlu olmadığı bir haberleşme var. Akılları bunu çözemiyor. Kendilerinin dışında bir olay. Eski siyasî tutuklu bile ne duyduğunu bilmiyor. Hapishane duvarlarından duymuş olmasına, diğerlerinden çok fazla şeyi anlamış ve   z m   olmasına rağmen. Sonuçta onunki de sadece insan bilgisi. O da yirmi dört saatlik bir yaratık değil.

Bu sessizliği, elinde yıkanmış bir tepsi bardakla gelen siyah adam bozuyor. Ev sahibi işaret ediyor: sessiz ol, git hadi, kirli tabakları tıngırdatıp durma. Siyah adam söyleyecek bir şeyleri olan birinin tebes m  yle yaklaşıyor.

“Aslanlar. Bir, belki de iki zebra  ld rm   ler.”

Herkes sıruftan bo  alan okul çocukları gibi sessizliği bir ağızdan bozuyor.

“Nerede?”

“Nerden biliyor?”

“Ne dedi?”

Onları, bir elini havaya kaldırarak bekletiyor. Avucunun i i bulaşık yıkamaktan pembeleşmiş. Ellerini önlüğüne kurularken anlatı-

yor. “Karım duymuş, orada, bizim evden. Zebra. şimdi yiyorlar. O tarafta, orada arkada.”

Siyah adamın adı, telaffuz edilemeyecek kadar zor. Ama o artık adsız değil. Bir keşif gezisinin organizatörü. Ev sahibinden, adamın adının kısaltılmış şeklini öğreniyorlar. Siza, eski bir kamyon dan pi-kaba dönüştürülmüş arazi arabasını evinin yanındaki sundurmadan çıkartıyor. Hepsi de hevesli ve hazır. Bu, ev sahibinin programa dahil edecek kadar şanslı olmayı beklemediği bir eğlence. Hepsi el fenerleriyle evin yanındaki mopane ağaçları altından yüz metre kadar gittikten sonra, beyaza boyanmış taşlarla sınırlandırılmış  i ek tarhlarını geçip (ev sahibi, Siza’ya, bu tarzda ki bir beyaz adam evinin böyle bir bahçe gerektirmediğini söyleyememişti bir türlü), Siza’nın karısının kabak ve domates ekili bahçesine geliyorlar. Siza, aracın kapı kollarından birini bir tel parçasıyla onarırken etrafında dikilen ailesinden, kendi dilinde bir şeyler isteyip duruyor. Minik bir oğlan ayakaltında dolanmaya başlayınca onu kaldırıp kenara koyuyor. İki kadının da başlarında geleneksel t rbanları var, ama biri, göğsü reklam logolu bir tişört giymiş. Kız  ocuklar annelerinin kollarına asılmış bir şeyler geveliyor. Oğlanlar ise heyecanla zıplayıp duruyor.

Siza’nın iki eşi ile çocukları da konuklarla birlikte araca doluyor. Çocukların sert tabanlı minik ayakları konukların ayakkabıları arasında kendilerine yer açıyor. Saçları sıkı sıkıya örülmüş yumrulu kafalar ve vücutlar tıkış tıkış. Yüzü kremli ve dipdiri ince vücudu bir zambak gibi kokmak üzere parf mlenmiş kızın yanında, Siza’nın eşlerinden birinin is kokan yumuşak vücudu oturuyor.

“Herkes bindi mi? Herkes tamam mı?” Hayır, hayır bekleyin. Biri, unuttuğu el fenerini almaya gidiyor. Siza motoru çalıştırınca ara-

cın her yanı silkinip sallanmaya başlıyor.

şu sıra espriye yer yok, fl rte de. Adam kendisinden bekleneni yaparak, karısı  ş yebilir diye koşup evden bir kazak getiriyor.  çeride sıkışabileceği yer bile kalmamış. Güzel kız, siyah çocuklardan birini kucağına almaya yelteniyor, ama  ocuk çok utangaç. Sonunda bir yere sıkışıyor. Araç hareket edince hepsi birbirine yapışıp tekv cut olmuş gibi sallanarak soluk alıyorlar. Güzel kız başını hafıf e yana eğerek ona tebessüm ediyor ve (adam sanki onlardan biri değilmiş gibi) arabadaki sıkışıklığı ima ederek " l m  izlemeye hazırız" diyor.

Dışarı çıkmak imk nsız.

Arabada kalındığı sürece herkes güvende ve lütfen camları kapatın, diyor ev sahibi. Eski aracın farları, Siza'ya, başka ağaçlara benzeyen ağaçlar, başka çalılıklara benzeyen çalılıklar göstermesine rağmen, bunlar onun yol işaretleri. Araç sarsak sarsak çalıları, ağaç  otuklarını, karnca tepelerini aşarak Siza'nın otoyolunda ilerliyor. Birden duruyor Siza.  şte ordalar! Havada tutulan bir mum nasıl kendi ışığından bir kovuk yaratırsa, farların ışığının ancak ulaştığı noktada, ağa ların loş kavisinde gölge gibi şekillerini ve çizgi gibi fosforlu gözlerini görüyoruz. Aracın içindeki insan yükü, ağır çekimde sallanır ve dalgalanırken, Siza aracı giderek daha yakına sürüyor. Dört cisim ışık huzmesine doğru ilerliyor ve sonra duruyor. Siza da duruyor. On metreden daha yakın bir mesafedeki dört dişi aslanı çevreleyen ışık huzmesinde uçuşan tozlar, yaprak ve ağaç kabuğu parçaları, her şeyi bulanık gösteriyor. Farların ışığıyla açılan mücevher sarısı gözlerini hiç kırpmadan bakıyorlar. Çeneleri sarkmış ve başları, sık nefes alışlarıyla sallanıyor. Vücutları, dik kalçalı sağrıları ile baş-

larını taşıyan g     ve dar omuzları arasında bir küçük gibi kasılıp genişliyor. Dilleri dışarıda. Uzun, beyaz dişleri, kırmızı bir kumaş parçasına benzeyen dillerinin kenarlarını kırtırtmış.

Kanla kirlenmişler ve insan g    yle bakınca cinsiyetleri yok gibi. Dişilikten yoksun bir g    mleri var. Erkek özelliklerini çağrıştıran tehditleri ve g    leri, dişilikle bağdaşmıyor. Heybetli duruşlarının yüceliğinden başka bir güzellikleri yok. Sıska suratlarında da hiçbir şey yok. Arkalarında yarı yetişkin ve daha k    k yavrular, zebranın g     kafesi içinde, kanlı parçaları çekiştirip emiyor.

Zebranın siyahlı beyazlı züppe kıyafetinin içindeki ayaklarına ve başına dokunulmamış. Hayvanı içinden yiyorlar. İç organları yok olmuş, midesindeki yarı sindirilmış otlar yere boşaltılmış -aralarından birinin fısldayarak işaret ettiği yerde. Bu fısltı bile aslanları tedirgin ediyor, ama k   remiyorlar. K   rerlerse bu tehlikeyle uğraşmak zorunda kalacaklarını biliyorlar. Bu y     bekleyişte sert çıkışlara yer yok. Bakıyorlar. Hepsi bu. Aracın içinde soluk alan insan yığını ve çarpan kalpleri izliyorlar. Aslanların vakti yok, onlar için zaman, kanlarını doyurmalarıyla         . Ara takiler içinse zaman, genç doktorun kız arkadaşının sessizce ağlamasıyla yeniden başlıyor. Siyah  ocuklar, kızın yanaklarında parlayan yaşları g    nce, korkusunu şaşkınlıkla izliyorlar. Genç doktor eve geri dönmek istiyor. Birlik bozuluyor, itiraz edenler var, kalıp seyretmek istiyorlar. Aslanlardan biri dönüp a g     bir yavruya pençesiyle vurarak, i i oyulmuş avdan uzaklaştırıyor. Güvenli, arabanın i i güvenli, resim çekmek için cam açmayın. Ama genç doktor ısrarlı: "Bu eski kamyonun şasisi boydan boya  atlak. Fazlasıyla y        ve b     gece burada çakılıp kalabiliriz."

"Ger      ." Odalarına d nd   lerinde karısı anlamsız ve her

duruma uyabilecek beylik laflarından birini söylüyor. Yanıt alamayınca, yatak  arşıfları elinde kapı aralığında bir an duruyor ve ne kadar etkilendiğini göstermek için başını şöyle bir sallıyor.

Ne yapalım! Ne bekliyordu ki! Niye gelmişti sanki! Evde kalsaydı. Demek ki açıkta, terasta uyumak istemiyor. Yıldızların altında. Olsun. O zaman yıldızsız uysun.

Adam odada yalnız başına yatıyor ve sivrisinekler kanını emmek için beyaz tavanda tepetaklak bekliyor.

Hayır. Gerçek. *Gerçek*. Yalnızken bunu eksiksiz anlayabiliyor: zaman kavramı olmadan varoluş, zaman kavramı olmadan hiçbir bağlantı kurulamaması, ait olmak istediği, ama dişi aslanların gözünde hiçbir zaman ait olamayacağı var olma biçimi. Hayvanlar ile insanlar arasındaki uçurum. Bu, d ş n lebildiğinden daha çok arzulanan korkunç bir şey. Uyuyor mu yoksa  l  m  bilmiyor.

Daha, pazar günü var. Eğlence bitmedi. Birisi, geceyarısı evin etrafında aslanları duyduğunu söylüyor. Önceleri kuşkuyla karşılanan bu iddia, fetüsün içinde bulunduğu sıvı gibi konukları kendi vücut ısılarında karşılayan küçük yüzme havuzunun çevresinde aslan pislikleri görülmesiyle doğrul yor. Ev sahibi şaşır m yor, bu daha önce de olmuş. Dişi aslanlar ziyafetten sonra susuzluklarını gidermek için gelmiş olmalılar. Ve çok yakında, terasta uyuyan insanların kokusu, rutubetli geceye yayılan ter kokuları, inlemeleri ve uyku sesleri? Zevk -ve endişe- dolu d şleri?

“Aslanlar için burada yoksuk sanki.” Güzel kızın havada kalan bu sözü yarı sual gibi.

“Karnın tok olduğu zaman kan kokusu almazsın.” Eski tutuklu, sınıf savaşına bir gönderme mi yapıyordu? Adamın bu konudaki es-

prisi en çok siyasi tutuklunun hoşuna gidiyor.

Sivrisinekler doyduktan sonra, açlık ve susuzluk benzeri diğer bedensel gereksinimler gibi uyku da kendiliğinden gelmişti. Sabah, taze papaya, domuz pastırması ve yumurta için iştahı yerinde. Herkes gibi acıkmış. Karısı, biraz daha isteyip istemediğini soruyor, belki beslenmeye ihtiya ı vardır. Bir teoriye göre bütün maraz  semptomlar gerçekte fiziksel kaynaklıdır. Adamın sorunu, haksızlıkla ilgili saplantısı -dünyanın problemi birey olarak tedavi edemeyeceğin bir hastalıktır, hayat bu işte. Hapse atılan o gençte de belki bir şeylerin eksikliği vardı -aminoasitler, vitaminler gibi- ya da fazlalığı -çocukken aşırn beslenme, hiperaktif bir tiroit bezi filan. Bu konuda araştırmalar var.

Siza, dişi aslanların su içmeye geldiğini doğruluyor. Evinin yanından geçmişler ve seslerini duymuş. Bunu, yatak odaları arasındaki gizli geliş gidişlerin farkında olan biri gibi bilgi  bir tebens mle söylüyor. Kahvaltıdan sonra, grubu, avın dün gece öldürüldüğü yere götürecek.

“Ama görülecek bir şey kaldı mı?”

Siza sabırlı. “Hepsini yemezler. Çok fazla. Bir kısmını bırakırlar, akşama tekrar yemek için.”

“Hayır, teşekkürler! Onları tekrar rahatsız etmemeliyiz.” Zaten hiç kimse genç doktor ile kız arkadaşının gelip geziyi berbat etmesini istemiyor.

“Aslanlar şimdi uyuyor. Gittiler. Gece tekrar gelirler. şimdi orada değiller.”

Kadın, kendisinin ve kocasının gidip gitmeyeceğini anlamak için bekliyor. Evet işte kocası  evik bir hareketle çatlak şasili eski araca atılıyor, ev sahibesine yardım etmek için elini uzatıyor ve onu, dudak-

larını büzerek güldürecek bir şeyler söylüyor.

Siyah kadınlar dışardaki bir tekne de erek çamaşır yıkıyor. Ne onlar ne de çocukları bu geziye katılmaya niyetli değil. Bu sefer sıkışmadan nefes alacak yer var. Gün işığında her şey çok farklı. Dişi aslanların orada olmadıkları doğru. Adamın d n geceki ruh hali de aynen aslanlar gibi yok olmuş, gün işığı tarafından uyulurulu muş gibi.

G r n rlerde aslan yok. Siza, arabayı durdurup dışarı çıkıyor, ama onlara arabada kalmalarını işaret ediyor. Fundalık orman sessiz, r zg rın dağıttığı narin tohumlar havada d ne d ne uçuşuyor. Herkes  ene çalıyor. Borsacı arabadan inince, hepsi birden arkasından bağırıyor. Tamam. Tamam. Ne kadar korkusuz olduğunu göstermek için ağırdan alarak dönüyor arabaya. "Aslanlar boğa ve ayı değil Fred!" Bu alaylı esprisine herkes gülüyor, borsacı hariç. Borsacı, bu lafın, kendine başka havalar verme  zentisine gönderme yaptığının farkında.

Siza geri gelip işaret edince, araç hemen boşalıveriyor. Fundalık ormanın yalnızlığı güvenli değil. Kuru  alılar, devrilmiş kütükler ve yirmi metreden ilerisinin görülmesini engelleyen kat kat, kafes gibi dallar, ardında ne olduğunu gizliyor. Alçak sesle konuşuyorlar, izleniyor gibi. Siyah adam onları, üstü süpürülmüş gibi duran bir patikadan götürüyor. Toprak ve kuru yapraklar, sürüklenen büyük bir cisim tarafından süpürülmüş. Zebra'nın leşi orada bir çalılıkta yarı gizlenmiş duruyor.

"Lastik izleri yok, biz buraya kadar gelmedik! Burası olamaz!"

"Bu gece tekrar gelip yemek için onu buraya çekmişler."

"Ne! Eti taze saklamak için mi?"

"Kuşlar görmesin diye." Siza, kuşun adını kendi dilinde söylüyor.

"Akbabalar demek istiyor. Akbabalar ha, Siza." Akbabaların kam-

bur görüntüsünün takdidi yapıyor.

“Evet, o büyük kuşlar. Gelin buraya bakın...” Tur devam ediyor, onları kadavradan birkaç adım ötede bir tümseğin yanına götürüyor.  st  t rmalanmış ve tekmelenmiş gibi görünen tümseğe, sırtları yeşil ve altın rengi parıltılı sinekler konmuş. Siyah adamın dinleyicileri p r dikkat: Siza eline bir sopa alıp tümseği eşeliyor ve una bulanmış gibi tozlu et parçaları çıkarıyor.

“Tanrım, bağırsaklar! Şu ciğer ya da dalağın büyüklüğüne bak!”

“Demek aslanlar bunu yapabiliyor? Üstünü örtüp saklayabiliyor? Sadece pençeleriyle nasıl yapabiliyorlar bunu?”

“Aynen kedimin bahçede toprağı t rmalayarak şeyini örtmesi gibi. Onlar da kedi.”

Genç hapisane kuşu ile kız arkadaşı ve antikacı, duydukları heyecanın verdiği cesaretle avın bulunduğu noktadan biraz geriye gidip yeni bir keşifte bulunuyorlar. Dün gece birinin gördüğü yığını, Zebra’nın midesinden çıkanları buluyorlar.

Bu da ayrı bir tümsek. Adam, herkesin şaşkınlıkla seyrettiği tümsekten uzaklaşıyor.  l  ette seyredecek bir şey yok, itekleyince tekrar yığılıp hareketsiz kalıyor. Ama bu tüten ve tatlı tatlı kokan ot yığını (bir zamanlar içinde bulunduğu beden yerine Şimdi, güneş tarafından ısıtılmış) insanın algısına yabancı değil. Burada, hareketsiz bir kitlenin gözle görülen değişimi var. Sindirim sisteminin atıklarıyla yaşamayı bilen farklı türden böcekler tarafından, kelimenin tam anlamıyla, taşınmakta. Bokb cekleri zırlılı kafalarıyla tümseğin tabanını oyuyor ve pislik topunu güçlü arka bacaklarıyla yuvarlayarak geri geri çıkıyorlar. Açtıkları tüneller   kt k  tümsek giderek yayılıyor. Küçük böcekler sürekli uçuşarak daha hafif olan aletlerinin iş görebileceği kenarlara konuyorlar. Uygun büyüklükteki yüklerini ya

bir kesede ya da tam göremediği  n ayakları arasında taşıyarak uçup gidiyorlar.     nc  bir tür orta boy, ama gürültülü bir vızılıtı var, helikopter gibi i  g r erek tümseğin üstünde dolanıp kep eliyor. Ve bu faaliyet yığının üstünü dümdüz ediyor.  ekille nasıl ve niçin uğra tıklarını kim söyleyebilir? Hayat bu i te. Eğer her böceğin bir yeri varsa reddetmek mümkün olabilir mi. Ve eğer reddetmek mümkünse, kimin yeri nerede. Soru işareti yok. Bunlar sadece birer gözlem. Bu nedenle bunları başkalarına sormanın anlamı yok, çünkü olası yanıtları da yok.

Tümsek yavaş yavaş yok olacak. Araba, grubu eve götürmeye hazır. Hafta sonu bitmek üzere. Adam, Siza'nın yanındaki gruba geri dönüyor. Sadece birkaç saniye için iki tümseğin arasında, her ikisine de eşit uzaklıkta duruyor, ama ne birine ne de diğerine ait. Uzun süremeyecek bir duygu. Şimdi yine avın çevresindekilerin yanında. Hepsi de özel bir dikkat içinde.  nce daireyi daraltıp sonra bir adım geri çekiliyorlar. Siyah adam Siza, yere   melmi . Kendini yaptığı i e vermiş, onlarla ilgilenmiyor. Onlara sunabileceği her şeyi sunmuş, şimdi artık kendine dönük. Elinde bir bıçak var. Grubun yanına gelen beyaz adam bıçağı tanıyor. Bu her yerde olan bıçak, haberlerde, karanlık sokak köşelerinde, gardiyanların hiçbir zaman s nd rmediği ışıkların altında. Siyah adam bıçağı saplayıp eti yarmı ,  l  hayvanın üst bacağındaki yumuşak siyah beyaz postu y z erek etli buttan bir parça kesiyor. Büyük ve iri bir parça değil, muntazam kesilmiş bir biftek.

Bu el becerisine  a ırmı , gülüyorlar. Sanki tahmin edemiyorlar. Hayatlarında hiçbir zaman dişlerini bir bifteğe geçirmemiş gibi "Onu ne yapacaksın Siza?" diye soruyorlar. Ah, evet, i kembeni doldurduktan ve ülkeyi istila ettikten sonra (hapishane ku unun deyimiy-

le) onu da alıp eve götür.

Siyah adam eti temizliyor. Bıçakla birlikte gazete kâğıdı da getirmiş. “Benim için. Evimde yemek için. Evim için.”

“Eti iyi midir?”

“Evet iyidir.”

Erkeklerden biri, Siza'ya takılıyor. “Niye bütün butu almıyorsun? Niye o kadar küçük bir parça?”

Siyah adam eti gazete k ğıdına sarıyor. Beyaz insanların üstüne kan damlatmamalı.

İşini acele etmeden tamamlayıp onlara dönüyor. “Aslanlar, sakladıkları yeri bulduğum için bir parça alacağını bilirler. Onlar bunu bilirler ve kızmazlar. Ama çok alırsam onu da anlarlar. Ve o zaman gelip çocuklarımdan birini g t r rl r.”

Güvenli Evler

Sakalı pas kırmızısı rengine çıkan siyah saçlı erkeklerden biriydi. Saçlarını, sakalına az çok uyacak bir renge boyayabilirdi, ama zaten peşinde olanlar, izini kaybetmeye çalışanların ilk başvuracağı numaranın bu olduğunu bilirdi. Daha önceleri de bu şekilde yaşamıştı. Bu kez farklı olan, ülkeye yasal yoldan girmiş olmasıydı. Vatana dönmesinin çeşitli nedenleri vardı. Sürgünlere güvence vaat edilmesi, dönemin değişmiş olması, kendi türündeki politik eylemlere uygulanan cezaların artık uygulanmadığı söylentisi ve belki de artık özgür olabileceği düşüncesi. Peşindekilerin beyinleri nasıl çalışır biliyordu -fazla hayal gücü kullanmadan, siyasî muhaliflerin yeraltındaki davranışları ve görünüşleri konusunda derleme robot resimlere güvenirlerdi. Yeraltı: başka zamanlarda da olduğu gibi bu kez de, deyimini ne kadar anlamsız ve soyut olduğunu düşündü. Saklanmak için açıkta, yaşamın içinde olmak gerekir. Bir deliğe saklanana çabucak ve kolayca yakalayiverirler. En güvende olunan yer, kalabalığın içidir. Titizlikle seçilmiş kalabalıklar. Sırt çantasına bira koyup, başına da, siperi güneş gözlüklerinin üstüne kadar inen bir şapka geçirip futbol maçlarına gidiyordu. Ama pop konserlerine değil. Polis, genç solcuların demokratik eğlencesi olan bu konserler-

de gözünü açık tutardı. Sinemaya gidiyor, ancak, yaylı ve nefesli  al-
gıların özlemini duymasına rağmen klasik müzik konserlerinden
uzak duruyordu. Geçmiş yıllardaki entelektüel dostlarından biri onu
tanıyabilir ve kendini hatırlatma girişiminde bulunabilirdi. Herkese
güvenilebilecek küçük toplantılar aslında birer tuzaktı. Gerçek bir
eylemciyle gizlilik içinde beraber olmanın ayrıcalığını övünme konu-
su yapmak isteyen biri, bunu bir başkasına -ama bir tek sen bil, di-
yerek- anlatabilir ve o bir başkası da tehlikenin çekici ışıltısını baş-
kalarına aktarırdı.

Yatacak bir yer veren yakın arkadaşlar bazen araba da temin edi-
yorlardı, ama yalnız başına araba sürmek izlenip yakalanmaya dave-
tiye çıkarmaktı. O nedenle yürüyor, sıradan işçiler ve öğrencilerle
birlikte otobüse biniyordu. Kalınlaşmış gerdanı, göbeği ve su içinde
kırk beşlik görünümüyle  ğrenci sanılamazdı, ama eşofmanının ya-
kasından görünen siyah kılları ve üniforma gibi herkesin ayağına
giydiği otomobil lastiği tabanlı spor ayakkabılarıyla yolculardan her-
hangi biri olabilirdi -beyaz fabrika işçileri, dem ryolunda ve postane-
de çalışanlar, hatta polisler. Kendisinin bulunamayan sanıklarından
biri olduğu toplu davanın haberini yazan gazeteyi okurken ve dava
arkadaşları için endişelenirken, tutuklanmamış olmaktan dolayı
kendi kendini fazla tebrik  tmemeye çalıştı. Onun durumundaki biri
için kendinden böylesine memnun olmak tehlikeliydi. Otobüste, onu
memnuniyetle kanuna teslim edecek insanlar arasında olduğunu bil-
mesine rağmen, içindeki gülme arzusunu bastıramadı. Belki  zg r-
l k buydu. Dıştan çok, i te hissedilen gizli bir şey. Ancak onun du-
rumunda, için felsefesini yapmak da sakıncalıydı. Uğruna yakalanıp
hapse atılmayı göze aldığı özgürlük kavramının özünü aşındırıyordu.

Kentte bir öğleden sonra, bindiği otobüsün camından dışarıyı

seyrederek kalkmasıru beklerken, birinin yanına oturmakta olduğu-
nu fark etti. Bir hayvan gibi fark etmişti bunu. Otobüsün ter ve deo-
dorant, meyve artığı ve ayak kokan alışılmış ağır havasından farklı
bir koku almıştı. Parfüm. Gerçek parfüm, diğer yolcuların bir aylık
 cretine bedel bir parfüm. Ve bir ses, bir bacağın diğer bacak üstü-
ne atılmasıyla ipeğin ipeğe sürtünmesinden çıkan ses. Başını cam-
dan çevirip bir süre ileriye doğru baktı ve sonra otobüsün kalkmak-
ta gecikmiş olmasından sıklınuş da o nedenle k pırdanıyormuş gibi
yaparak yanına göz attı.

Bir kadın, gayet tabii, kokusunu almıştı zaten. Gri ipek pantolon
ya da pantolon gibi iki parçadan oluşan şık bir etek ve pastel bir san-
daletten görünen kavisli bir ayak. Bol bir bluzun altında parlayan
ipek tepeler -inip kalkan göğüsleri. Nefes nefese. Ya da  fkeli. Ona
biraz daha yer vermek için yana kayınca, kadın, yüzüne bakmadan
teşekkür kabilinden başıru salladı. Onu görmemişti bile. Kadın ken-
di kendine bir diyalog, daha doğrusu bir monolog içindeydi. Dudak-
ları sıkıntıyla ve öfkeyle titriyordu.

Okullu kızlar ergenlik çağının kokularıyla ve ağızlarında  ikletle
otobüse doluştular. Dudakları arasında patlattıkları balonlar, çizgi ro-
manlardaki diyalog balonlarına benziyordu. Yaşlı bir kadın, ekşi ko-
kulu bir paket cips açtı. Otobüs dolmuştu, ama şoför ortada yoktu.

Bu yanlış yerdeki insan, bu şımartılmış güzel kadın, içinde bulun-
duğu ortamı artık kabullenmiş gibiydi. şoförün koltuğunu işaret
ederek – Ona ne oldu dersiniz? – diye sordu. R fleli uzun saçları al-
nında k k l kesilmişti, tebessüm eden ağzındaki dişler son derece
muntazamdı.

 işini yapıyor olmalıydı. – Herhalde bir fincan kahve i iyordur. –
Hoşgörülü bir bekleyişi paylaştılar.

– Tarifelerinin dakik olduğunu sanıyordum. Neyse. Bu otobüs Sylvia Geçidi’ne gidiyor mu? –

– Geçidin tepesine çok yakın bir yere kadar gidiyor. –

Kadın yüzünü buruşturdu ve kaderine razı olmuşçasına sık kirpikli gözlerini k rpıştırdı. Sır dolu, memnun etmesini bilen parlak gözler ve göz kenarlarında yelpaze gibi belli belirsiz cazip ve deneyimli çizgiler.

– Siz nerede inmek istiyorsunuz? –

– Sorun da bu. Geçidin altında. Herhalde başka bir otobüse binmem gerekiyordu... Her uygar kentin aksine, burada niye taksi bulunmaz anlamıyorum. Yarım saattir taban teperek taksi arıyordum. –

– Otellerde turistler için taksiler olmalı. –

– Hayır, hayır, ben burada yaşıyorum, ama bugün şanslı g n m değil... arabam bir otoparkta kaldı. Yeraltında. Çok sinir bozucu. Ak s  m  boşaldı nedir. Ahizesi yerinden koparılmamış tek bir telefon kulübesi bulamadım... bu şehirde! Bir dükkân sahibinden telefonunu kullanmayı rica edip bir tamirci çağırdım... ama daha fazla bekleyemezdim. Arabarın anahtarlarını otopark görevlisine bıraktım. –

Birine, herhangi birine anlatmış olmaktan ötürü şimdi kendini daha iyi hissediyordu. Yanında oturan adam onun için herhangi biriydi.

şoför gelip de ücretleri toplamaya başladığında, ne abonman kartı ne de bilet için gerekli bozuk parası vardı. Çantasını karıştırırken bileklerindeki altın zincirler kayıp duruyordu. Adam bilet iye çıkıp iki bilet verdi.

–  ok naziksiniz... – Ayrımcılıklı yaşamundan, otob steki diğer insanların günlük rutini olan şeyleri bile becerememekten utanmıştı birdenbire. Diğer yolcuların onu  nemsememesine karşı tepki duyuy-

yordu. Daha önce, en azından okul günlerinden beri, otobüse binmemiŐti. Ne buna ne de başka bir otobüse. Yanındaki adam herhangi biri değildi artık. Fazladan bir otobüs biletini bir yabancı için zıyan edemeyecek bir görünümü olsa bile, kendine güveninde, bakıŐındaki muziplikte diğer yolculardan farklı olduğunu  aęıŐtıran bir Şey vardı. Bundan emin olmamasına rağmen, l tfedermiŐ gibi nazik davranma alıŐkanlıęıyla -hizmetçilerine çok bonk r davranan, ama çocuklarını ırk ayrımı gözetilen okullara gönderen türdendi- onu kendine eşit saydığını göstermek için havadan sudan konuşmaya başladı.

– Bu yolu her gün m  geçiyorsunuz? Őehrin keŐmekeŐinden sonra eve dönmek ne büyük mutluluk değil mi? –

– Hayır, her gün değil. Ama Őehrin nesi var ki? – Şehir sizin için caddelerde meyveler, ucuz takılar, örgü bereler satan ve sokakları kirleten siyahlar ve de bileziklerinizi, Őık İtalyan s et çantanızı kapıp kaçabilecek iŐsizlerle fazlasıyla dolu değil mi Har mefendi.

Kadın kendini mazur gösterecek bir genellemeye sığındı. – Zaten Şehir tipi değilim. Hiçbir yerde de olamadım. –

– Ama bir Őehirde yaŐıyorsunuz! –

– Evimde Őehrin varlığı hissedilmez bile. Büyük Őans. Çok eski bir banliyö... ağaçlar... Johannesburg’un özelliği bu, değil mi? Ağa ların arasına saklanabiliyor ve sadece görünmeyen otoyolların uğultusunu duyuyorsunuz. –

– Sahi mi? – Adamın yüzüne birdenbire yırtıcı bir hayvanın esneyiŐi gibi geniş bir tebessüm yayıldı.

Kadın, içgüdüsel olarak geri çekildi. – Burada yaŐamıyor musunuz? –

– Yok hayır, burada yaşıyorum. –

Kadın adama cesaret vermemek için merakını engelledi. – Bana

nerede ineceğimi söyler misiniz? Sylvia Geçidi'ne en yakın yerde. – Adamda emin olmadığı bir duraksama sezer gibi oldu.

– Ben de orada ineceğim. –

Otobüsten inerlerken adam kadının arkasında durdu. Dik ve dönemeçli yolu birlikte inmeye başladılar. Yürürken aralarına mesafe koymamalarına rağmen, beraber olmadıkları, sadece aynı yolu paylaştıkları belliydi.

–  ok şükür yol yokuş aşağı! Topuklarım bu yürüyüşe pek uygun değil. –

– Siz de ayakkabılarınızı çıkarın. Daha güvenli. Caddenin yüzeyi çok düzgün. –

– Ama çok sıcak! Ayaklarım yanar. –

Kendi yürüyüşünü komik bularak beceriksiz adımlarla takır tukur ilerliyordu. – Tuhaf değil mi? Yıllardır her sabah bu civarda koşarım, ama hiçbir zaman geçitten aşağı inmemiştim. –

– Geçidin altında oturuyorsanız geçitten yukarı çıkıyor olmanız gerekmez mi? Oldukça zorlu bir koşu g zerg lu. – Kadının söylediğini düzeltmekten çok, basit bir gözlemdi bu ve ardından – Tuhaf olan ne? – diye sordu.

Aslında onu ilgilendirmezdi! Kim oluyordu da, kadının yaşamında bunun önemi olup olmadığını anlamak istercesine bu tür sualler soruyordu.

Kadın yine de cevap vermeye yeltendi. – Alışkanlık sanırım... alışık olduğun şeyleri yapmak ve dikkat etmemek... nerede olduğuna bile. –

şimdi hiç kuşkusuz, otobüsten inen bu adamın, ağaçlar arasında, büyük evlerden oluşan ve onun da yaşadığı bu banliyöde yaşıyor olmasının mümkün olup olmadığını düşünüyordu. Yoksa onu izle-

mek için mi inmişti otobüsten? Beyaz olmasına rağmen korkulacak çok şey olan bu şehirde korkulması gereken biri miydi?.. Adamın onunla birlikte yürüyebilmek için şehrin labirent gibi g zerg hlardan birini seçtiği doğruyd . Bu gezintiler, düzenli bir meşguliyetten yoksun günlerini doldurmak için başvurduğu yollardan biriydi. Hayatta kalmanın yöntemi, beklenmeyi yapmakt . Yeraltında olmak, sonuçları olmayan bir yaşam s rmekt . Özgürlüğün o namussuz k p rtısı -işte yine gelmişti. Utanç verici, ama keyifli.

– İşte benim k şem. – Sandaletin topuğundan kayan bandını düzeltmek için eğildi ve “hadi artık size g le g le”yi yumuşatmak ister gibi adamın yüzüne tatlı bir gülümseyişle baktı.

– O zaman size iyi günler. – Yine o m tevaz  görünümüyle çelişen arsız savaşçı gülüşü! Dönüp yürümeye başladığında, kadın sanki vereceği bir talimatı hatırlamış gibi arkasından seslendi. – Gideceğiniz yer uzak mı? Hava çok sıcak! İçeri gelip soğuk bir şey içmek ister misiniz? –

Bu kez yarulmanıştı. Adam sırt  hâlâ ona dönük, duraksadı. – Ben susuzluktan  l yorum, eminim siz de! –

Geri döndü ve sıradan bir teşekk rl r m rıldanarak kadına katıldı. şimdi beraber y r yorlard . Sivri uçlu siyah demir parmaklıklarla çevrelenmiş kale gibi beyaz duvarların sütunlu giriş kapılarından birinde kadın, diyafon panelindeki bir düğmeye basarak bir şeyler söyledi. Cilalı geniş ahşap kap lar, bir sahne dekorunun panoları gibi geriye kayarak elektronik olarak açıldı. Yolun iki tarafına sıralanmış ağaçlar -onun ağaçları- bahçede bir çift kanat gibi iki yana açılmış evin damına taşnuştı. Küçük köpekler etrafında sıçrıyordu. Fıskiyeler  imlerin üzerinde gökkuşağı kavisler çiziyordu. Sadık hizmetçileri çağırmak için kullanılan mutlu bir soprano sesle seslendi.

Gölgelik terasa, buz ve meyve suyu getirildi. Arkasında, davetler için kullanıldığı belli olan çok büyük bir odanın derin perspektifinde, İran halıları, tablolar ve vazolardaki çiçeklerin renkleri hayal meyal görünüyordu.

– Çok güzel bir eviniz var. – Otobüs bileti karşılığında ikram edilen meyve suyunu içerken, kibarlık gereği söylemesi gerekeni söylemişti.

Kadın da kendisinden beklenen yanıtı verdi. – Ama çok büyük...
oğullarım yatılı okulda. Sadece iki kişi için... çok büyük. –

– Ama bahçe ve sağladığı gizlilik! –

Adamın, kendisini kim bilir nasıl da kaskanıyor olduğunu düşününce utandı. – Evet, öyle, ama (arkasındaki salonu işaret ederek) evin her tarafını kullanmıyorum bile. Arkada kendime ait özel bir bölüm var. Kocam iş nedeniyle çok seyahat ediyor, şu sıra Japonya’da. O berbat otoparktan gelip beni alacak kimseyi o nedenle bulamadım. Sekreteri öyle aptal ki şoförü izne yollamış. Hep söylüyorum, sekreterini emir almaya öylesine alıştırmış ki kadının inisiyatifi yok olmuş. Körükörüne itaatkâr insanlardan nefret ederim, ya siz? Yani onları silkeleyip ayağa kaldırmak isterim. –

– Öyle birini tanıdığımı sanmıyorum. –

– Bu da, doğru çevrelerde dolandığınıza işaret! – İkisi birlikte güldüler. – Sahi ne yaparsınız? Mesleğiniz, işiniz demek istiyorum. – “İş” in de meslek kadar saygıdeğer olduğunu vurgulamaya çalışarak söylemişti bunu.

Ne kadar hızlı düşündüğüne kendi de şaşarak, “iş”le karışık ve görünümüne uyacak bir meslek yaratmaya koyuldu ve bunu bir masal gibi anlatmaya başladı. Anlattıkları sanki gerçekmiş ve kendine başka bir yaşam yaratıyormuş gibi ayrıntılıydı. – İnşaat işindeyim.

İnşaat mühendisi... bugün de şantiyelerden birindeydim. Yirmi katlı bir binada gerilim söz konusu oldu mu işler bazen ters gidiyor. –

– Ya yıkılırsa! Bazen yukarı bakıp şaşarın, o istifler yıkılmadan nasıl duruyor diye! Doğrusu güvenmem de. İnşaat yaparken yayalar için kurduğunuz o kaldırım korunaklarının altından hiç geçmem, caddeden yürürüm. Bir arabanın altında kalmayı tercih ederim. –

– Burada standartlar çok yüksek... güvenlik payları yani. Endişelenmenize gerek yok. Çalıştığım bazı ülkelerde böyle değil. Bir binanın depreme nasıl dayanacağını, yeryüzeyindeki bir fayın üstüne nasıl inşaat yapılacağını – rneğin Mexico City, San Francisco gibi yerlerde- düşünmek gerekiyor. –

– Demek siz de çok seyahat ediyorsunuz. Ama satış için değil, inşaat için. –

– Bazen de yıkmak için. Yeni binalara yer açmak için eski binaları yıkmak. – Yok, hayır, masalının içine gerçek yaşamundan örnekler yerleştirerek kendini eğlendirme şeytanlığından vazge meliydi. Bütün masallarda olduğu gibi şimdi anlattıklarında da, dinleyicisinin yutmasa bile üstünde durmayacağı yeterince çelişki vardı. Kıyafeti bir şantiyenin denetimine uygun olsa bile, bir inşaat mühendisinin kendi arabasını kullanmamasını garipsemiş olabilir.

– Kocanızla çok seyahat ettiniz mi? Onunla birlikte gider misiniz? – Sri Lanka, Tayland, Kuzey Afrika gibi yerlerdeki hayal  projelerin ayrıntılarına girmeden önce nerelere gitmiş olduğunu  ğrense iyi olurdu. Evet, Avrupa'ya gitmekten hoşlanıyordu, ama sıcak, kalabalık ve pis yerlere hayır.

Bu yanıtı alınca, Tanzania ve Libya'da gerilla eğitim kamplarındaki deneyimlerini, tropik sıcaklar ya da kar fırtınalarıyla yaşamı fel  olmuş kentlerde, sürgündeki bir yüksek komuta konseyinin b -

rolarında geçirdiği günleri, g kdelenlerine egzotik bir fon olarak kullanmakta sakınca görmedi. Çeşitli kentlerin barlarında tanııtığı insanlarla ilgili anekdotlarla (karakterleri değil, sadece konuşulan konuları değiştiriyordu) kadını eğlendiriyordu. Yarattığı kişilik içinde rahattı, bir kadın mühendislik hakkında ne bilirdi! Gerçek bir iki zamanı, dedi kadın. Tekrar buz getirildi. Terasa, üstüne iki şişeleri sıralanmış bir servis arabası çıkarıldı ve bir erkek hizmeti, turp-tan yapılmış, g llerle süslü bir tabak kanep  getirdi.

– Tek başıma içmek için izin vermem kendime. –

– Neden? – Kadının onun için hazırladığı buzlu viski bardağını aldı.

Kadın önce bu kişisel soruyu duymamış gibi yaparak servis masasıyla ilgilendi. İkisini alarak sallanan bir koltuğa oturdu ve sandaletlerinin ayağından düşmesine izin verdi.

– Korkuyorum. –

– Yalnız olmaktan mı? –

– Hayır. İçmeye devam etmekten. Evet, yalnız olmaktan. İnsanların içmesinin nedeni bu değil mi -gerçekten içmek demek istiyorum. Ama sarının siz çoğunlukla yalnızsınız. –

– Böyle düşünmenize sebep ne? –

Adam korkunasına gerek olmadığını hissetti. Kadın, masalların ardındaki gerçeği sezmemişti bile.

– İşinizin gereği olarak... her zaman hareket halinde, k k salacak vakit bulamadan. –

– Ağasız. – Suçlu gibi omuzlarını kaldırdı.

– Ya aile? –

Ailesi olmalı mı? Dağılmış bir aile. Gerçekte ailem var, diyemem.

– Eşiniz? Çocuklarınız yok mu? –

– Bir zamanlar vardı... eşim. Yetişmiş bir kızım var... Kanada'da.

Doktor,  ocuk doktoru, parlak bir kız. –

Bu hataydı. – Ya  yle mi, nerede? Benim de Kanada'ya g   etmiş bir ağabeyim var, o da doktor ve  ocuk doktoru. Toronto'da. –

– Kızım Vancouver'da. Ülkenin öbür ucunda. –

– Bir konferansta kar ıla m   olabilirler. Doktorların sürekli konferansları vardır. Adı nedir? – Adamın bardağını doldurmak için uzandı ve eliyle rahatını bozmamasını işaret etti. – Aman Tanrım, size adınızı bile sormadım. Ben Sylvie, Sylvie... –

– O kadar yeter. Ben de Harry. –

– Evet, belki haklısınız, bu kadar yeter. – Otobüste karşılaşılan biri için, üstelik son otuz yıldır hiç otobüse binmemi  biriyseniz, bu kadar yeter. Bunu onaylayarak kendi kendine güldü.

– İsterseniz size kartımı bırakabilirim. – (Kartını!) İki de gülüyordu.

– Bir inşaat mühendisine ihtiyacım olacağını sanmıyorum. –

– E ininiz olabilir. – Cesaretinden keyif alarak kendine takılmayı sürdürdü.

Kadın i kisini bıraktı, kollarını kavu turdu ve giderek daha yükseklere çıkmak isteyen bir  ocuk gibi koltuğunda sallanmaya ba ladı. Koltuğu gıcırdadık a komik bir şekilde kaşlarını  atıyordu. Viski dudaklarını dolgunla tırmı  ve gözlerini parlatmı tı.

– Sizinle tanı mamı nasıl a ıklayabileceğimi söyler misiniz? –

Adam ciddi, hatta resm  bir hava takınarak bu konuşmaya bir son verdi ve bardağı bo alınca veda etmek üzere kalktı. – Sizi fazlasıyla rahatsız ettim... –

– Yok hayır... ne demek! – Ayağa kalktı. İki yanında sallanan kollarındaki bilezikler kayıp duruyordu. – Umarım canlandınız... bana kesinlikle iyi geldi. – Kalesini a an düğmeye bastı ve onu bahçe kapı-

sına kadar geçirdi. – Belki, eğer çok meőgul değilseniz... tekrar gelmek istersiniz.    len yemeğine ya da yüzmeye. Size telefon edebilirim. –

– Teşekkür ederim. –

– Eőim dönünce. –

Adamın gözlerinin içine baktı. Adam, terbiye kuralları hatırlatılan alt seviyeden biri gibi bir kez daha teşekkür etti.

– Size nasıl ulaőabilirim? Telefonunuz? –

Bir polis merkezinin  n nden yolun karşı tarafına geçmeden yürüyen adam, şimdi, parmaklarının ucuna kadar ürperdi. Yakalanmıőtı. – Pek uygun olmayabilir... mesajlar... Çoğunlukla evde bulunmuyorum. –

Kadının bakışı deęiőti, mahcup olan şimdi kendisiydi. –  yleyse istediğiniz zaman uğrayın. Yine de sizinle tanıőtıęıma memnun oldum. Siz benim numaramı alın. –

Bu teklifi reddedemezdi. Pantolon cebinde bir t kenmezkalem buldu, ama k ğit yoktu. Sol avucunu açtı ve bileğinin damarları görünen iç kısmına yedi haneli numarayı yazdı.

Kendisini şu sıralar barındıran eve döndüğünde, numarayı, toplama kampından kurtulanların yapılan zulmün anısı olarak aptalca sakladıkları numaralara benzetti. Ev sahibinin turnak fırçasını kullanarak kadının kimliğini bileğinden yıkayıp temizledi. Örgüt onu gizlice ülkeden çıkarmak istiyor, ama o bu baskılara karşı direniyordu. O kadar uzun yıllar sürgünde kalmıőtı ki, memlekete bir kez döndükten sonra tekrar o duruma geri dönmek istemiyordu. Memleket? Evet, birinin mutfağında yerde uyumak (barınak türleri çok çeőitliydi), futbol maçlarına ve banal filmlere gitmek, sokaklarda ait olduğu

insanların arasında tanınmadan, bilinmeden dolaşmak -memleket buydu. Her gazeteyi okuyor ve çok ender de olsa örgütteki kimselerle, çok dikkatle tasarlanmış gizli toplantılara katılıyordu. Bu toplantılar hem kendisi hem onlar için sık tekrarlanmayacak kadar tehlikeliydi. Bir şeyler yazmayı düşündü. Bir zamanlar, çok eskiden, bir başka yaşamda, nefret ettiği kanunları öğreten bir akademisyendi. Ama insanın çevresinde kâğıt parçaları bulundurması akıllıca değildi. Yazılı olan her şey var olduğunun deliliydi. Onun tüm stratejisi, şu sıralarda ne geçmişinin ne de şimdinin hiçbir kimliği içinde var olmamaktı. Hayatında ilk kez carı sıkılıyordu. Oyalanmak için paket paket yerfistiği, bisküvi yiyordu. Vakum ambalajlı minik paketleri, fazla kilolu olduğu öğrencilik yıllarında yaptığı gibi daha d kk ndan çıkmadan yırtıp, içindekileri avucundan ağzına dolduruyordu. Sokaklarda çok yürümesine rağmen, kalınlaşmıştı. Özellikle midesi bir tepecik oluşturuyordu. Günlerini ve gecelerini doldurmak için yapmayı düşündüğü her şeyden son anda vazgeçiyordu. Tasarladığ  şeyler ya onunla birlikte olmaktan korkanları gerektiriyor ya da bu cesareti gösterecekleri tehlikeye atıyordu. Gariptir ki bir haftayı geçmiş olmasına rağmen, saatini her takışta bileğinin i  kısmını görmek telefon numarasını aklına getiriyordu. Sylvie -soyadı neydi? Sylvie. Sadece o kadar. Sylvie, Sylvia Geçidi! Belki kendini korumak ya da dikkatli olmak için o an uydurduğu bir isimdi. Kendisinin "*Harry*"si gibi. *Sylvie ile konuşabilir miyim? Kim? Sanırım yanlış numara* diye yanıtlayacaktı kocasının sesi. Ve Sylvie otobüste tanıştığı bir adamı eve getirmek gibi aptalca bir şeyi hiç yapmamış olacaktı.

Onun durumunda biri için emin sayılabilecek bir kimse varsa o da bu, Sylvie idi. Pek güvenli olmasa da, şu andaki sığnağı olan ve herkes işe gittiği için sessiz ve boş kalan evin telefonuna gitti. Telefona

Sylvie'nin kendisi cevap verdi. Şaşırmamıştı. Yüzme teklifinin hâlâ geçerli olup olmadığını sordu. – Tabii ki! İşten sonra mı? – Evet, şantiyenin sıcaklığı ve tozundan sonra.

Sylvie yüzmek üzere giyinmişti. İki parçalı mayonun askısı üstündeki bol kıyafetin yakasından görünüyordu, bikinisinin altı, göbeğinin olması gereken yerde kumaşın altından seziliyordu. Ama yüzmedi. Kalçasına kadar yırtmaçlı giysinin eteklerini sıkıca toplayarak oturmuştu. Adamın, kretonla sade bir şekilde döşenmiş soyunma odasından çıkışını (Tanrım, şu sıralar kaldığı yerle kıyaslandığında ne büyük bir lüks!) ve midesini içine çekerek havuza doğru yürüyüşünü gülümseyerek seyretti. Adam kendi yürüyüşünü, cinsel içgüdüleri kabarmış bir güvercinin çalım yaparak yürümesine benzettii. Suyu daldığında cesaret verici küçük çılgınlık atan Sylvie'nin, sırtüstü, kelebek, kravıl kulaçlarıyla havuzu kaç kere gidip geldiğini saydığının farkındaydı. Buna sinirlenip, yaşamı ucundan yakalamış bir kaçağın açgözlü sırtışıyla, kadının ayakları dibinde sudan çıktı. Bu sırtışa pek sık izin vermemeliydi. Bedeninden, göğsünün kollarından, güçlü bacaklarındaki dereciklerden süzülen sular ayaklarına sıçrayınca kadın ayak parmaklarını kıvıltı kıvıltı oynattı. Çarşaf kadar büyük bir havluyu ihram gibi sarmış oturdu. Yürerken kasap dükkânındaki bir but gibi incelenmiş olsa da, şimdi havlunun içinde güvendeydi.

Bir servis arabası üstünde viski ve buz getirildi. Mutfak bu kez uyarılmış olmalıydı ki zeytin, salam ve keten peçeteler de vardı. – Gitmeden önce kocanızla taruşabilecek miyim? – Herhalde neredeyse gelmek üzereydi. “Harry”nin, olması gereken yabancı gibi görünebilmesi için havluyu bırakıp giyinmesi gerekirdi. Oradaki varlığını kocasına ne şekilde açıklamayı tasarladığını sormak istedi. Bunu önceden düşünmüş olmalıydı. Sorusu yüzünden okunuyor olmasına rağmen, kelime-

lere d kmedi. Her Şey Harry'e birdenbire çok basit göründü. Niye otobüste tanıştıklarını söylemesin, saklanacak ne var ki! Bu tür bir tanışmanın ayrıntıları beyefendi için fazla mı proleterdi? Karısının seviyesine mi yakışmazdı? Yarışlarda " ye pavyonu" nda tanışmış olsalardı başka olurdu tabii!

– Burada değil. – Sesi tersti. – Japonya'dan sonra Hongkong'a gitmesi gerekti. Anlaşılan orada bazı iş imk nları oluyor. Ne olduğunu bilmiyorum. Oradan da Avustralya'ya. –

– Oldukça uzun bir yolculuk. –

– Gelecek ay sonu oğlanlar tatile geldiklerinde evde olsun yeter. Babalarıyla birlikte bir Şeyler yapabilmeyi umuyorlar. Balık avları. Benim beceremediğim Şeyler. Sizin kızınız var, Őanslısınız. Ben de onlara katılıyorum ama sadece birlikte olmak için. –

– Buna  z ld m. –

– Neyse başka bir sefer. Ama gitmiyorsunuz... yemeğe kalacaksınız. Burada, terasta hafif bir Şeyler yeriz. O kadar güzel bir akşam ki.

– Fakat bu akşam için başka planlarınız olabilir, gelecek arkadaşlarınız filan? – Harry davetlere katılamaz, teŐekk rl r.

– Hiçbir Şey yok. Hiç - bir - Şey. Arkadaşlar nasıldır bilirsiniz, yalnız kaldığınızda tek bir akşam bile kendi başınıza bırakılmamanız gerektiğini d Ő n rl r. Hepsinden bıktım. –

– O zaman ben de gidip sizi rahat bırakayım. –

– Hayır, sadece bir salata, ne hazırlamışlarsa. Őansınıza ne varsa! –

Hepsinden bıkmış. Onunki, can sıkıntısına bir  are arama. Kendisiye bu beraberlikten çok, iÇin paradoksundan zevk alıyor. Yaşamı boyunca oynadığı bir dizi farklı rollerde olduğu gibi, bu rolü de benimsemiŐti. Kremalı balık ile sek beyaz Őarabı ve  ilek ile bir Şişe

Sauternes'i evin erkeği yerine o açtı.

Sylvie, yemek ve içkinin verdiği rahatlıkla tanışmalarını çok ilginç bulduğunu açıklamaktan çekinmedi. – Resmen tanıştırılmadığınız biriyle oturup sohbet edeli kaç yıl oldu sizin için, hatırlayabiliyor musunuz? Ben kesinlikle hatırlayamıyorum. Bir zincirin halkaları gibi, yıllar aynı şekilde sürüp gidiyor... Bu taraftaki bir elin öbür taraftaki bir eli tutması gibi. Zincirin halkaları hiçbir zaman kırılmıyor, her zaman arkadaşların arkadaşları, tanıdıkların tanıdıkları. Japonya'dan, Tayvan'dan, Londra'dan, aynı sokaktan ya da Allah bilir nereden olurlarsa olsunlar. –

– Yakın dostlar her zaman gereklidir. – Dikkatliydi.

–  yle düşünmüyor musunuz? Özellikle siz ve kocam gibi bir mesleği ve belirli i  ilişkileri olanların  evresi. Aynı insanlar arasında dönüp durmak. Sanırım bizim için doğal, çünkü ortak özelliklerimiz var. Geçen gün arabam bozulduğunda sokaklarda yürürken, bütün bu insanların benimle ne ilgisi var diye düşündüm. –

 şte şimdi ba lıyordu. Ait olduğu sınıfın suçluluk duygusuyla kendini i e yaramamak, gerçek yaşama ait olmamakla suçlayacaktı. Otobüste bunun işaretini vermemiş miydi? Ama bu sıradan varsayımında yanılmı tı.

– Benim için gerçek değiller. Çoğu siyah olduğu için değil bu sadece. Ortak hiçbir  eyimiz yok. Onlara karşı kötü niyetli değilim, daha iyi bir yaşamları... koşulları olmalı. Durumlarının değişiyor olması herhalde iyi bir şey... ama beni ilgilendirmiyor... nasıl ilgili olabilirim! Okulları için, konutları için ve daha bir sürü şey için para veriyoruz... kocamın  irketi de veriyor, başka herkes gibi. Herhalde siz de? Sizin g r   leriniz ne bilmiyorum. –

– Koltuk politikacısı değilim. –

–  yle olmadığınızı biliyorum. Ve diğerleri –o beyazlarla da ortak hiçbir  eyim yok. Onların yaŗamında benim yerim yok, benim yaŗamında da onların. Yaŗamında yeri olabilecek birkaçı da sokakların kalabalığı arasına saklanmış (bu  ehir niye bu kadar çirkin ve pis) ve onları tanımak imk nsız. – Dudağının kenarında farkında olmadığı bir kırıntıyla çok çekiciydi. Hatta otobüste yanımda otururken bile!

G l    ler ve Sylvie bardağını toku turmak için ileri uzattı.

Beyaz üniformalı ve beyaz koton eldivenli siyah bir hizmetk r yorgun bir ifadeyle masanın yakınında bekliyordu. Adam, beyazların evlerinde olup biten her şeyi izleyen bu tanıktan tedirgin olmuştu, ama ilk kez kendi beyazlığının herhangi biri olma garantisi sağladığını hissetti. Sylvie hizmetk ra, masayı olduğu gibi bırakıp ertesı sabah toplayabileceğini söyledi. Kurbağaların *bassoon*'u¹ ve  ekirgelelerin fl tleri, huzurlu sessizliği dolduruyordu. – Gitmeliyim. – Yerinden kımıldamadan söylemişti bunu.

– Havuza girmeye ne dersiniz? Yol için son bir kez. – Harry giyinmiş olmasına rağmen, Sylvie yemeği havuz kıyafetiyle yemi ti.

Tekrar havuza girmek için hevesli değildi, ama geceyi noktalamak için belki de yapılacak en doğru şeydi. Konu abilecekleri güvenli konu pek azdı. Tahmin edemeyeceği kadar haklıydı Sylvie -aralarında ortak pek az şey vardı ve sohbet olasılıkları tükenmek üzereydi. Tekrar soyunma odasına gitti.

Su, soğuk bir el gibi cinsel organlarına sokuldu. Sylvie girmiş y z y yordu. İki kat olup yunus dalışıyla dibe daldığında terasın ışıkları diri kalçalarının ve bacaklarının üzerinden aktı. Aradaki mesafeyi koruyarak birbirleri etrafında daireler çizerek yüzdüler. Bir süre

1 Çifte karışılı bir nefesli saz.

sonra kollarıyla kendini yukarı çekip havuzun kenarına oturan Sylvie'nin kendisini seyrettiğinin farkındaydı. Daldı ve Sylvie'nin oturduğu yerin hemen önünde havuzdan çıkarken, sadece bir an için kadının bileğini kavradı. Dışarı çıktığında kendisini bir köpek gibi silkeleyerek büyük havluyla kollarını ve göğsünü ovuşturdu.

– Soğuk, soğuk! –

Sylvie sözde titreyerek – Soğuk, soğuk! – diye tekrarladı.

Değişmek üzere birlikte ayağa kalktılar.

Kulağına kaçan suyun çınlaması bir  ıngıracak gibi kurbağaların sesine karışıyordu. Kollarıyla kadının vücudunu sardı ve üşüyen vücudunun bütün kanı sanki orada toplanmış gibi, ani bir arzuyla penisini kadının vücuduna dayadı. Çok büyük bir heyecan ve acımasızca yok edici bir arzu duydu. Var olmamanın gereği, kendini bütün bu tür zevklerden alıkoyma prensibi, Sylvie'nin başına yıkılmasından korktuğu o hayali yirmi katlı binalarının yok edilmesi gibi   k verdi. Sylvie de ona sarıldı, ama  p şmediler. Kadın bir süre sonra kollarından kurtulup içeri ka tı. Uyarılmış bedenine öfkelenerek soyunma odasının kreton perdeleri arasında giyindi. Dışarı çıktığında havuzun suları karanlıktı. Gökyüzündeki yıldızlar, atılmış kibritlerin alevi gibi yansıyordu havuza. Sylvie terasın ışıklarını kapatmış, karanlıkta duruyordu.

– İyi geceler. Özür dilerim. –

– Arabanız  alınmamıştır inşallah. Keşke içeriye alsaydınız. –

– Arabam yok. –

Yalan söyleyemeyecek kadar yorgun ve morali bozuktu. Yine de kendini koruyacak bir şeyler bulmalıydı. – Bu tarafa gelen arkadaşlar vardı, beni bıraktılar. Dönüşte bir taksiye binerim dedim. –

Karanlık ve tekdüze bir nağmeyle şarkı söyleyen kurbağaların se-

si, kadının ne düşündüğünü saklıyordu.

– Kalın. – Ve arkasını dönerek yürüdü. Harry “Slyvie'nin peşinden” daha önce hiç girmediği eve girdi.

Yeniden başladılar, bu kez olması gereken şekilde, öpücükler ve okşamalarla. Kendi yaşında bir kadın, aşk yapmasını bilen, hem karşılık veren hem uyaran, ikisinin birlikte neyi arzuladığını bilen. Aralarında umulmadık bir açık sözlülük bile vardı. İkinci kez birleşmelerinden önce Sylvie göğsünü çimdendirirken – AIDS değilsin, değil mi? – diye sordu.

Harry dokunuşundan büyük bir haz duyduğu parmakların üstüne elini koydu.

– Sormak için biraz geç değil mi? Bildiğim kadıyla hayır ve aksini düşündürecek hiçbir nedenim yok. –

– Ama karın yok. –

– Evet ama sürekliliği seven biriyimdir, göçebe mesleğime rağmen. –

– Eve dönmemiş olmanı nasıl açıklayacaksın? –

Güldü. – Kime? –

– Buraya geldiğin ilk gün sana telefon etmemin “uygun” olmaya-
cağını söylemiştin. –

– Hiç kimse yok. Şu sıralar hesap vermek durumunda olduğum hiçbir kadın yok. –

– Bana açıklamak zorunda değilsin. Ama ikimiz için de sorun yaratmamalıyız. –

Kocası. – Tabîî, anlıyorum, merak etme. Sen harikulade çılgın bir kadınsın! – Ve onu, etin tadına bakan bir yamyam gibi öpmeye başladı.

Aynı zamanda gerçekçi ve pratik bir kadındı. Sabahın erken saat-

lerinde homurdanarak uyandığında, alacakaranlığın gölgelerinde yabancı bir kadının üstüne eğilmiş olduğunu gördü. Sık sık tanımadığı odalarda uyanmaya alışık olduğu için, demek bu kez de buradayım, diye düşündü. Mek n duygusunu çarçabuk ayarlamayı öğrenmişti.

– Gel. Başka bir yatak var. – Bir koridordan geçtiler. Misafir yatak odalarından birine büyük bir yatak hazırlamıştı. Harry kendini yatağa atıp tekrar uyudu.

Sylvie, sabah, terastaki kahvaltıda servis yapan siyah hizmetk rı neşeyle selamladı. – Bay Harry, beyefendinin bir arkadaşı, gece bizde kalmasını istedim. –

Demek o da kendini emniyete almak için ihtiyatlı olmayı biliyordu.

Harry o hafta her gece gitti. Var olmayışın içinden doğan Harry, şimdi gerçekten vardı. İnşaat mühendisi, başarılı, yüksek ücret alan, meslek  açıdan saygı gören ve feleğin çemberinden geçmiş biriydi ve şu sıra geçici bir aşk macerası yaşıyordu. Metresi genç olmamasına rağmen çok güzeldi. Alnına dökülen l leli saçlarından pedik rl  ayak parmaklarının ojeli tırnaklarına kadar kokulu kremlerle c mert esine ihtimam görmüş bir kadındı. Onun gibi Sylvie'nin de ke derli anları vardı. Zaman zaman içinden yükselen gerçek -kendi gerçeği- yaşadığı bu sonu olamayacak macerayla çatışıyor ve onu tedirgin ediyordu. İçindeki bu çekişme, ya mantıksız bir söz ya da çoğunlukla bir hareketle dışavuruluyordu. Bir gece, çırılçıplak kollarıyla dizlerini sararak yatağa oturdu. İki ayağını elleriyle sıkı sıkıya kavramıştı. Onun bu oturuşu Harry'ye, geçmişinin derinliklerinden hatırlamak istemediği anları hatırlattı. G zaltındaki sorgulamalardan sonra hücresinde, bedeni acıya karşı koymaya çalışmaktan hâlâ kasatı, ayaklarını aynen böyle tutarak otururdu. Büyük bir kırgınlık

duyarak h rslandı: Sylvie  anslıyd , çünkü o sadece kendi kendini sorguluyordu. Yine de ona sevgi duyuyordu -onunla, daha henüz a k yapmış ve Sylvie de cömertçe karşılık vermemiş miydi? Sylvie gibi kimselerin acılarını -bu acılar yüce gayeler uğruna olmasa bile- tümüyle önemsiz g rmemeliydi.

– Avustralya’dan telefon edip uzun uzun konuştu... Onunla konuşurken d   nebildiğim tek şey, geceleri burada yalnız olduğumuzda içerken tuvaletin kapısını açık bırakması! Sokağa i eyen bir at gibi! Bazen gürültüyle yellenir de! Benim burada yattığımı ve her şeyi i iti iğimi hiç d   nmez. Telefonda konuşurken d   nebildiğim tek şey buydu -hepsi o kadar. –

Harry ona neredeyse şefkatle gülümsedi. – Biz erkekler biraz kabayız... ama bo ver... sen öyle m zm z biri değilsin ki! Çok doğal bir kadınsın! –

– Evet, sevi irken öyle... seninle birlikte yaptıklarımdan ötürü böyle düşünüyorsun. Ama o zaman farklı, o sevi mek. Benim anlatmak istediğimle hiçbir ilgisi yok. –

– Eğer seks bedeninin bir fonksiyonu olarak seni tiksindirmiyorsa, diğer fonksiyonlarını niye pis ve kaba buluyorsun? Bir sevgilinin bedenini ya kabul edersin ya da etmezsin. –

– Sevgilinin bedenini, diyelim, bir göğü alındıktan sonra da kabul edebilir misin? –

Kadının yanında, eli kadının sırtının kavisinde yatıyordu. – Nasıl bilebilirim? Hangi kadın? Ne zaman? Bu pek çok şeye bağlı değil mi? Doğru şeyi söylemiş olmak için, istersen şimdi evet diyebilirim. –

– Güzel olan işte bu! Diğer insanlar gibi doğru olanı söylemeye  alı mıyorsun. –

– Yok, hayır, ben de  yleyim. Ben çok dikkatliyimdir, gayet ihti-

yatlı bir karakterim var, seni temin ederim. –

– Belki seni tanımıyorum. – Ayaklarını bırakıp dik oturdu ve sinirli bir şekilde Harry’ye dönerek iki elinin parmaklarıyla alındaki saçları yakalayıp geriye doğru çekti. – O Allah’ın belası ibne kuaförün bana bunu yapmasına neden izin veriyorum! Sıradan görünüyorum! Bayağı ve sıradan! –

Harry içtenlikle fısıldadı. – Ben  yle d   nmemi tim. –

Otobüste, evet. – Eğer böyle g r nmeseydin belki inmezdin otobüsten. Gerçekten nereye gidiyordun, merak ediyorum. – Ama bu bir soru değildi, yanıt almayı, onun söylenmesi doğru olanı söylemesini beklemiyordu. Her gece taksiden köşede indiğini söyleyerek birdenbire ortaya çıkmasını sorgulamadığı gibi! Harry de kocasının eve ne zaman döneceğini sormuyordu, fark edeceği bir işaret olacaktı elbette. Slyvie sırtüstü uzanarak, Harry’nin, sırtında duran elini alıp bacaklarının arasına soktu.

Hiç işaret yoktu, ama bu haftanın sonunda Harry bir daha o eve gitmeyeceğini biliyordu. Yeterdi. Zamanı gelmişti. Onu, ilk gün izlediğinde nasıl bir açıklama yapmamı sa, yine hiçbir açıklama yapmadan terk etti. Bir haftadır aynı g zerg hu kullanmakla izlenebileceği bir yol  izmi  olabilir. Kaldığı yerden ayrılp bir başka eve ta ındı. Burası örgütün yanda larından bir tesisatçının eviydi. Adam tam beyaz değildi, ama rengi sınıflandırmayacak kadar belirsiz olduğu için, misafir daha açık tenli bir akraba sanılabılırdi. Çocuklardan biri yatağını verdi ve diğer üç çocuğun yattığı odaya yerleşti. Davada her gün, savcının tanıklarından sağlanan yeni deliller onun adını içeriyordu. Her gazete, kullandığı çeşitli takma adları sıralayarak onu suçluyordu. Bu takma adlar arasında sadece “Harry” yoktu.

Bir  ğleden sonra tesisatçının evine dönerken çocuklardan birinin ayağında patenlerle caddede zikzaklar çizerek geldiğini g rd .  ocuk yanına vardığında, onu neredeyse yere devirecek şekilde yalpalayarak durdu. Oğlan nefes nefeseydi. – Babam, gelmesin, diyor. Sana söylemek için bekliyordum, kardeşim de belki o taraftan gelirsin diye caddenin öbür ucunda. Bizi babam gönderdi. Bu sabah gelip bütün evi aramışlar. Evde sadece teyze varmış. Annem de işteymiş. Seni arıyorlarmış. Köpeklerle filan. Babam, eşyalarını merak etmesin, onları alabileceği yere getiririm, diyor. Bana neresi diye söylemedi, sen biliyormuşsun. –

Göğsüne soğuk bir korkunun saplandığını hissetti. Geçmesini bekleyip, bölgeden nasıl uzaklaşacağına yoğunlaştırdı kendini. Bir otobüse, ardından bir başka otobüse bindi. Bir sinemaya girdi ve   erkeğin bir bebeği büyütmesini anlatan bir film seyretti. Sinema salonunun ebedi alacakaranlığından çıktığında sokak karanlıktı. Geceyi geçirecek bir yere ihtiya ı vardı: ertesini gün nereye gideceğini, aklında yazılı listedeki b rnaklardan hangisini tekrar kullanabileceğini düşünmek için. Büyük olasılıkla liste sadece kendisinin aklında değil, onların da elindeydi. Güvenli sayılabilecek hiçbir yer kalmamıştı o listede.

Taksiden bir blok ötede indi. Tikağacından yapılmış geniş kapının diyafon düğmesine bastı. Diğer uçta, erkek hizmet inin aksanlı sesi vardı.

– Ben Bay Harry. –

– Kapıyı itin, Bay Harry. – Otomatığın sesi duyuldu.

Slyvie'nin ağaçları, yüzme havuzu. Bir davetin konuklarıyla dolmayı bekleyen büyük salonda ayakta bekledi. Alçak masalarda, bu sınıftan olan insanların birbirlerine hediye etmekten hoşlandığı

oyuncaklar vardı: bir fiskeyle harekete geçirildiğinde birbirine tıklayarak Allah bilir hangi matematiksel ya da fiziksel olayı açıklayan metal toplar... Tik-tak; önemi olmayan zamanı sayan bir metronom. Slyvie, üstünde buruşuk beyaz bir pantolon, ayakları çıplak kapıda duruyordu. Kimseyi beklemeyen ya da akşam gideceği yere ne giyeceğine henüz karar vermemiş bir kadının kılığı. – Merhaba! – Kaşlarını soru sorar gibi yukarı kaldırmıştı.

– Hiç beklenmedik bir anda gitmek zorunda kaldım. Natal’daki şantiyelerden birinin temelinde bir sorun ıktı. Telefon etmek istedim ama... –

– Telefon etmek pek uygun olmazdı değil mi? – Onu zor durumda bırakmamak için, sakın bir sesle hatırlatmıştı bu sözünü.

– Rahatsız etmiyorum ya! –

– Hayır, hayır! Bazı dolapları d zeltiyordum. Çok dağr k olabiliyorum. –

Yalnızken. Demek kocası henüz dönmemişti. – Bir iki isteyebilir miyim? Zorlu bir gün geçirdim de! –

İstemem yeterli der gibi, avuçlarını ileriye doğru uzattı ve gerçekten hizmeti servis arabasıyla arkasında belirdi. – Dışarı mı bırakayım Hanımefendi? –

Evine dönmüş gibiydi, eskiden olduğu gibi yine terasta oturdular. – Seni tekrar görmek çok güzel! –

Slyvie ikisine buz koymuş, uzatıyordu. – Evet, çok güzel. –

Kadının bardağı tutan elini eliyle sardı.

Yemekten sonra Slyvie sordu. – Kalacak mısınız? Sadece bu gece? –

Birkaç saniye kurbağaların eşliğinde sessiz kaldılar. – ok isterim. – Garip ama gerçekti bu söylediği. Ona karşı şefkatli bir arzu duyuyor ve buraya kadar izlenmiş olabileceği korkusunu ve bu gecenin

sadece yarının kararını vermek için kısa bir mola olduğunu düşünmemeye çalışıyordu. – Ya sen? –

– Evet, ben de. Yüzmek ister misin? –

– Sanmam. –

– Haklısın belki biraz serin. –

Hizmetçi masayı toplamaya geldiğinde talimat verdi. – Leah'ya söyle, lütfen ana misafir odasındaki yatağı yapsın. Bay Harry için. –

Karanlıkta yan yana sezlonglarda yataarken, Harry Sylvie'nin kolunu okşuyordu. Kadının omzuna dökülen saçlarını geriye çekerek boynunu öptü. Sylvie ayağa kalktı ve Harry'nin elini tutarak onu kendi odasına değil, hazırlanan misafir yatak odasına götürdü. Demek böyle uygun görmüştü. Harry hiçbir şey söylemedi ve durumu kabullendiğini göstermek için onu alnından öptü. Ama soyunup yatağa girdikten sonra Sylvie çıılçıplak odaya geldi. Serin gecenin üzerlerine esmesi için perdeleri kenara çekip camları açtı ve yanına uzandı. Tenleri esintinin ve birbirlerinin sıcaklığının zevkli temasıyla ürperiyordu. Birbirlerine karşı çok duyarlıydılar. Belki de bu nedenle Sylvie açık kalplilikle konuşmaktan çekinmedi. – Biliyor musun o ilk gün berbattın! Vücudunu bana nasıl da bastırdın! Hiç okşamadan, öpmeden! – Çılgın öpücükler arasında Harry ona meydan okudu. – Ya sen, sen, hiç de rahatsız olmadın, evet, hiç itiraz etmedin. . . hakarete uğramış gibi davranmadın! Gerçekten o kadar kaba mıydım? Sahiden öyle mi yaptım? –

– Evet, öyle yaptın. Tanıdığım hiçbir erkek.. –

– Ve başka herhangi bir kadın beni havuza iterdi. –

Birbirlerine defalarca mutlulukla sarıldılar. Slyvie, Harry'nin ortadan kaybolduğunda başka bir kadınla beraber olmadığını hissede-biliyordu. Gecenin ortasında her ikisi de diğerinin uyanık olduğunun

ve açık pencereden batmakta olan yıldı ları seyrettiğinin farkındaydı. Mantıklı hiçbir gerekçesi olmasa da, bu gece burada güvende olduğundan, hiç kimsenin hiçbir şekilde burada olduğunu bilemeyeceğinden emindi Harry. Slyvie aniden dirseği üzerinde doğruldu. Gökyüzünden dökülen soluk ı ıkta adamın yüzünü okuması olanaksız olmasına rağmen, yüzünü ona çevirdi. – Kimsin sen? –

Ama ne keşfedildi ne de yakalandı! Slyvie'nin şüphesi, Harry'nin gerçek kimliğiyle bağlantılı bir bilgiye dayanmıyordu. Kadın devrimlerin gizli ve yasadışı dünyası hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Kirli kentin sokaklarında kızgın, yoksul ve i siz kitlelerin içinde yürürken, bu insanlarla arasında hiçbir bağ hissetmediğini kendisi söylemişti. Harry'nin gerçek kimliği, Slyvie'nin ya amunda var olmayan bir kimlikti, bu nedenle güvendeydi. Onu ancak, bildiği ilginç konulara yerleştirmeye  alı abilirdi -kimliğini saklamasının ardında mal  bir skandal mı vardı, evliliğinden mi kaçıyordu- onun yörünge-sinin felaketleri ancak böyle şeylerdi. En  ılgın hayallerinde bile, yatağındaki adamın ne nedenle orada olduğunu tahmin edemezdi.

Harry birdenbire bu yatağın onun yatağı olmadığını hatırladı. Onu bu kez kocasıyla paylaştığı yatağa almamı tı. O  ar afların içinde olmazdı. Zamanı geldiğinde fark edeceği işaretin bu olduğunu anladı. O yatağa kirletilmemesi gereken temiz  ar aflar serilmi ti. Kocas  yarın eve dönüyordu. *Sadece bu gece!*

Sabah erkenden ayrıldı. Kahvaltıya kalması için ısrar etmedi Slyvie. Bir du  alıp üstünü deği meliydi... Gerisini biliormu  gibi ba ını salladı Slyvie. - antiyeye gitmeden önce.- Bahçe kapısının orda Slyvie, erkek hizmetk rın ve bir ilahi söyleyerek  imi kırpan bahçıvanın gözlerine bakarak, bir arkada a el sallar gibi el salladı. Harry, Slyvie'nin ona sağladığı rahat gecede kararını vermişti.  ehri

terk edecek ve yıllar önce eylemden vazgeçmiş eski bir yoldaşın yaşadığı küçük bir kasabaya gidecekti. Bu kişinin eski sadakat duyguları baskın çıkabilir ve onu saklayabilirdi.

Bu belki de bir hataydı, kim bilir! Kalabalıklar en güvenli yerdir. Gittiğı kasaba, içinde kaybolunamayacak kadar küçüktü. Eski yoldaş onu bahçedeki bir barakada, atılmış bir dikiş makinesi, lekeli döşekler ve fare pislikleri arasında üç gün isteksizce sakladıktan sonra bir sabah erkenden hava almak için dışarı  ıktı. Ev sahibinin eşofmanı içinde, sokaklarda koşuya çıkmış fazla k lolu diğer erkeklerden farkı yoktu. Bir süre sonra bir arabanın kendisini izlediğini fark etti. Koşmaya devam etmekten başka  are yoktu. Trafik ışıklarında araba yanında durdu. Sivil giyimli iki kişi, onlarla birlikte polis karakoluna gelmesini istedi. Yanındaki sahte kimliği, iyi bir vatandaşın göstereceğı tepkiyle önlerine koydu. Ama karakolda gerçek kimliğini ispatlayan bir dosya vardı. Tutuklanarak Johannesburg'a geri götürüldü ve hapse atıldı. Bulunamayan sanık olduğı davada mahkeme önüne çıkarıldı. Basın arşivlerden fotoğraflarını yayımladı. Sakallı, sakalsız, kıvrıcık saçlı, kısacık kesilmiş saçlı! Kendine güvenen obur tebessümü bütün bu farklı kişiliklerin değişmez  zelliğıydi. Polisi aylarca başarıyla atlatması, medyada düşmanlarını bile kışkandıracak sansasyonel bir haber oluşturdu.

Hücresinde merak ediyordu -davayla ilgilenmenin ve arkadaşları olan diğer sanıklarla tekrar bir arada bulunmanın heyecanı dışında, acaba beni tanıdı mı diye merak ediyordu. Gazetelerdeki siyasî davaları izlediğini sanmıyordu. D ş nd ğ nde, evinde hiç gazete görmediğini hatırladı. Slyvie'nin o güzel ağaçları arasında, onun ve onun sınıfı insanların tehdidinden ve günün sorunlarından uzak olduğunu sanarak kendini güvende hissettiğı o evde.

Rüyanda Ne Görüyordun ?

Uzun süredir bekliyorum yolun kenarında, dün, evvelki gün, bugün. Hep aynı yol değil, ama aynı sıcak, bugünkü gibi bir sıcak. Gidecekleri yere saptıklarında inip tekrar beklemem gerekiyor. Bir kısmı beni görmezden geliyor, görmek istemiyorlar ki! Hatta biraz hızlanıyorlar bile! Geçip gidiyorlar ve ben bekliyorum. Saçımı tanyorum, çünkü bir serseri gibi görünmek istemiyorum. Gülümsemek de olmuyor, çünkü o zaman sizi yılışık ve kendini beğenmiş bulurlar. Durmadan geçip gidiyorlar. Kimisi güneşi kesmek için arka cama bebeğin bezini asmış. Kimininse çocuklarıyla tatile gitmediği belli -kocaman bir arabada yalnızlar. Zaten beyazlar arabada yalnızlarsa hiçbir zaman durmazlar. Hiçbir zaman! Çünkü o serseriler ve onlar gibiler hepimizin adını kötüye çıkardılar. Şoförün boynuna bir silah dayayıp parasını çalarak, döverek ve arabasını alarak! Hatta öldürerek! Bizim gibiler için her şeyi bombok ettiler. Hiç bir beyaz, başının arkasında birinin oturmasını ister mi! Siyahlar, seni almak için durduklarında para isterler! Sanki taksiye binmişsin gibi para isterler! Ah! Siyahlar yok mu!

Ama şu arabadaki beyazlar -duruyorlar! Şaşırdım, çünkü arabada sadece iki kişiler -arkası boş- ve üstelik çok güzel bir araba. Cam-

ları o özel camdan, hani dışandan bakınca içerisini g remediğin türden, ama kadın camını indirmiş ve parmağıyla beni çağırıyor. Nereye gittiğimi soruyor ve ben de bir sonraki yeri söylüyorum, zira sizinle çok uzun yolculuk yapmak istemezler. Kadın binmemi söyledikten sonra arka koltuğa uzanıp, yer açmak için eşyalarını kenara çekiyor. Sonra, kapıyı kilitle, düğmeyi aşağı bastıracaksın, d şmeni istemeyiz, diyor. Sanki tanıdık biriyile şakalaşır gibi! Arabayı kullanan adam, omzunun üstünden tebessüm edip bir şey söylüyor, ama İngilizce'yi konuşma tarzından olacak, iyi duymıyorum. Sadece söylenmesi gerekenleri sıralıyorum, evet efendimiz, teşekkür ederim efendimiz, Warmbad'a gidiyorum. Adam tekrar bir şeyler soruyor, ama yine anlamıyorum. Affedersin? Pardon? Ve kadın araya giriyor - gri saçlı bir hanımefendi, yanındaki de genç bir adam. - Arkadaşım İngiltere'den.  oktandır mı bekliyordun - diye soruyor. Ben de anlatıyorum - çoktandır mı? Ne diyorsunuz Hanımefendi! - Beyaz oldukları için onlara siyahları anlatıyorum. Durduklarında nasıl para istediklerini. Bu kez genç adamın ne dediğini anlıyorum - Beyazların çoğu durmuyor değil mi? - diyor. Ne söylediğime dikkat ederek konuşuyorum. Onlara siyahları, soyarak ve öldürerek nasıl hepimizin adını lekelediklerini ve beyazların suçlanamayacağını anlatıyorum. Nerele olduğumu soruyor adam. Kadın gülerek dönüp bana bakıyor. Cape'li olduğumu anladığı belli. Cape Flats'ten olduğumu söyleyince, herhalde orada doğmadın diyor ki haklı. Wynberg'de, Cape Town'da doğdum. Ve sizi oradan çıkardılar değil mi, diyor.

O zaman kadının ne tür bir beyaz olduğunu anlayıp, ona h k metin bizi evimizden attığını anlatıyorum, o da genç adama dönüp, gördün m , diyor.

Niye Cape Flats'te değil de oradan bu kadar uzaklarda olduğumu

soruyor. Pietersburg'da çalıştığımı söylüyorum. Sormaya devam ediyor. Neden? Niçin? İşim neymiş? Her şeyi soruyor. Konuşmasını anlamamışsam kadın araya girip onun yerine soruyor. Kaportacı olduğumu, Cape'de ücretlerin çok düşük olduğunu söylüyorum. Ve sonra onlara pek çok şey anlatıyorum, bir kısmı gerçek, bir kısmı yalnızca düşüncelerim. Benden hoşlanmaları için anlatıyorum bunları, belki beni Pietersburg'a kadar götürürler diye.

Altı gündür yolda olduğumu söylüyorum. Hasta olduğumu ve bu nedenle eve gitmiş olduğumu eklemiyorum, çünkü kadın yabancı değil ve bu masalı iyi bilir. İzin almak zorunda kaldığımı, çünkü annemin kardeşlerininle başının derde girdiğini, ailede yedi kardeş olduğumuzu ve babamız olmadığını anlatıyorum. Allah biliyor ya söylediğim pek de yalan değil. Babamızı ne zaman ayık gördük ki! Erkek kardeşlerimden birinin tam bir bela olduğunu, kötü insanlara takıldığını, diğer kardeşimin de anneme yardımcı olmadığını anlatıyorum. Bu da yalan değil, hapisteyken nasıl yaralan edebilir ki! Ama bunu bilmelerine gerek yok. Onunsaldırı ve yaralamaya teşebbüsten içeride olduğundan söz edersem, benim de onun gibi olduğumu düşünüp korkabilirler. Kız kardeşlerim okuyor ve annemin tek geliri emekli maaşı, evet, Pietersburg'da çalışıyorum ve her hafta, Hanumefendi size yemin ederim ki, haftalığımı anneme ve kız kardeşlerime yollarım, diyorum. Genç adam, o zaman niye burada iniyorsun, seni Pietersburg'a kadar g t rmemizi istemez misin, diyor. Kadın da, tabii zaten o tarafa gidiyoruz, diye ekliyor.

Onlara biraz daha anlatıyorum. Beni  yle güzel dinliyorlar ki durmadan konuşuyorum. H k met hakkında konuşuyorum, çünkü kadının şu kanundan bu kanundan söz ettiğini duyuyorum. Wynberg'i terke zorlanıp Flats'e yollanmamızın haksızlık olduğunu s yl yo-

rum. Orada hastalık olduğunu anlatıyorum. Ne tür hastalıklar, orası sağlıklı mı, diye soruyor kadın. Hastalık ismi söylemeye gerek görmeden sadece *kötü, çok kötü*, diyorum. Kadın da genç adama dönüp, *sana söylediğim gibi*, diyor. Wynberg'deki evimizi anlatıyorum, ama büyükannemin hep birlikte yaşadığımız eski evini değil, onlara yabancı gelmeyecek ve terk etmekten üzüntü duyacakları, banyosu fayanslı, elektrik fırını ve her şeyi olan bir evi! Burayı tamir etmek için üç bin rand¹ harcadığımızı, parayı dayımın verdiğini ve bu paranın dayımın bütün birikimi olduğunu ekliyorum. (Niye üç dediğimi bilmiyorum. Yaşlı Jimmy Dayı'nın ömrü boyunca değil üç, ne iki, ne de bin randı oldu. Öyle söylüyorum işte.) Sonuçta kovulduk. Kapor-tacılar orada düşük ücret alırlar. Ücretler Pietersburg'da daha iyi.

Ama evinden çok uzaktasın, diyor genç adam. Kadına dönüp tekrarlıyorum, çünkü beyaz olmasına rağmen o da bir kadın ve saçları beyazlamış olduğuna göre yetişmiş çocukları olmalı – Hanımefendi, ücretimi her hafta eve yolluyorum, Tanrı şahidini, orada, Flats'te aç kalmasınlar diye. *Altı gündür yoldayım* – diyorum. Bunu söylerken düşünüyör ve ekliyorum, bana bakın, sadece bu üstümdekiler var, yiyecek alabilmek için başka her şeyimi yolda sattım. *Altı gün yolda*. Genç adam yabancı bir ülkeden, kadın da yalan söylüyorsun diyecek biri değil, şüpheli değil. Arabaya biner binmez fark ettim -arka koltukta duran eşyalarını öne almadı. Halbuki arasından bir şey aşırırlar diye genellikle öyle yaparlar. Altı gündür yoldayım ve yorgunum, yorgun! Pietersburg'a varınca birinden bir rand¹ borç almaya bakıp, yaşadığım yere bir taksi tutacağım, diyorum. Genç adam, nerede yaşıyorsun, kentin içinde değil mi, diye soruyor. Kadın gülüyor,

1 Güney Afrika'nın para birimi.

çünkü genç adam buraları tanımıyor ne beyazların yaşadığı yerleri ne bizim gitmemiz gereken yerleri biliyor. Ama ikisinin de düşündüğünü ve hatta ne düşündüklerini biliyorum. İnerken bana bir şey vereceklerini biliyorum, endişelenmeme gerek yok. Şimdi benim için üzüyorlar. Çok üzüyorlar. Aslında yorgun olduğum Tanrı kadar gerçek, bu doğru.

Kadının camını kaldırdılar ve genç adam bir iki düğmeye bastı, içerisi şimdi süpermarket gibi. Serin hava üflüyor ve camlar sanki güneş gözlüğü: o güneş bana burada ulaşamaz artık.

İngiliz, arabayı sürerken omzunun üstünden arkaya bakıyor.

“Uyuyor.”

“Eminim ki çok ihtiyacı var.”

Yolculuk boyunca, yol kenarında gördüğü herkes için duruyor. Kimi otostopçu bile değil. Hiçbir arabanın durup kendisini almasını beklemeyen, elinde kasabanın dükkânından ya su ya gaz ya da başka bir şeyle doldurulacak boş bir plastik bidonla sıcakta yürüyenler. Ya da bebeğini sırtına bağlamış, iki elinde küçük çocukları ve çıkınları, yolculuklarının belirli bir etabında bekleyen kadınlar. Kadın hiçbir şey söylemiyor. Bu ülkede otostopçuların neden arabaya alınmadığını anlatmaya kalksa, yanlış anlayacak. Üstelik, bu makul fakat üzücü kuralı bozmasından rahatsız olmadığını söylese, onu da yanlış algılayabilir. Güvenliklerini tehlikeye atma pahasına hemcinslerine insanî ilgi göstermekle övündüğünü sanabilir.

Adam, arabaya aldığı yolcularla konuşmakta ısrar ediyor, çünkü onlara karşı büyüklük taslamak istemiyor. Arka koltukta, ocak isi, güneş ve ter kokan, herhangi bir cisim gibi alınıp tekrar bırakılan bu sessiz insanlar, onun İngiliz İngilizcesini anlayanmıyorlar. Bir yanıt

gelse bile, bu, sağır bir adamın tahmin  yanıtına benziyor. Bir kısmı mutlulukla sırtıyor ve arabadan inip teşekkür ederken, onlara öğretilen şekilde “Efendimiz” diyerek onu utandırıyorlar. Sanki, eline kullanmaktan nefret ettiği bir kırbaç verilmiş gibi onu tedirgin eden bu sözlerin aslında kendisiyle bir ilgisi olmadığını bilmiyor. Bu sözler kullanılmadığı zaman, o hiç kimseye ait olmayan klimalı kiralık arabanın içindeki hava yumu uyor ve hep birlikte var oluyorlar -sa-va an iki ülkenin tarafsız bir bölgede ate kes imzaladığı an gibi. İngiliz bunu hissetmiyor, çünkü onun yarası yok, hiç kimseyi yaralamadı ve yaralamayacak da.

Elinde, plastik po etteki transistörlü radyosuyla yolun kenarında bekleyen, tıpkı kentliler gibi, parmağıyla işaret ederek otostop yapıyor. Bu umutlu beklenti onu diğerlerinden farklı kılıyor. Ülkeyi gezdirmekte olduğu İngiliz arkadaşı arabayı kenara çekince, yol kenarındaki yüzü hemen okuyor: bir         n canlı ve ikna edici gözleri, somon pembesi yanaklar ve burun delikleri. Tebessüm eden ağzında iki azı di inin arası boş.

Uyuyan biri, orada arka koltukta olmasına rağmen yok farz edilir.

“Siyahlar hakkında söyledikleri  a ırtıcı değil mi? Demek istiyorum ki -kendisi de siyah.”

“Yok hayır, değil. Aradaki farkı göremedin mi? O Cape’li bir melez. İngilizcesi konu tuğun Afrikalılarınkine benzemiyor, fark etmedin mi?”

Ama tabi  ki görmemişti, fark etmemişti. Onları birbirinden ayırmayı bilmeyen biri için adam yeterince koyu renkliydi. Üstelik melodramatik ve sesli harfleri uzatarak telaffuz ettiği İngilizcesi, koyu siyah derililerin kısa ve tutuk cümlelerinden daha akıcı olmasına rağmen zor anlaşılıyordu.

“O zaman büyükannesi mi beyazdı, yoksa hatta babası mı?”

Kadın, yol boyunca verdiği küçük tarih derslerinden birine daha girişiyor. On yedinci yüzyılda, Dutch East India şirketi, Hindistan yolu üzerindeki ikmal istasyonu olan Cape'e Malay esirler getirir. Afrika'nın o bölgesinin yerlileriyse Kikuyulardır. Gelip buralara yerleşen Hollandalıların, Fransızların, İngilizlerin ve Almanların bunlarla ve diğer siyahlarla kaçamak birleşmeleri, damarlarında bütün kıta insanlarının kanı dolaşan yeni bir ırkın başlangıcı olur. Yol boyunca karşılaştıkları kişiler genç İngiliz'e, kadının tarih derslerinden ve aynı ideolojik yaklaşını paylaştıkları politik analizlerden daha fazlasını öğretiyordu. Ancak o, bu ideolojinin uygulandığı deneyimin sorumluluğunu paylaşmıyordu. Kadın ona, yasaları, resm  bildirileri ve yasa değişikliklerini anlatıyor. Grup Bölgeleri Kanunu,  sk n Kanunu, Düzenli Yer Değiştirme ve Siyahların  sk n Kanunu. Yasa kitaplarındaki bu tuntu-raklı sözlerin gerçekte ne anlama geldiğini açıklıyor: insanlara taşınır eşya muamelesi yapmak. Yerli halk, sobaları ve d şekleriyle kamyonlara yüklenirken, dozerler moloza dönüştürülen evlerini keceliyordu. Başka bir yere atılan insanlar. Her zaman başka bir yere. Bireyin yaşamını rakamlar, kesirler ve çarpım tabloları gibi algılayan kanunlar.

şimdi arabada, bu olayları yaşamış genç bir adamın mahrem ve yorgun kokusu var.

“Ailesinin yarısı hasta... zorla gönderildikleri bu yer çok sağlıksız olmalı.”

Kadın tebessüm ediyor. “Bilmem, ondan pek emin değilim. Söylediklerinin bir kısmının pek doğru olduğunu sanmıyorum. Karakter olarak abartırlar. Anlattıklarını biraz iskontolu dinlemek gerek.”

“Yani annesi, kız kardeşleri ve söylediği diğer şeyleri mi?”

Kadın hâlâ gülümsüyor, ama cevap vermiyor.

“Ama evden o kadar uzakta i  bulunduğunu -ve haftalığını annesine yolladığını uydurmuş olamaz? O da mı?”

Dönüp kadına bakıyor.

O adamın yanında uyumakta olan kadın, bir yabancınu   asına geri çekildi. Dikkatini yola  eviren adamı gizlice seyretmekte. Adamın yola bakarken okumaya çalıştığı siyah yüzlere kilitlenen mavi gözlerinde ve yolculuk boyunca, kaynar suya sokulmuş gibi güneşten kapkarmızı yanan elinin ve kolunun duru unda, ona bula tırılması gereken mikrobun girebileceği bir yer arar gibi. O, bu mikrobu barındırıp besleyerek hem onun sayesinde hem de ona rağmen hayatta kalabilmeli. Kendisi gibi olmalı. Yalnızca suç ortakları birbirlerini anlayabilirler.

“Evet doğru, hepsi doğru... ama anlattığı şekilde değil. Gerçek, anlattığının da ötesinde. Hepsi geliyor ba larına. Ve daha başka şeyler de. Daha da k tus . Ama niye anlatmaya çalışıp bizi sıksın? Bildiklerimize tamamıyla yabancı şeyleri bize nasıl anlatabilirler ki? Nasıl tepki gösteririz? Kulaklarımızı mı tıkarız? Ellerimizle yüzümüzü m   rteriz? Kapıyı açıp onu dışarı mı atarız? Bilemiyorlar. Ama hasta anneler ve kötü yola sapmış kardeşler -bunlar sefaletin bilinen temel  r nleri. On dokuzuncu yüzyılda kendi  lkendeki sınıf  atı malarında sergilenen yardımseverliği d   n. Toprak sahibi lordun iyi kalpli kızının, ölüm d   ğindeki  ift  iye sıcak çorba götürmesi. ‘ leri fikirli’ soylu bir hanımefendinin, kızı orospuluğa ba layan dürüst a  ısını teselli edi i. Yazık deriz biz burada, yazık. Bunu duymuş olmalısın? Ne talihsizlik anlamında kullanırız bu sözcüğü. Onlar için  z ld ğ m z  ifade ettiğimizi sanırız. *Yazık*. Kendimiz hakkında ne söylediğimizi bilmiyorum.”

“O zaman, ailenin en azından evlerinden atıldığı, uzaklaştırıldığı

doğru, öyle mi?"

"Böyle bir Şeyi neden uydursunlar ki? Olağan bir Şey bu. "

"G nderildikleri yerde onları nereye yerleştirirler?"

"Bu, duruma bağlı. Başlangıçta bir  adır. Ve belki kendilerine bir kulübe yapmaları için gerekli malzeme. Belki tek odalı bir prefabrike. Ve her zaman, başka hiçbir Şey olmasa bile, kırsalın ortasına yerleştirilmiş bir teneke klozet. Sanayicinin biri, devletin bu ihalesinden servet yapmış olmalı. Yeni yaşamını o klozetin etrafında kurarsın. Ailesi melez olduğundan, onlar için inşa edilmiş konutlara yollanmış olabilirler. Melezlere genelde siyahlardan biraz daha iyisi verilir."

"Peki, verilen ev az çok terk ettikleri evin düzeyinde midir? O kadar yoksul oldukları halde evin tamiratu için kendilerince bir servet sayılabilecek kadar masraf etmişler."

"Ne tür bir evleri vardı bilmiyorum. Gecekonduları ortadan kaldırmaktan bahsetmiyoruz dostum, siyah oldukları için, beyazlar orada kendilerine konutlar ve fabrikalar yapsınlar diye yok edilen topluluklardan bahsediyoruz. Sana söylemiştim. Siyahları kamyonlara doldurup, beyazların gözlerinden uzak bir yere taşıtmaktan söz ediyoruz."

" alışmak üzere geldiği yer -Pietersburg ya da adı neyse- orada da kentin içinde yaşamıyor."

"Gözden uzak." Arabanın doğru sapağı ka ırmamasına dikkat ederken, düşüncesinde bir an için kopukluk oldu.

"Gözden uzak. Çok uzaklarda Cape Flats'teki o anneler, büyükanneler ve kardeşler gibi."

"Bütün parasını onlara yollamasının mümkün olduğunu sanmıyorum. O zaman kendisi ne yer ki?"

"Belki de arta kalan, gerçekten istediği hiçbir Şeyi almasına yetmiyor."

Arkada uyuyandan ne bir ses ne de bir soluk var. Hakkında konuşmayı sürdürebilirler, zira o, yok farz edilerek hakkında konuşulmasına alışık.

Genç adam aldatılma olasılığına karşı tetikte. Gülümseyerek, eldeki bilgilerin doğruluğunu, bu yabancı ülkenin parasıyla yaptığı her harcamayı her meblağı akıldan pound ve pence'e çevirir gibi saptamaya  alışıyor.

"Radyoyu satmamış ama. Yolda her şeyini sattığını söylediğinde unuttu."

"En son ne zaman yedim demişti?"

"D n. Öyle dedi."

Kadın kendisine söyleneni tekrarlıyor: "D n." Güneşin parlaklığını kesen camdan dışarıyı seyretmekte. D n geçtikleri manzaranın aynısı bir manzara. Hareket halindeki ağaçlar, dizi dizi ürünler, kasa-ba d kk nları, benzin istasyonları, dev kaktüslerin dikenli çarpık parmakları, saat kadranının kolları gibi zamanı sayarak akıp geçiyor. Sadece, yol kenarında bekleyenler hareketsiz.

Hakkında söylenenler, arka koltukta bitkin uyuyan birini rencide edemez. "Onun gibi genç biri  n dişlerini nasıl kaybetmiş olabilir?"

Kadın, alçak perdeden gülmeye başlıyor ve her ihtimale karşı sesini al altıyor.

"Söylersem inarınmayacaksın."

"Garip... Herhalde diş yaptırarak parası yok."

"Bu... nasıl söyleyeyim... cinsel bir tercih. Aslında daha çok, genç kızlarda rastlanır. On yedi yaş civarında  n dişlerini  ektirirler."

Kadın, genç arkadaşının çekingenliğini ve onun gibi yaşlı bir kadını mahçup edecek bir sonuç çıkarmaktan kaçındığını hissediyor. Artık cinsiyeti olmayan bu ihtiyaş yaşında, açık açık "kamuş emmek"

için dese, bunu hoş karşılayıp karşılamayacağını bilmiyor.

"Hiç kimse, eksik dişlerin bir kızın görünüşünü bozduğunu düşünüyor. Bu, zevk vermeyi bildiğinin işareti sayılıyor. Sarırm, erkekler arasında da aynı anlamı taşıyor. Bir çeşit güzellik. Nedeninin bu olduğu söylenir ve herkes bunu böyle bilir."

"Belki bu da bir başka cinsel söylenti. O kadar çok var ki."

Kadın, geç  adamın fikrini onaylıyor. "Siyah kızlar. Çinli kızlar. Yahudi kızlar."

"Ve siyah erkekler?"

"Aman Tanrım, elbette! Ama biz beyaz kadınlar bundan hiç bahsetmeyiz, sadece düşleriz, bilirsin! Ya da k bus görürüz!"

G l ş yorlar. Kadın sonra sırtını dayayarak koltuğuna rahatça yerleşiyor. Geçtikleri kentin sokak tabelaları gözlerinin önünde pır pır yanıp sönüyor. "Bir araba kazası geçirmiş olabilir. Belki de dişleri bir kavgada dökülmüştür."

Onu uyandırmak zorundalar, çünkü nereden inmek isteyeceğini bilmiyorlar. Kadının ona dönük ve yavaşça seslenen kırışık beyaz yüzünü görünce, olmaması gereken bir yerde olmanın şaşkınlığı içinde bir an afalliyor. Gözlerini kırpıştırarak  n dişleri eksik ağzıyla tebes m edip yutkunuyor ve sudan çıkan biri gibi silkeleniyor. " z r dilerim! Özür dilerim! Özür dilerim Madam!"

Niçin, diyor kadın ve geç  adam, mavi gözlerini arkadaki yolcusuna çevirerek "Güzelce kestirdin mi?" diye soruyor.

"T kenmiştim efendimiz, tükenmiş. Beni böylesine dinlendirdiğiniz için Tanrı sizden razı olsun. İnsan boş mideyle bilirsiniz çok rüya görür. Ben de ne rüyalar gördüm! Arabada olduğumun farkında bile değildim!"

“Rüyanda ne görüyordun?” İngiliz’in sesinde (yurtdışından gerçek bir İngiliz’in sesi), bu sorusuna alacağı yanıtın her şeyi açıklayacağı umudu var.

Adamın dişleri eksik ağzından, ıslık çalar gibi ve bol t k r kl  bir kahkaha eşliğinde kaçamak bir yanıt geliyor: “Ah hiçbir şey efendimiz, hiçbir şey, saçma sapan şeyler!”

Biraz ısrar etseler, herhalde, görmediği bir rüya üretecek. Afi lerdeki abartılmı  görüntülerden, atılmış takvim yapraklarından, sağda solda u u an gazete parçalarından oluşturulmuş bir rüya -ama sözünü keserek nerede inmek istediğini soruyorlar.

“Neresi olursa. Burası tamam. Hemen  u köşede. Taksi için bir rand verecek birini arayacağım. O kadar uzağa y r yemem, d nden beri hiçbir şey yemedim... hemen burada. Efendimiz lütfen burada durur mu?”

Trafik ışığı kırmızı yanıyor ve araba kaldırıma en yakın  eritte. Kadının zayıf,  illi ve bir çamaşır sepetini ya da bir  apayı bile kaldıramayacak kadar adalesiz beyaz kolu ve maharetli eli arkaya, kapının kilidine uzanıyor. “Yukarı, yukarı, yukarı doğru  ek.” Ve sonunda kapıyı yine kadın açıyor. “Otobüse binemez misin?”

“Pazar günleri otobüs yok Madam. Burası ulaşım açısından bizler için  ook,  ook kötü! Pazar günleri hiçbir yere gidemeyiz, sadece i  günleri.” Plastik po etteki radyosu kolunun altında, arabadan çıkıyor. Renk renk, çizgili, lekeli spor ayakkabıları içindeki ayaklarını azat edilmeyi bekleyen bir  ocuk gibi yan yana yapı tırmı . “Teşekkür ederim Madam, teşekkür ederim efendimiz, yaptığınız iyilik için Tanrı sizden razı olsun.”

Kadının kendine güvenen becerikli eli, yolda bir pazar yerinden alınmış hasır çantaya uzanarak açık mavi bir banknot çıkartıp (İngi-

liz, bu ülke parasını renklerine göre ezberlediğinden, iki randlık banknotu tanıyor), gizli bir mesaj gibi arkasındaki açık kapıdan uza-tıyor. *G le g le efendimiz Madam.* Banknot, lezzetli bir lokma gibi maharetle yok oluyor. Kapıyı kapadıktan sonra da ağız kalabalığını sürdürüyor. *G le g le efendimiz, g le g le Madam.* Kadın talimat veriyor “Hayır, hızlı vuracaksın. Daha hızlı. Şimdi oldu.” *G le g le efendimiz, g le g le Madam.* Dönüp ona bakmıyorlar artık. Ya dönüp bakarlarsa diye, el sallamaya ve tebessüm etmeye devam etmek zorunda hissetmesini istemiyorlar.

Kadın, hem rehber hem akıl hocası, ülkeyi tanıyan o. Hesap vermek durumunda olan da o ve kendisi de bunun farkında. İlk konuşan yine o olmalı. “En azından karnı açsa bir ekmek filan alabilir. Meyhaneler pazar günleri kapalı.”

Formunu Korumak

Nefes al. Nefes. Yeni doğan bir bebek, kuluçkadan çıkan bir civciv için ilk şart nefes almak.

Nefes nefese.

Nefes al! Tüm dikkatini nefes almaya yoğunlaştırmış ve ayaklarının ritmini bile unutmuştu. “Nefes al” komutu, bebeğin ilk nefesini alması için poposuna vurulan tokat gibi içindeki körüğü pompaladıkça, doğru düzgün nefes almaya başladı. Sabah akşam böyle koşmadıkça, hiç kimsenin hatırlamadığı ancak bağımsız yaşamın ilk farkına varılışı olan “nefes alabiliyorum” bilincine asla ulaşamaz.

Bu bilince yirmi dakika kadar sonra vardı. İçine hiç girmediği, ama kendisi gibi kimseler yaşadığı için aşına olduğu evleri, saldırgan köpeklerin koruduğu bahçeleri, kepenkleri kapalı jumbo burger büfesini, elektrik trafosunun dikenli güvenlik kafesini ardında bırakmıştı. Bunlar onun yürüyüş ölçeriydi: üç kilometre. Tanıdığı sokakların otoyolda son bulduğu bu nokta, koşu güzergâhının en son hududu oluyordu. Bazen daha uzun ve dolambaçlı bir yoldan dönerdi, ama son nokta burasıydı. Gerçek bir otoban sayılamayacak otoyol, bir emlak yatırımcısının kızının adını taşıyan Alicewood ile çevre düzenlemesi yapılmış sanayi bölgesi Enterprise Parkı’nı birbirinden a-

yırıyordu. Enterprise Parkı ise Alicewood banliyösü ile siyahların bölgesi arasında bir tampondu. Siyahların bu bölgesi çoktan gecekonduların istilasına uğramış ve teneke mahallesi fabrikaların hududuna kadar ilerleyip boş bulduğu arazideki gediklerden teneke ve çuval gibi döküntülerini sürükleyerek otoyola yanaşmıştı. Birileri -belediye- oldukça yüksek maden  bir bariyerle bu görüntüyü yol-
dan geçen trafiğe kapatmıştı.

Pazar sabah  saat altıda dört şeritli yol boştu. Bir akşam öncesi yemek pişirmek için yakılmış ateşlerin duman , yolun öte tarafında-
ki yaşamın işareti gibi havada asılıyd . Evinde karısı ve üç çocuğu, onun yataktan kalkıp oda kapılarının  n nden geçtiğinden habersiz uyuyorlard . Sanki bedenini karısının yanında bırakmış ve yataktaki izinden koşu ayakkab larıyla sessizce sıyrılmıştı. Hafta içinde, kar-
bonmonoksit dumanına boğulan yorgun asfaltın katran kokusunu duydu ve boş bulduğu düzgün yüzeyinde koşma arzusuna kapıldı. Asfalt, eski bir kauçuk minderin üstünde koşarmış asına keyif veri-
yordu.

Yol boyunca düzenli bir tempoda koşmaya başladı. Mesafeyi sap-
tayabileceği işaretler yoktu artık. Koştuk a, belleği  ifte kanaldan çalışmaya başladı. Hızla atan kalbinin pompaladığı kan, çocukluğun-
dan imajlar ve duygular ile geçen haftaya ait olayların bir arada de-
polandığı beynindeki damarları açıyordu. Okuldan eve dönerken ce-
bindeki kıv l kıv l kurbağa yavruları, bir hesap işlemine itiraz ettiğin-
de muhasebecisinin dudaklarında beliren hoşnutsuzluk ifadesi, cu-
ma günü banka kuyruğunda önünde duran kızın ağırlığını bir baca-
ęından diğerine aktarıırken kalçalarının değişen kavisi, babasının
sebze bahçesinde eğilmiş çalışan görüntüsü, hata yapmış (evden mi
kaçmıştı?) bir çocuğun gözünde olduğundan daha büyük ve  rk t -

c  görünen baba figürü, artritli bacağını sanki tahtadanmış gibi uzatmış ve  l me doğru yol alan birinin soyut bakışlarıyla bakan aynı figür (ama bu kez farklı), bankadaki kızın sabırsızlıktan huzla solurken vücudunun ona bir mesaj gibi yolladığı kokusu -bütün bunlar belleğinde canlanıyordu. Kentte bir horoz sesi, kulağa aykırı gelmekten çok bugünü, hayaletlerin yok olma saatini, geri dönme vaktini m j-deleyen haberciydi. Horozun sesi duvarın arkasından geliyordu. Her türlü plana, tanımlamaya ve koşula meydan okuyan bu yerde  ten horoz, köylünün  iftliğindeki uyanışıyla yakındaki fabrikaların işe başlama zilini birbirine karıştırmıştı.

Tabii ki o duvarın arkasında, pislik ve sefalet içinde tavuk da besliyorlardı. Birkaç kilometre daha yapmış olmalıydı; fabrika binaları yoktu artık, sadece gecekondular. Burada bazı yerlerde maden  bariyer, üstüne yaslanan barakaların baskısı altında çökmüş, bazı bölümleri başka kulübelere dam yapılmak üzere kesilmışti. İğreti tahta parçaları ve kalaslar, otomobil hurdalarından sökülmüş parçalar, karton ve naylon kalabalığı, bariyerin arkasındaki yaşamı ve bunun nerelere kadar uzandığını gözden saklıyordu. Tam geri d nme k üzereydi ki bariyer birdenbire yarılıp ardındakileri gözleri önüne serdi.

Adamlar adeta uçarak üstüne geliyordu. Saldırganlıkları, yüzle-rindeki ifadeyi filmlerdeki yakın çekimler gibi abartmıştı. Ağzında ve yanak adalelerinde, hissetmekten çok bir an için görür gibi olduğu o ani korkuyla, ağzı açılmış ve yanakları kauçuk bir maske gibi gerilmış olmalıydı. Adamlar ona doğru hamle yaparak çarptılar ve onu da beraberlerinde sürüklediler. Peşinde oldukları kendisi değildi. Bey-ninin panik merkezlerinde elektrik devrelerinin kontak yaptığını his-setti. Onların yolu üstünde bir şey olduğunun - ayaklarına takılan bir

karton kutu, tekme savurarak yanından geçtikleri eski bir araba lastiği gibi- ve onu da beraberlerinde s r klediklerinin farkına varabildi. Kendisinin değil, onlardan biri sandığı adamın peşindeydiler. Kaanın korkusu ve diğerlerinin kızgınlığı tek bir öfke gibiydi ve aradaki farkı sezememişti. Adamın gömleğinin sırtı boylu boyunca yırtılmıştı. Kovalayanlardan biri, ayakkabısının tekini kaybetmiş topallayarak koşuyordu. Bir kısmı, başlarına korsanlar gibi kırmızı paçavralar bağlamıştı; ellerinde ucu topuzlu sopalar, satırlar ve insanı şişleyecek kadar keskin ve sağlam teller vardı. Biri, omzunda bir bal-yozla sıırayarak uzun adım koşuyordu. Kırmızı plastikten örülmüş bir halkanın ucunda, kılıç gibi inceltilm ş bir kasap bıçağı sallanıyordu. Söylenenleri anlayabilmek için bilmesi gerekmeyen bir dilde bağırıyorlar, içerindeki cehennemın salgıladığı adrenalin teriyle leş gibi kokuyorlardı. Kurban, dizleri nerdeyse çenesine değerek, geçmeleri yasak olan asfalt yolda zikzaklar çizerek koşuyordu. Taşıdıkları silahların korkunlaştırıp yavaşlattığı yoğun kalabalık da onu izliyordu. Yanlışlıkla katıldığı bu takipte bir karnaval kalabalığına yakalanmış gibi sürüklendi, ancak bu kez, ölümün varlığı karnaval giysisi değildi.

Kaan ve kovalayanların yarışı, yolun bir yanından diğer yanına kaydı. Vahşi kalabalığın kenarına itilm şti ve bir anda eline geçen fırsatı fark etti.

Dışan.

Bariyer devrilmişti. Ardında barakaları g rd : yanlış yönde ydi. Yol artık gecekondu bölgesiyle onun yaşadığı banliy y  ayıran bir hudut olmaktan çıktığı gibi, aynı bariyer, doğru yöne çıkışını da engelliyordu. Boş yolda (*hiç kimse gelmeyecek mi, hiç kimse durdurmayacak mı*) adam, çığlıklar arasında, bir ocuk kafası kadar b -

y k, yamru yamru, topuzlu bir sopanın darbeleriyle yıkıldı, kasap bıçağı saplandı, sivri uçlu teller battı ve bedeni doğranmış bir solucan gibi bükülüp kaldı. Asfaltın üstündeki yağ lekelerine taze kan lekele-ri eklendi.

Barakalar arasında koşmaya başladı.  iş yapmak için   melmış çıplak k  lı iki  ocuk yerlerinden fırlayıp fareler gibi kaçıştılar. Adamın biri, tenekelerin arasındaki bir deliğin üstüne   rtm ş olduğu çuvalı şöyle bir aralayıp hemen indirdi. Tencereler, küller, bağlı bir eşek, i i boşalmış dev bir böceğin kabuğuna benzeyen hurda bir otomobil, ayakları kopmuş süpermarket arabaları, çamur duvarlar, bira kutuları ve sessizlik ve terk edilmişlik ya da şiddetin ardında bıraktığı boşlukta insanların olaylara bulaşmamak için nefeslerini tutuşları. Duvar yerine geçen yığıntılar arasındaki gelişigüzel çamurlu geçitler öylesine dardı ki, sanki, görünmeyen insanların onu (soluk alışını, nefes nefese soluk alışını) odadan odaya izlediği tek bir meskene girmiş gibiydi. Beyaz bir adam! Kendini sadece beyaz bir adam olarak görüyordu, başka hiçbir kimliği, kendini tanıtacak başka hiçbir özelliği geçerli değildi.  uvallardan birini kaldırıp, borsa işindeyim, adım ve adresim şu demek boştu, yaşamındaki bu nitelikler hiçbir anlam taşımıyordu. Kapısı olan barakaların birinden bir kadın belirdi –  eri gel. Dışarı tehlikeli. – Sarı ve pembe  i ek desenli kısa kollu bir bluzdan taşan karamela rengi iri ve güçlü bir kol, onu içeri çekti.

– Korkun tur onlar. Herkesi   d rebilirler. – Saygınlığın şekillendirdiği sert bir yüzü vardı, dinine bağlı siyah bir kadının yüzü. Gözleri, altın çerçeveli kelebek gözlüklerinin ardında uzak ve küçük görünüyordu. Yari karanlığın içinde başkaları da vardı. Pencere olması gereken bir açıklıkta bir branda bezi asılıydı. Teneke duvarların ve başının üstündeki alçak damın aralıklarından içeriye biraz ışık sızı-

yordu. – Ben koşarım da... yolun öbür tarafındaydım, koşuya  ık mış-
tım... –

Arkası ona dönük, tırnaklarını kesen genç bir adam, çocuklar, pi-
jamalı ve kazaklı, kamburu  ık mış bir ihtiyar, çıplak omuzlarından
aşağısı bir battaniyeye sarılmış uyku sersemi genç bir kız.

Bir an için kontrolünü kaybeder gibi oldu. Kadına doğru yıkılıp,
 nl ğ n n altındaki o koca bedene sarılmak ve titremesini o sıcak-
lığa sığınarak unutmak istedi. – Neler oluyor? Kimdi o? Orada yolda
 l  yatıyor. –

Kadın hepsinin yerine konuştu. – Yurttan. Yurttan geliyorlar, bu-
raya gelip bizleri öldürüyorlar. –

– Evet okumuştum. – Başı bir kuklanunki gibi aşağı, göğsüne doğ-
ru sallanıyordu.

– Okudun mu? – Küçük bir kahkaha attı kadın. – Her gece tetik-
te bekliyoruz, gelirlerse diye. Geliyorlar ya da gelmiyorlar. –

– Kim onlar? –

– Onları polis yolluyor. –

Kadına, benim gazetede okuduklarım böyle anlatmıyordu diye-
medi.

– Yarın da onu  ld rebilirler. – Kadın kavuşmuş duran güçlü kol-
larını indirince bir gencin profilini g rd .

– Onu mu? –

– Evet, oğlumu. Gelip duvara vururlar, korkacak bir şey yok der-
ler ve inansın diye yoldaş diye seslenirler ve eğer dışarı çıkmazsa ka-
pıyı kırıp içeri girer, kocamı d ver -görüyorsunuz o artık yaşlı bir
adam- ve oğlumu götürüp  ld r rl r. –

 nsanı başkaları için harekete ge iren en güçlü duygu, kendini
tehlikede hissetmektir.

– Kapınızı açmakla, benim için demek istiyorum, çok büyük bir iyilik yaptınız. Ne diyeceğimi bilemiyorum. Niçin oğlunuz? Neden onun için gelsinler? –

Genç adam yerini değiştirerek, annesinin aralarına soktuğu hayalette arkasını iyice d nd .

– Oğlum sokak komitesinde. –

H k met görevlilerinin evlerini yakan, otobüsleri taşlayan, okulları boykot edenlerden. Ve burada yaşıyor. Adam, loş işiğa ve geçirdiği şoka rağmen, yavaş yavaş etrafını daha net görmeye başlamıştı. Odanın mahremiyeti onu dört bir yandan sıkıştırıyor ve bu kalıbın içinde kendi bedeninin boyutlarını yeniden saptıyordu. Aile fertlerinden her birinin kullanımına izin verilen mek n çok sınırlı ve çok özenle savunuluyor olmalıydı ve kendisi bu sıkışıklıkta yer işgal ediyordu. Oda, ortadan bir perdeyle ikiye bölünmüştü. Perde tamamıyla çekili olmadığı için o bölümün neredeyse yarısını kaplayan çift kişilik yatağı görebiliyordu. Yatağın üstünde yeşil satenden fırfırlı bir örtü vardı. Odanın diğer bölümünde, üstünde tencereler ve ispiroto ocağı olan bir masa, tabak çanak konmuş raflı bir dolap, ihtiyarın içine çöktüğü köhne bir koltuk, pırıl pırıl kromlu bir kasetçalar, çıplak kız resimli bir takvim, İsa'nın çerçevelenmiş, başı altın haleli bir resmi, çivilerden sarkan giysiler, katlanmış battaniyeler vardı. Yetişkin kız ve genç adamdan başka     ocuk saydığına göre burada yedi kişi yaşıyordu.

Kadın ispiroto ocağını yaktı ve kıza kendi dilinde bir şeyler söyledi. Kız, bir eliyle battaniyeye yapışmış ve mahcubiyetinden dizlerini birbirine bitiştirmişti. Ayaklarını sürüyerek raftan bir fincan aldı, bir pa avrayla sildi, içine bir kaşık süt tozu ve annesinin tekrar hatırlatmasıyla bir kaba da bir kaşık çay koydu. Uykuda gezen biri gibi. Ka-

dından başka hiç kimse konuşmuyordu, ama varlığının farkında olduklarını hissediyordu: ihtiya, sanki geleceği kendisine haber verilmemiş bir misafir karşısında gibi şaşkın, çocuklar gözlerini bile kırpmadıkları bir merak içinde, genç adam düşmanca bir tavırla onu izliyordu. Genç kız ise kulübenin toprak zeminine gömülüp yok olmak ister gibiydi. Sanki tehlikeli olan, öfkeleri teneke duvarlara alçalıp yükselen bir rüzgâr gibi çarpan çapulcular değil de, kendisiydi. İhtiyar birdenbire koltuğundan kalkıp, oturması için işaret etti.

– Lütfen, kalkmayın. Gerek yok. –

Kadın ayını ve küçük teneke bir kutu içinde şekeri getirdi. – Hayır, hayır. Oturun, oturun. Burası neye benziyor görüyorsunuz, her taraftan içeri yağmur girer. Tenekelerin etrafını naylonla doldurmaya çalışırız, ama yine de misafire buyur edecek bir koltuğumuz var. –

Parafın tadındaki ayı içerken başında dikilip duran kadın onu uyardı. – Buralardan uzak durmalısın. –

– Genellikle buralara kadar gelmem. Sadece bu sabah. Otoyolun  te yanındaydım. Hiç kimseler yoktu... olay çıkınca aralarında kaldım. –

Kadın, bu aptallık karşısında dudağını ısırıp başını salladı. – Buranın neden bu kadar yakınına gelirsin ki! –

şansını zorlama ve otoyoldan uzak dur. Bazı geceler yatmadan önce koşuya çıktığında karısı böyle derdi, kocasının yalnızca kendisine ait olmasını isteyen ve onun katılmadığı bir şey yapmasından hoşlanmayan karısı.

– Lebowa'daki evime gidebilirim, ama nasıl? Kocamın işi kentin içinde, yeraltı garağında park görevlisi. Arabaların gelip de binanın altına girdiği yerde, zincirin yanında görebilirsin onu. Burada yalnız kalamayacak kadar yaşlı. –

Yoldan gelen ulumalar artık duyulmaz olmuştu. Sabahın sesleri,  ks rmeler, bebek ağlamaları ve teneke kaplara dökülen suyun sesi geliyordu kulaklarına. Yerinden kalktı ve elindeki fincanı dikkatle masaya koydu.

– Bekleyin. – Dönüp oğluna bir şeyler söyledi. Oğlan annesine, gençlerin o için için kaynayan inat ılığıyla karşılık verdi. Annesi tekrar bir şeyler söyleyince başını kapıdan çıkarıp dışarı baktı. Açılan kapıdan giren sabah ışığının ince huzmesinde hepsi k m ldamadan durdular ve oğlan dışarıya çıkıp kapıyı kapayınca yeniden loşluğa gömüldüler. Kadın, oğlu dönene kadar hiç konuşmadı. Oğlanın kapıdan giren ışıkta bir an için gördüğü profili şimdi karanlıkta gözlerinin önünde dans eder gibiydi. Bekleyişin gerginliğini hep birlikte paylaşırlarken, onların da kendisiyle birlikte nefes aldıklarını duyuyordu.

Oğlan asık bir suratla geri döndü ve hiçbir şey söylemedi. Annesi ısrarla üstüne gidince, ağzından sadece tek heceli yanıtlar alabildi.

– şimdi tamam. Ama koşmayı seviyorsun, o zaman koş. – Gerilimden kurtulmanın rahatlığı içinde onunla şakalaştığını sezdi. Ama beyaz bir adamla birlikte gülmeyi düşünemeyecek kadar ağırbaşlı ve mesafesini koruyan biriydi.

Hepsine - ocuklara, oğlana, kıza  oşkulu ve şaşkın bir halde teşekkür etti. Onlardan hiç yanıt gelmediği için sesi sanki kendi kendine konuşur gibi çıkıyordu.

Kapıyı açtı. Kadın kollarını kavuşturmuş ona bakıyordu. – Tanrı seni korusun. –

Olanları anlatmak arzusu, ağzını tükürük gibi dolduruyordu. Yolun  te yanına, başından geçenleri anlatacağı evine doğru koşuyor-

du. Eve yeterince çabuk varamamanın telaşıyla yutkunuyor, olanlara inanamayarak arada bir başınu sağa sola sallıyordu. Her Şey ne kadar da hızlı olmuştı. Yumuşak asfaltın üstünde güzel ve düzenli bir tempo tutturmuştı gidiyordu. Görünürde hiç kimse yoktu ve her Şey soluk almaya bile (hazırlanmaya, ne yapacağına karar vermeye) vakit bulamadan birdenbire olmuştı. Çok edici bir olay. Zaten bu tür olaylar her zaman her yerde bu Şekilde aniden olmaz mıydı? Uzak durmak gerekirdi.  st ne gelmişlerdi, peşinden değil, ama onu da aralarına katarak götürmüşlerdi.  nce farkında değildi, ama kendisi de onlarla birlikte kan peşinde, yolda  l  yatacak olanın arkasından koşmuştı. İşte bu, istemeden bir işe bulaşmak, yaptığının bilincinde olamamak, duramamak, hayır diyememektir. D ş n lemeyecek kadar berbat bir durum. Kadına ve ihtiyara bir Şey verememiş olmanın üzüntüsünü duyd . Koşarken üstünde, ayakkabısının kenarındaki minik cepte biraz ufaklık ve evin anahtarından başka bir Şey taşımazdı. Bu minik cep, ayakkabıların pompalama işlevli taban desteği gibi bir diğer özelliğiydi. Ufaklıkları veremezdi ya! Ama başka bir sefer yüz rand, elli randla gitse o kulübeyi tekrar bulabilir miydi? Keşke kadına nerede çalıştığını sorsaydı. Herhalde hizmetçilik filan gibi bir iş yapıyordu. O zaman gider, onu çalıştığı yerde bulur, uygun Şekilde  d llendirirdi. Kocasının bir şirketin araba parkı girişinde rampa zincirini tuttuğu yer neresiydi? Sokağı söylemiş miydi? Kafası kadının söylediklerini doğru düzgün kaydetmediğine göre  d  boka karışmış olmalıydı! Kadın, muhtemelen hayatını kurtarmıştı. Yaşıyor olmanın mutluluğunu hissetti. Bu mutluluk yarım blok bir mesafeyi koşana dek sürdü. Yanından, içinde golf şapkalı bir grup erkeğin bulunduğu bir araba geçti. Erkenden golfe gidiyorlardı. Henüz kalkmış ve koşuya çıkmış birkaç kişi onu selamlayarak yanın-

dan geçtiler. Yanundan geçenler öğrenmiş olsalar, bakmasını bilseler yaşadığı olayı yüzünde okuyabileceklerini hissediyordu.

Ama abartmamalıydı.

Gerçekten hayat  bir tehlike mi atlatmıştı? Yollarından çekilmesi için başına bir şey vurup onu öldürebilir -evet, o balyoz- parıldayan bir darbe indirebilirlerdi. Kasap bıçağı, satır ve kılıç gibi keskin ve  r p sokaklarda sattıkları o güzel paspasların örgüsüne benzeyen halkanın ucundaki o korkunç şey insanın kafa derisini yüzer, bir sallayışta g rtlağını keserdi. Ama onu görmemişlerdi bile. Gözleri sadece, peşinde oldukları adamın üzerindeydi ve bu da kendisi değildi. Banliy n n  imli kaldırımında inip kalkan ayakları asfaltta kanlı desenler bırakıyordu.

Onları, sorun çıkarmak için polisin yolladığını söyleyen kadının doğruyu söyleyip söylemediğini kim bilebilirdi?

Gazeteleri okurdu. Bildiği kadarıyla bu  nkatha'nın ANC'den birini katletmesi, kadının oğlunun da ait olduğunu söylediğı sokak komitesinden birilerinin h k metin yordak ısı olduğu sanılan yerel bir yöneticiyi öldürmesi ya da ANC'nin bir polis muhbirini cezalandırması olabilirdi. Davalarının ne olduğuna ait işaretleri başlarına bağladıkları pa avralardan, kendileri için geliştirdikleri silahlardan ve haykırdıkları sözlerden, o kadın gibi okuyabilmesi imk nsızdı. Ona ve söylediklerine inanmak zorundaydı. Kadının hangi taraftan olduğunu Tanrı bilirdi. O barakada hapsolmüş, yaşam mücadelesi verirken acaba kendisi biliyor muydu? Ancak yine de kapısını açmış ve onu içeri almıştı.

Neden?

Neden yapmıştı böyle bir şeyi?

Tanrı seni korusun.

Hristiyan iyilikseverliği mi? Tanrı aşkı mı? Ancak barakada hoş karşılanmamıştı. Kadın, hoşnutsuzluğunu, tepkisini ve keyfi gelişinden rahatsızlığını saklamamıştı. *Neden buralara kadar gelmek istersin?* Başka bir şey daha duymuştu: *kendinde gitmeye hak görmediğin hiçbir yer yok mu? Saklanmak ve postunu kurtarmak istediğinde bu çöplüğü bile mi kendine ait görüyorsun?* O ise kendini güvende ve emin hissetmek, darbelerin ve kanın sesinden ve görüntüsünden saklanmak için, utanılacak bir şekilde kadının kucağına atılmak istemişti. Onu ancak, canileri yetiştiren bir topluma ait, ama kendisi canı olmayan bu kadın koruyabilmişti.

Elektrik trafosunun güvenlik kafesine, yiyecek büfesine, kendi evi ve garajının benzerlerine vardığında, içindeki anlatma arzusu kalp atışlarıyla birlikte yatışmaya başladı. Yaşadığı şaşkınlığı ve şoku, hatta ödünü bokuna karıştıran korkusunu (dürüst bir itiraf), karısının gözyaşlarından keyiflenerek (kaybetme korkusu) anlattığını düşündü. Şişman ve güçlü karamela rengi kolunu uzatıp onu tehlikeden kurtaran tanımadığı kadının iyilikseverliğini, içindeki çok az eşyaya bile dar gelen barakanın kalabalık yoksulluğunu, mahremiyetin kutsallığını sağlayabilmek için perdeyle ayrılmış yatağı, kadının onu duygusal bir şekilde kutsaması nakledişini düşünürken, eve kahvaltıya gidecek kadar toparlamıştı kendini. Anlatma arzusunu hiç kimsenin çıkaramayacağı kadar derine, içine gömdü, çünkü nasıl anlatacağını bilemeyecek, anlatmak istediklerini hiçbir zaman doğru düzgün aktaramayacaktı.

– Biraz fazla değil mi? Kendini tüketiyorsun. – Karısı, yüzünden akan terleri ve daha iyi soluk almak için açılmış ağzını görünce yarı alay yarı serzenişle söylemişti bunu. Yataktan yeni kalktığı belliydi.

Çıplak ayakla, sabahlığını sürüyerek dolanıyordu. Evden saat kaçta çıktığı ve ne zamandır evde olmadığı hakkında hiçbir fikri yoktu. Kahvaltısını etmekte olan küçük kızı, k   t bebeğiyle çocuklara öz-g  hayal  bir sohbetteydi, bebeğe bir şeyler fısıldıyordu. Oğlanların ise bahçede ko u turduğunu duyd . Onlar için her geçen gün, iz bıraktımayan bir gündü.

Bir bardak meyve suyu, ardından da bir bardak su i ti. – Ben sonra yerim. –

– İy  edersin! Git biraz yat. Kalp krizi mi geçirmek istiyorsun? Ne biçim maraton bu? Bugün ne kadar uzağa gittin bakalım? –

– Hesabını tutmuyorum. –

– Evet, belli sevgilim! Hesabını tutmuyorsun. –

Yatak odasında hiçbir yere gitmeyen egzersiz bisikleti.

Borsa içindeki sevgili koca, işte bu adreste yaşıyordu. Ko u ayak-kabıllarını çıkarıp gömleğini halının üstüne fırlattı. Ne olduğunu anlamadan içine sürüklendiği takibe katılanların terinden kokuyordu.

Henüz yapılmamış yatakta kendini cennette gibi hissetti. Leylak desenli mavi ipek perdeler kapalıydı, ama camlar açık olduğu için hafif bir esinti perdeleri dalgalandırıyor ve göğsünün nemli kıllarına hafifçe dokunuyordu. Gözlerini kapadı. Çok zayıf, tiz ve varla yok arası bir ses karanlığın ucundan bilincine ulaştı. Kulaklarını ovu turdu, ama ses kesilmedi. Uyuma arzusuyla sesi bilinçaltına itmeye çalıştı. Gözlerini açıp da dikkatini odanın görüntülerinde gezdirirse -üstünde karısının kolyelerinin ve k pelerinin asılı olduğu porselen elin durduğu tuvalet masası, kravatlarının bir askıda dizi dizi sallandığı açık gardırop kapısı, aynaların   leyerek yansıttığı kırmızı bir g l, hafta sonunda divanın üstüne terk edilmiş evrak çantası, egzersiz bisikleti- sesi ancak o zaman zorlanarak duyabiliyordu. Fakat

gözlerini kapatıp da karanlıkta kaldığında, ses yine oradaydı: yakınan, zayıf ve tırnak  iziği gibi bir ses. Sendeleyerek yataktan çıkıp tek duyusuna güvenen k r bir adam gibi odada dolaşarak sesin kaynağını aradı. Ses, duvarın arkasındaydı. Kapalı bir yerden ona ulaşan sesi, başının içinde duydu. Bir kuş. Bir yere sıkışmış bir kuş. Sonunda sesin nereden geldiğini anladı: pencerenin dışındaki yağmur borusu.

Çıplak ayaklarını yorgunluktan sürüyerek kahvaltı masasına gitti. – Yatak odasının dışındaki su borusuna sıkışmış bir kuş var. –

– Evet,  ocuklar söyledi. –

– O zaman merdiveni alıp  ıkartsınlar. –

– Kuşların saçak altına yaptıkları yuvadan düşmüş bir yavru olmalı. Herhalde önce su oluğuna, oradan da borunun içine düşüp sıkıştı. Oğlanlar ne yapabilir ki? –

– Peki ne olacak? –

– İtfaiyeyi  ağıramam ya! Zavalılık.  lmesini beklemekten başka yapacak şey yok. –

Odaya dönüp yatağa girdiğinde tekrar dinledi. Gözleri kapalı. Ses her kesildiğinde, tekrar başlaması için bekliyordu. Keşke  lse.  lm yordu. Bir başka karanlığın içinde, yaşamın en önemsiz canlılarından biri bağırarak yardım istiyordu. Yataktan fırlayıp karısını buldu ve tir tir titreyerek avaz avaz bağırmaya başladı. – Bu Allahın belası şeyi çıkaramıyor musunuz? Tanrı aşkına, bir sopa sokun, merdiveni alın, boruyu s k n! –

Kansı bu gösteriye karşı mesafesini koymuş onu izliyordu.

– K       ocukların ne yapmasını bekliyorsun? Boyunlarını mı kırsınlar? O zaman kendin yap! Sen yap! Yapabilirsen yap! O kadar atletik olduğuna göre! –

Genel Af

Serbest bırakıldığını duyduğumda çiftliği boydan boya koştum ve komşu çiftliklerdekilere haber vermek için çitin üstünden atladım. Dikenli telin elbisemi yırttığını ve omuzumda kanlı bir çizik olduğunu ancak sonradan fark ettim.

Buradan dokuz yıl önce ayrılmıştı. Kente, inşaat şirketi denilen bir yere çalışmaya gitmişti. Gökyüzüne yükselen o cam duvarları inşa ediyorlardı. İlk iki yıl, ayda bir hafta sonu ve Noel'de iki hafta eve geliyordu. Beni babamdan o zaman istemiş ve ödemelerine de başlamıştı. Üç yıl içinde evlenmeye yetecek kadar ödeme yapabileceğini düşünüyorduk. Ama sonra, o tişörtü giymeye başladı ve bize sendikaya üye olduğunu, grevi ve grevden sonra bazı arkadaşları işten çıkarılınca patronlarla konuşmaya gidenlere katıldığını anlattı. Konuşma konusunda her zaman yetenekliydi, hatta İngilizce konuşmakta bile. Çiftlik okulunun en iyi öğrencisiydi. Dükkândan şeker ve sabun aldığımızda, Hintli dükkân sahibinin paket kâğıdı olarak kullandığı gazeteleri okurdu.

Kaldığı pansiyonda sorunlar çıkmış ve siyahların yaşadığı bölgelerde kira ödeme konusunda ayaklanmalar olmuştu. Ve bana, sadece bana, yaşlılara değil, bize yapılan muameleye karşı nerede savaş veriliyorsa, bunun hem çiftliklerde hem kentlerde yaşayan hepimiz için

olduğunu anlatmıştı. Sendikalar onları destekliyordu, o da onlarla beraberdi, konuşmalar yapıyor, yürüyüşlere katılıyordu.     nc  yıl hapiste olduğunu duyduk. Evlenmek yerine! Mahkeme önüne çıkana kadar onun yerini bile bilmiyorduk. Dava uzakta bir kentte görüldü. Mahkemeye sık gidemiyordum, çünkü o sıralar sekizinci sınavı geçmiş ve çiftlik okulunda çalışmaya başlamıştım. Annem ve babam para sıkıntısı içindeydi. Ağabeylerimden ikisi kente çalışmaya gitmişlerdi, ama eve para g ndermiyorlardı. Herhalde kız arkadaşlarıyla beraber yaşıyor ve kazandıklarını onlara harcıyorlardı. Babam ve diğer erkek kardeşim burada, Boer¹ için çalışıyorlar, ama ücretler çok düşük. İki ke imiz, otlatma iznimiz olan birkaç ineğimiz ve annemin sebze yetiştirebileceği, ama para getirmeyen bir parça aramız var.

Onu mahkeme salonunda gördüğümde mavi takım elbisesi, çizgili gömleği ve kahverengi kravatıyla çok yakışıklıydı. Sanıkların hepsi -yoldaşlarım diyordu onlara- iyi giyimliydi. Giysileri sendika satın almıştı -hakim ve savcının onları yasal haklarını bilmeyen birer aptal zenci olarak düşünmemeleri için. Bütün bunları, mahkeme ve davayla ilgili başka her şeyi, onu hapiste ziyaret etmeme izin verildiği zaman anlattı. Küçük kızımız dava sürerken doğdu. Bebeği ona göstermek için mahkemeye ilk kez getirdiğimde, arkadaşları önce onu sonra da sanık yerinin bariyerinden uzanarak beni kucakladılar. Aralarında topladıkları bir miktar parayı bana ve bebeğe armağan olarak verdiler. Bebeğin adını o se ti: Inkululeko.

Sonra dava sona erdi ve altı yıla mahk m oldu. Adaya yollandı. Adayı biliyorduk, çünkü liderlerimiz orada uzun süre kalmışlardı. Fakat denizi hiç görmemiştim, okuldayken denizi maviye boyamanın di-

1 Hollanda asıllı Güney Afrikalı.

şında! Denizin  virelediği bir toprak parçasını hayal edemiyordum. Aklıma sadece, sığır ların masmavi gökyüzünü ayna gibi yansıtan bir yağmur birikintisine bıraktığı suda yüzen pislikleri geliyordu. Yalnızca bunu düşüne bilmekten utanıyordum. Vinç onu bir platform  st n de çalışacağı binanın tepesine doğru gökyüzüne yükseltirken, cam duvarların kaldırımındaki ağaçları ve caddedeki diğer binaları, otomobillerin renklerini ve bulutları nasıl yansıttığını bana anlatmıştı.

Ayda bir mektup izni vardı. O da benim mektubumdu, çünkü annesi ve babası yazmayı bilmiyordu. Yollamak istedikleri bir haber var mı diye çalıştıkları çiftliğe gidiyordum. Annesi her zaman ağlar, başını ellerinin içine alır ve hiçbir şey söylemezdi. Bize her pazar açık havada vaaz veren babası, oğluma söyle, onun için dua ediyoruz, Tanrı onun için her şeyi yoluna koyacak, derdi. Bir keresinde cevabında, işte sorun da bu, çiftliklerdeki halkımız onlar için neyin iyi ve doğru olduğuna Tanrı'nın karar vereceğine inandırılmışlar ki yaşamlarını değiştirecek gücü kendilerinde bulamasınlar, diye yazmıştı.

İki yıl sonra biz -annesi, babası ve ben- Cape Town'a gidip onu ziyaret edecek kadar para biriktirebildik. Trenle gittik ve geceyi istasyonda yerde uyuyarak geçirdik. Ertesi sabah feribota nereden bineleceğini sorduk. İnsanlar nazikti. Feribotu sormanın, bir yakınının adada olduğu anlamına geldiğini biliyorlardı.

Ve işte deniz oradaydı. Yeşil ve mavi. Gökyüzüne doğru yükselen beyaz köpükler içinde inip çıkıyordu. Korkunç bir rüzgâr, denizi bir o yana bir bu yana savuruyor ve adayı gözden saklıyordu. Ama bizim gibi feribotu bekleyenler, düşündüğüm denize hiç benzemeyen denizin açıklarında, adanın olması gereken yerini işaret ettiler.

Başka tekneler ve başka yerlere giden, dünyayı dolaşan ve binalar kadar büyük gemiler de vardı, ama feribot yalnızca ada içindi, dünya-

nun başka hiçbir yerine gitmiyordu, yalnızca adaya. Orada bekleyen herkes adaya gitmeyi bekliyordu, yanlış yerde bekliyor olmamız olanaksızdı. Yanımızda şekerlemeler ve bisküvi, pantolon ve onu sıcak tutacak bir palto vardı. Bizimle birlikte bekleyen bir kadın, giysileri vermemize izin olmadığını söyledi. Ben, çiftliklerde çalışan kızların giydiği ve başı kulaklara kadar örten eski beremi giymemiştim. Bisikletiyle iftlikleri dolaşan seyyar satıcıdan aldığım sa kremiyle saçlarımı sıkı sıkı tarayıp iekli bir eşarbin altına, kulağımdaki altın renęi küpeleri  rtmeyecek şekilde toplamıştım. Annesi, iftlikte çalışan kadınlarda  det olduğu gibi beline elbisesinin üstünden battaniyesini bağlamıştı, ama ben oradaki diğer kızlardan farklı değildim. Feribot bizi almaya hazır olduğunda hepimiz, it kapısından geçmeyi bekleyen sığırılar gibi sessiz ve birbirimize sıkıştırılmış bekledik. Adamın biri, çenesi bir aşağı bir yukarı oynayarak kalabalığı sayıyordu. Feribotun o kadar insanı alamayacağından ve dolayısıyla kendisinin de binemeyeceğinden korkmuş olmalı! Hepimiz görevli polise doğru ilerledik ve önümüzde bekleyenlerin hepsi bindi. Sıra bize geldiğinde polis bir şey almak için elini uzattı, ama ben ne istediğini anlamadım.

İzin belgemiz yokmuş. Cape Town'a ve oradan adaya gidecek feribota gelmeden önce, adadaki bir tutukluyu ziyaret etmek için polisten izin alınması gerektiğini bilmiyorduk. Polise nezaketle anlatmayı denedim, ama rüzgâr sesimi ağz mdan alıp uçurdu.

Geri evrildik. Feribotun sallanmasını, durduğumuz iskeleye çarpmasını, hareket ettikten sonra suların onu kaldırıp indirmesini ve giderek küçülmesini izledik. G rd ğ m z n feribot mu, yoksa açıklarda suya dalıp çıkan siyah kuşlardan biri mi olduğundan emin değildik.

Hiç değilse, şekerlemeler ile bisküvileri oradakilerden biriyle yolladık. Mektubunda, bunları aldığını yazdı. Ama güzel bir mektup değildi.

Doğal olarak. Bana k zmuştu, öğrenmiş olmalıydım, izin belgesi gerektiğini biliyor olmalıydım. Haklıydı. Tren biletlerini almış, feribota nereden binileceğini öğrenmiştim. İzin belgesini de öğrenmiş olmam gerekirdi. Sekizinci sınavı geçmiştim. Kasabada kiliselerin yönettiği daruşma büroları vardır, diye yazdı. Ama iftlik, kasabadan o kadar uzak ki, biz iftliklerdekiiler böyle şeyleri bilmeyiz. Söyledikleri doğruydu. Bizi cehaletimiz nedeniyle köle gibi eziyorlar. Bu cehaletten kurtulmak gerek.

Trenle geri döndük ve bir daha adaya gidemedik. Orada kaldığı üç yıl boyunca onu hiç görmedik. Bir kez bile. Tren için para bulamadık. Babası ölünce, aldığım ücretten annesine de yardım etmek zorunda kaldım. Bizler için sorun her zaman para, ne zaman paramız olabilecek, diye yazdım. O zaman, ondan çok güzel bir mektup geldi. Bu nedenle senden uzakta bu adadayım, buradayım ki bir gün  nsanlarımız ihtiya duyduklarına, toprağa, yiyeceğe sahip olabilsinler ve cehaletin sonu gelsin, diye yazdı. Bir şey daha yazılıydı, ama hapishanenin karaladığı bu bölümde sadece “g ” sözcüğünü okuyabildim. Mektupları sadece benim için değildi, hapishane amiri onları benden önce okuyordu.

Beş yıl sonra eve dönüyordu! Bunu duyduğumda, geçen beş yıl birdenbire yok olmuştu sanki -beklenecek koca bir yıl daha yoktu artık. Küçük k zıma -k zıma- resmini tekrar gösterdim. Bak, bu senin baban, geliyor, onu göreceksin, dedim. Okuldaki ocuklara benim de babam var diye ilan etti hemen. Evdeki yavru keisiyle alım atması gibi!

Hem derhal gelmesini arzuluyor hem de hazırlanacak zamanımız olsun istiyorduk. Annesi artık dayılarından biriyle yaşıyordu. Babası ölmüş olduğundan, evlendiğimizde beni götürebileceği bir baba evi yoktu. Vakit olsaydı babam sırık keserdi, annem ve ben tuğla pişirir, saz keserdik ve onun, benim ve k zımız için bir ev yapardık.

Ne gün geleceğini bilmiyorduk. Sadece radyomda onun adını ve serbest bırakılan başkalarının adlarını duymuştum. Sonra Hintli'nin d kk nında siyahların çıkardığı *The Nation* gazetesini gördüm. Baş sayfada, dans eden ve el sallayan bir kalabalığın resmi vardı. Bunun feribotta çekilmiş olduğunu hemen anladım. Bazı adamlar diğerlerinin omuzları üstünde idi. Resimde onun hangisi olduğunu çıkaramadım. Bekliyorduk. Feribot onu adadan getirmişti, ama Cape Town'ın bize çok uzak olduğunu biliyorduk. Ve sonunda geldi. Bir cumartesi günü. Okul olmadığı için annemle tarlada çalışıyordum. Kabakların ve n sırların etrafını  apalıyor, otları temizliyorduk. Güzel görmesini istediğim saçların eski bir bandanayla bağlanmıştı. Bir minibüsle geldi. Arkadaşları getirmişti onu. Kaçıp yıkanmak istedim, ama bacaklarını gererek durmuş "hey! hey!" diye sesleniyordu bana. Arkadaşları etrafını sarmış şamata yapıyordu. Annem eski usul "ay! ay!" diye  ığıyor, babam ellerini çırparak ona doğru ilerliyordu. Kentli giysiler ve cilalı ayakkabılar içindeki bu iri yarı adam, kollarını açmıştı bize. Bana sarıldığında çamurlu kirli ellerimi sırtından uzak tutmaya çalıştım. Dişleri, öperken tenimi acıttı. Sonra annemi yakaladı. Annem çocuğu ona uzatmak için çabalıyordu. Hep birlikte yere yuvarlanacağımızı sandım! Ve ardından herkes sessizleşti. Kızım, annemin arkasına saklanmıştı. Babası onu kucağına aldığında başını yana çevirdi. Ona yumuşak bir sesle konuşmasına rağmen, kızımız cevap bile vermedi. Neredeyse altı yaşında! Ona, bebek olma, dedim. Bu o değil, dedi.

Arkadaşları gülüştüler, biz de güldük. Kızımız kaçıp gitti. Bana alışması için zamana ihtiyacı var, dedi.

şışmanlanıştı, evet, hem de çok. İnanılır gibi değil. Eskiden o kadar zayıftı ki, ayakları bedenine göre fazla büyük görünürdü. O zamanlar kemiklerini hissederdim, ama şimdi -o gece- üstüme yattığın-

da çok ağırdı, öyle olduğunu hatırlanıyordum. O kadar uzun zaman önceydi ki! Hapiste güçlenmek garip. Yeterince beslenemeyeceğini ve hapisten güçsüz ve zayıf döneceğini sanmıştım. Herkes, şuna bak, artık gerçek bir erkek, diyordu. Gülüyor ve yumruğuyla göğsüne vurarak, hücrelerinde nasıl egzersiz yaptıklarını anlatıyordu. O k  k hücrelerinde aynı noktada zıplayarak günde nasıl    mil koştuğunu anlattı. Eskiden geceleri beraber olduktan sonra uzun süre fısıldaşırdık, ama şimdi benim bilmediğim şeyleri düşündüğünü hissediyorum ve onu gevezelikle sıkmak istemiyorum. Üstelik ne söyleyeceğimi de bilmiyorum. Beş yıl oraya kapatılmanın nasıl bir şey olduğunu sormak mı, yoksa okul ya da  ocuk hakkında bir şeyler anlatmak mı? Burada başka ne oldu? Hiçbir şey. Sadece beklemek. Bazen gündüzleri ona, burada çiftlikte beş yılın benim için nasıl olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Dinliyor, ilgiyle dinliyor. Başka çiftliklerden onu ziyarette gelen ve adada olduğu sürece başlarından geçen önemsiz şeyleri anlatanları da aynı ilgiyle dinliyor. Gülümsüyor ve başını sallıyor, birkaç soru soruyor ve sonra ayağa kalkıp geriniyor. Bunun anlamının, bu kadar yeter demek olduğunu ve aklının, onlar gelmeden önceki düşüncelere geri döndüğünü anlıyorum. Biz çiftliklerde yaşayanlar yavaş insanlarız. Her şeyi yavaş anlatırız. Bir zamanlar o da  yleydi.

Başka bir işte çalışmaya başlamadı. Evde bizimle de kalamıyordu. Halbuki biz onun, o kadar uzaklarda, o yeşil ve mavi denizin ortasında beş yıl geçirdikten sonra burada bir süre dinleneceğini düşünmüştük. Minibüs ya da başka bir araba onu almaya geldiğinde, merak etme, ne gün döneceğimi bilmiyorum, diyordu. İlk zamanlar soruyordum, hangi hafta, gelecek hafta mı, diye. Bana,  rg te dahil olmanın sendikada çalışmaya benzemediğini anlatmaya çalıştı: sendikada, gündüz işini yapıp akşamaları toplantılara katıldırđn, ama örgütün için-

de nereye gitmen gerektiğini ve bir sonraki görevinin ne olacağını bilemezdin. Para konusu da aynı, demişti. Örgütte çalışmak düzenli ücret alınan bir iş gibi değil -bunu biliyordum, söylemesine gerek yoktu- adaya gitmek gibi bir şey. Parası ve toprağı olmadığı için acı çeken bütün halkımız için yaptığım bir şey, dedi. Ailemin, benim ve içinde çocuğu ile onu bekleyen evimizi göstererek, şuraya bak, dedi, toprağın sahibi beyaz adam onun için çalıştım sürece çamurun ve teneke kulübelerin içinde yaşamana izin veriyor. Baban ve ağabeyin ürünlerini ekiyor ve sığırlarına bakıyor, annen evini temizliyor ve sen, öğretmenlik eğitimini tamamlama şansın bile olmadan okulunda çalışıyorsun. Biz, bu beyaz çiftçinin malıyız, dedi.

Bir evimiz olamadı, çünkü o adadan dönmeden önce ev yapacak vakit bulamadık, diye düşünüyordum. Ama şimdi anlıyorum ki bizim ev diyebileceğimiz bir yerimiz olamaz.

Aptal değilim. Arkadaşları onu görmeye geldiğinde annemle onlara çay, (ya da annem hafta sonu için yapmışsa) bira götürdüğümüzde yanlarında oyalanıyorum. Annemin yaptığı biray  eviyorlar, kültürümüzden konuşuyorlar. Aralarında biri var ki her zaman anneme sarılıyor, ona hepimizin anası, Afrika'nın anası diye hitap ediyor. Bazen anneme adada nasıl şarkı söylediklerini anlatıyor ve hepimizin b y kannelerimizden bildiği eski bir şarkıyı söylemesini isteyerek onu çok sevindiriyorlar. Ve güçlü sesleriyle ona eşlik ediyorlar. Babam bu gürültüden hoşlanmıyor. Boer'in, erkeğimin adadan bir siyasi olduğunu ve arazisinde toplantılar yaptığını öğrenmesinden ve babama, aileni toparlayıp git, demesinden korkuyor. Ama erkek kardeşim, Boer birşey sorarsa dua toplantısı olduğunu söyleyin, diyor. şarkılar sona erince annem onları yalnız bırakıp eve girmesi gerektiğini biliyor.

Ben kalıyor ve dinliyorum. Çok önemli, yalnızken birbirimize söyle-

yebileceğimiz Şeylerin hepsinden daha da önemli olduğunu hissettiğim konularda konuŐup tartiŐırken benim orada olduğumu unutuyor. Ama arada bir, arkadaşlarından biri konuşurken, bana baktığını görüyorum. Bakışı, benim, okuldaki favori öğrencilerime anlamaları için cesaret veren bakıŐıma benziyor. Erkekler bana hitap etmiyor ve ben de konuŐmuyorum hiç. KonuŐtukları Şeylerden biri çiftliklerdeki işçileri (babam ve erkek kardeşim ve bir zamanlar kendi ailesi gibi) organize etmek. Asgar   cret, çalışma saatlerinin sınırlandırılması, grev hakkı, yıllık izin, kaza tazminatı, emeklilik, hastalık ve hatta doğum izni gibi Şeylerin ne olduğunu  ğreniyorum. Hamileyim, sonunda karnımda bir  ocuk daha var, ama bu bir kadın sorunu. “Büyük adam, yaşlı adamlar” diye bahsettiklerinin kim olduklarını biliyorum: onlar bizim liderlerimiz ve onlar da hapisten  ıktılar. Ona hamile olduğumu söylediğimde, bu  ocuk yeni ülkenin çocuğu,  ğr na savaŐıęımız özgürlüğü o inşa edecek, dedi. Evlenmek istediğini biliyorum, ama Şu anda buna vakti yok.  ocuk yapacak vakti bile zor buldu. Bana geliŐleri, buraya yemek yemek ya da çamaşır deęiŐtirmek için geliŐlerinden farklısız. Sonra küçük kızımızı kucadına alıp havada çeviriyor ve tamam, işte o kadar! Minib se binerken arkadaŐına çevirdiği yüzü, kendi kafasının içindekilerden başka hiçbir Şey bilmeyen yüzü, g zleriyse sanki bizim göremediğimiz bir Şeyi kovalar gibi hızla hareket eden gözler. Küçük kızımızın bu adama alıŐacak vakti olmadı. Ama bir gün, babasıyla gurur duyacağını biliyorum.

Altı yaşındaki bir çocuğa insan bunu nasıl anlatabilir? Ona “büyük adam ve yaşlı adamlar”dan, liderlerimizden söz ediyorum. Babasının da onlarla birlikte adada olduğunu ve dolayısıyla babasının da büyük bir adam olduğunu bilsin diye.

Cumartesi günü okul yok ve annemle birlikte tarlayı ekip ot ayıkliyoruz. Annem Őarkı söylüyor, ama ben söylemiyorum, d Ő n yo-

rum. Pazar günleri iş yok, yalnızca çiftlik sahibini rahatsız etmeden ağa ların altında yapılan dua toplantıları ve topraklarında yaşamamıza izin verdikleri çamurdan ve tenekeden kulübelerde bira içmek var. Çocukken yaptığım gibi başımı alıp gidiyorum. O zamanlar kimsenin beni duymayacağı ve aramayacağı bir yerde oyunlar yaratarak kendi kendime konuşurdum. Akşam olurken sıcacık bir taşın üstüne oturdum. Ayaklarımın dibindeki vadi, tepelerin arasında bir yol gibi uzanıyor. Burası bir Boer'in  iftliği, ama bu doğru değil, bu topraklar kimseye ait değil. Sığırlar, birinin buralara "benim" dediğini bilmiyor, koyunlar da bilmiyor. Koyunlar aşağıda gri taşlar gibi duruyorlar ve sonra hareket eden iri bir gri yılanı dönüşüyorlar. Ta aşağılarda bizim kul belerimiz, yaşlı dut ağacı ve annemin d n  paladığı kahverengi toprak parçası ve yine orada, bacaların etrafındaki ağaçlık ve çiftlik evinin o parlak TV anteni, bu toprağın sırtında bir hiç -toprak, onları bir köpeğin sineği silkelediği gibi sırtından atabilir.

Ben bulutlarla beraberim. Arkamdaki güneş, gökyüzünün renklerini, bulutlar da yavaş yavaş kendilerini değiştiriyorlar. Bir kısmı pembe, bir kısmı beyaz köpükler gibi şişiyorlar. Ufukta gri bir bant var, ama yağmur yüklü değil. Gri bant uzuyor ve koyulaşıyor. İnce bir burun ve uzun bir beden oluşuyor, ucu ise kuyruğu. Gökyüzünde gri renkli dev bir fare dolaşıyor ve gökyüzünü yiyor.

 ocuk, fotoğrafı hatırladı ve bu o değil, dedi. O adadayken de buraya sık gelirdim. Diğerlerinden uzaklaşmak, kendi başıma beklemek için.

Gökyüzündeki fareyi seyrediyorum. Yavaş yavaş yok oluyor, şeklini kaybediyor, gökyüzünü yiyor ve ben bekliyorum. Geri dönmesini bekliyorum.

Bekliyorum.

Eve dönmeyi bekliyorum.

“Düşsel edebiyata yaptığı katkılar nedeniyle Nobel Edebiyat Ödülü’ne layık görülen Nadine Gordimer, hem siyahları hem beyazları anlatır, ama keskin gözlemlerinde gri bir şeyler vardır. Bu griliklerin, insanın doğası olduğunu söylemek yanlış olmaz.”

Paul Bailey, *Daily Telegraph*

“İyi bir kulağı ve olağanüstü bir yaratıcılık gücü olan yazar, sıradan öykü kahramanlarının seslerinden -Mozambik’te iç savaştan kaçan mülteci bir çocuk, siyah bir örgüt üyesinin daha güzel günler bekleyen kaçak eşi, gayrimeşru siyah oğlunun ölümüne tepki gösteren beyaz bir çiftçi- tek bir notada hata yapmayan bir orkestra sunuyor bizlere.”

Zoë Heller, *Independent on Sunday*

“İnce bir zekâ ve yüce duygularla örülmüş öyküler...
bütün bir ülkenin lirik analizini yapan bir yazar.”

James Wood, *Guardian*

“Güney Afrika’nın banliyölerinden birinde yaşayan beyaz bir aile evine canavar dişli bir güvenlik çiti yaptırır. Küçük oğulları bu çite takılarak korkularının kurbanı olur. Kişisel ve politik güvensizlik, Nadine Gordimer’in harika öykülerinin ana teması. Ancak hiçbir güvenlik çiti, yazarın anlattıklarından daha dehşet verici olamaz.”

Kate Kellaway, *Observer*

“*Kimi Güzelliklere Doğar*’daki öykülerin siyasî bir ideoloji doğrultusunda yazıldıkları söylenemez. Öyküler manevî değerleri ortaya koyma ve toplumsal açıdan günah çıkarma görevini üstleniyorlar.

Yazarın görüşündeki derinlik, manevî gücü ve sanatındaki dürüstlük, öykülerini en başarılı çağdaş örneklerin düzeyine yükseltiyor.”

John Edgar Wideman, *The New York Times Book Review*

Doğum yeri olan Güney Afrika’da yaşayan Nadine Gordimer, 1991 yılında Nobel Edebiyat Ödülü’nü aldı. *July’nin İnsanları*, *Başka Dünyalar*, *Yanımda Kimse Yok* ve *Oğlumun Öyküsü* yazarın dilimize çevrilen diğer eserleridir. Pek çok edebiyat ödülünün sahibi olan yazar, İtalya’nın Malaparte, Almanya’nın Nelly Sachs, Scottish Arts Council’in Neil Gunn Fellowship, Fransa’nın Uluslararası Grand Aigle d’Or ödüllerine ve İngiltere’nin Royal Society of Literature Benson Nişanı’na layık görülmüştür.

ISBN 975-6770-31-7

9 789756 770313